

ב"ה

עמדו דבנו בזרעם

יוצא לאור ע"י

ועד תלמידי התמימים העולמי

© Vaad Tamidei Hatmimim Haolami

770 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

Tel: 718 771 9674

Email: Vaad@VaadHatmimim.org

VAADHATMIMIM.ORG

המאמרים, השיחות והמכתבים
נדפסו באישור הנהלת קה"ת
ובאדיבות 'ועד הנחות בלה"ק'
ותודתנו נתונה להם

פתח דבר

קרב ובא יום הגדול והקדוש ג' תמוז, יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא דורנו. הכאב המר על ההעלם והסתר הנוראים, "באשר כלה קיץ עובר חורף ואנחנו לא נושענו", וכבר חלפו קרוב לעשרים וארבע שנים (!) מאז, מתחזקים עוד יותר מתמידותם בכל יום ויום.

ובעת אשר כזו, ודאי מתגברים אצל כל אחד ואחד רגשי הגעגועים התמידיים ביתר עוז ותוקף, ובווער בלב הצורך הפנימי להוסיף אומץ ועוז בהתקשרותו לכ"ק אדמו"ר.

ובפרט בתור ההכנה הנדרשת לקראת יום ההילולא, וכדברי כ"ק אדמו"ר (כ"ד טבת תשי"ב):

"כאן המקום לעורר גם אודות ההכנות ליום ההילולא של כ"ק מו"ה אדמו"ר . . . וגם כשיעזור הקב"ה שעד אז כבר תהי' ביאת משיח צדקנו, ומה גם ש"הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם יכול להיות עוד לפני זה . . . בפרט כאשר המדובר בנוגע לנשיא שצריך להוציא את צאן מרעיתו מחושך כפול ומכופל כזה - אין זה מבבל לסדר האמור ביום ההילולא כיון שגם אז יהיה זה יום ההילולא, ומה איכפת אם זה באופן למטה מעשרה טפחים או למעלה מעשרה".

•

הקובץ שלפנינו - ובו לקוט שיחות ואגרות קודש המבארים את מהותם ועניינים של עניינים מרכזיים בדור השביעי - נחלק לפרקים:

• התקשרות - לקוט שיחות ומכתב אודות עבודת ההתקשרות

של חסיד לרבי.

- שליחות - מכתבים נפלאים בהם מעורר הרבי לעסוק בעבודת השליחות, משאת נפשו של כל חסיד.
- תומכי תמימים - שיחת אחרון של פסח תשל"ו, בענין כל היוצא למלחמת בית דוד.
- משיח וגאולה - ש"פ פנחס תנש"א, שיחת יסודית בענייני משיח וגאולה ביאור ההוראה 'מאך דא ארץ ישראל'.
- "אור וחום ההתקשרות" - ליקוט קטעי שיחות ומכתבים מכ"ק אדמו"ר בעניין ההתקשרות לנשיא הדור, חשיבות ההשתתחות על הציון הק' ומנהגי יום ההילולא. הנ"ל נלקח מתוך הספר "אור וחום ההתקשרות" בעריכת הרה"ת שמואל שי' לובצקי.

בתור הוספה:

- מאמר ד"ה ואתה תצוה תשמ"א. המאמר האחרון - לע"ע - אותו הגיה כ"ק אדמו"ר, ואף חילקו בידו הק' לכאו"א.
- מכתב כ"ק אדמו"ר מר"ח שבט תשי"א, ובו הוראות ההנהגה ביום ההילולא.
- פרקי משניות לפי אותיות השם.

ויהי רצון, שעל ידי הלימוד והעיסוק בתורתו הקדושה של אבינו רוענו, וחיוזוק ההתקשרות בתוקף ועוז מחודשים, נזכה תיכף ומיד לקבלת פני משיח צדקנו ונראהו עין בעין וישמיענו נפלאות מתורתו, ובאופן ש"לא עכבן אפילו כהרף עין", ובלשון הרב (אגרות קודש ח"ג עמוד רמ"א):

"ועל ידי זה אשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו, להתקשר ולהתקרב אליו, נזכה להנחם בכפליים, בקיום היעוד נחמו נחמו עמי גו' כי מלאה צבאה גו' . . . וכ"ק מו"ח אדמו"ר יבוא בראשנו להוליכנו קוממיות לארצנו וכמו שנאמר ויתא ראשי עם כי צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל".

ועד תלמידי התמימים העולמי

י"ג אייר ה'תשנ"ח
יום ה'אָרצייט של הו"מ וכו' הרב ישראל ארי' לייב, אחיו של כ"ק אדמו"ר
ברוקלין, נ.י.

עמדו הכן כולכם

ישנו מכתב שכתב בעל ההילולא בקשר ליום ההילולא של אביו (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) . . וזה לשונו: "מסוגל הוא היום הזה להתקשר בעץ החיים . . אנ"ש ותלמידי התמימים . . עמדו הכן כולכם, אתם נשיכם בניכם ובנותיכם, לקבל ברכת ה' בשפעת חיים ופרנסה טובה ונחת מיוצאי חלציכם, אשר ישפיע השי"ת לכם ולנו ע"י התעוררות רחמים רבים ממקור הרחמים והחסדים האמיתיים, ע"ד מכניסי רחמים [כלשון ה"פדיון"] אשר יעורר כ"ק אאמו"ר בעל ההילולא, וברוכים תהיו בבני חיי ומזוני רויחא".

וע"פ ה"דין" שפסק כ"ק מו"ח אדמו"ר, הרי מוכן וגם פשוט מעצמו - כהפסק ד"דבר משנה" - שכן הוא גם בנוגע ליום ההילולא שלו, אשר, יום זה הוא יום סגולה להתקשר בעץ החיים ולקבל ברכת ה' בשפעת חיים וכו' אשר ישפיע השי"ת ע"י התעוררות רחמים רבים שיעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא.

וההכנה הדרושה לזה - אינה ע"י ענינים מיוחדים, ועאכו"כ לא ע"י ענינים שלא כל מוחא סביל דא; התנאי היחידי הוא ההכנה שכותבה במכתבו - "עמדו הכן כולכם":

"עמדו" - עמידה והעכבה מהמרוצה בעניני העולם, הבלי הזמן, וע"ד העמידה דתפלה, ד"אין עמידה אלא תפלה".

"הכן" - להתכונן לקבל את הברכה מתוך רגש של אהבה וחיבה אל מי שמעורר הרחמים רבים להמשיך הברכה עד למטה מטה, ע"ד שדרשו חז"ל (והובא להלכה בפועל) "כה תברכו", "פנים כנגד פנים".

"כולכם" - ההתכללות והאחדות של כל השייכים אליו, שכן, צדיקים דומים לבוראם, והרי הכלי שמחזיק ברכתו של הקב"ה הוא השלום, שזהו"ע ההתכללות של כל בני יחדיו, "כולנו כאחד", שע"ז ישנו מן המוכן הענין ד"ברכנו אבינו . . באור פניך".

וכאשר ישנם ג' ענינים אלו - שהם בכחו של כל אחד ואחת בנקל ביותר: העיכוב מהמרוצה בהבלי הזמן לכל-הפחות לשעה קלה; לכלול את עצמו עם כל אלה שהיתה להם שייכות אל בעל ההילולא, עכ"פ לאחד מעניניו; ולעמוד "פנים כנגד פנים", שיהי' הרצון לקבל את הברכה בפנימיות ומתוך אהבה - אזי (ע"פ הפס"ד של בעל ההילולא בעצמו) נמשכת הברכה עד למטה מטה, לכולכם: אתם נשיכם בניכם ובנותיכם, בכל ענינים טובים, מרוח ועד בשר, בבני חיי ומזוני באופן דרויחי כפשוטם, למטה מעשרה טפחים.

התקשרות

-
- התוועדות חג השבועות ה'תש"י
  - חלק מהתוועדות פ' שמיני ה'תשח"י
  - מכתב, אג"ק ח"ג עמ' שלא

בס"ד. משיחת* יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת.

בלתי מוגה

א. במאמר דחג השבועות, ד"ה ויספו ענוים בה' שמחה, מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ השייכות שבין ענוה לשמחה, שלא זו בלבד שאינם הפכיים זמ"ז, אלא אדרבה, שהם מסייעים זל"ז.

ונקודת הביאור בזה — ש"בעצם מהותו הנה העניו הוא תקיף בדעתו וכל מה שהוא עושה הכל הוא בדעת חזקה", כי, "שפלות העניו אינה ענין הכנעה וביטול מצד שהוא שפל בעצם, דהעניו יודע מעלת עצמו, ויודע דמעלות הללו הם חשובים ביותר, אבל להיותו מכיר את האמת אינם חושבם למעלה ומדריגה שלו", ש"מכיר את האמת דכל ענין הטוב שיש לו אינו מצ"ע כ"א מה שבא בירושה מאבותינו, ומשו"ז הוא הביטול, אבל ביטול זה אינו ענין השפלות כ"א הנחת עצמותו מהכרת האמת", ועד ש"אינו מתחשב עם עצמו כלל", לפי שנחשב בעיני עצמו לאין, וביטול זה (ענוה) הוא כלי לשמחה העליונה.

ב. ויש לבאר הקשר והשייכות דענוה לחג השבועות:

אודות החידוש דמתן-תורה איתא במדרש² "משל למה"ד למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם³, כשביקש ליתן התורה בטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים", היינו, שקודם מ"ת הי' הפסק (גזירה מלשון הפסק, "א שניט") בין עליון לתחתון, שזהו"ע ד"רומי" ו"סוריא", ש"רומי" מורה על רוממות העליון, וסוריא מורה על התחתון, ובמ"ת בטל ההפסק שבין העליון לתחתון, ובמילא, נעשה התחתון קשור ושייך עם העליון⁴.

ובפרטיות יותר — כמבואר במאמר הראשון דחג השבועות (ד"ה

(* עד סוס"ה — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
 (1) קונטרס חג השבועות שנה זו (סה"מ תש"י ע' 237 ואילך).
 (2) תנחומא וראר טו. שמו"ר פ"ב, ג. ועוד.
 (3) תהלים קטו, טו.
 (4) ועייג"כ ד"ה וירד הוי' ש"פ יתרו תרמ"ג (סה"מ תרמ"ג ע' עה ואילך). לך לך תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' מח ואילך). ועוד.

יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת

וכל העם רואים) שבמ"ת נתחדש ענין העלאה מלמטה למעלה, כי, עד מ"ת היו כל הגילויים בדרך אתערותא דלעילא מצ"ע, ולא באתערותא דלתתא, מצד עבודת התחתון, כי, להתחתון לא הי' כל קשר (פאָרבונד) לזה. ואפילו האבות שקיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה, הי' קיומם ברוחניות, היינו, שגם המצוות שקיימו בגשמיות לא פעלו המשכת הקדושה בגשמיות (בגשם הדבר שבו קיימו המצוות) ממש, שלכן נשאר הגשמי, לאחר עשיית המצוה, כמו שהי' לפני עשייתה, וההמשכה היתה ברוחניות בלבד⁵; ובמ"ת שניתנו התומ"צ בגשמיות, נתחדש ענין העלאה מלמטה למעלה, שבאתערותא דלתתא דוקא אתערותא דלעילא, שהתחתון נעשה שייך וקשור עם העליון.

אמנם, גם לאחר החידוש דמ"ת בעליית התחתון, צריכים לידע שאין זה מצד מעלת התחתון, כי אם מצד העליון (באופן של מתנה או ירושה), שעלה ברצונו ית' שע"י אתעדל"ת תהי' אתעדל"ע⁶ — שזהו תוכן ענין הענוה, ש"מכיר את האמת דכל ענין הטוב שיש לו אינו מצ"ע כ"א מה שבא בירושה כו".

ג. וההוראה מזה בנוגע אלינו:

צריכים אנו לידע שהמעלות והכחות שיש לנו אינם אלא מה שניתן לנו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובמילא, צריכים אנו להיות בתכלית הביטול, למלא את השליחות של הרבי בכל התוקף, כאמור, שהעניו בעצם מהותו הוא תקיף בדעתו, מבלי להתחשב בשום הפרעה, העלם והסתר.

את השליחות של הרבי יש למלא מבלי להתחשב בשום דבר. אין להתחשב בכל השאלות והקושיות: למה אומרים קדיש, למה כותבים "הכ"מ" וכו'. יש להתנהג כמו עניו שהוא תקיף בדעתו ואינו מתחשב בשום דבר.

— כתב לי חסיד א' שמאז ההסתלקות הוא שבור מאד, ולפעמים, כשהוא לעצמו, מתפרץ בבכי...

השאלה היא, אבל, מה פעל ע"י הבכי שלו? וכי זו היא כוונתו של הרבי שביקש ממנו לבכות?! — קרוב לודאי שבבכיותו אינו פועל מאומה, מלבד הענין שאמרו חז"ל⁷ "כל המוריד דמעות על אדם כשר

(5) קונטרס הנ"ל (סה"מ שם ע' 223 ואילך).

(6) יומא כח, ב. וש"נ.

(7) ראה סה"מ תש"ו ע' 95 ואילך. ועוד.

(8) ראה תו"א ס"פ ויצא. תו"ח שם. ד"ה

(9) שבת קה, ב. ועיי"ש בחדא"ג מהרש"א.

לרוקע תקס"ב (נדפס בסו"ס דרך מצותין להצמח צדק (קנט, סע"ב ואילך)). — ראה לעיל ע' 73. וש"נ.

יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת

(ועל אחת כמה וכמה בנידון דידן) הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו", אבל בינתיים לא נעשית עבודת השליחות של הרבי!

ובלשונו של הרבי בשיחה דחג השבועות¹⁰: "אויף וואָס וואָרט מען, מען איז דאָך מעכב די גאולה. עס איז שוין ערב שבת נאָך חצות". ע"י העדר העבודה ה"ה מעכב ח"ו את הגאולה, מעכב את הקב"ה, מעכב את הרבי, ובגלל זה נשארים בני"י רגע נוסף בגלות!

ד. והוראה נוספת בנוגע לקיום השליחות של הרבי מבלי להתחשב בשאלות וקושיות כו' — מהמעלה המיוחדת ביו"ט שני של גלויות דחג השבועות לגבי יו"ט שני של גלויות דשאר המועדים:

יו"ט שני דשאר המועדים הוא כדי לקיים מנהג אבותינו שהיו עושין ב' ימים יו"ט מצד ספיקא דיומא, שלא היו יודעים באיזה יום קבעו ר"ח בארץ ישראל, משא"כ חג השבועות, כיון שקביעותו אינה תלוי בימי החודש (כדאיתא בגמרא¹¹ ש"עצרת פעמים ה' פעמים ששה פעמים שבעה", בהתאם להקביעות דר"ח אייר ור"ח סיון), אלא בחמישים יום לעומר, ואז כבר נודע ונתפרסם בכל מקום היום שנקבע בו ר"ח ניסן וחג הפסח, ובמילא, יודעים בבירור הקביעות דיום החמישים לעומר, והסיבה שעושין ב' ימים יו"ט הוא מתקנת חכמים שלא לחלוק במועדו¹².

כלומר: יו"ט שני דשאר המועדים הוא מפני הספק, משא"כ יו"ט שני דחג השבועות הוא (לא מפני הספק, אלא) לכתחילה יו"ט ודאי (מתקנת חכמים), היינו, שקדושת היו"ט אינה מצד הספק, אלא היא קדושה ודאית¹³.

וע"ד החילוק שבין יו"ט שני של גלויות ליום שני של ראש השנה — שיום שני של ר"ה אינו מפני הספק, אלא מפני ש"אף¹⁴ הב"ד עצמן שהיו מקדשין ע"פ הראי' היו עושין לפעמים ב' ימים .. אלו ב' הימים הן קדושה א' וכיום א' ארוך¹⁵.

ויש לומר, שיו"ט שני דחג השבועות (ועד"ז יום ב' דר"ה) הוא יו"ט בפ"ע שאינו תלוי ביו"ט ראשון (מצד ספיקא דיומא), ונפק"מ לענין

13 ראה שו"ת חת"ס או"ח סו"ס קמה. וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1030.
14 שו"ע אדה"ז או"ח סת"ר ס"ד.
15 וראה צפע"ג על הרמב"ם שם — שמדמה חג השבועות לראש השנה. ועיין שו"ע אדה"ז שם.

10 יום ב' דחג השבועות תש"ט סי"ט — קונטרס חג השבועות שנה זו (סה"מ תש"י ע' 245). ולאח"ז בכה"ש תש"ט ע' 331.
11 ר"ה ו, ב.
12 ראה רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ג הי"ב.

יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת

קטן שהגדיל ביו"ט שני: אם יו"ט שני תלוי ביו"ט ראשון — כיון שפטור מיו"ט ראשון פטור גם מיו"ט שני [וכמו קטן שהגדיל בין פסח ראשון לפסח שני, שפטור מפסח שני להדעה שהוא תשלומין לפסח ראשון¹⁶], ואם יו"ט שני הוא יו"ט בפ"ע שאינו תלוי בראשון — חייב ביו"ט שני.

וענינו בעבודת האדם — ע"פ הידוע¹⁷ ש"ספק" בגימטריא "עמלק", שענינו לקרר ולהטיל ספקות בקדושה, וצריך לבטל קליפת עמלק, שלא להתפעל משאלות וקושיות שמעוררים ספקות, אלא לעסוק בעבודה בכל עניני קדושה (ובנדוד¹⁸, במילוי השליחות של הרבי) בתוקף הוודאות, כמודגש ביו"ט שני דחג השבועות שקדושתו קדושה ודאית.

ה. ועוד ענין בזה:

גם היו"ט שני דחג השבועות שאינו מספיקא דיומא אלא בתור ודאי, אינו מן התורה, אלא תקנת חכמים, ואעפ"כ, יש בו קדושה כמו ביו"ט מן התורה, כיון שקיום תקנת חכמים היא מצוה מן התורה, כמ"ש¹⁸ "על פי התורה אשר יורוך", "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך", וכמ"ש¹⁹ "שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך".

ועד"ז בנוגע לקיום הציווי של הרבי, שאף שלכאורה יש לחקור אם זהו חיוב מן התורה, מדרבנן, דקדוקי סופרים או הידור מצוה, הרי, כשם שגם דקדוקי סופרים והידור מצוה נכללים בציווי התורה "על פי התורה אשר יורוך", "לא תסור גוי", "שאל אביך גוי", כן הוא גם בנוגע לציווי של הרבי, ובמילא, ה"ז כמו חיוב מן התורה²⁰.

*

ו. לקראת חג השבועות ה'שי"ת, כתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מכתב מיוחד לתלמידי הישיבות²¹, ומהענינים שכותב שם²²:

"חג השבועות הוא זמן עת רצון למעלה, והשי"ת מטריד את המקטרג על עם ישראל²³ כדוגמת הטרדתו בשעת התקיעות בראש השנה ויום הקדוש דצום הכיפורים. זאת אומרת, אשר חג השבועות הוא זמן המוכשר לעשות הכל לטובת לימוד התורה והעבודה ביראת שמים, וכן

(16) פסחים צג, א. (20) ראה גם לקמן ע' 164. וש"נ.
 (17) ראה כתר שם טוב בהוספות סקי"ח. (21) אג"ק שלו ח"ה ע' עו ואילך.
 (18) ובכ"מ. (22) ע' עח (נעתק ב"היום יום" ג"ד סיון).
 (19) פ' שופטים יז, יא. וראה רמב"ם ריש (23) ראה תוד"ה תורה היכן היא — שבת הל' ממרים.
 (20) האזינו לב, ז. וראה שבת כג, א. פט, א.

יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת

להתעסק בתשובה בהנוגע לתורה באין מפריע משטן המקטרג, כדוגמת זמן התקיעות בראש השנה ויום הקדוש דצום הכיפורים. עכ"ל.

ולהוסיף, שבענין זה יש הפרש בין ר"ה ליוהכ"פ — שבר"ה השי"ת רק מטריד ומבלבל את השטן המקטרג, ואילו ביוהכ"פ אין מציאות של שטן המקטרג כלל, כדאיתא בגמרא²⁴ "שטן ביומא דכיפורי לית לי' רשותא לאסטוני. . השטן בגימטריא תלת מאה ושתין וארבעה הוי, תלת מאה ושתין וארבעה יומי אית לי' רשותא לאסטוני, ביומא דכיפורי לית לי' רשותא לאסטוני".

וע"פ מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר שחג השבועות הוא בדוגמת ר"ה ויוהכ"פ, יש לומר, שבחג השבועות מטריד השי"ת את השטן המקטרג באופן כזה שאין מציאות של שטן המקטרג כלל.

מכתב הנ"ל — צריכים ללמדו, וגם לפרסמו בין אלה שאין יודעים אודותיו.

ז. ועוד וג"ז עיקר — שלימוד מכתבו של הרבי (ועד"ז כל עניני תורתו) צ"ל באופן ד"כל האומר שמועה מפי אומרה יהא רואה בעל השמועה כאילו הוא עומד כנגדו"²⁵.

ובהקדמה — שהצ"צ מפרש²⁶ שמארז"ל זה קאי על כללות הענין דלימוד התורה, כי, "התורה היא שמועותיו של הקב"ה, וצ"ל "בעל השמועה (הקב"ה) עומד כנגדו", שיזכור שהתורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, וכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו²⁷. אבל, הפירוש הפשוט הוא בנוגע להרב שבשמו אומרים ענין זה, שצריך לצייר פני הרב כאילו הוא עומד כנגדו".

ולהעיר גם מהסיפור הידוע²⁸ שהצ"צ צוה לנגן הניגון בעל ארבע כבות של רבינו הזקן, באמרו, שכל האומר דבר בשם אומרו יראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, והתחיל בעצמו לנגן, וכל המסוכים חיפשו סביבם את רבינו הזקן...

ומזה מובן גם בנדו"ד — שכאשר לומדים מאמר, שיחה, רשימה או מכתב מהרבי, צריכים להתבונן ולהזכר בהציור של הרבי נכולל גם

תתרלד.

(24) יומא כ, א. ועוד.

(28) לקו"ד ח"ג תק, ב. וראה שם ח"א קב, ב. סה"ש תרפ"ח ס"ע 11 ואילך. תרצ"ו ס"ע 90. תש"ב ע' 138. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' רי ואילך.

(25) ירושלמי שבת פ"א ה"ב. שקלים ספ"ב. קידושין פ"א ה"ז.
(26) יהל אור ע' קמח.
(27) ראה תדאב"ר רפי"ח. יל"ש איכה רמז

יום ב' דחג השבועות, ה'ש"ת

אלה שלא ראוהו, שיציירו לעצמם את הרבי באמצעות תמונה²⁹ כמו שעומד כנגדו!

— פעם שאל אדמו"ר הזקן את בנו אדמו"ר האמצעי באיזה התבוננות התפלל בראש השנה, והשיב, שהתפלל בהתבוננות ד"וכל קומה לפניך תשתחוה". ואתה, שאל אדמו"ר האמצעי את רבינו הזקן, באיזה התבוננות התפללת, והשיב, אני התפללתי עם ה"סטענדער"³⁰. — אנו לא שייכים לענינים כאלה, אבל, יכולים אנו לכל הפחות להסתכל על ה"סטענדער" שעליו התפלל הרבי!...

ח. ויש להוסיף בנוגע לכללות הענין דלימוד תורתו:

אמרו חז"ל³¹ "כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובכות בקבר", ואיתא במאור עינים³² בשם הבעש"ט ש"אפשר לומר כי זה בחי' השתטחות על קברי הצדיקים, כי דיבורי הצדיק שם הוא קבור וטמון החיות שלו ("אין זיין תורה ליגט ער מיט זיין גאנצע עצמיות"), וזה הלומד, בהכנסו עם החיות ומוחיין שלו לתוך החיות ומוחיין של הצדיק שטמן בדבריו, נקרא אתדבקות רוחא ברוחא ושפתותיו דובכות בקבר כו".

ועפ"ז יש לפרש מ"ש במשה רבינו "ולא ידע איש את קבורתו"³³ "אותן שעומדים למעלה נדמה להן למטה למטה נדמה להן למעלה"³⁴ — שאף אחד (לא העומדים למטה ולא העומדים למעלה) לא לקח העצמיות שלו ("קבורתו"), והיכן נמצא הוא בעצמו (כמ"ש³⁵ "ויקבור אותו") — ה"ז בתורה, כדאיתא בזהר³⁵ "קבורתא דילי' משנה".

ענין זה נוגע במיוחד לאלה שמסיבות שונות אינם יכולים לילך על הציון הק' — שידעו, שלימוד תורתו הוא בדוגמת ענין ההשתטחות.

ועוד ועיקר — שכיון שהכניס את עצמותו בתורתו, הרי, ע"י לימוד תורתו מתקשרים אליו.

— יכול מישהו לחשוב איזו שייכות יש לו אל הרבי, והמענה לזה, שהשייכות היא אינה מצדו (בכחו), אלא מצד הרבי, שבכל תיבה וענין שאמר או כתב "הכניס את עצמותו", ולכן, ע"י לימוד תורתו מתקשרים אליו.

(29) ראה גם שיחת פסח שני ס"ח (לעיל ע' 51). וש"נ.

(30) קונטרס תורת החסידות ע' 7. אג"ק

(31) אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תצא. ח"ד ע' שטז.

(32) יבמות צז, רע"א.

(33) בלקוטים למס' שבת בתחלתו (ד"ה דנודע).

(34) ברכה לד, ו.

(35) סוטה יד, רע"א.

(36) ח"א כז, סע"ב.

יום ב' דחג השבועות, ה'ש"ת

ולהוסיף, שבענין ההתקשרות ע"י לימוד תורתו נכלל גם קיום הוראתו של הרבי — לאלה שצוה אותם — ללמד אל"ף בי"ת, שלימוד א"ב בגלל ציווי הרבי נחשב כלימוד תורתו (אף שבודאי אין להסתפק בכך, אלא צריכים גם ללמוד תורתו ממש³⁶).

ט. ענין ההתקשרות אל הרבי הוא לא בגלל מעלה זו או אחרת, אלא בגלל היותו "רבי".

פעם שאלו אצל הרשב"ץ³⁷ אודות אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע אם הוא בעל רוח הקודש, והשיב: מה נוגע לי רוח הקודש? אני יודע שהוא רבי, ובמילא, אם רבי זקוק לרוח הקודש, בודאי יש לו, ואם אינו זקוק לרוח הקודש, מהי ההתפעלות מרוח הקודש?! ...!

דוגמא לדבר: בנוגע לאדה"ר ואברהם אבינו, אף שמצינו בדברי חז"ל גודל מעלת אדה"ר עד כדי כך ש"הי' עקבו מכהה גלגל חמה"³⁸, מ"מ, אמרו חז"ל³⁹ "עד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה ומשבא אברהם התחיל להאיר"⁴⁰, וכיון שנוגע לנו הענין ד"התחיל להאיר", נוגע לנו ענינו של אברהם אבינו, ולא אדה"ר, אף ש"עקבו של אדה"ר הי' מכהה גלגל חמה". ועד"ז בנוגע לרבתינו נשיאינו שעל ידם "התחיל להאיר" גילוי פנימיות התורה, ובמילא, לנו נוגע ההתקשרות אל הרביים, ולא נוגע לנו אם ישנו מישהו ש"עקבו מכהה גלגל חמה".

"רבי" — הוא זה שמקושר עם עצמות ומהות א"ס ב"ה, ובמילא, לנו לא נוגע אלא ההתקשרות אל הרבי בלבד, ועל ידו מתקשרים אנו עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

— כותב לי אחד מכתב עם שבחים ועילויים על הרבי. בין השבחים כותב גם שפעם בהיותו אצל הרבי בלענינגראד, עמד הרבי, ולפתע הי' נראה לו שעומד לנגדו אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. — כשהרבי הי' בארץ ישראל, נכנס אליו יהודי זקן שזכה לראות את אדמו"ר מהר"ש, ובראותו את הרבי... התעלף, וכשהעירו אותו מעלפונו ושאלוהו לפשר הדבר, אמר, שבהכנסו אל הרבי ראה בו את אדמו"ר מהר"ש...

אותו חסיד שהי' שייך לאדמו"ר מהורש"ב או אדמו"ר מהר"ש, ראה עילוי בכך שראה ברבי את אדמו"ר מהורש"ב או אדמו"ר מהר"ש.

36) ראה גם לקמן ע' 169.
 37) ראה אודותיו — סה"ש תש"ו ע' 12
 38) ראה בר"ר פ"ב, ג.
 39) ראה בארוכה בהרשימה שנדפסה בקונטרס חה"ש שנה זו (סה"מ תש"י ע' 248 ואילך).
 40) ראה בר"ר פ"ב, ב.
 הערה 1. וש"נ.
 38) ויק"ר פ"ב, ב.

יום ב' דחג השבועות, ה'ש"ת

אבל, האמת היא, שלא נוגע הדמיון וההשוואה של הרבי אל אדמו"ר מהורש"ב או אדמו"ר מהר"ש; כל מה שנוגע אינו אלא שהוא הרבי, שמקושר עם עצמות ומהות א"ס ב"ה, וע"י ההתקשרות אליו מתקשרים עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

סיפר⁴¹ לי משהו — בהתפעלות — שכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר לו: תהי' מקושר אלי, ועל ידי תהי' מקושר אל מי שאני מקושר. — הלה חשב שבאמרו "אל מי שאני מקושר" התכוון הרבי לאביו אדמו"ר מהורש"ב נ"ע וכיו"ב, ומזה היתה התפעלותו כו', אבל, האמת היא, שכוונת הרבי היתה להתקשרות עם עצמות ומהות א"ס ב"ה!

*

י. בהמשך להמדובר בכ' אייר⁴² ע"ד ההצעה בנוגע לחיזוק ההתקשרות עי"ז שכאו"א יקבל על עצמו ב' דברים, בנוגע לעצמו, ובנוגע לזולת — הנה, כל אלה שקיבלו על עצמם⁴³, יאמרו עתה "לחיים".
ואלה שעדיין לא קיבלו על עצמם — יאמרו גם הם "לחיים", ויקבלו על עצמם מכאן ולהבא.

יא. ב"ב תמוז השתא ימלאו שבועים שנה להולדת כ"ק מו"ח אדמו"ר (תר"מ — תש"י).

וכיון שבגיל שבועים מתחילה תקופה חדשה, "בן שבועים לשיבה"⁴⁴, צריכה להתחיל תקופה חדשה בכל עניני העבודה דכ"ק מו"ח אדמו"ר, שהולכים ונמשכים כל זמן שעדיין לא נסתיימה שליחותו, שזהו"ע ד"בן⁴⁴ מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם"⁴⁵.

ולכן, צריכים לנצל את הזמן שנותר עד י"ב תמוז ולפעול בעניניו של הרבי, ולקראת י"ב תמוז יצטרכו ליתן דין וחשבון.

יב. בין הענינים שהי' רצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שהבחורים יעסקו בהם — הנסיעה בשליחות ה"מל"ח" (מרכז לעניני חינוך) בתקופת הקיץ⁴⁶.

(44) אבות ספ"ה.

(45) ראה אוה"ת חיי שרה קי, ב. לקו"ש

ח"ה ע' 87. ועוד.

(46) ראה שיחת אחש"פ תש"ט סמ"ד —

קונטרס חה"פ שנה זו (סה"מ תש"י ס"ע 191

ואילך), ובהערה 19 שם. ולאח"ז בסה"ש

תש"ט ע' 324, ובהערה 61 שם.

(41) ראה גם שיחת ב' אייר ס"ד (לעיל ע'

39). וש"נ.

(42) ס"ח (לעיל ע' 42).

(43) ברשימה אחרת: בער"ח סיון, לפני

הנסיעה לאוהל הק', בקשתי, שכל אלה שכבר

קיבלו על עצמם כהנ"ל, יכתבו זאת בהפ"נ

שיתנו לכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

יום ב' דחג השבועות, ה'ש"ת

בשנה שעברה, מצד טעמים שונים, היתה חלישות מסוימת בהנסיעה בשליחות זו, ובמילא, יש להשתדל שבשנה זו ישלימו גם מה שהחסירו בשנה שעברה.

האמת היא, ששליחות זו אין לה תשלומין, כשם שלא שייך תשלומין בתלמוד תורה, כיון שהחיוב דת"ת הוא בכל יום ובכל רגע, ובכל עת שלומד מקיים את החיוב שישנו בזמן זה מצד עצמו, ולא בתורת תשלומין על חיוב בזמן שלפנ"ז, כמדובר לעיל⁴⁷.

אבל, אין צועקין על העבר; התביעה היא בנוגע למילוי השליחות בשנה זו כדבעי, וה"השלמה" על שנה שעברה תתבטא בכך שיעסקו בתוקף גדול יותר, ובמשך זמן ארוך יותר.

*

יג. דובר אודות החילוק בין ג' הענינים דחג השבועות: (א) "זמן מתן תורתנו", שהוא בתקפו בכל הזמנים (התורה היא נצחית⁴⁸), (ב) "יום הביכורים", שמצוות ביכורים (אף שאינם קרבים על המזבח כשתי הלחם, אלא נאכלים לכהנים) שייכת רק בזמן הבית, (ג) יום החמישים לספה"ע, שתלוי בפלוגתא אם ספה"ע בזמן הזה היא מן התורה או מדרבנן⁴⁹ — בקשר ובשייכות לעבודת האדם⁵⁰.

יד. דובר אודות העובר את קו התאריך באמצע ימי הספירה, שאע"פ שבנוגע לשבת פשיטא שאינו מונה לעצמו ("ששת ימים תעבוד גו' ויום השביעי שבת"⁵¹) אלא סומך על מנין הימים במקום זה, מ"מ, בנוגע לספה"ע יש להסתפק אם הספירה צ"ל כפי שסופרים כל בני"י במקום זה, או שצריך להמשיך בהספירה שלו⁵². ונתבאר תוכן הענין בעבודת האדם.

*

טו. בימי הספירה נוהגים⁵³ ללמוד מסכת סוטה, דף ליום דף ליום: התחלת המסכת, דף ב', לומדים ביום ראשון של חול המועד, יום ב' לספה"ע (ולא ביום שני של יו"ט שהוא יום ראשון לספה"ע), וביום שני

(47) שיחת ל"ג בעומר סי"ג (לעיל ע' 65).

(48) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

(49) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סתפ"ט ס"ב.

(50) ראה גם "רשימות" חוברת לח ע' 26

(51) "היום יום" ז' אייר.

(51) יתרו כ, ט"ו"ד.

(52) ראה גם שיחת ל"ג בעומר סי"ד

(לעיל ע' 65).

יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת

של חול המועד לומדים דף ג', וכן הלאה, עד לערב שבועות שבו לומדים דף מ"ט, סיום המסכת.

[נתבאר תוכנה של מסכת סוטה — "ונקתה ונזרעה זרע"⁵⁴, "אם היתה עקרה נפקדת" (כדעת ר"ע), והקושיא (דר' ישמעאל) "אם כן יסתר כל העקרות ויפקדו", והמסקנא ש"אם היתה יולדת בצער יולדת בריוח כו' שחורים יולדת לבנים"⁵⁵ — בעבודת האדם, בשייכות לספה"ע].

בסיום מסכת סוטה שנינו⁵⁶: "משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא. אמר לי' רב יוסף לתנא לא תיתני ענוה דאיכא אנא (שאני ענוותן) — פרש"י, אמר לי' רב נחמן לתנא לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא".
וצריך להבין:

א) רב יוסף ורב נחמן הם אמוראים, ואיך יכולים הם לחלוק על התנא ולומר לו: "לא תיתני ענוה", "לא תיתני יראת חטא"?

ב) המאמר "לא תיתני ענוה דאיכא אנא", ובלשון רש"י "שאני ענוותן" — הוא לכאורה היפך הענוה?

ג) מהו הטעם שרב יוסף מדגיש מעלת הענוה ורב נחמן מדגיש מעלת יראת חטא?

טז. ויוכן בהקדם המבואר לעיל (ס"א) בענין הענוה — ש"העניו יודע מעלת עצמו, ויודע דמעלות הללו הם חשובים ביותר, אבל להיותו מכיר את האמת אינם חשובים למעלה ומדריגה שלו", ש"מכיר את האמת דכל ענין הטוב שיש לו אינו מצ"ע כ"א מה שבא בירושה מאבותינו כו"⁵⁷, ולא עוד אלא שעושה חשבון כנפשו ש"אילו היו אלו הכחות אצל אחר .. אפשר הי' מגלה את הכחות יותר"⁵⁷.

ועד"ז בנדו"ד:

רב יוסף בודאי ידע גודל מעלתו בלימוד התורה — כאמרו "אי לאו האי יומא דקא גרים (שלמדתי תורה ונתרוממתי) כמה יוסף איכא בשוקא"⁵⁸ — עד שנקרא בשם "סיני"⁵⁹, ע"ש ש"משניות וברייתות סדורות לו כנתינתן מהר סיני"⁶⁰, ואעפ"כ, לא החזיק טובה לעצמו, בידעו

57) סד"ה וירא העם — קונטרס חג

השבועות שנה זו (סה"מ תש"י ע' 236).

58) פסחים סח, ב (ובפרש"י).

59) ברכות והוריות בסופן.

60) פרש"י הוריות שם.

54) נשא ה, כח.

55) סוטה כו, א.

56) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש חי"ג

ע' 30 ואילך.

יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת

שכל מעלותיו ניתנו לו במתנה מלמעלה, ובלשונו: "אי לאו האי יומא דקא גרים".

ולכן הי' יכול לומר "אני ענוותן" — כיון שמדת הענוה אינה בסתירה כלל לידיעת מעלת עצמו, כולל גם מעלת הענוה עצמה.

יז. עפ"ז יש לבאר גם דבריו של רב יוסף — האמורא — לתנא, "לא תיתני ענוה":

מצד ענוותנותו של רב יוסף שהכיר שכל מעלותיו ניתנו לו במתנה מלמעלה — ייחס אותן (לא לעצמו, אלא) לרבי.

ויש לומר, שבאמרו לתנא "לא תיתני ענוה דאיכא אנא", לא התכוין לחלוק על דברי התנא ("משמת רבי בטלה ענוה") שללא רבי אין עוד מעלת הענוה, כי אם, שהעובדה ד"איכא אנא" (שאני ענוותן) מוכיחה ש"רבי לא מת".

ענוה אמיתית — ידיעת מעלת עצמו, מחד גיסא, ותכלית הביטול בידעו שמעלותיו אינם מצ"ע, לאידך גיסא — אפשרית רק ע"י רבי.

יח. ועד"ז יש לפרש בדברי רב נחמן "לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא":

ובהקדם החילוק שבין רב יוסף (ענוה) לרב נחמן (יראת חטא) — שרב יוסף, להיותו סגי נהור⁶¹, שיצה"ר פסק ממנו, לא הי' שייך לחטא⁶², ובמילא, אינו זקוק ליראת חטא, ולכן, מודגשת אצלו מעלת הענוה; משא"כ רב נחמן, מצינו בגמרא⁶³ ש"אימי' דר"נ אמרי לה כלדאי (חודים בכוכבים) בריך גנבא הוה, לא שבקתי' גלויי רישי', אמרה לי' כסי רישין כי היכא דתיהוו עלך אימתא דשמיא", ולכן מודגשת אצלו המעלה דיראת חטא.

[ויש לומר, שגם לאחר שכיסה ראשו שתהי' לו יראת חטא נשאר אצלו הענין ד"גנבא" — בקדושה. וע"ד מ"ש בהתחלת הסוגיא⁶⁴ "האי מאן דבמאדים יהא גבר אשיד דמא . . אי אומנא אי גנבא אי טבחא אי מוהלא", היינו, שמנצל התכונה ד"אשיד דמא" לקדושה].

והכח לזה — "דתייהו עלך אימתא דשמיא" — הוא מרבי:

(63) שבת קנו, ב ובפרש"י.

(64) שם, א.

(61) קידושין לא, א. וש"נ.

(62) ראה ר"ן ורמב"ן קידושין שם. לקו"ש

ח"ה ע' 138.

יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת

אודות מעלתו של רבי מצינו ש"לא הכניס ידו תחת אבנטו"⁶⁵, היינו, שאצלו לא הי' חילוק בין ענינים נעלים ששייכים לשמים לענינים תחתונים ששייכים לארץ נכפי שמצינו ש"אל"ל הוא אמגושא לאמימר מפלגך לעילאי דהורמיז מפלגך לתתאי דהורמין"⁶⁶, ש"הי"⁶⁷ נוטה למינות שמי שברא הרוחני לא ברא הגשמי, ולזה אמר מפלגך ולעילא ששם כלי הנשימה הרוחניים חלק הקב"ה הוא, ומפלגך לתתאי ששם כלים הגשמיים ("ואוכלין ושותין כו' פרין ורביין"⁶⁸) חלק כח אחר הם", אלא, גם הענינים הגשמיים (מפלגך לתתאי) היו לשמים, ועד כדי כך, שאע"פ ש"לא פסק מעל שולחנו לא חזרת כו' לא בימות החמה ולא בימות הגשמים"⁶⁹, מ"מ, "בשעת פטירתו .. זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה אמר .. לא נהניתי (מעוה"ז) אפילו באצבע קטנה"⁷⁰.

ובכחו של רבי, שכל מציאותו וכל עניניו (גם התחתונים) היו לשמים — נעשה גם אצל רב נחמן (שמטבע תולדתו "גנבא הוה") הענין דיראת חטא.

ולכן אמר "לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא" — שבזה לא התכוין לחלוק על דברי התנא ("משמת רבי בטלה יראת חטא") שללא רבי אין עוד מעלת יראת חטא, כי אם, שהעובדה שיש לו יראת חטא (בכחו של רבי) מוכיחה ש"רבי לא מת".

יט. דובר אודות ב' הענינים דענוה ויראת חטא שהם יסודות העבודה.

בהמשך להענין דיראת חטא דובר גם אודות החילוק בין חסידות למוסר, שכשלוּמדים תורת החסידות שעוסקת בעניני אלקות, הרי, אפילו אם הלימוד לא פעל פעולתו, עסקו בינתיים בעניני אלקות, משא"כ בלימוד המוסר כו'.

*

כ. דובר אודות השייכות שבין הבעש"ט ודוד המלך שנסתלקו בחג השבועות — ע"פ מארז"ל⁷¹ ע"ד בקשת דוד המלך שאמירת תהלים תחשב כמו העסק בנגעים ואהלות, שהם הענינים החמורים שבתורה (כפי

69) ע"ז יא, א.

70) כתובות קד, א.

71) מדרש תהלים בתחלתו.

65) שם קיח, ב.

66) סנהדרין לט, א (כגירסת התוס').

67) חדא"ג מהרש"א שם.

68) חגיגה טז, א.

יום ב' דחג השבועות, ה'שי"ת

שאמרו לר"ע: "מה לך אצל הגדה כלך אצל נגעים ואהלות"⁷²), ועד"ז בנוגע לתורת החסידות כו'.

*

כא. (בסיום ההתוועדות אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:): השי"ת יעזור שיבוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, כפי שהוא מלובש בגוף [וועט מען פאַרשפּאַרן בעטן זאָגן חסידות"⁷³], ויוציאנו מהגלות!

— הסדר הוא אמנם שתחיית המתים תהי' לאחרי ביאת המשיח⁷⁴, אבל יחידי סגולה יקומו לתחי' קודם ביאת המשיח⁷⁵.

ולכל לראש — כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיחזור ויתלבש בגוף, ויבוא ("קיינ נפק"מ ניט אין וועלכן אופן, דורכן טיר, דורכן פענצטער אָדער דורכן דאָך"...) ויאסוף את כל בני" ויכריז: הגיע הזמן לצאת מן הגלות, ובאו ונלך לארצנו הקדושה!

●

(72) סנהדרין לח, ב. וש"נ.

(73) כנראה, היתה הכוונה לבקשתם של זקני החסידים — במשך ההתוועדות — שכ"ק אדמו"ר שליט"א יאמר מאמר חסידות

(המו"2).

(74) ראה זח"א קלט, א.

(75) ראה שם קמ, א.

בס"ד. שיחת ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"י.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ¹ אודות דברי השל"ה² על הפסוק³ "החודש הזה לכם ראש חדשים", שכל חודש ניסן, כל הימים שבו, הם במעלת "ראשי חדשים", שיש בהם המעלה דראש-חודש שאינו "יום המעשה"⁴.

וזהו גם דיוק לשון חז"ל⁵ "קבע להם חודש של גאולה" — שכל חודש ניסן נקרא בשם "חודש של גאולה".

ומזה מובן, שבחודש ניסן גופא הולך וניתוסף מיום ליום בעילוי אחר עילוי:

ידוע⁶ שישראל נקראים "מהלכים"⁷, דהיינו, שצריך להיות אצלם הילוך ועלי' מדרגא לדרגא, ולא רק מזמן לזמן, אלא באופן תמידי, עד כדי כך שאין להם זמן לנוח, כמארז"ל⁸ "תלמידי חכמים אין להם מנוחה .. שנאמר⁹ ילכו מחיל אל חיל".

ומזה מובן, שבחודש ניסן גופא, הנה מיום ליום צריך להיות ענין הגאולה באופן נעלה יותר ("א' טיפערע גאולה"), עד ליום האחרון בחודש ניסן, שבו היא תכלית העלי'.

כלומר: אע"פ שלפנ"ז היו ימי חג הפסח, הן חול-המועד פסח, ויתירה מזו — היו"ט דפסח, ובהם גופא — הלילה הראשון דפסח שבו מאיר הגילוי ד"נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"¹⁰, ובפרט שביעי של פסח ואחרון של פסח שבהם מאיר גילוי הארת המשיח¹¹, ואילו הימים שלאחריהם הם ימי החול [נאפילו יום השבת — הרי מעלת

(6) ראה תו"א ס"פ וישב (ל, סע"א ואילך). לקר"ת ר"פ בחוקותי. ד"ה אם בחוקותי ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ס"ע 90 ואילך). ובכ"מ.

(7) זכר"י ג, ז.

(8) ברכות ומו"ק בסופן.

(9) תהלים פד, ח.

(10) הגש"פ פיסקא "מצה זו".

(11) ראה סה"ש תש"ב ע' 110 (נעתק

ב"היום יום" כב ניסן (אחש"פ)).

(1) שיחת ש"פ קדושים, מבה"ח אייר דאשתקד בתחלתה (תו"מ חיי"ט ע' 352 ואילך). וש"נ.

(2) ס"פ בא (שיג, ב). הובא בסד"ה החודש הזה לכם תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ע' ג).

— ראה גם אנ"ק חיי"ח ע' רצד ("נדבר אשתקד").

(3) בא יב, ב.

(4) ראה שמואל-א כ, יט ובמפרשים. יחזקאל מו, א ובמפרשים.

(5) שמו"ר פט"ו, יא.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"

יום השבת היא בנוגע לענין ימי השבוע, אבל בנוגע לענין חודש ניסן ויצ"מ הרי הוא ככל ימות החולן — אעפ"כ, ע"פ הכלל שבכל ענין צריך להיות הילוך תמידי, יש מעלה בימים שלאחרי חג הפסח על ימי הפסח עצמו גם בענין הגאולה דחודש ניסן.

ב. ויתירה מזו — שבענין יציאת מצרים צריך להיות ענין ההילוך מדרגא לדרגא במכל-שכן מההילוך מדרגא לדרגא שצריך להיות בכל הענינים שבעבודת ה':

הענין דיצי"מ צריך להיות בכל יום ויום¹², כמ"ש¹³ "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך". והרי האפשרות שתהי' "יציאת מצרים" בכל יום היא — רק כאשר הענין דיצי"מ הוא בכל פעם באופן נעלה יותר, והיינו, שדרגא זו שאתמוז היתה אצלו בבחינת "יציאת מצרים", הנה לגבי מדריגתו היום נחשבת היא ל"מצרים", שזהו עדיין ענין של מיצר (ועיכוב), ועליו לצאת גם מה"מיצר" היותר נעלה.

וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁴ בדיוק לשון הכתוב¹⁵ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", "כימי" לשון רבים¹⁶ — שמיצי"מ ואילך ממשכים תמיד לצאת ("מען האלט אין איין אַרויסגיין") ממצרים וגבולים, אלא שבכל יום הרי זה באופן נעלה יותר.

זאת ועוד:

הענין דיצי"מ כפי שהוא היום — אע"פ שה"מיצר" הוא בדקות, צריכה להיות היציאה ממיצר זה באותו להט והתלהבות ("קאָך און ברען") כפי שהיתה היציאה מהמיצר דאתמול,

ועד — באותו להט והתלהבות כפי שהיתה היציאה מהמיצר ברגע הראשון דיצי"מ, שאז הי' המיצר במדריגה תחתונה ביותר,

— כידוע¹⁷ הטעם שהגאולה הוצרכה להיות באופן ד"לא עיכבן המקום כהרף עין"¹⁸, משום שישראל היו משוקעים במ"ט שערי טומאה¹⁹, עד כדי כך, שאילו הי' נמשך עוד רגע אחד, אזי היו באים במגע ("זיי וואַלטן זיך פאַרטשעפעט") עם שער הנו"ן —

(17) ראה סה"ש תש"ד ריש ע' 88. הנסמן

בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים פסקא

מצה זו (ע' ל), ובלקו"ש ח"י ע' 85 הערה 37.

ח"י ע' 88 הערה 70.

(18) מכילתא ופרש"י בא יב, מא.

(19) ראה זו"ח ר"פ יתרו.

(12) ראה גם לעיל ע' 265.

(13) פ' ראה טז, ג.

(14) ד"ה כימי צאתך תש"ח (סה"מ תש"ח

ע' 159 ואילך).

(15) מיכה ז, טו.

(16) זח"ג קעו, רע"א.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"י

הנה אותו להט והתלהבות שהיו בהיציאה מהמדריגה התחתונה ביותר שב"מצרים" — צריך להיות גם בהיציאה מ"מצרים" באופן היותר נעלה, כיון שלגבי מדריגתו הרי זה "מיצר".

וזהו ענינם של ימי חודש ניסן, חודש הגאולה — שבכל יום צריך אדם לפעול בעצמו גאולה מהמיצר דעתה, ובכל יום הרי זה באופן נעלה יותר, שזהו ענין ההילוך.

ג. עפ"ז יובן מ"ש"פ²⁰ "ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור", ופרש"י (בשם המכילתא) "הסיען בעל כרחם", כיון שלא רצו לילך מביזת הים — דלכאורה אינו מובן²¹:

בשעת קריעת ים-סוף — היו ישראל במדריגה נעלית ביותר, כמ"ש²² "וייראו העם את הוי'", והיינו, שלא רק אלו שבמדריגת "ישראל" (כמ"ש בתחלת הפסוק "וירא ישראל"), אלא גם אלו שבמדריגת "עם", שהם הפחותים שבישראל — כמארז"ל²³ על הפסוק²⁴ "כי שחת עמך", עמך דייקא, וכדאיתא בתניא²⁵ ש"עם" הוא "מלשון עוממות שהם דברים נפרדים כו'" — הנה גם עליהם נאמר "וייראו העם את הוי'", דקאי על המדריגות הנעלות ביותר שבבחי' הוי' דלעילא (כמשנת"ל בהמארז"ל²⁶), וכמארז"ל²⁷ שאפילו פשוט שבפשוטים ראה מה שלא ראה גדול הנביאים. וא"כ, איך יתכן שהיו שקועים כל כך בביזת הים עד ש"הוצרך להסיען בעל כרחם"?

ועכצ"ל, שבביזת הים היו גילויים נעלים ביותר, וכמבואר בתו"א²⁸ שבשעת קריעת ים-סוף הי' הגילוי ד"שם נשמחה בו"²⁹, "בו בעצמותו". ולכן לא רצו ישראל לילך משם, כיון שלא רצו לסגת ("אָפטרעטן") מהענין ד"נשמחה בו" — בעצמותו, עד ש"הוצרך להסיען בעל כרחם"³⁰.

ד. אך עפ"ז נשאלת השאלה לאידך גיסא — מדוע הוצרכו להסיעם "אל מדבר שור"?

(לעיל ע' 240 ואילך). וראה גם ד"ה כימי

צאתך שנאמר בהתועדות פ"ג (לעיל ע' 278 ואילך).

27 ראה מכילתא ופרש"י בשלח טו, ב.

וראה גם שמור"ר פכ"ג, טו. ועוד.

28 בשלח סד, סע"ב ואילך.

29 תהלים סו, ו.

30 ראה גם בהנסמן בלקו"ש שם הערה

20 בשלח טו, כב.

21 ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 77 ואילך.

וש"נ.

22 שם יד, לא.

23 שמור"ר פמ"ב, ו. הובא בפרש"י

עה"פ.

24 תשא לב, ז.

25 שעהיה"א רפ"ז.

26 ד"ה והחרים דאחש"פ פ"ד ואילך 12.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"

ועכצ"ל, שבענין "מדבר שור" ישנה מעלה נעלית עוד יותר — כי כל הגילויים שבקריעת ים-סוף היו בדרך מלמעלה למטה, שזהו ענין של "נהמא דכסופא"³¹, ואין זה תכלית הטוב; ודוקא ע"י ההליכה במדבר, ששם היא העבודה בכח עצמו ("אליין אויסגעהאָרעוועט") — אזי נעשה תכלית הטוב.

ואעפ"כ לא חפצו בני"כ בכך, עד ש"הוצרך להסיען בעל כרחם", — כיון שבינתיים הרי זה ענין של ירידה.
וע"ד המבואר בענין "על כרחך אתה חיי"³²:

כיון שהנשמות חצובות מתחת כסא הכבוד³³, ולמעלה יותר — הרי מובן, שהירידה מכסא הכבוד (ולמעלה יותר) עד למטה היא ירידה גדולה ביותר, והנשמה מצד עצמה אינה חפצה בכך, ולכן הרי זה ענין שנעשה "על כרחך".

ואעפ"כ כדאי הדבר, מצד המעלה הגדולה הנעשית ע"י ירידה זו — כי כל הגילויים שזכתה להם הנשמה למעלה, אינם באופן של יגיעה, אלא הם בבחי' "נהמא דכסופא", ורק ע"י ירידתה למטה והתעסקותה בעבודה בכח עצמה, אזי נעשים הענינים באופן של יגיעה עצמית ("אויסגעהאָרעוועט"), וזהו תכלית הטוב.

ואף ש"כל הדרכים בחזקת סכנה"³⁴, שכן הוא ע"פ תורה, ויתירה מזו, שאפילו כאשר יעבוד עבודתו כדבעי לא יגיע למעלת הנשמה כמו שהיתה קודם ירידתה³⁵ — אעפ"כ מוטב עבודה שהיא מלאה מומים, אבל באה ע"י יגיעתו, מכל הגילויים הנעלים ביותר, שבאים בדרך "נהמא דכסופא".

ובפרט שמצד הכלל ד"לא ידח ממנו נדח"³⁶ מובטח הוא שסוכ"ס יעבוד עבודתו בשלימות, ואז יתנו לו מלמעלה גם ענינים שלמעלה מערך עבודתו, שהו"ע אתערותא דלעילא שאינה לפי ערך האתערותא דלתתא, שעז"נ ש"קוב"ה שריא באתר שלים"³⁷, ואעפ"כ אין זה ענין של "נהמא דכסופא", כיון שענין זה נעשה ע"י עבודתו, אלא שע"י עבודתו נותנים

34 (ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד. קה"ר פ"ג, ב (ב)).
35 ראה תניא פל"ז (מח, א).
36 ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.
37 ראה זח"ג צ, ב.

31 ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, רע"ד. ובכ"מ.
32 אבות ספ"ד. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1217 ואילך.
33 ראה זח"ג כט, רע"ב. וראה הנסמן בנצו"ז לזח"א קיג, א.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"י

לו גם אתעדל"ע שלמעלה מעבודתו. ונמצא שבהמשכה זו ישנם ב' המעלות: מעלת האתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, ומעלת עבודת האדם. וע"ד שמצינו בענין מתנה, ד"אי לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יחיב לי' מתנתא"³⁸ — הרי אע"פ שזוהי "מתנה" שלמעלה ממה שהי' יכול להשיג בכחות עצמו ע"י יגיעתו, מ"מ, אין זה "נהמא דכסופא", כיון שזכה במתנה זו מצד עבודתו ויגיעתו — ד"עביד לי' נייחא לנפשי", אלא שע"י יגיעתו נותנים לו גם בדרך מתנה, ובאופן ש"כל הנותן בעין יפה הוא נותן", את הבית ואת היציע כו', את הבור וכו'.³⁹

וזהו "ויסע משה את ישראל גו' אל מדבר שור", "הסיען בעל כרחם": "בנ"י מצד עצמם — לא רצו לילך לשם, שהרי זוהי ירידה גדולה — ללכת מהגילויים דקריעת ים-סוף, אל המדבר, "נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"⁴⁰.

ואעפ"כ "הסיען בעל כרחם" — לא כדי לענות אותם ("מאטערן זיי") ח"ו — שהרי ענין זה נעשה ע"י הקב"ה, ש"טבע הטוב להיטיב"⁴¹, וע"י משה רבינו ש"אוהב ישראל הי"⁴² — אלא לפי שבאמת הרי זה תכלית הטוב, כנ"ל.

ה. עד"ז ראינו בהנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר:

דוקא לאחרי התוועדות שהיו בה גילויים נעלים ביותר, שהיו מעוררים אצל המשתתפים את התשוקה להישאר כאן — הנה לאחרי היו"ט הי' הרבי קורא לאברכים ושולח אותם לערי השדה.

הנהגה זו לא היתה ענין של עינוי ("מאטערן") ח"ו, אלא, ע"ד האמור לעיל, שדוקא לאחרי הגילויים דקריעת ים-סוף הוצרכו לנתק את ישראל מביזת הים ולהסיעם אל מדבר שור, כדי שתהי' מעלת העבודה בכח עצמו. ובאופן כזה היתה גם הנהגתו של הרבי — כיון שזהו תכלית הטוב, כנ"ל.

ו. והנה, כל זה הוא כפי שהענין הוא מלמעלה — "משמיא מיהב יהבי"⁴³, אבל בנוגע להמקבל — על כך אמר פעם כ"ק מו"ח אדמו"ר בהתוועדות אחרון של פסח⁴⁴, ש"משמיא מיהב יהבי", אבל, מי שיש לו

(41) ראה הנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 334.

(42) מנחות סה, סע"א ואילך.

(43) תענית כה, א.

(44) תרח"ץ — סה"ש תרח"ץ ע' 273.

(38) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ

טז, א. ב"ב קנו, א.

(39) ראה ב"ב סא, א. עא, א.

(40) עקב ח, טו.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"י

שכל — מקבל זאת, ומי שאין לו שכל רח"ל — אינו מקבל זאת, ואז נשאר הענין תלוי באויר...
ובנוגע לענינו:

כשם שביוצאי-צבא למלחמה בגשמיות, הסדר הוא שתחלה בוחנים אותו אם הוא "גאָדין" — ראוי לשירות — או אינו "גאָדין"⁴⁵, כן הוא ביוצאי-צבא היוצאים למלחמה ברוחניות, שתחלה עליו להיות "גאָדין". וכיצד נעשים "גאָדין" למלחמה — הרי זה כדברי כ"ק אדמו"ר נ"ע⁴⁶: "כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו"⁴⁷, לכל הענינים הגשמיים. אין לו לחשוב על שום דבר. עליו להתנהג באופן ד"האומר לאביו ולאמו לא ראיתו ואת אחיו לא הכיר גו"⁴⁸, לא להתחשב עם אף אחד; הוא מתחשב רק עם פקודתו של מפקד הצבא, ואזי הרי הוא ראוי למלחמת בית דוד⁴⁹.

נשאלת השאלה: הרי כיבוד אב ואם היא מצוה בעשרת-הדברות? — ובכן, זהו אמנם "חשבון" ("א חשבון איז דאָס טאַקע"), אבל למלחמה — אינו ראוי!

כשמדובר אודות מלחמה — אין להתחשב בשום ענין, ורק באופן כזה הרי הוא ראוי למלחמה. ואם יש לו חשבונות אחרים — הרי הוא ככלל "מי האיש הירא ורך הלבב", עליו נאמר⁵⁰ "ילך וישוב לביתו"!. ... הוא ילך לביתו ויאכל בשבת "טשאָלנט" כו', אבל למלחמה — אינו ראוי, והמלחמה תצטרך להיעשות ע"י חבירו הטוב ממנו.

ז. ישנו סיפור בספר "שבחי האריז"ל"⁵¹ (שחלק גדול מהסיפורים שבו נמצא גם בכתבי האריז"ל), שגם הוא חלק בתורה, ובמילא גם הוראה בעבודתנו:

האריז"ל הי' נוהג לצאת עם תלמידיו לקבל שבת בשדה, כפי שהסדר הוא ע"פ קבלה, שצריכים לצאת לשדה לקבל פני שבת המלכה⁵². פעם אחת, בצאתם לשדה, אמר האריז"ל לתלמידיו: רצונכם שנלך לירושלים לקבל שבת?

45 ראה גם תר"מ חט"ו ע' 112.
46 שיחת שמח"ת תרס"א (לקו"ד ח"ד תשפז, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואילך).
47 שבת נו, א. וש"נ.
48 ברכה לג, ט. וראה לעיל ע' 168. וש"נ.
49 ראה גם מכתב כ"ח ניסן שנה זו (אג"ק ח"ו ע' נב).
50 פ' שופטים כ, ח.
51 בתחלתו (ע' ג).
52 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרס"ב ס"ד.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"י

— אע"פ שמצד ריחוקה של צפת מירושלים לא הי' שייך שבהליכה רגילה בגשמיות יגיעו לירושלים לקבלת שבת, מ"מ, לא הי' אצלם פלא על האריז"ל שיוכלו להגיע לשם. —

אמנם, כיון שבשביל זה היו צריכים לעזוב את ביתם למשך השבת, אמרו חלק מהתלמידים שצריכים להודיע תחלה לנשותיהם, ע"ד לשון הש"ס⁵³: "איזיל ואימליך בדביתהו". מיד נפלה רוחו של האריז"ל, ונתבטלה הליכתם לירושלים. ואמר האריז"ל, שאילו היו הולכים מיד — היו יכולים להביא את המשיח.

ולכאורה: איך יתכן שהאמירה "איזיל ואימליך בדביתהו" תהי' סתירה להבאת הגאולה? הרי כן הוא ע"פ תורה, שבנוגע למילי דעלמא צריכה להיות ההנהגה באופן ד"אימליך בדביתהו", ובפרט בשייכות לשבת, שכל ענין נרות שבת הוא בשביל השלום שבין איש לאשתו⁵⁴, ובשבת ישנם כמה עניני חיוב של איש לאשתו; וא"כ, ענין שכולו ע"פ תורה, ומיוסד על השולחן-ערוך — מדוע יעכב את הגאולה?

והמענה לזה הוא (כנ"ל): ה"חשבון" הוא אמנם "חשבון", אבל למלחמה — אינו ראוי!

אי-אפשר להביא את המשיח ע"י הנהגה כזו, שכאשר שומעים הוראה מהאריז"ל, מוציאים את ה"שולחן-ערוך", ופונים ל"מורה הוראה" לברר פשט ב"באר היטב"... אם אין סתירה בדבר! באופן כזה — אי-אפשר להביא את המשיח!

ואין זה רק מצד פנימיות הענינים, אלא כן הוא גם ע"פ נגלה דתורה:

כאשר שמעו דבר-מה מהאריז"ל, שהי' גאון גדול גם בנגלה (כדאיתא בלקו"ת בטעהמ"צ להרח"ו⁵⁵) — הי' להם לדעת שאפשר לסמוך עליו שלא יכשיל אותם ח"ו לעשות ענין היפך ההלכה.

ומי שמפקפק ח"ו בדברי רבו — הרי זו הוראה שחסר בההתקשרות שלו אליו, וכשחסר בענין ההתקשרות, חסר בדרך ממילא בענין האחדות, "כולנו כאחד"⁵⁶, וממילא חסר גם בהתיבות שלפני "כולנו כאחד"...

איתא בגמרא⁵⁷: "בדרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא"

(53) ברכות כז, סע"ב.

המצוות שם.

(54) ראה שבת כג, ב. רמב"ם הל' חנוכה

(56) נוסח ברכת "שים שלום".

(57) עירובין סז, סע"ב (ובפרש"י). וראה

בסופן. שו"ע אדה"ז אר"ח ר"ס רסג.

גם תו"מ ח"ב ע' 146.

(55) ואתחנן (סוד העיון). וראה גם בשער

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"י

(”שביקנן לחכם לעשות כהוראתו, והדר מותבינן ליי ללמוד אם יפה הורה“).

ולכאורה, אם יש מקום לקושיא (”מותבינן“) — היתכן ש”עבדינן מעשה“?

והביאור בזה — כנ”ל — שבענינים שנמסרו לרבנן, נדרש לכל לראש ענין ההתקשרות, ופירוש הדברים ע”פ נגלה — שיש לדעת שרבנן הם לומדים גדולים, ואפשר לסמוך עליהם. ומה שיש לו קושיא — הרי זה רק משום שחסרה אצלו היגיעה האמיתית בתורה, וכשתהי’ אצלו היגיעה האמיתית, ויזכה לזה — יראה שהדין הוא כדבריהם של רבנן. ופנימיות הענין — שצריכה להיות התקשרות וקבלת-עול. צריכים לציית לדבריהם של רבנן בלי שום חשבונות כלל.

ח. וזהו ענינו של יוצא צבא — שאין לו שום חשבונות. לא קיימת אצלו שום מציאות כלל; ישנו רק המפקד והוראותיו.

וכפי שמצינו בשבט לוי:

כאשר משה רבינו הכריז ”מי לה’ אלי“ — אזי ”ויאספו אליו כל בני לוי“⁵⁸, וקיימו את הוראותיו: ”הרגו איש את אחיו גוי“⁵⁹, באופן ד”האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר גוי“⁴⁸.

ולכאורה — היתכן: זה עתה שמעו במתן-תורה עשרת-הדברות שבהם אמר הקב”ה ”כבד את אביך ואת אמך“⁶⁰. וכיון ששבט לוי לא חטאו, אלא היו שלמים בכל התרי”ג מצוות — איך היו יכולים לציית לפקודה כזו?

אלא, מצד התמסרותם למשה רבינו, המקבל הראשון של התורה — לא ערכו שום חשבונות: הם ידעו דבר אחד — שעליהם לעשות כהוראת משה! וכמו”כ ידעו, שכל דבריו של משה מתאימים הם לציווי התורה.

ט. וזוהי ג”כ ההוראה ממ”ש ”ויסע משה גו’ אל מדבר שור“ (כנ”ל ס”ג ואילך):

מבלי הבט על כך שבנ”י רצו להישאר אצל ביזת הים — עשו כפי שצוה משה.

(60) יתרו כ, יא.

(58) תשא לב, כז.

(59) שם, כז.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"י

ואף שהיו יכולים לעשות חשבונות — האם מותר לעזוב ולסגת מהענין ד"נגילה ונשמחה בו"⁶¹, וללכת למדבר, "נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים", ובפרט שהתורה עצמה פוסקת ש"כל הדרכים בחזקת סכנה" — אעפ"כ לא עשו חשבונות אלו, בידעם שיכולים לסמוך על משה רבינו ולעשות כהוראתו.

י. וכן הוא בכל דור ודור, שכאשר שומעים הוראה מנשיא הדור, "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"⁶² — אין מקום לישוב הדעת, עיון בספרים כו', אלא יש לקיים את ההוראה.

וכפי שעשו תלמידי התמימים — שכאשר הרבי אמר להם שילכו לערי השדה, לא התייעצו עם הוריהם או עם החותן והחותנת, וגם לא עשו "חשבונות" שאם ילמדו יותר זמן בישיבה יתוסף בלימודם כו' — כיון שידעו שהם אנשי צבא ("סאלדאָטן"), ואיש-צבא — אין לו שום ענין מלבד מילוי פקודת המפקד.

וכיון שהקב"ה אינו נשאר "בעל-חוב"⁶³ — הנה בזכות מסירתם ונתינתם להרבי, הצליחו בשליחותם וגרמו נחת-רוח לרבי, נוסף על ההצלחה בעניניהם הפרטיים, הן בגשמיות והן ברוחניות.

וכל זה אינו אלא באופן של "מדה כנגד מדה"⁶⁴, אבל ברכתו של הקב"ה הרי היא כמה פעמים ככה.

וגם ענין זה יתגלה בקרוב — "הקיצו ורננו שוכני עפר"⁶⁵, והוא — הרבי — בראשם, ויוליך את כולנו, ותלמידי התמימים שהתמסרו להוראותיו בראש, לקראת משיח צדקנו, במהרה בימינו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה שהתמימים שנסעו לערי השדה בשליחות כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע — שכמה מהם נכחו בעת ההתוועדות — יאמרו "לחיים" וינגנו ניגון].

יא. [ואח"כ אמר:]

אעפ"כ, הרי גם אותם תלמידים שאמרו "איזיל ואימליך בדביתהו" — נשאר האריז"ל לקבל שבת עמהם, וגם לאח"ז המשיך ללמוד עמהם, ונשארו תלמידיו.

רנה (נעתק ב"היום יום" כח אלול).
64 סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב
ואילך.

65 ישע"י כו, יט.

61 תהלים קיח, כד.
62 תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד,
רע"א).
63 ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ע'

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"

אע"פ שמצד העדר ההתקשרות לא היו תלמידים אלו מסוגלים להביא את המשיח, מ"מ, המשיך ללמוד עמהם לפי ערכם, באותם ענינים שהיו כלים אליהם, כדי שעיי"ז יוכל לאט לאט ("ביסלעכווייז") להעלותם למעלה יותר.

ואדרבה: מצד זה גופא שהאריז"ל ראה את גודל הרחמנות על תלמידים אלו — הוצרך להישאר עמהם, ללמדם ולהדריכם.

ועד"ז בנוגע להמדובר לעיל (ס"ו) בענין "יוצאי צבא", ש"כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות" לכל עניני העולם, ואם אינו עושה כן, ויש איזו מציאות שעדיין תופסת מקום אצלו, הרי הוא בכלל "הירא ורך הלבב", עליו נאמר "ילך וישוב לביתו":

אין הכוונה שעליו ללכת לביתו לישון... אלא עליו ללכת לביתו, ולקיים בביתו עכ"פ את הוראות המפקד,

ו"מצוה גוררת מצוה" — שעיי"ז יתעלה במשך הזמן ויהי "מקושר" באמת, עד שיזכה להיות מאלו שיוצאים למלחמת בית-דוד ומביאים את הגאולה.

יב. בביאת המשיח ייגאלו כל בני"י, גם "האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים"⁶⁷. וכיון שביאת המשיח תלוי' בהפצת המעיינות⁶⁸ — לכן שולחים שלוחים בכל המקומות, עד ל"אשור" ו"מצרים", כדי שיפיצו שם את המעיינות, ויכינו גם את היהודים הנמצאים שם לגאולה.

אמנם, מתי אפשר לשלוח את השליח? — דוקא כאשר הוא מקושר באמת, אבל כשמתחיל להתיישב בדעתו כו', הנה גם כאשר מסכים לנסוע, הרי, "ישוב הדעת" כשלעצמו מוכיח שחסר אצלו בענין ההתקשרות, ולכן אי אפשר לשלוח אותו, כי, כאשר חסר בהתקשרות "במשה עבדו", ועיי"ז — גם "בה"⁶⁹, אזי אי אפשר לדעת אם הוא ישפיע על הסביבה, או שמא ח"ו להיפך — שלא זו בלבד שלא יהי' משפיע, אלא אף יהי' מושפע.

כאשר הוא מקושר כדבעי — אזי אין חשש, שהרי הוא קשור למעלה, וכפתגם הידוע⁷⁰ "בשעת מען איז צוגעבונדן אויבן פּאַלט מען ניט אַרָאָפּ אונטן" (כאשר קשורים למעלה אין נופלים למטה).

69) בשלח יד, לא. וראה מכילתא עה"פ.

70) סה"ש תרצ"ו ע' 95 ואילך. תו"מ —

רשימת היומן ע' רסה. ועוד.

66) אבות פ"ד מ"ב.

67) ישעי' כז, יג.

68) ראה אגה"ק דהבעש"ט — כתר שם

טוב בתחלתו. ובכ"מ.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"

והיינו, שאפילו אם מצד עניני עבודתו עלול הוא ליפול למטה, מ"מ, אין חשש שיפול למטה או ימעד ("אויסגליטשן זיך"), כיון שהוא קשור למעלה. — לא הוא ההולך, אלא המשלח הוא ההולך ("ניט ער גייט, נאָר דער משלח גייט"), וכעין ענין "נשתרבה אמתה"⁷¹ להביא את "מושיען של ישראל"⁷².

אבל כאשר חסר בענין ההתקשרות — אזי יש לחשוש, כנ"ל.

יג. ועפ"ז יובן הטעם שהאריז"ל נשאר לקבל את השבת בצפת — דלכאורה, כיון שבהליכה לירושלים היתה תלוי' הגאולה, מדוע נשאר בצפת, הרי ה' יכול להוליך את תלמידיו לירושלים ב"עינים סגורות"? אך הביאור בזה — שכאשר האריז"ל ראה שיש תלמידים שמתיישבים בדעתם, והיינו, שישנו חסרון בהתקשרותם — הרי מעתה גם ההליכה לירושלים לא תוכל לפעול מה שהי' עלי' לפעול.

כדי להיות מ"חיילי בית דוד" — צריכים להיות שלמים בענין ההתקשרות. ולא די בהתקשרות בדיבור בלבד — בבחינת "ויפתוהו בפיהם ובלשוונם יזכרו לו, ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בכריתו"⁷³ ("ברית" מלשון התקשרות) — אלא צריכה להיות התקשרות בפועל. לכל לראש צריך להיות הפועל, ולאח"ז יכול להיות גם הדיבור, אבל בדיבור בלבד — לא יוצאים ידי חובה.

וכאשר חסר אצלו בענין ההתקשרות — הרי מלבד זאת שהוא מפסיד את הטוב האמיתי שהי' ביכלתו להגיע אליו, אלא עוד זאת, שהדבר נוגע גם לכלל ישראל — כהוראת הסיפור הנ"ל, שהרי מזמן האריז"ל ועד עתה עברו כארבע-מאות שנה, וכל עניני הגזירות וכו' שעברו על ישראל במשך זמן זה, הם מצד העדר ההתקשרות להאריז"ל, שהרי אילו היתה ההתקשרות — היתה באה הגאולה כבר לפני זמן רב!

יד. איתא בגמרא⁷⁴: "הנהו בריוני דהוו בשיבבותי' דרבי זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא .. כי נח נפשי' דרבי זירא, אמרי, עד האינדנא הוה .. בעי עלן רחמי, השתא מאן בעי עלן רחמי, הרהרו בלבייהו ועבדו תשובה".

כלומר: כאשר ישנו מי שהנהגתו אינה כדבעי — צריכים אמנם ללמד עליו זכות. והעיקר הוא — שכאשר "ר' זירא" מלמד זכות עליו,

(73) תהלים עח, לו.

(74) סנהדרין לז, א.

(71) פרש"י שמות ב, ה (מסוטה יב, ב).

(72) סוטה שם. ועוד.

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשח"י

אזי גם הוא מלמד זכות על עצמו... וזה כבר דבר בלתי רצוי ("דאָס טויג שוין ניט"), שהרי "על כל פשעים תכסה אהבה"⁷⁵. אבל, לשם מה צריכים "סדר" כזה, שתמיד יהי' צורך ללמד זכות?! — מוטב הי' אילו היו מתחילים לציית, ואזי היו חוסכים ל"ר' זירא" עבודה... ומזמן היו מביאים את הגאולה ע"י משיח צדקנו, שיבוא לגאלנו במהרה בימינו.

* * *

מכתב

ב"ה,

רבים המחפשים ומבארים מעלות וגדולת נשיאי חב"ד בכלל, ונשיא דורנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בפרט בענינים שונים: איש המסירות-נפש, גאון, בעל מדות, צדיק, בעל רוח הקודש, מלומד בנסים ועוד ועוד.

וגדלו ביותר שבחים אלו, על פי ההגדרה בתורת החסידות, מהו מסירות נפש, מהו גאון וכו'.

ובכל זה — העיקר חסר כאן. ונוסף על זה, שהוא עיקר בעצם, חשוב הוא ביחוד משום שנוגע ביותר, וביחוד לנו, קהל חסידיו ומקושריו. וזהו — מה שהוא הוא הנשיא, ונשיא חב"ד.

כי — נשיא בכלל, נקרא ראשי אלפי ישראל, הוא בחינת ראש ומוח לגביהם, וממנו היא יניקה וחיות שלהם. ועל ידי הדביקה בו קשורים ומיוחדים הם בשרשם למעלה מעלה.

והנה כמה סוגים בנשיאים²: אלו אשר השפעתם בבחינת פנימיות, ואלו אשר השפעתם בבחינת מקיף. ובזה גופא חילוקים: אם השפיעו בתורת הנגלה או הנסתר או בשניהם יחדיו, לימדו דרכי העבודה והחסידות, המשיכו השפעות גשמיות וכו' וכו'.

וישנם כאלו, שהי' בהם כמה מבחינות הנ"ל, או גם כולם³.

וזה הי' מאז ועד עתה ענין הנהגת נשיאי חב"ד, מן כ"ק אדמו"ר הזקן ועד כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועד בכלל, אשר כללו כל הסוגים והחילוקים: השפיעו בפנימיות ובמקיף, בתורה עבודה וגמ"ח, ברוחניות ובגשמיות. ובמילא היתה התקשרותם עם השייכים אליהם בכל תרי"ג אברי נפש וגוף המקושרים.

(1) ראה תניא פ"ב.

(2) באריכות: תורה אור פ' מקץ ד"ה ת"ר מצות נ"ח. סהמ"צ להצ"צ מצות נ"ח פ"ג. ד"ה למען דעת, תרסי"ט [סה"מ תרסי"ט ע' לט ואילך].

(3) ראה בתו"א שם ספ"ז דבמשיח יש ב' הבחי', דרועים ונסיכים. — ובש"ס (סוכה נב), (ב) נחשב בנסיכים, י"ל מפני שזהו העיקר בו.

מכתב

ועל כל אחד ואחת מאתנו כולנו לדעת, היינו להעמיק דעתו ולתקוע מחשבתו בזה, אשר הוא הוא הנשיא והראש, ממנו ועל ידו הם כל ההשפעות בגשמיות וברוחניות, ועל ידי ההתקשרות אליו (וכבר הורה במכתביו איך ובמה מתקשרים) קשורים, ומיוחדים בשרש ושרש השרש עד למעלה מעלה כו'.

מנחם שניאורסאהן

ג' תמוז, ה'שי"ת,
ברוקלין, נ.י.

שליחות

-
- מכתב, אגרות קודש ח"ד עמ' מד
  - מכתב, אגרות קודש ח"ג עמ' נב
  - מכתב, אגרות קודש ח"ה עמ' מה
  - מכתב, אג"ק הרי"צ ח"ב עמ' תעז
  - מכתב, אג"ק הרי"צ ח"ח עמ' רכא

תתד

ב"ה, כ"ב מרחשון, ה'תשי"א

הרה"ג והרה"ח הנו"נ וו"ח אי"א וכו' מוהר"ר ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ד מרחשון – קצת פלא בעיני, כי כשהיתה אצלי בתו מרת ... ת' ודברה עמי בארוכה על כל הענין, הבטיחה לי שתכתוב לכת"ר ולאמה ת' ע"ד נושא שיחתנו, כי בהתאם לנושא שיחתנו אין תוכן מכתב כת"ר מתאים כל כך.

והענין הוא (א) בכלל אין מדרכי לתת פקודות, מלבד במקרים יוצאים מן הכלל; ורק כששואלים עצתי, הריני מחוה דעתי כפי הנראה לי. וגם בנידון זה הי' כך, כי עוד באמצע הקיץ דבר עמי התמים האברך הנעלה וו"ח אי"א וכו' המיולי"ח ... שי ואז הבהרתי לו **השקפתי** איך שצריכה להיות הסתדרותו בחיים באופן שיהי' מתאים הן בגשמיות והן ברוחניות. והיא היא ההצעה – ולא פקודה – אשר הצעתי גם עתה לו ולבת כת"ר שת'.

(ב) תוכן הצעתי היא לא ע"ד הסתדרות בברוקלין, ניו-יארק או ארצות הברית, כי אם במקום שיוכל להשתמש בכשרונותיו הוא, וגם בתו ת' תוכל להשתמש בכשרונותי – על מילואם. ויש עתה בי' וג' מקומות שתקותי שהם מתאימים להשגת מטרה הנ"ל.

(ג) בשעה שדברתי עם המיולי"ח וכן עם בתו יחיו הטעמתי להם

תתד

אגרות-קודש (תתד)

תיכף שבאמת גם אם יהי' בזה ענין של קשויים, אפילו גם ענין של הפקרות כמו שכותב כת"ר שי' במכתבו, ואפילו גם ענין של מסירת נפש, הרי ממי יש לקוות לעניינים כאלו אם גם תמים בן תמים ותמימה בת תמימים אינם שייכים לזה? אבל

(ד) ההצלחה האירה פנים להמיוּל"ח ולבתו יחיו שהצעה זו, לפי דעתי, טובה בשבילם בגשמיות לא פחות מאשר ברוחניות. וטעמי בזה, כי העתיד שיוכלו לקוות כשירצו להסתדר בארצה"ב או ב... – הרי הורה כבר הנסיון מהו המצב המוצלח ביותר שיוכלו לקוות אליו אברכים כערכם שהסתדרו במקומות הנ"ל. ואין רצוני להאריך בזה, כי כת"ר בהיותו על אתר בטח יודע ה"תכלית" וואס איז געווארן פון די יונגעלייט במחנה ה"ט, ובמשך השבועות שהיו בברוקלין בטח התבונן וואס איז געווארן פון זיי די יונגעלייט, שהם כערך המיוּל"ח ובתו ש"ת, שהסתדרו בברוקלין ובניו-יארק. לאידך גיסא, אם תבוא הצעתי מהכוח אל הפועל, ויסעו לאחד ממקומות הנ"ל, יש לקוות אשר ברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ תלוה אותם בדרכם בחיים ובמשך זמן לא ארוך יוכלו להסתדר כראוי הוא בתור מנהיג קהלה בישראל – ומדייק אני מנהיג, ולא רב, כי, כפי השקפתי, יוכלו לסדר שתחת הנהגתו יהי' רב ומלמד ושו"ב ומוסדות שונים וכו'; ונוסף על זה, במרץ הראוי, הרי גם בתו ש"ת תוכל לתפוס עמדה בחיים כעין זו.

(ה) נוסף על כל הנ"ל, והוא העיקר, אדיר הי' חפץ כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ לסדר מרכזי התישבות אנ"ש בכל קצווי תבל, וזה היתה כוונתו מה ששלח כמה מאנ"ש לאוסטרליה, וכמה מאנ"ש לקנדה, ובמה שדיבר כמה פעמים ע"ד דרום אמריקה ודרום אפריקה. וראה ראינו, ובטח גם כת"ר ראה, אז דער וואס האט אנגענומען דעם רבי'נס א שליחות, האט דאס עם מציל געווען מכל צרה וצוקה והעמידו בקרן אורה, הן בגשמיות והן ברוחניות; גם אם הי' נצרך לזה הצלחה דוקא למעלה מדרך הטבע, ובפרט בנידון דידן שגם בדרך הטבע יש כאן מקום להסתדרות טובה, ואם כן ברכות כ"ק מו"ח אדמו"ר עוד יוסיפו בזה כהנה וכהנה.

(ו) המיוּל"ח ... שי' חסכים לכל זה עוד באמצע הקיץ העבר, אלא שאז לא הי' נוגע עדיין לפועל ממש, כי לא רציתי גם להציע שישע קודם שיתברר ע"ד השידוך עם בתו שתחי', ואם כן, עתה המצב הוא שכת"ר ואשתו ובתו ת' אין נראה להם ואינם רוצים בהצעה שהמיוּל"ח כבר קבל על עצמו להיות אחד מבאי כח כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר גם עתה הוא מנהיג ישראל בכלל ועדת חסידיו בפרט.

אגרות-קודש (תתד)

(ז) ראוי להנ"ל הוא הסיפור שמביא בסוף מכתבו (שהוא – מעשה לסתור). כתב – אשר באמור לו כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ אשר אין צריכים לדקדק בנוגע לשידוך בעד בתו ... ת' דוקא על תמים, אמר לכ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ כי „כשאנחנו (בטח כוונתו על עצמו וזוגי ת') נזכרים שנצטרך להשיא את בתנו לאינו תמים הנה ממש חיינו אינם חיים“. והגע בעצמך, ברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הצליחה לו שגם בתו ... ת' נשתדכה לאברך תמים, ועתה משתדלים שהתמים הזה זאל זיך אפרייסן פון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ מיס אן ארבעט, פון צו זיין זיינער א שליח אויף אויסצופירן זיינע רצונות הקדושים, אלא מסתפקים בהמעלות שהיו לו עד עתה.

(ח) אחרי בקשת סליחתו, ובטח גם לא יקפיד על דברי דלהלן,

בטח ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אשר התמימים הם נרות להאיר. כן ידוע חומר מאמרי רז"ל בענין לפום גמלא שיחנא, ואם עושים מקצת אבל לא לפי כוחו, הרי זה גם כן נחשב לחסרון וכו'.

הן הורי החתן שיי' והן הורי הכלה ת' כולם תמימים הם, וממילא חל עליהם פתגם כ"ק אדנ"ע הנ"ל, שצריכים הם גם עתה להאיר.

איני יודע אם מלאו תפקידם זה במילואו, ובכל אופן בתוכן שם התואר „להאיר“ נכלל גם יוצאי חלציהם, היינו שהתמימים צריכים להאיר ג"כ על ידי יוצאי חלציהם.

ועתה יחשוב כת"ר אופן ההארה שתהי' כשיסתדרו בתו והמיול"ח שיי' ב... או כשיסתדרו באחד ממקומות הנ"ל.

(ט) עוד הפעם הנני חוזר על דברי הנ"ל שאין זה פקודה, אלא מענה על ששאלו בעצתי איך להסתדר בחיים, ואני אי אפשר לי לענות אלא כפי הנראה בעיני, אלא שרוצה אני להוסיף שאין זה נראה לי בגדר ספק אלא, כפי שאפשר לקוות מראש, הרי ברור בעיני גדול האושר אם יקבלו ההצעה הנ"ל, אושר גשמי ג"כ בכלל.

(י) מה שמסיים במכתבו המצב כעת אצלם ואצל בתם ת' אז עס איז א פארשטערטע שמחה, נבהלתי מלקרא דברים כאלו, ווארום וועגן וואס האנדלט זיך דאס? אז מען זאל פארן אין א שטאט פון עשיריות אלפים אידן כ"י, און קאנען היטן תורה ומצוות על צד היותר נעלה, פארן מיט א שליחות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ אויסצופירן זיינע רצונות, איז במילא שלוחו של אדם כמותו, אז ער גייט מיט זיינע

אגרות קודש (תתד)

כוחות, קומען אהין מיט א שטעל ובהתפשטות, און מפיץ זיין דארטן אור התורה והיהדות ומעיינות הבעש"ט ותורת דברי אלקים חיים בין אחינו בני ישראל, אשר אינם יודעים מכל זה לעת עתה, או שיודעים עד"ז במדה פעוטה. ומסיבה בלתי ידועה לי ולו ולאנשים כערכנו – ולהעיר מאגה"ק סס"ז – בחרו לתכלית זו את פב"פ ואת פלונית בת פלוני, שלא עמלו על זה ולא יגעו על זה, ולא עוד אלא זיי נעמען זיך נאך איבער – ואף על פי כן גלעט מען זיי און מען גיט זיי נאך, און מען גיט זיי צוקערקעס. ולזה קורא כת"ר שי' א פארשטערטע שמחה! אתמהא!

מסיים מכתבו שמבקש שליחתי, ואיני יודע על מה צריך לבקש שליחתי אני, כי אין זה ענין פרטי שלי יותר משלו, ובודאי בפנימיות הרי כל אחד ואחת מאתנו רוצה למלאות רצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ובטח גם כת"ר וזוג שי' יודעים – לולא הי' הנידון ע"ד בתם ת' שמבלבל אותם – שעל ידי עבודה מעין הנ"ל ב... ממלאים בזה רצונות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, ומה אני ומי אני שצריכים לבקש שליחתי בזה.

ובכל אופן, באשר אי אפשר לדחות דבר העבודה והפצת המעיינות ב... לזמן ארוך, גודל בקשתי מכת"ר להודיעני בהקדם היותר אפשרי את ההחלטה בהנ"ל, ומה טוב אם במברק, וכנ"ל שאיני נותן בזה כל פקודה ח"ו ואין זה אלא הצעה, אלא באשר אקלע ענין זה לידי הנה מחפש אני אחרי אנשים מתאימים לזה, ואז אפנה אל ימין וכו'.

בברכה ופ"ש כהדו"ש.

תמה

ב"ה, חמשה עשר בשבט, תש"ט
ר"ה לאילנות, האדם עץ השדה.

הרח"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהורש"ח שי

שלום וברכהו

במענה על מכתבו מח"י טבת (בצירוף רשימות) שנתקבל באיחור
זמן:

א) ת"ח נתונה בזה על הודיעני בשו"ט משידוך בתו תי', ויה"ר אשר
הכל יהי בשטומי"צ בכל הפרטים. ובשו"ט (מצוה דאהבת ישראל)

תמד

נדפסה בקובץ יגדיל תורה ירו"ח גליון יג ע' 66 והיא בהמשך לאגרת חלח דלעיל.

תמה

נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 237, והושלמה עם העתק המזכירות.
מהורש"ח: קסלמן, שהי באותה שעה שד"ר לעניני מעמד. אגרות נוספות אליו — לעיל תכה, ובהנשמך
בהערות שם.

אגרות-קודש (תמה)

גורת בשוי"ט שיבשר מהנשואין למזל טוב בבנין עדי עד, וככל הפירושים, „שכולם שייכים בבחי' כתר, עטרה שעטרה גוי' ביום חתונתו": עדי וקשוט (וי"ל שזהו ענין הרחבה בגשמיות. מזוני רויחא). נצחיות (וי"ל שזהו ענין בני' כמובן). הפסק, כמו עד פה תבוא, דבזה נכלל כאחד: ולא עד בכלל, בחי' תחתונה שבמאציל, עם עד בכלל, שרש הנאצלים (וי"ל שזהו ענין חיי. דדוקא ישראל נק' חיים ע"ש ואתם הדבקים בה"א חיים. וכמארז"ל באדר"נ פל"ד. שהוא חי ולא בחיים, ולא עד בכלל. ודוקא זהו מחי' חיים דשרש הנאצלים, וכלי הרמב"ם שהובא ונתבאר בדא"ח: וה"א אמת. אמיתית המציאות. עצומ"ה הוא אלקים חיים) – דבני חיי ומזוני כו' במזלא תליא.

וראה לקו"ת ביאור דאלה פקודי פ"ד ד"ה מזמור שיר חנוכת (השני) ספ"ב. ד"ה שובה תרס"ו. חנוך לנער לאדני"ע ע' 38.

(ב) מוסג"פ קונטרס שהו"ל זה עתה. והוא לזכות בו את הרבים.

(ג) הרשימות הכנסתי בהיכל כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א ואח"כ באו לועד נפנה. כן מסרתי ע"ד הקבלות פרטיות שבקש. ובטח כבר נשלחו לכת"ר, ויאשר קבלתם.

(ד) שילוחו (במכתבו מכ"ה אייר) ה' תרס בשביל אותיות הס"ת ולפ"ע זה עבור סידורים – נתקבל במועדו. ואולי נאבד מכי' האישור עדי. ואם לא הגיעו גם ההודעה ע"ד האותיות שעלו בחלקו – מטובו להודיעני ...

(ואו) מש"כ ע"ד אי אפשריות העבודה במקצוע נפנה בין אנשי העיר (לבד אנ"ש והתמימים) ומסביר זה בכמה טעמים ונימוקים – הנה שתי שורות וחצי לפני זה כותב, אשר, אנ"ש מקושרים בכל לבס ובכל נפשם עד מס"נ בפועל ממש, און אז מען זאל זיי הייסען קריכען אין לאך – וועלען זיי קריכען – והנני ממליץ עליו מרז"ל כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעי, כי כנראה שאין אצלו אף צל דקס"ד אפשר יש מעין סתירה בין ההקדמה והמסקנא!

כי ע"פ הנסיון אשר ראינו בכל מקום אשר התעסקו בנפנה בשנים

חנוך לנער . . . ע' 38: בהוצאות החדשות ע' 48.

נפנה: מעמד.

ה' תרס: 5 שקל.

אותיות הס"ת: לקבלת פני משיח צדקנו. ראה מבוא לאג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ג"ע ח"ז ע' 86. לעיל ח"ב

אגרות רסט. רפו. שנה. לקמן תעא. תעח"ט.

אגרות קודש (תמה)

האחרונות (ארצה"ב, קאנאדא, דרום אמעריקא, דרום אפריקא וכו') עשו פעולה – אף שלא בכ"מ בשווה, כמובן, והמתעסקים בזה לא הוזקקו להוציא מתרמילים את המס"נ בפועל, ואפילו לא קריכען אין לאך. ולא עוד אלא שמצבם עצמם בגו"ר הוטב, וכבודם בעיני אלו שהתעסקו והשתדלו עמם הולך וגדל, וסו"ס רואים שהם המקבלים ולא הנותנים, ואפילו בגשמיות ובממון.

אלא שבמדינתם, עתה, ע"פ הסברתו במכתבו, יש מן המוכן מס"נ בפו"מ ופשיטא שכולל מסירת הרצון והשכל והטו"ד ...

– וזאת למודעי: מה שכותב הנני בזה אין כונתי ח"ו לאיש פרטי, כי מי אני לפסוק הדבר שדוקא פב"פ עליו מוטל ענין פלוני. ודברי מכוונים לקבוצם יחד, שבלי ספק שיש בו כל הנצרך למילוי תפקידם העקרי במדינתם עתה, שהוא הפצת מעינות הבעש"ט ואדה"ז באנשי חוצות צרפת. ואין לנו מעין שדרך בו נמשכים מעינות הבעש"ט ואדה"ז אלא אחד – הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א. וע"י התקשרות במעין זה, התקשרות הגוף („שיכול לקנות חיי נפשו החיונית") והנפש, גם מים כו' נעשו מים חיים. כי כן הוא ע"פ דין תורה השולטת ומנהגת את הטבע, גאר בפשטות און אומעטום.

וכת"ר בא במכתבו (וכנראה מהעדר הפעולות, זהו ג"כ החלטת אנ"ש שבמחננו) און גאנץ קאלטבלוטיג גוזר (שניידט אפ), שלכל אחב"י שבמחננו – (מלבד אלו הדורים בשכונה שלו) – אין שייכות לכל זה! יקראו נא לאסיפת כל אנ"ש ויעשו חשבון צדק כמה יגיעות יגעו לרכוש נפשות לזה, ואז למותר יהי כל שקו"ט, כי תומ"י יתבררו הסיבות להעדר תוצאות.

אברך אחד שהוכרח לברוח ממקומו, אינו שייך לעבודת התפלה, אינו לא משכיל ולא עובד, בלא חתימת זקן וכו' וכו', ומעולם לא למד לא בתו"ת ולא בישיבה בכלל – נדד למדינה רחוקה ביותר הן במקום הן בענייני יחדות, וכעבור איזה זמן התחילו להגיע מאנשים ונשים משם מכ' לכ"ק מו"ח אד"ש. ולדוגמא – מאשה בעלת עסק שמציעים לה לשכור חנות ודירה בחלק א' של העיר או בחלק אחר. ושואלת החלט כ"ק אד"ש מה תעשה. – מעולם לא ראתה אותו, ויודעת שמעולם לא הי' כ"ק מו"ח אד"ש לא רק בעירה אלא גם בכל מדינתה, אינה מאנ"ש וכנראה גם לא מגזע אנ"ש. אבל כששמעה מהאברך דברים היוצאים מן הלב: יש רבי בישראל, ואין הוא נכנס בהגבלות הטבע, והרוצה ללכת לבטח דרכו: במסחר, בהנהגת הבית, וכו' – לא

אגרות קודש (תמה)

ירים את ידו מבלי לשאול את פי הרבי. והכירה בהאברך שפיו ולבו שווין, כי ניכרין דברי אמת, ציורתה לכתוב השאלה הנ"ל, שייכת ממילא לנפנה, ומתקרבת ליחדות, ובטח בקרב הימים יהיו הליכות ביתה בכשרות וטהרת המשפחה וכו'. – אלה מתולדות פעולות אברך פשוט ושעושה כ"ז לא מצד מסנ"פ וקב"ע, כי אין זה אצלו היפך השכל, גם לא היפך שכלו האנושי.

הגע בעצמך: פשוט אצלו על יסוד מה שראה במוחש, שהרבי אמירתו אמירה וברכתו ברכה, וגם נח"ב מסכמת ע"ז. כי אין זה אצלו מצד השכלה שקוי"ט ועיון בספרים, אלא שהנסיון, שלו ושל כמה ממכיריו, הראה לו אז מ'האט געפאלגט איז געווען גוט, און אז מ'האט ניט געפאלגט האט מען געהאט א פסק. ובמילא כמו שאינו בוש לומר לכל מיודעיו הזקוקים לזה, האדרעס של רופא מומחה, כך כשרואה איש נמצא במבוכה או עומד לפני פתרון שאלת חיים עיקרית, אומר לו: לא אלמן ח"ו ישראל. יש לך את מי לשאול. – ולא עוד אלא שאינו מחכה עד שמיודעו יבוא אליו לחקור ולדרוש אם יש רבי, כיון שע"פ רוב אינו יודע גם מה זה רבי, אלא שהוא הולך אליו ומסביר לו שאין לו לחשען כלל לא על בינת עצמו ולא על השדכן ולא על הרופא ולא על הסרסור, שאין כל אלו אלא ענינים מסופקים, ויש לו דרך ודאית לפתור את ספקותיו. ואמרז"ל דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב.

ועתה בנידון מכתב כת"ר:

במחנו יש מסלתה ומשמנה של אנ"ש, שראו את אדנ"ע, ולהבדיל בין חיים לחיי החיים את כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, נבחנו בכור העוני ונסיונות מכל המינים, עוסקים בהשכלה בעבודה וכו' וכו'. נמצאו בתחילה בקעמפ בין אלפים מאחב"י שהיו צמאים לדבור חם וחי, למלה של התעוררות וקירוב, והצעירים שבהם שאפו בעיקר להוראה: אי הוא משה זה האיש אשר יעלנו מהמצרים והגבולים ויורנו דרך החיים.

והשאלה: כמה נפשות נתוספו, על ידי השתדלותם ויגיעת נפשם, על תורת הבעש"ט ואדה"ז – במשך כל זמן השחי' בקעמפ?

כתבתי אז לקעמפ דאניש היותר גדול שיעשו בכל הנמצאים בקעמפ ובפרט בהנוער מעמד רוחני (כי שערתי שאין נחיצות באחיזה בגשמיות בתחלת הכבוש). ועוני שבודאי טוב הדבר, אבל מתחלה צריך

אגרות קודש (תמה)

להבטיח תקציב להוצאות, ובכלל נכון להתחיל בזה כשיבואו כל אנ"ש אל המנוחה ואז יסעו מהם ככל הנצרך חזרה להקעמפ ויעבדו שם במסנ"פ! וכשזרתי עוה"פ ע"י אחד שנסע לשם – בחרו, כמדומה לי, בועד. ובזה נסתיים הדבר. וה"תוצאות" ידועות.

האבען זיך אנ"ש אפגעמאטערט, וכנראה אשר גם מיט זיי האט מען זיך געמאטערט, און געזעהן, אז עס איז א רחמנות אויף אידען: מען מאטערט זיך און אן א טאלק. והביאום לעיר נושבת – וכולי האי ואולי. והנה – עס חזר'ט זיך איבער דער גאנצער סדר (יותר נכון – היפך הסדר). זה יותר משנה שנמצאים במחנם עתה, ומה הוא הסך הכל מהפעולות קיימות בפאריז וסביבותיה?

בהיותי בפאריז זה שנה וחצי דברתי כמה פעמים, עד שסו"ס החליטו (כנראה מפני הכבוד) שועד נפנה יתעסק גם באנשי העיר. כמובן יתעסקו בזה המתאימים לדבור עם הרחוקים לע"ע וכו' וכו'. מזמן לאמן חקו"ד מהנעשה בזה ונודעתי... שאין עושים מאומה, לא בענין מעמד רוחני ולא בענין מעמד גשמי – שני החצאים, שמלבד בהוראת שעה, צ"ל ביחד והולכים ומתקיימים רק ביחד.

גם אני הייתי שמח אם סו"ס הי' מי שהוא מודיעני, שכמה מפרטי פעולותיהם אי ידועים לי, ועשירות אנשים לא רק נתפעלו מהם ונתנו נדבות ממון על המוסדות אלא שגם קבלו מהם תורת הדא"ח ונעשו חסידים או עכ"פ מקושרים קצת. והנה רואה אני במכתבו שמופרך כל מקצוע עבודה זה אצלם.

פשיטא אשר שמירת הציור פון די אייגענע ד' אמות דורשת עבודה רבה ויגיעה תמידית, אבל אפילו שמירת ביהמ"ק היתה רק אחת העבודות, ולא כל הכהנים כולם התעסקו בה.

פשיטא אשר אם יפגשו איש ויאמרו לו זשיד דאָוואַי גראשי ואתנם לפב"פ הנמצא במרחק כמה אלפים פרסאות, שאין אתה יודע אותו, והוא אין לו שייכות עמך, אלא שהוא בעל מעלות גבוהות ונשאות – יהיו בעיניו כמתעתעים.

ולאידך גיסא פשיטא אשר איש המאמין באמונה שלימה, היינו המנהגת את כל הכחות שלו, שדעת וברכת פב"ב בכל משלה ויודע בחברו שצריך להחליט בענין עיקרי דבני חיי ומזוני וכו' או גם בענין של סכנה ר"ל, הרי מצד אנושיות אהבת ישראל פקו"י וכו' אם רק יש תקוה וספק ספקא אולי ישמע לדבריו, עליו לרדוף אחרי חברו ולומר

אגרות-קודש (תמה)

לו: רחם על עצמך ועל ב"ב ועל כל אשר לך ואל בינתך אל תשען, למוד דא"ח התקשר בפב"פ עשה ע"פ דבריו ואז תצליח.

וידועה הבטחת אדה"ז, אז וואס חסידים וועלען טאן וועלען זיי מצליח זיין.

לא ראינו אינה ראי' פרט בדבר הרגיל (ראה ש"ך ואדה"ז שו"ע יו"ד רס"א). ראיתי כמה ממכתבים המתקבלים לכ"ק מו"ח אד"ש ממחנם. ולא פגשתי אף אחד שיהי כתוב משום שהכותב נתקרב עתה לחב"ד בהשפעת מי מאנ"ש הנמצא שם.

באים הם בפאריז וסביבותי במגע עם מאות, ואולי עם אלפים ואלפים, מאחב"י, כ"י. עפמ"ש הרמב"ם בענין הדבור, משוחחים הם ביניהם ארוכות וקצרות. כמה אנשים מכל אלו האלפים פנו בשאלה ע"ד ניתוח או שידוך, בקשת ברכה לר"ה וכיו"ב? והאומנם אם היו מספרים להם מהו הרבי מליובאוויטש – ספור, גם בלא ביאור – ובפעם השני' מקצת משיחותיו ואח"כ מהוראותיו – הרי כמה וכמה נפשות, הם זרעם וזרע זרעם עד א"ס, היו מתקשרים ע"י באילנא דחיי, מוסיפים אור בבתיהם, נעשים אנשי משה (ראה סד"ה ויבא עמלק דקונטרס המוסג"פ. ולפענ"ד אף דבתו"א ותו"ח ד"ה ועשית ציץ הכוונה ב,אנשי משה" – בטול, בקונטרס זה הכוונה – מקושרים בהרבי, האתפשטותא דמשה שבכל דור. ולכן לא נתבאר זה בפירושו), נעשים אנשי מעמד ומחזיקים גם בכל המוסדות בחפץ לב ובספ"י ולא רק מפני הכבוד.

ותמורת כהנ"ל – זה פונה למוסד שלו וזה פונה לעסק שלו, כ"א מרגיע את עצמו בזה שנותן נפנה בעין יפה ובמדה רחבה, מצדיקים א"ע בזה שיש מן המוכן, כפ"ד כת"ר, מס"נ בפועל ממש. והעבודה, כנראה, עדיין לא הותחלה.

וסדר זה נוהג, לע"ע, במשך שנה ויותר. ובקבוץ אנ"ש שהוא מכמה וכמה עשירות, כ"י, של אותם שכתרם אדנ"ע בתואר „נרות להאיר". וע"פ פתגם כ"ק מו"ח אד"ש הרי במקום חשך כשמעמידים פנס אור הרי – מעצמם – מתקבצים סביבו.

הבטחת אדה"ז: ראה אג"ק אדמ"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ט אגרות ג'עא, ובהנסמן בהערות שם.

סד"ה ויבא עמלק דקונטרס המוסג"פ: סה"מ תשי"ט ע' 41 (הב').

שכתרם אדנ"ע בתואר „נרות להאיר": ראה לקו"ש ח"ב ע' 484, ובכ"מ. לקמן אגרות תקע. תרפ. תשט.

אגרות-קודש (תמה)

והאומנם דעת כת"ר היא שהמניעה מאנשי פאריז וסביבותי היא?!

ואמרתי ע"ד הצחות: כל ענין הגלות הנורא הוא ע"י שבירת הלוחות, כי בלאה"כ הרי ה' חרות, א"ת חרות אלא חרות. הסבה לשבירת הלוחות הוא חטא העגל שאז חזרה הזוהמא דחטא עה"ד, שע"פ דא"ח (ראה ד"ה ע"כ יאמרו תרצ"א) בא ע"י מעוט הירח, שבא ע"י שבה"כ דתהו, שבא ע"י הצמצום. ומהו הצמצום דער אור גייט ניט לחוץ. ער איז זיך אין זיינע אותיות, אבער ניט ווייטער (ראה לקו"ת סו"ס ויקרא ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח פ"ח).

עוה"פ אכפיל דברי שאין כונתי לאיש פרטי ח"ו, כ"א להקבוץ בכלל. ובודאי יראה מכתבי לכל מי שיש תועלת בזה. – ולמותר לומר שאין זה אלא שקו"ט ביני לבינם ועל דעת עצמי. ולא שח"ו יהי ויבא יוסף ג'.

– בודאי כמה וכמה יאמרו מי שמך גו' טול כו' מבין עיניך ויהי הצדק אתם בטענתם עלי. אבל אין זה משנה את המצב וחסך-הכל. וחבל על הזמן החולך ואבד ולא משתכח.

בתקוה אשר לא יקפיד – אפילו במוח – על מכתבי זה. ואת והב בסופה.

החותם בפ"ש כל החבורה תי'.

לועד נפנה כאן לא הראיתי מכתבי זה. ברם העתק מסעיף וא"ו בלבד שלחתי להרב"צ שי' שם טוב, אבל לא כתבתי לו למי נערך מכתב זה, וכת"ר יעשה בזה כרצונו. שלחתי הנ"ל להרב"צ: א) אולי יועיל לעבודתו הוא, ב) בחיותי בפאריז שקד ג"כ בלמוד סנגוריא על העדר ההתפשטות בעבודה והי' בטוח שתתפשט בעתיד.

אִרְסָב

ב"ה, ער"ח כסלו ה'תשי"ב,
ברוקלין, נ. י.

אל אנ"ש, ואל כל חובבי תורה ומצוה
אשר בכל אתר ואתר
ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

הולך וקרוב היום יום בשורה יום ג' תשעה עשר בכסלו, הוא היום אשר בו יצאה לאור צדקת כ"ק אדמו"ר הזקן – (בעל התניא והשו"ע) – ואתנו עמו צדקת תורת החסידות – תורת חסידות חב"ד ותורת החסידות הכללית.

כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, כותב – במכתבו מיו"ד כסלו ה'תשי"י, שני חדשים לפני יום ההסתלקות – אשר „לימוד תורת החסידות אינו ענין השייך רק לאיזה מפלגה שהיא, אלא חובת לימודה מוטלת על כללות בני ישראל יחיו בכלל, ועל בני תורה בפרט“. וחובה על אנ"ש – **התעסקות** בהפצת לימוד דא"ח. והתעסקות – פירושה השתדלות שאינה פוסקת, ובאופן שבכל עניניו – גם הצדדיים – מתכוון להשגת מטרה זו „כמו במסחר ה"ה עסוק כל היום בזה, לאו דוקא בעת שהוא עסוק בגוף ועצם העסק, לפי שהענין נוגע לו ביותר. אז ער איז אנגעטאן אין דעם בכל שעה ובכל זמן“ (שמלובש בזה בכל שעה ובכל זמן).

ובמק"א יבאר בארוכה, איך כי התנאי, אשר **יפוצו מעינותיך** – של כ"ק הבעש"ט – **חוצה** הוא הקדמה הכנה וכלי לביאת המשיח.

תנאי זה, אשר על כל אחד מאתנו כולנו להשתדל בכל תוקף למלאותו, שלשה פרטים בו:

היום יום בשורה: כן כינוהו מן השמים ליום ג' י"ט כסלו – במענה להר"י מקורביל (מבעלי התוספות). ראה שו"ת מן השמים ס"ה. עיי"ש ג"כ בתוכן שו"ת זו.
במכתבו מיו"ד כסלו: נדפס בקונטרס יט כסלו ה'תשי"י (קונטרס עג).
כמו במסחר: לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר סדי"ה אריב"ל כו' כל העוסק בתורה תרפ"ח.
ובמק"א יבאר בארוכה: בשיחת שמח"ת תר"ץ.

אִרְסָב

נדפסה בלקוי"ש ח"ה ע' 432. לתוכנה ראה לעיל ח"ד אגרות תתטו. תתיח.

אגרות קודש (א'רסב)

א) יפוצו. ללמד תורת הדא"ח באופן של **הפצה** – פיזור במרחב רב, שיגיע הלימוד לכל חלקי המקום שבו מלמד תורה זו.

ב) מעינותיך. תורת הדא"ח שמפיץ, צריך שיהיו נשמרים בה תכונות של מעין. ושתי תכונות עקריות במעין: א) מימיו חיים ונובעים הם בלי הפסק מן מקור המעין. ב) אין משגיחין כ"כ על הכמות, כי המעין ממקורו נובע טפין טפין. וכן הוא גם התנאי בהפצת תורה זו אין הכמות עיקר כל כך, ובלבד שיהי לימוד חי בחיות נפשי והתלהבות פנימית, ונובע ממקורו – מפנימיות נפש מפיץ התורה, הקשור בפנימיות לבבו בנשיאי תורת הדא"ח.

ג) חוצה. אל לנו להסתפק בלימוד בביהמ"ד ובביהכ"נ בלבד, כי אם גם בלכתו בדרך בשבתו וכיו"ב. וכן בנוגע למהות הלומדים – אין להתצמצם במפלגות אחדות או בסוגי אנשים מיוחדים, כי גם על הפשוט שבפשוטים מוטלת חובת לימוד תורת הדא"ח, ואפילו הגדול שבגדולים אינו יכול להגיע עד תכליתה.

וגם לאלו הנמצאים מחוץ לכל המחנות, גם במקום שהכתוב מעיד עליו שהוא **חוצה** – גם שם צריך להפיץ המעינות.

וזכות ההשתדלות בהפצת המעינות חוצה תמשיך ותהי כלי לקבל ברכות כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר ברך את כל אחד מאתנו – ל"ט כסלו, אשר קודם ההסתלקות, ובאמירה לנוכח: „תתברכו מהשי"ת בשנה טובה בלימוד והפצת החסידות, אתם ביתכם בניכם ובנותיכם יחיו בדרכי החסידות, ואתם וב"ב וכל הנלוים אליכם תתברכו כולכם בכל הדרוש לכם בגשם וברוח“.

בברכת הצלחה בעבודה ושפע טוב גשמי ורוחני,

מנחם שניאורסאהן

פיזור במרחב רב: ראה רש"י (משלי ה, טז) עה"פ יפוצו, הוראות **ברבים**.

תכונות עקריות: ידוע דין המעין שמטהר בזוחלין ובכל שהוא.

בלי הפסק: במשנה רפ"ה דמקואות: (מעין ש)העבירו ע"ג בריכה והפסיקו ה"ה כמקוה. ולדעת רוב הפוסקים וכ"פ ה"צמח צדק" מיירי בבריכה **ריקנית**. עיין שו"ת הצי"צ חיו"ד סקס"ד סי"ב (ובמפתח שם), משיך ביו"ד סר"א סק"ל בשם הפרישה, מהראב"ד בבעה"נ רע"ו וכו'. וראה ג"כ צ"צ שער המילואים למקואות פ"ה מ"ו (לא, א). ועייג"כ תוס' בכורות נה, ב. פיה"מ להרמב"ם (הובא ונתבאר בבית יוסף שם). ובספרים שהובאו בס' טהרת המים (להרה"ג והרה"ח וכו' מהר"ג שי' טעלושיקין) סל"ו. ואכמ"ל.

חוצה: ראה זח"א קמא, ב. תו"ח בתחילתו עה"פ חכמות בחוץ. ועוד.

ותברכו . . וברוח: במכ" דיו"ד כסלו ה"ל.

אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע

תריא

[תחלת כסלו תרצ"ג]

בס"ד

„החובה והיכולת לעשות בעד החסידות“.

א.

באחת המסבות בתוככי אני"ש שי' הנה בהמשך דברי הגדתי, כי חוב קדוש הוא על גל חסיד לעשות בעד החסידות, ואשר באמת הנה ביכולת כל חסיד וגם אפילו רק הבא מגזע החסידים לעשות בעד החסידות.

האגדה מספרת באחד החסידים שהי' מקושר באהבה רבה לרבו, ובהיותו דר לא רחוק ממקום רבו, הי' בא כמה פעמים בשנה לבקר את רבו, וכן הי' הנהגתו כמה שנים שהי' בא לעתים קרובים ולא הי' נכנס ליחידות, וגם אירעו זמנים שלא הי' שומע דברי תורה, שהי' בא רק על יום או יומים באמצע השבוע, והי' מרווה צמאון התקשרותו ואהבתו בראיית פני רבו בלבד.

כמים הפנים הנה רבו בהכירו את גודל התקשרותו של החסיד, וגודל האהבה אל דרכי החסידות אשר בסתר לבבו, הנה מלבד אהבתו הפנימית והעצמיית של הרבי לחסיד, הנה חיבה יתירה התרקמה והתארגה בלבב קדושתו לחסידו זה, ביתר שאת ויתר עז על כללית האהבה הנטוע בלבב עבדי ד' אל כל ישראל ואל צאן מרעיתם.

באחד הביקורים, אשר החסיד בא לרבו, וכבר התכוון ללכת קרא אותו רבו אליו החדרה, ויאמר לו, שמע נא, הנה ידעתי כי אוהב נאמן אתה לי, והתקשרותך אלי גדולה היא במאד, ולזאת יש לי בקשה גדולה אליך הנוגעת לי בנקודת נפשי, ואתה ביכולתך הי' לעשות לי הטובה

תריא

מהעתקה [מכונת כתיבה] מוגה בכתי"ק, כלי תאריך. ולקמן אגרת תריח: „דבר הסרת האשמות והעלילות על החסידים ... באשר חפצתי לבאר יותר עמידתי ומטרתי בענין זה, הנה תחלת כסלו ערכתי מאמר נקוב בשם „החובה והיכולת לעשות בעד החסידות“ ... ביהוד בשביל כבוד אבי' ידידי [הי' הלל זלטמולסקי] ז"ל בידעי נאמנה היותו כוסף לדבר אמת ומודה לו, אמנם נטרפה השעה ואירע האסון הנורא, תנצב"ה" — וראה סגרת שלאח"ז (מי"ג כסלו) — ניהום אבלים לפטירתו.

המאמר שלפנינו נזכר גם לקמן אגרת תרכא — לחתנו כ"ק אדמו"ר שליט"א. ההערות דלקמן — הם של רבנו, ובא במקור בשוה"ג.

אגרות קודש

הגדולה הלזו, אשר לעולם ועד בזה ובבא אזכור את טובתך אשר תטיב עמדי, כי בנפשי הוא.

החסיד בשמעו דברי רבו אלה נרעש למאד, ויאמר אמר, הנה בכל אשר לי בממון בגוף ובנפש הנני מוכן לשמוע לכל אשר יצוה עלי כבוד קדושתו במסירת נפש בפועל ממש, ורק יואיל נא כבוד קדושתו להגיד מה עלי לעשות, ובעזה"י יעשה כרגע בלי שום מניעה ועיכוב.

מסירת ממונך וגופך, ענהו הרבי, בלתי דרושים לי, ויהי לך אשר לך, ויברכך השי"ת בתוספת מרובה על העיקר, אמנם מסירת נפשך כלומר רצונך, זה דרוש לי, ובזה תוכל לעשות הטובה הגדולה הנוגעת לי בנקודת נפשי.

הנני מבקשך, מוסיף הרבי לאמר לו, לעשות לי חסידים.

אנכי, נבהל החסיד, אנכי, האם אנכי יכול לעשות חסידים, ואיך אפשר לעשות חסידים.

אתה, ענהו הרבי, אתה יכול לעשות חסידים, ואתה חייב לעשות חסידים, ושאלתך איך אפשר לעשות חסידים, הנה הדבר פשוט, אם אתה תתנהג בכל ענייניך במדות טובות (כי בימים ההם לא הי' צורך לדבר ולעורר בענין קיום המצוות בהידור ויראת שמים, כי קיום המצוות בהידור, לימוד התורה ויראת שמים, הי' דבר הפשוט, רק רוב ההתעוררות על ההתבוננות בשביל העבודה בזיכוך המדות) כדרכי החסידות, והכל יודעים שאתה חסיד שלי, הנה בזה תעשה לי חסידים חדשים.

זאת אומרת, כי ביכולת כל חסיד לעשות בעד החסידות, וזאת אומרת אשר חובת כל חסיד לעשות בעד החסידות.

הביטוי „חובת כל חסיד לעשות בעד החסידות“, „וכל הבא מגזע החסידים ביכולת לעשות בעד החסידות“ נהי' לפתגם מהלך ברחבה בקרב אנ"ש שי'.

כעבור איזה זמן הגיעני מכתבים שונים בהם גם ממדינות רחוקות, שואלין ודורשין בענין חובת החסידים לעשות בעד החסידות, ומה גם בענין יכולת גם גזע החסידים לעשות בעד החסידות, היכי דמי.

מהם המבארים בארוכה תנאי מקום מגורתם ותנאי מצבם ומצב בני ביתם מיוחדיהם ומכיריהם, ומאריכים לתאר בצבעים שונים מצב הסביבה אשר בהם ישכנו.

אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע

ומהם השואלים לתומם, הלא חלק ידוע ישנם אשר רק על שם בית אבותם או משפחתם יקראו בשם גזע חסידים, וכבר פקע מהם גם ריח גזעם כי חללוהו, ומאריכים לתאר בצבעים שחורים מהלך רוח הבריות הללו ושאיפתם.

כן הגיעני כתבו של אחד הכותב ברגש כי כנים הדברים אשר גם בגזע החסידים מבלי התחשב עם מצבם הפרטי בקיום המצות ישנו זיק התלהבות חסידי אשר מתעורר מזמן לזמן בזמנים, אמנם בשבילם דרוש דברי חסידות בלבוש חדש, במבטאים של מדע העולמי – וועלטליכע וויסענשאפט – וכשיקרבו להכרם ויהנו אצל אילנא דחייא יש תקוה כי יאכלו גם את פריים.

אמנם עד כמה שלא יצדקו ועד כמה שלא יוכיחו הכותבים איש איש לפי מבטו, איש איש לפי רגש אותה הסביבה אשר הוא מוקף ממנה, הנה האמת מארץ תצמח כי אותו הזיק הבא במסורת אבות הוא נחלה בלי מצרים ועומד הכון להגלות ולפעול פעולתו והתגלותו תלוי רק במעורר.

והמעורר האמיתי הוא תורה תמימה תורה שיש בה מעשה, כי התורה היא הוראת חיים של פועל טוב, בין האדם למקום ובין אדם לחבירו, וכגזירת רז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, אם כן תלמוד שאינו בא לידי מעשה אינו ענין כלל, זאת אומרת כי המעשה והקיום הוא תכלית הידיעה, ונודע אשר תכלית כל דבר זהו עיקרו.

ב.

וגדולה מזו ידענו כי המעשה הוא מקיים את החכמה ומאמת אותה כהחלטת רז"ל (אבות פ"ג מ"ט) כל שמעשיו מרובין מחכמתו, חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת.

המאמר הלזה כולו פלא, אשר לכאורה הוא נגד חוק וגבול המושכל ראשון ומה גם סגנון המאמר שבא בהחלט כגוזר אומר בהלכה פסוקה.

הלא מושכל ראשון הוא כי השכל והמעשה הם שני סוגים נבדלים בעצם מהותם ואינם מכריחים זה את זה, השכל הוא ממעלת האדם ועיקרו בנבדלים, והמעשה מטבע הבעלי חיים ועיקרו בגולמי.

(*) הערה: מה פירות מצות (סוטה מ"ו ע"א).

אגרות-קודש

והמתבונן בעומק דבר זה בעיון הגמור ראה יראה באור שכלו העומק היתהומי אשר בין השכל והמעשה, וא"כ המושכל הלזה בשייכות השכל והמעשה הוא חידוש שכלי נפלא, אשר הואיל החונן לאדם דעת לפקוח עיני עורים להורותם שכל האלקי ולגלות עמקי הבריאה אשר ברא האלקים והטביע בטבעי הנבראים יתד המקשר עומק רום ועומק תחת להיותם שניהם כאחד יצורי אדון כל ית, ולזאת יקרא פועל אמת והן המה המעידים על יוצרם ב"ה המפליא לעשות מקשר רוחניות וגשמיות.

רבותינו ז"ל בעלי הקבלה כלומר בעלי המסורה שומרי קבלת משה מסיני ומוסרים אותה בתמותה מדור לדור, קבלו ההשכלה האלקית הלזו, כי ההשכלה והמעשה הם שני קצות הרצון העליון בתורה ומצוה אשר בגללם נברא העולם והגופים ובשביל קיומה של התורה (השכלה אלקית) והמצוות (מעשיו) בפועל, וכמ"ש במ"א בארוכה דלא מיבעי המצוות הרוחניות דאחוי"ר שיש בהם מעשה, דהרגש בשר הלב ביראה ופחד, ורגשי האהבה בנועם בשרי שהיא בדוגמת גשם חומר עור וקלף התפילין או גשם חומר צמר הציצית אלא אף גם מצות ידיעת שם הוי' ומצות יחודו ית' שהם מצות עשה, כמ"ש הרמב"ם היסוה"ת פ"א וב', הם ג"כ יש בהם מעשה לפי ענינם והוא מה אשר בעת עיונו הרי כלי מוחו ממש המה כלים להשראת השכל האלקי המתלבשים באותיות החב"ד ומחשבה בדוגמת דבר בתי התפילין עם הפרשיות המונחים בראשו ובזרועו, הרי דכל המצוות הם בפועל ובשבילם) ירדה הנשמה בגוף להשלים כוונת א"ס בעל הרצון ית' ויתעלה.

ואחרי אשר רבותינו ז"ל פתחו לנו שערי שמי השמים בסתר עליון, אנו באים לידי הכרה שכלית כי החכמה צריכה קיום והתאמתות, והמקיימה ומאמתה הוא רק המעשה בפועל, כלומר ישנה חכמה שהיא השכלה גדולה, מלאה סברות שכלים, סברות מאירי אור, פותחים לנו שערי תבונה מעלול לעילה, ומעילה לעילה, מבהילי הרעיון, מנעימי נפש המשכיל, ומובילים אותו לעומקי רום וכצפור המדדה מענף לענף כן הוא טס ועף בענני שכל ומדע.

ואחר כל זה איננה חכמה מתקיימת, וחולפת ועוברת והיתה כלא הי', ומצבו כדוגמת החולם חלום בלול מצוירים שונים נעימים ויפים ביותר, אשר כל אחד הפרטים הוא אמיתי ובהצטרפם יחד, אם כי יוצא מזה ציור או סיפור נאה ביותר וגורם עונג בעליצות נפש, כי הדמיון הוא כל כך תקיף וחזק עד שעושה גם השקר לאמת (אשר זהו ענינו של

אדמו"ר מזהריי"צ נ"ע

החלום, כי הכל נדמה לאמת, בשעה שהאדם ער יש לו כח ההבחנה להבחין בין דמיון למופת ובין אמת לשקר, אבל בשעה שאדם ישן מתעלם כח ההבחנה (דעיקרו הוא תוצאות הג' שכלים חב"ד) נדמה גם השקר לאמת) והי' כאשר יעור משנתו, ויתבונן במחזה חלומו אם כי פרטי הציור או הספור כל אחד לעצמו הוא מופתי – דבר שישנו במציאות – ובהצטרפם יחד הוא מרהיב עין הרואה, או מבהיל עין השכל אבל כולו דמיון שוא.

וכן הוא בהצולל בעמקי ים החכמה, במושכלות של סברות מבהילות בהפלאתם הנה אם כי כל סברא וסברא כמו שהיא לעצמה היא מבהילה בעומקה ובמתיקות נועמה, אבל בהצטרפם יחד הוא שקר הנראה לאמת, ואין לו קיום, וקיומה של החכמה הוא במעשה בפועל.

כן הוא גם בגליא שבתורה שבכללותה הוא גופה של תורה ומה גם בסתרי תורה תורת החסידות נשמתה של התורה, אשר החכמה בלא מעשה לאו שמה חכמה, ולא עוד אלא ח"ו הוא מבזה את התורה וממללה שזה גרוע עוד יותר, כי גם בגליא שבתורה הנה גדול עון המגלה פנים בתורה שלא כהלכה מאיש פשוט העובר על התורה מהעדר ידיעתו, ובפרט בנשמתה של התורה שהוא קוצץ בנטיעות רצון העליון ב"ה.

ובכן לימוד תורת החסידות לשם מדע וחכמה אינו ענין כלל, ואדרבא כו' אלא העיקר הוא בשביל העבודה לזכך מדותיו.

תורת החסידות היא תורה שלמה כגליא שבתורה אשר יש בה מקרא משנה גמרא הלכה ואגדה.

ויתברך אבינו מלכנו אשר נתן להאדם האפשרית לעלות ולהגיע ביגיעתו ועבודתו להשגות היותר נעלות ולמדריגות היותר נשגבות, ובפרט גזע החסידים ואנשי מעשה אשר אבותיהם הנחילום ירושת עולמים, אשר בה ועל ידה יכולים להגיע להאושר האמיתי.

ג.

ואשובה לבראשונה בחובת כל חסיד לעשות בעד החסידות, וביכולת כל הבא מגזע החסידים לעשות בעד החסידות.

באמרי „חובת כל חסיד“ או „חוב קדוש“ כוונתי בזה בשתים, כי תיבת חוב יש לו שני מושגים נרגשים למעמיק דבר, חוב פירושו „שולד“,

אגרות-קודש

(א) היינו מי שלקח איזה דבר הנה עד אשר לא יתזירו, הוא חייב, (ב) הדבר שלקח נמצא בחבו.

החסידים בכלל ובני המשפחות בפרט, הם בעלי חוב אל תורת החסידות, וכאמור כי „חוב“ מושגו כפול, (א) לקח דבר, (ב) והדבר נמצא בחבו.

החסידים לקחו הרבה הרבה מאד, הם – החסידים – לקחו לא רק מדות טובות, אלא אף גם גילוי כחות הנפש, מה שבזה משתנים החסידים מאלו שאינם חסידים, ומה גם חסידי חב"ד, אשר זכו כי חכמות בחוץ תרונה.

המוחש יעיד אשר זה מה שמבין ומשיג „חסיד צעיר“ במושכל ראשון, הנה „משכיל עולמי“ דרוש לו על זה, כמה הקדמות מדע וכמה הצעות שכלים, וסוף הדבר הנה המשכיל העולמי הוא רק מבינו בלבד, אבל עצם הדבר חוץ ממנו, כלומר הוא וההבנה הם שני דברים נפרדים, והחסיד מרגישו.

ההרגש הנה לבד זה שהוא נעלה בעצם מהותו ממהות ההבנה, כי ההבנה עומדת תמיד בחוג הסתירה, כי מזדמן אשר בא חכם גדול יותר מהראשון ומוכיח בחכמתו הגדולה סתירת דברי החכם שקדם לו, לפי שהשכל בכלל עלול להשתנות ולהבטל, לא כן בהרגש – געפיל – שאינו עומד בחוג הסתירה, כי כל החכמות וההסברים לא יזיזו את המרגיש מהרגשתו. וטעם הדבר, כי הבנה והשגה מקורו שכל, אשר יסודו חכמה (השכלה) בינה (הבנה) אבל ההרגש מקורו אור הנפש שלמעלה מהשכל, ויסודו דעת (הכרה והתקשרות). הרי שעצם חומר ההרגש הוא מהות רוחני יותר מעצם חומר מהות השכלה, הנה עוד זאת הרי השכלה דורשת הקדמות והצעות ובאה ביגיעה, ובלא זה אי אפשר שיהי מציאותו, ואינו בא בירושה, וההרגש אינו דורש הקדמות והצעות, ובא בלא יגיעה, ונמסר בירושה.

אמת הדבר אשר כל דבר השכלה בין שכלי ובין הרגשי, אי אפשר שיתגלה בלא יגיעה כי היגיעה הוא מפתן שערי חב"ד, אמנם דבר היגיעה בכלל הרי יש בה שני ענינים, (א) ההעתקה והנזירה משארי דברים המבלבלים, (ב) המסירה ונתינה אל הדבר השכלי שהוא עוסק בו.

וזה ביאור ופירוש הלשון השגור בחסידות, „יגיעת בשר ויגיעת נפש“ דשניהם מכונים בתואר יגיעה, אבל רחוקים המה זה מזה, דיגיעת

אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע

בשר היא ההפרשה וההבדלה מעניני עולם, ויגיעת נפש הוא השאיפה וההמשכה אל הרוחני.

שני הענינים הללו ביגיעה אם כי שונים המה זה מזה בתכלית, אבל עם זה הרי תלויים זה בזה, ובאים בזה אחר זה, דאי אפשר להגיע ליגיעת נפש שלא יוקדם לו יגיעת בשר, ויגיעת בשר אמיתי מכשיר את הדרך ומביא לידי יגיעת נפש.

וכמו שאנו רואין במוחש בסולם היגיעה, דתחלה צריך לעמוד על השליבה הראשונה והוא ההתבוננות וההחלטת ביתרון המושכלות על עניני עולם, הכרת מעלת רכוש שכלי על רכוש גשמי, וכאשר פועל בעצמו כי יעזוב עניני עולם החומרי ויחפוץ בענינים שכלים, ואוחז דרכו בעניני התבודדות.

ורק אז יוכל לעלות על השליבה השני' דיגיעת נפש שהיא המסירה ונתינה בכל עצמותו להענין השכלי שהוא עוסק בו.

אמנם כל זה הוא בהשכלה והבנה, דאופן היגיעה הוא בסדר כזה דיגיעת בשר קודם ליגיעת נפש ודרוש לו זמן ידוע בהכנה להגיע אל השליבה דיגיעת בשר.

אבל ההרגש, הגם כי גם גילוי אור וכח רוחני זה הוא גם כן בא על ידי היגיעה דוקא, אמנם להיות כי עצם מהות חומרו הוא מסירה ונתינה למה שהוא מרגיש, הנה לזאת אין ענין וסדר היגיעה שבגילוי אור וכח זה דומה כלל לכמו שהוא בהשכלה והבנה.

ואשר על כן הנה לבד זאת שאין דרוש לו על זה שום יגיעה כלל, הנה עוד זאת כי היגיעה מורה שהוא והדבר שמייגע עליו הנה לא זה לבד שהם ב' דברים נבדלים שזהו דבר יגיעתו לבוא לידי מדריגה שהוא מובדל ממנו, הנה עוד יותר שהדבר שהוא מייגע עליו הרי הוא גבוה במעלתו ממנו שהרי זהו יגיעתו לעלות להמדריגה ההיא, א"כ בהרגש שעצם מהות חומרו הוא מסירה ונתינה הרי לבד שלילת עבודת היגיעה הנה יתרונו בזה שהוא נמצא במעלה גבוה כזו, אשר חכמים גדולים צריכים יגיעה רבה ועצומה להגיע לה.

ובצדק נוכל לבטא פתגם כזה, „במקום שבעלי רגש עומדים בתחלת חיותם, הנה חכמים גמורים לא יגיעו בשבעים שנות עמלם ויגיעתם“.

(*) הערה: וכמאמר טוב הפרישות עם הבריות וההתבודדות בתוך בני אדם, ומבואר במ"א.

אגרות קודש

וענין היגיעה בהרגש הוא שמייגע להיות במנוחה ועליצת הנפש, כי המנוחה ועליצת הנפש הם המאפשרים להיות גילוי אור וכח ההרגש.

ד.

עוד יתרון נפלא בהרגש על השכלה, כי ההרגש בא בירושה, לא כן בהשכלה, דאף כי האב מנחיל לילידו מעצמותו ומהותו העצמי כמאמר רבינו הגדול נ"ע (תחלת פ"ב) שהבן נמשך ממוח האב, וביארו אבותינו רבותינו נ"ע, מעצמותו ומהותו העצמי דמוח האב שלמעלה מכחות הגלויים, והיינו שהאב נותן לילידו מהעצמות שלו שגבוה למעלה מעלה מהכחות הגלויים של האב, ולכן יכול להיות יפה כח הבן מכח האב, שהבן יהי בעל כחות נפלאים למעלה יותר מן האב, לפי שהאב נותן לו מעצמותו ומהותו העצמי שלמעלה מכחותיו הגלויים, מ"מ הנה גילוי זה נקרא כח הבן, היינו הגם דזהו כח האב, כי האב נותן לבנו מעצמות מהותו, אבל נתינה זו היא העלמית ויכולה היא להשאר בהעלמה, וכמאמר (נדרים פ"א, א') מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהם יש כמה טעמים בגמרא והראשון שלא יאמרו ירושה היא להם, כי התורה שהיא חכמה והשכלה באה רק ביגיעה, ומשום זה נקראת כח הבן, אף שבכללותה באה מכח האב, אבל יכול להיות שתשאר בהעלמה וביאתה בגילוי הוא ע"י כח הבן דוקא, אבל ההרגש בא בירושה.

והנה כשם שהשכלה והרגש חלוקין בעצם מהותם העצמי הנה כמו"כ הם חלוקים באופן פעולתן, הן בעצמן והן בהשפעתן על זולתן.

פעולת השכל הוא פעולה הסברית, השכל מסביר להאדם ומחנכו בארחות חיים, דזהו יתרון האדם על החי לכבוש את מדותיו הטבעיים, והיינו דאופן פעולתו של השכל הוא בחינוך שבא ע"י הסבר שכלי בנאה ומגונה, אשר בזה חלוק השכל מן הרצון, דהרצון פעולתו בתור גוזר אומר פוקד ומצוה, ולא זו בלבד שאין לו טעם ושכל, אלא עוד זאת שהוא בורא טעם וממציא שכל.

וכמו שאנו רואין במוחש כאשר האדם רוצה באיזה דבר בחפץ פנימי, נבראו אצלו טעמים רבים בהכרח הדבר ההוא, ונמצאו אצלו שכלים נפלאים שמן השכל בעצמו לא היו מתגלים השכלות כאלו כלל, ולכן גזרו רז"ל אומר (ע"ז י"ט א') לעולם ילמד אדם תורה במקום שלבו חפץ, דמאחר שהוא חפץ בזה הנה הרצון יכריח את השכל.

והנסיון מעיד כי המתמיד בלימודו (כח ההתמדה הוא ענף הרצון והחפץ) אף כי בעל שכל מצומצם, הנה יתעלה בעילוי רב בהתגלות כח שכלו וברוב המצאותיו השכליים, על מי שהוא בעל שכל גדול בגילוי

אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע

כחות נפשו, וטעם הדבר לפי שהרצון רודה בכח המשכיל (מקור השכל הגלוי) ומכריחו לגלות גילויים מהארת כח השכל הנעלם שבנפש, מבלי התחשב עם מצבו של כח השכל הגלוי כלל.

אשר המובן בזה בהפרש פעולת השכל והרצון הוא, דפעולת השכל הוא באופן חינוכי, כדוגמת רב המלמד לתלמידו שמתחשב עם מצבו של התלמיד בכחות שכלו, ובמצב תנאי הזמן ומקום, ובאופן וסדר כזה מלמד את תלמידו בשכלים מהקל אל הכבד, ופעולת הרצון הוא באופן הכרחי הבלתי מתחשב עם מהותו ועצמותו של כחות התלמיד (בין שהוא עצמו המקבל, או בהשפעה לזולתו) ובמילא מובן דלבד זאת שאינו תלוי בתנאי והגבלת הזמן ומקום, הרי לפעמים יכול לגרום איבוד הכחות.

אם כן הרי בשכל ורצון, הנה בכל אחד מהם יש מעלה וחסרון. השכל, מעלתו שבא באופן חינוכי, חסרונו, שתלוי בתנאי זמן ומקום. הרצון, מעלתו שאינו תלוי בתנאי הזמן ומקום, חסרונו, שבא באופן הכרחי במה שלמעלה מכחות המקבל.

ובזה הוא יתרון ההרגש, על השכל והרצון, דלא זו בלבד מה שהוא כולל המעלות דשכל ורצון, אלא עוד זאת דהחסרונות שבשכל ורצון נהפכים למעלות עצמיים, אשר היוצא מזה הוא כי הרגש, א) תקיף ופוקד, ב) מסביר ומחנך, ג) מכשיר תנאי הזמן ומקום, ד) מגביה ומעלה את המחונך למדריגה מעולה.

והרגש זה דענינו חוש בא בירושה מאב לילידיו, והוא בעצם טבעו טמון בעומק נקודת המוח והלב ולכן הוא פועל בשניהם כאחד ואופן פעולתו כאמור.

וזה הי' כוונת אמירתי „חובת כל חסיד“ „חוב קדוש“ כי בגזע החסידים בכלל, וגם אם לפעמים היא נעלמה ומכוסה מאבק „רעש-חיים-החולנים“ הנה ע"י ההתעוררות מתגלית ומאירה.

ואשר על כן זאת היא עבודתינו כל אחד לפי כחו ויכולתו, לבאר אמיתת תוכן תורת החסידות, בעבודה בפועל, בכשרון המעשה במדות טובות, ולעורר זיק המאור העצמי שישנו בכל אחד, ואופן ההתעוררות אם שהיא באה בסגנון פרטי בכל אחד לפי מה שהוא, אבל כל הדרכים יוליקו אל נקודת האמת אשר העיקר הוא הפועל טוב, ואז נמלא חובתינו שהיא תעודתינו בחיים של אור כרצון הוד כ"ק אבותינו רבותינו הקדושים זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע

ב'שטז

ב"ה י"ב אדר תש"ד
ברוקלין

אל ידידי התלמידים החשובים ... שי

שלום וברכה!

במענה על כתבם, זה הפעם הראשון במשך שנה אשר אתם כותבים אלי ובכל משך הזמן לא שמעתי מאתכם מאומה ולא הודעתם מסדר היום שלכם בלימוד ובהנהגה ומהסביבה שאתם נמצאים בה ומהרוח אשר מחנכים ומדריכים אתכם ומהות וסדר הלימוד שלכם, ואתם הלא ידעתם את חייבתי הגדולה לתלמידי ישיבות בני תורה ושומרי מצוה וחפצי לדעת ממצבם בגשם וברוח.

והנה גם עתה כתבכם הוא בנוסח ברכת הודאה ומי שברך.

מברכים אתם את הוי" אשר קירב אתכם והראה לכם במוחש דרך האמיתי של חסידות, אמנם במצב ההוה שלכם חוששני שמא היא ברכה לבטלה.

כי, אם היתה לכם הכרה מוחשית אשר דרך החסידות היא דרך האמיתי הלא הייתם הולכים בדרך זו ונהנים מאור החסידות אשר יסודה היא א) תקון המדות באהבת ישראל בכלל וחיבת בני תורה בפרט והנהגה ביר"ש - בלי שום בליטה - מפני איזה השגה בגדולת הבורא ב"ה אשר לית אתר פנוי מיני. ב) בלימוד התורה לידע נאמנה אשר בשעה שלומד ומזכיר שמות התנאים ואמוראים ושמות המפרשים, רש"י, תוספות ושאר הגאונים זי"ע, הנה שפתותיהם דובבות וצריך להרגיש בעצמו בשעת הלימוד כיושב במתיבתא דרקיע ושומע איך התנאים והאמוראים יושבים ושכינה מדברת מתוך גרונו דבר הוי" ע"פ פירושי הגאונים זי"ע, המתבונן והמרגיש כן אפילו במחשבתו הנה בהכרח שמרגיש דרך ארץ מיוחד - א בעזונדעך איידעלען אפשיי - מהסוגיא שלומד, ובדרך מק"פ עכ"פ מרחף במוחו גדולת נותן התורה שהיא חכמתו ורצונו ית' ובלבבו נרגשת חיבת

ב'שטז

נעתקה מהעתק המזכירות.

אגרות - קודש (כישור)

קדושת התורה ואותיותי' ואהבה לבני תורה יראי אלקים, ונמאס אצלו לומדי תורה בגסות הרוח המענים והמאנסים את התורה ומבזים את דבר ה' בחידושיהם ופלפוליהם של הבל ורמות רוח. ג) בעבודה שבלב היא תפלה במתינות - לא באריכות אלא במתינות - כמדבר לפני חכם גדול ומה גם בעמדו לפני ממ"ה הקב"ה, בשמיעת פירוש המלות מהשבחים וזמירות והעיקר מהתחנות ובקשות שצריכות להיות בשימת לב עכ"פ מה שהוא מבקש, שהלא גם בגשמיות אם מי שהוא מבקש מאדם איזה בקשה באופן כמו שמתפלל אשר שפתותיו נעות בלי דעת מה הוא מדבר ואומר, הלא הי' זה שהוא מבקש ממנו משליכו החוצה.

מברכים אתם את הוי' על התקשרותכם אלי, נעים לי לשמוע כזאת אבל עליכם להתבונן האם כן הוא שקשורים אתם אלי או רק דמיון בעלמא הוא או פתגם ריקן, כי בהכרח הדבר אשר התקשרות צריכה להביא בעזה"י פועל דבר, ומהו הפועל דבר אשר הביאה התקשרותכם, הלא אתם ידעתם את אשר אני דורש - בצדק - מאת תלמידי הישיבות בכלל ומאת המקושרים לי בפרט להכניס אור תורה ומצוה בבתי בני ישראל על ידי תעמולה מסודרת לעזור לאחד המוסדות אשר יסדתי, חדרי תורה תמימה, מרכז לעניני חינוך, מחנה ישראל, ועד מגיני ומרחיבי חינוך הכשר, הפצת הקריאה והקדושה, השמועסען הילקוט יומי וכו' ולעשות סביבה של אור תורה ביראת שמים.

האם עשיתם אחת מהפעולות הללו? ואיזה? ובמה אתם מקושרים אלי, ועד אשר לא תשתתפו באחת הפעולות האמורות ולעשות סביבה של אור תורה בבני תורה אשר אתם נמצאים ביניהם להראות גם להם את הדרך האמיתי בתורה ויראת שמים אשר אתם כותבים כי אתם רואים אותה במוחש, הנה דבריכם אודות התקשרות הם רק פתגם ריק.

בדבר שאלתכם מה תלמדו בחסידות, תלמדו את המאמר ומעין הנדפס, שעה בכל יום, נוסף על השיעורים האמורים בהמורה שיעור, והשי"ת יחזק את לבבכם כי תשקדו ותצליתו בתורה וביראת שמים ותהיו יראי אלקים חסידים ולמדנים, והוריתם יחיו יגדלכם לתורה חופה ומעשים טובים מתוך פרנסה בהרחבה בגשמיות וברוחניות.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר.

תזמני תמימים

—●—

- שיחת אחרון של פסח תשל"ו (מוגה -
נדפס בהוספות ללקושי שיחות חלק י"ד)

א. בסעודת היום דאחרון של פסח ה'תש"א סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהחל משנת תרס"ו (שלשים ושש שנים) הונהג הסדר להתועד ברבים בעת הסעודה דאחש"פ, ובפרט – התועדות הקשורה עם שמחת התמימים, שאביו, כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, אכל או סעודה זו ביחד עם תלמידי ישיבת תומכי תמימים בפעם הראשונה.

והמשיך כ"ק מו"ח אדמו"ר בסיפורו: „איין ווארט פון דער שיחה קדושה וועל איך אייך איצט איבערגעבן. נאך דעם ווי הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק האט געזאגט דעם מאמר חסידות: מלכא ומלכתא הוו יתבי, האט דאן הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק געזאגט: די ארבעט האט ב"ה מצליח געווען" (היינו התיסדות הישיבה, כמבואר שם בהמשך דברי כ"ק אדמו"ר נ"ע).

דברי רבותינו נשיאינו מדויקים הם בתכלית הדיוק. ומה שבחזרתו על דברי אביו כ"ק אדמו"ר נ"ע שהישיבה הצליחה, דייק כ"ק מו"ח אדמו"ר לספר שדיבור הנ"ל הי' לאחרי אמירת המאמר ד"ה מלכא ומלכתא הוו יתבי, מובן שהצלחת הישיבה הנ"ל יש לה קשר לתוכן המאמר הנ"ל.

ב. מאמר הנ"ל או „הנחה" שלו – לא מצאתי לע"ע, אבל יש דרוש מכ"ק אדמו"ר הצי"צ בד"ה זה, המבאר את סיפור הגמרא הנ"ל ע"ד החסידות (כדלקמן). וכן ישנם עוד מאמרים מרבותינו נשיאינו ד"ה מלכא ומלכתא"י, שכפי הנראה מיוסדים הם על דרוש הנ"ל של אדמו"ר הצי"צ. ואשר לכן קרוי לומר, שגם המאמר שנאמר בעת הסעודה דאחש"פ תרס"ו הי' בתוכן זה.

(1) ספר השיחות ה'תש"א ע' 104 ואילך.

(2) פסחים ספ"ד. כריתות כסופה (בשינוי לשון).

(3) אזה"ת וישלח תכו, א"ב.

(4) שוהמ"ס תרס"ד. שש"פ תרצ"ו.

לקוטי

הוספות / ט"ו-ח"י אלול

שיחות

תוכן הדרוש של הצ"צ: איתא בגמרא, מלכא ומלכתא הוו יתבי מלכא אמר גדיא יאי ומלכתא אמרה אימרי יאי, אמרו מאן מוכח כהן גדול דקא מסיק קרבנות כל יומא .. אי גדיא יאי יסק לתמידא .. (ומסיק בגמרא דאינו כן) דתנן ר"ש אומר כבשים קודמים לעזים בכל מקום יכול מפני שמובחרין במינן ת"ל, אם כבש יביא קרבנו מלמד ששניהן שקולין כאחד.

ומבאר הצ"צ, דאימרי' וגדיא' הם ב' הסוגים דמארי תורה ובעלי מצות: אימרי' קאי על מארי תורה (כי, ושער רישי' כעמר נקא' זהו הלכות התורה וכו') — בחי' ישראל, וגדיא' קאי על בעלי (עסק — שמעלתם היא בקיום ה)מצות — בחי' יעקב (כי, בחי' עזים מהשערות שלהן יש יניקת החיצונים, כך מי שעוסק במו"מ בריבוי התחכמות מותר מוחזן כו')¹⁰.

מלכא אמר גדיא יאי: מלכא הוא בחי' ז"א דאצילות שאינה יורדת לבי"ע לברר בירורים. ולכן אמר, גדיא יאי, כי עיקר התענוג הוא בהתחדשות דוקא, וע"כ זאת הוא חידוש לו בירורי בי"ע דבין, הנעשה ע"י בעלי מצות, גדיא: ומלכתא אמרה אימרי יאי — בחי' מלכות דאצילות שיוורדת בבי"ע לברר, בחי' יעקב, אומרת אימרי יאי, בחי' ישראל, כי זהו חידוש לגבה' —

ומסקנת הגמרא היא דשניהן שקולין כאחד, כי צ"ל ב' הבחינות, ושניהם, יעמדו יחדיו. ע"כ תוכן הדרוש.

עפ"י צריך להבין השייכות דענין הנ"ל להצלחת הישיבה, דלכאורה הרי כל-כולה של ישיבה הוא — לימוד התורה, תורתם אומנתם (ובמילא מובן דבזה גם הצלחתה), ובמאמר הנ"ל אין הכרע ליתרון מעלתה של התורה (כי תלוי במחלוקת דמלכא ומלכתא), ובפרט שהמסקנא היא, ששניהן שקולין כאחד?

ג. לכאורה ה' מקום לבאר: מהמשך הגמרא שם מוכח, דאף שהמסקנא היא, ששניהן שקולין כאחד, בכ"ז, יש יתרון במעלת הכבשים על העזים, כי:

א) הכה"ג — המומחה ביותר בעניני קרבנות — הוכיח דאימרי יאי, ובפרט שבגמרא אין פירכא להוכחה זו.

ב) מאותו הענין שממנו מכריחה המסקנא, ששניהן שקולין כאחד — משם גופא משמע, שהכבשים עולים במעלתם על העזים, שהרי (בל' המשנה) כבשים קודמים לעזים בכל מקום, ורק פעם אחת הקדימה התורה עזים לכבשים.

(5) כריתות בסופה.

(6) ויקרא ד, לב.

(7) וראה ג"כ ד"ה מלכא ומלכתא דלעיל הערה 4.

(8) דניאל ז, ט.

(9) גם אימרא ע"ד את ה' האמרת כו' וה' האמירך ל' דיבור התורה וכו' (אוה"ת שם).

(10) וראה אוה"ת שם, דאימרי' וגדיא' הם ג"כ צדיקים ובע"ת: אתהפכא ואתכפיא: ד"ע

וד"ת.

לקוטי

הוספות / טיוח"י אלול

שיחות

ג) לאידך: נגמרא לא הובא, אפילו בתור קס"ד, סברא לומר דגדיא יאי. אשר מכל זה משמע, שגם להמסקנא ישנה מעלה בכבשים על העזים (אלא שאין בה כדי להכריע דאימרי יאי מגדיא, ולכן מסיק, ששניהן שקולין כאחד").

ועפ"ז יש מקום להסביר השייכות של תוכן המאמר הנ"ל ל,הצלחת הישיבה, היות שלפי המסקנא יש מעלה ב,אימרי" — תורה (ישיבה).

אבל דוחק גדול לבאר כן — מכמה טעמים:

א) לפי"ז כל הקשר הוא רק עפ"י השקו"ט בהקס"ד ומהוכחות צדדיות, אבל לא לפי מסקנת הגמרא המפורשת, ששניהן שקולין כאחד" (ובפרט, שענין הנ"ל — שבכבשים (תורה) יש תוס' מעלה, שלכן מסתבר יותר הקס"ד שאימרי יאי — לא נתבאר כלל במאמר הנ"ל).

ב) מעלה זו שייכת לענינה של ישיבה ותורה בכלל, אבל לא ל,הצלחת" ישיבה (באיכות וכמות הלימוד והתלמידים וכו').

ג) ועיקר: עדיין צריך ביאור, מהו ההכרח לקשר הצלחת הישיבה עם אמירת מאמר שבו מדובר ע"ד מעלת התורה?

ד. ויובן זה בהקדים הצריך ביאור בדברי כ"ק אדמו"ר נ"ע הנ"ל, די ארבעט האט ב"ה מצליח געווען: דמזה משמע, שהי' מקום לומר שהעבודה לא תצליח ח"ו, ולכן יש ליתן שבח והודאה מיוחדת על הצלחתה — ותמוה: גם כאשר איש פשוט מייסד ישיבה ללימוד התורה, ברור שמן השמים מסייעים לו שיצליח בעבודתו זו הקדושה; ומכ"ש בנידו"ד כשהמייסד והמנהל של הישיבה הוא נשיא בישראל וכו'.¹⁰ שאינו שייך כלל לפניית צדדיות ח"ו — וא"כ מהו החידוש שהישיבה הצליחה?

ויש לבאר, על יסוד דברי כ"ק אדמו"ר נ"ע בקונטרס עץ החיים" בקשר להתיסדות הישיבה — וז"ל: "יסוד אגודתינו אינו להגדיל ולהרחיב עסק התורה הנגלית

[וכפתגמו במק"א¹¹: "התיסדות הישיבה אינה בשביל תורה לבד, תורה איננה חסרה ב"ה, ישנן הרבה ישיבות"]

כ"א זאת היא תכלית יסוד אגודתינו אשר הבחורים העוסקים בתורה הנגלית יהיו יהודים (אידיען) יראים ושלמים עם ה' ותורתו .. ולתכלית זה נתעוררנו לייסד אגודה להחזיק בחורים העוסקים בתורה .. לנטוע בהם איזה

10) להעיר משיחת אחש"פ תש"א שם (ע' 106) שהתיסדות הישיבה היתה בכרכתם הקדושה של כ"ק רבותינו נשיאנו (הבעש"ט, הה"מ וכו').

11) פכ"ב.

12) הובא בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר מוצאי ט' באב תרפ"ט (בישיבת תורת אמת ירושלים). — נדפסה בהוספות לשמח תשמח תרנ"ז (ע' 119).

לקוטי

הוספות / ט"ו-ח"י אלול

שיחות

הרגש פנימי ביראת ה' ואהבת ה' .. ובאשר דרך החיים המביאה לזה היא לימוד פנימיות התורה וכו".

ובמק"א¹³ כותב: „אמרנו להציע .. ליסד מקום אשר ילמדו שם הבחורים החפצים ללמוד ויתעסקו בגמ' בשקידה, אמנם עם זה תהי' עליהם השגחה טובה להשריש בלבם שרשי האמונה והיראה .. לעבוד את ה' וללכת בדרכיו ואור התורה והמצוה והעבודה יאיר בקרבם להיות זוכים ומזכים את הרבים".

ז.א. שתלמידי תומכי תמימים אין להם להסתפק בלימוד הנגלה לחוד, כ"א צריכים גם ללמוד פנימיות התורה — תורת החסידות ולהתעסק בעבודת התפלה, בכדי „להשריש בלבם שרשי האמונה והיראה", שיהי' בהם „הרגש פנימי ביראת ה' ואהבת ה'", וכמבואר בארוכה בקונטרס הנ"ל.

ועוד זאת: מכיון שמתפקידם של תלמידי תומכי תמימים „להיות זוכים ומזכים את הרבי", בסגנון הידוע: „נרות להאיר" — הרי מובן, שגם בהיותם עדיין בין כותלי הישיבה עליהם להתעסק, מבלי לנגוע בסדרי ישיבה, בהפצת המעינות חוצה.

ה. לבאר כפרטיות יותר את החידוש והיתרון הנ"ל שבישיבת תומכי תמימים:

ארז"ל¹⁴ כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו, אלא צ"ל „תורה וגמ' ח"י"¹⁵; ועוד ארז"ל¹⁶ „אם אין יראה אין חכמה". דמזה מובן, שעבודת התפלה ולימוד דברי מוסר ופנימיות התורה וכו' — הרי זה תנאי להצלחת לימוד התורה בישיבה, ברבים או גם ביחיד, כדי להשריש בהלומד אהבת ה' ויראתו; וכן צ"ל גם התעסקות בגמ' ח"י¹⁶ (כולל צדקה רוחנית), דא"כ — „אפילו תורה אין לו".

אלא שבזה אין התפלה וכו' ענין ועבודה לעצמם, כ"א לתכלית הצלחת הלימוד: כדי שלימוד התורה שלו יהי' כדבעי, צריך הוא להתעסק בעבודות הנ"ל, דא"כ — „אפילו תורה אין לו".

החידוש בישיבת תומכי תמימים הוא, שתלמידי עוסקים בלימוד החסידות, עבודת התפלה, וגמ' ח"י והפצת המעינות חוצה — לא רק כהכנה והקדמה ללימוד התורה (הנגלית) שלהם, כ"א גם באופן של עבודה „עיקר" לעצמם:

13) במכ" המתחיל „נודה לה' על כל הטוב" — נזכר בקונטרס עה"ח שם. ונדפס בהוספות לקונט' הנ"ל ע' 80 ואילך.

14) יבמות קט, ב.

15) לקו"ת ויקרא ה, א. — סיוע מרז"ל זה „אלא תורה וגמ' ח"י אינו בשי"ס שם. וי"ל עפ"מ ש בלקו"ת ד"ה כי תשמע בקול ס"ג, וז"ל: אמרז"ל כל האומר כו' שהפ"י הפשוט הוא שצריך שיעסק בתורה ובגמ' ח"י כללות המצות. — ולהעיר מיבמות קה, א. אגה"ק ס"ה.

16) אבות פ"ג מ"ז.

16) וראה לקו"ת ויקרא שם, ד.גם עיון תפלה הוא בכלל גמ' ח"י.

שיחות

הוספות / ט"ו-ח"י אלול

לקוטי

ש'לכן הנהיגו רבותינו נושי'אנו בסדרי הישיבה, שחלק מהיום יהי' מוקדש ללימוד החסידות¹⁷, וש'אופן הלימוד יהי' כלימוד הסוגיות בגלי'א שבתורה¹⁸ — בהבנה והעמקה וכו'¹⁹; וגם דרשו מהתלמידים השתדלות ויגיעה בעבודת התפלה, ואריכות התפלה²⁰; ואף הנהיגו שכמה שבועות בשנה יקדישו התלמידים להרבצת התורה והיהדות, ושימשיכו בזה, במדה מסוימת בזמנים שמחוץ לסדרי הישיבה, גם במשך השנה.

ו. עפ"ז מוכן הקשר והשייכות של דרוש הנ"ל, מלכא ומלכתא הוו יתבי' ל,הצלחת הישיבה²¹:

לכאורה יש מקום לתמי' בסדר הנ"ל: מכיון שבכל ישיבה לימוד התורה הוא העיקר, הלימוד הוא בבחי' כ"ל מעיני בד"כ²² — איך יתכן שגם עבודה אחרת תהי' בבחי' עיקר? ומכ"ש וק"ו מהא דאמר אביי²³, אי אמרה לי אם (רק) קריב כותחא לא תנאי²⁴ — עאכו"כ התעסקות בעבודת התפלה, בהפצת המעינות וכו'.

ולכן הוקדם דרוש הנ"ל, שבו מבואר ע"ד ב' סוגי העבודה ד,אימרי' ו,גדי'א — תורה ומצות (או: צדיקים ובעי'ת, כדלקמן ס"ט) — דאף שכ"א כולל מחבירו²⁵ — דגם מארי תורה צריכים לקיים מצות ולהתעסק בגמ"ח (וכנ"ל ס"ה בענין כל האומר אין לי אלא תורה כו'), ולאידך, גם בעלי עסק עליהם לקבוע עתים לתורה — מ"מ שקו"ט בגמרא איזה מהם, יאי', כי יש מעלה בזה מה שאין בזה, כלומר: יש יתרון בהעבודה שבה לימוד התורה הוא העיקר (ועבודה ד,גדי'א טפלה אלי'), וכן להיפך.

ומסקנת הש"ס היא, ששניהם שקולין כאחד²⁶, היינו ש,צ"ל ב' העבודות²⁷, ושתיהן, יעמדו יחדיו²⁸; וזהו היסוד להצלחת ישיבת תומכי תמימים, שבה יתעסקו התלמידים הן ב,אימרי' והן ב,גדי'א²⁹, וכאור"א באופן של עיקר לעצמו.

ז. לכאורה עדיין צ"ע: סוף-סוף איך תתכן ההתעסקות בב' עבודות שונות (אימרי' ו,גדי'א) כששתיהן הן בתור עיקר — והרי האדם הוא מדוד ומוגבל? ובפרט איך אפשר לו להיות בבחי' נושא שני הפכים — דברי (שהם) כאש ומצוה בצמר גשמי וכו' דוקא, שכל ומעשה וכו' בב"א?

(17) ראה קונט' עה"ח שם: שכאור"א ילמוד ב' שלישים (דכל שעות הסדרים) נגלה ושליש חסידות. ובספכיה: ויום הש"ק קדוש יהי' כולו על עסק דא"ח.
 (18) ל' כ"ק אדמירי נ"ע ב,מאמר הפתיחה' שלו בעת התיסדות הישיבה ט"ו אלול תרנ"ז — נעתק במכתב כ"ק מו"ח אדמירי (התמים' ח"א ע' כניכד).
 (19) וראה גם קונט' עה"ח פכ"ה.
 (20) וראה גם קונט' הנ"ל בסופו.
 (21) ל' הכתוב תהלים פז, ז.
 (22) עירובין סה, א.
 (23) להעיר גם מאגה"ק ס"ג.
 (24) סד"ה מלכא ומלכתא תרצ"ז, עיי"ש בארוכה.
 (25) דכולל גם תפלה — ראה אוה"ת שם (בענין על שתי המוזות ועל המשקוף). וראה לקמן ס"ט, ד,אמרי' ו,גדי'א בתורה גופא הם נגלה וחסידות.

לקוטי

הוספות / טיוריח"י אלול

שיחות

והביאור בזה: הגבלה זו, שכל עבודה מחולקת מחבירתה (באופן שאא"פ להו לעמוד "יחדיו"), הוא מצד הציור חיצוני שלהן, אבל מצד פנימיותן ועצמיותן, הרי כל העבודות נקודתן אחת — קיום רצון העליון.

ולכן, כאשר האדם הוא בכחי מציאות לעצמו, ובמילא) גם עבודתו היא מוגבלת באופן כזה — הרי אז כל עבודה שלו היא ענין שונה, לפי הציור" וההגדרה שלה, וא"א לו להיות מסור ונתון מכל וכל לשתי העבודות יחדיו:

אבל, תמים" מהותו (בל' כ"ק אדמו"ר נ"ע²⁶) — הנחת עצמותו. היינו שהוא בכחי" ביטול והפשטה שאין לו מבוקש לעצמו וכל ענינו הוא למלאות רצון מייסדי" הישיבה, שהוא הוא רצון העליון ב"ה²⁷. ומצד ביטול והפשטה זו הרי, מקום יש (בראש להניח)" להיות מסור ונתון בתכלית לכאור"א מעבודות הנ"ל.

ח. אמנם, מאידך, מובן ופשוט הוא, שכוונת כ"ק אדמו"ר נ"ע (ביסוד, תומכי תמימים") היתה לייסד ולהקים, ישיבה", שמובנה כמשמעותה — מקום שמוקדש ללימוד התורה (ע"ד לשון חז"ל²⁸, מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם" — שהכוונה בזה היא לבית תלמוד):

היינו, עם היות שהתלמידים יתעסקו בעבודת התפלה (וגם בהפצת המעינות כו'), מ"מ, מכיון שאין זה, בית תפלה"י (וגם לא, בית תורה ותפלה" ביחד) כ"א — ישיבה, הרי מובן, שהתעסקות הנ"ל לא באה למעט ח"ו בלימוד התורה הנדרש מתלמידי הישיבה²⁹: כי עיקר תכליתם הוא — לימוד התורה.

דוגמא לדבר בהלכה: בעבודות הקרבנות היו ב' סוגים³⁰: א), עבודה תמה" — עבודה שהיא גומרת ומתממת את הדבר", כגון זריקה, הקטרה וכו'; ב) עבודה שאינה תמה — עבודה שיש אחרי" עבודה", כגון, שחיטה וקבלה והולכה שיש אחרי" זריקה" — ודווקא, עבודה תמה", זר חייב עליהן מיתה", משא"כ שאר עבודות, אע"פ שהורים מוזהרין שלא יתעסקו בעבודה מעבודות הקרבנות, אין חייבין מיתה אלא על עבודה תמה".

ז.א. שעיקר שלימותן ותכליתן של עבודות הקרבן — הוא ה,עבודה תמה", שגומרת ומתממת" את הקרבן, והעבודות שלפני" הן בערכה רק בכחי

(26) תורת שלום ע' 235. וראה גם ס' השיחות תשי"ה ע' 107.

(27) ראה לקו"ש ח"ב ע' 484 הערה 14.

(28) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 326 ואילך — ביאור על השיחה הידועה של כ"ק אדמו"ר נ"ע

(שמחת תרס"א). כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו.

(29) ע"ד ל' השי"ס עירובין זה, ב.

(30) יומא כח, ב. וראה תנחומא ס"פ ויגש. רש"י עה"ת שם.

(31) להעיר ממגילה כו, רע"א.

(32) ראה גם קונט" עה"ח פכ"ה: ושעות היום מסטיקות ללימוד הנגלה.

(33) ראה בכ"ז יומא כד, א (וראה זבחים קטו, ב) ובפרש"י שם ד"ה עבודה תמה. רמב"ם הל'

ביאת המקדש פ"ט הי"ב ואילך.

לקוטי

הוספות / טיוריחי אלול

שיחות

הכנה אלי: אבל מאידך, גם עבודות אלו, אינן רק טפל והכשר לה, עבודות תמה" (כלומר, שאא"פ לזרוק הדם אא"כ יש לפני שחיטה קבלה והולכה) כ"א הן עבודות בפ"ע וענינים עיקריים מצ"ע בהקרבו: שלכן מחשבה פסולת פוסלת לא רק בזריקה ("עבודה תמה") כ"א גם בשחיטה קבלה והולכה" וכיו"ב.

ועד"ז בעניננו: אף שכל סוגי העבודות המוטלים על תלמידי תומכי תמימים — גם עבודת התפלה, הפצת המעינות וכו' — כאוי"א מהם הוא עיקר ועבודה לעצמו, מ"מ ה"עבודה תמה" של תלמיד הישיבה היא — לימוד התורה, וכל שאר העבודות הן בערכה הכנה להתכלית.

ובזה יתוסף ביאור בהקשר שבין הצלחת הישיבה גם לשקו"ט הגמרא אי "גדיא יאי" או "אמרי יאי": נת"ל סעיף ג', שמהמשך הגמרא מוכח דגם לפי מסקנת הגמרא, "ששניהן שקולין כאחד", יש יתרון ב"אימרי" על "גדיא", והיינו כנ"ל, כי עיקר תכליתו של תלמיד הישיבה הוא ב"אימרי" — לימוד התורה (כבשים קודמים לעזים בכל מקום)³⁵; ויתרון זה מתבטא גם בריבוי בכמות, שרוב זמנו בהישיבה עליו להתעסק בלימוד התורה, וכהרא"י דהכהן גדול דהתמיד ("תמידים כסדרם") הוא באימרי דוקא³⁶.

ט. כל הענינים משתלשלים מתורה — ומזה, שגם בתורה עצמה יש ב' הבחי' ד"אימרי" ו"גדיא".

וי"ל — על יסוד המבואר בדרוש הנ"ל של הצ"צ (ודרושי רבותינו נשיאינו שלאח"ז), ד"אימרי" ו"גדיא" הם (גם) צדיקים ובע"ת³⁷ — דגליא דתורה הוא בחי' "אימרי", צדיקים; ופנימיות התורה — "גדיא", בע"ת:

34 משנה זכחים כט, ב. רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"ג.

35 ראה לקמן סי', שבכל עת (גם בעסקו בענינים אחרים) צ"ל "דעתו" על לימוד התורה. 36 ויש לקשר הנ"ל גם עם זה שבעת סעודת אחשי"פ הנ"ל (תרט"ו) ציוה כ"ק אדמו"ר נ"ע לתת לכל תלמיד ד' כוסות, ואמר: די ד' כוסות פון די ערשטע צוויי נעכט פסח איו משה רבינוס און היינט — אחשי"פ — איז משיח'ס ד' כוסות' (ס' השיחות תש"ד ע' 111) — כי שניהם, משה רבינו ומשיח, ענינם תורה: משה (עיקר) ענינו נגלה דתורה, ומשיח (עיקר) ענינו פנימיות התורה (ראה בארוכה שער האמונה פ"ו. ועוד): זוה"ע של "משה רבינוס כוסות" ו"משיח'ס כוסות" — נגלה דתורה ופנימיות התורה, ובשניהם לימוד באופן של "י"ו שיש בו טעם וכו', היינו בהבנה והסברה (ראה לקו"ש ח"ז ע' 277).

[ובפרטיות יותר י"ל, דגם באחשי"פ גופא יש ב' הענינים: טעודת אחשי"פ (לחם) — נגלה דתורה (ראה הנסמך לקמן הערה 44): כוסות דאחשי"פ (י"ו) — פנימיות התורה (יינה של תורה — ראה אמ"ב שער הק"ש ספני"ג ואילך)].

וזהו השייכות לתלמידי ישיבת תומכי תמימים, שענינם — לימוד התורה, נגלה וחסידות. וראה לקמן הערה 43.

37 באוה"ת שם מביא: אי' בס' דברי אמת מהרב רבי יצחק לאנצטר ז"ל בשם הה"מ נ"ע שהיו מתוכחים אם צדיקים גדולים אם בע"ת גדולים ואיני זוכר הא"ד. אבל בסיום המאמר שם: ולפמ"ש בשם המגיד גדיא בע"ת כו". וראה בארוכה ד"ה מלכא ומלכתא תרצ"ו (ושם), דעבודת הצדיקים הוא אימרא דקולם קול רחמים ... ועבודת הבע"ת הוא גדיא ... גדיא הוא עז שהוא התוקף והקשיות וכו'".

לקוטי

הוספות / ט"ו-ח"י אלול

שיחות

וכידוע³⁸ שנגלה דתורה שייכת יותר לעבודת הצדיקים ופנימיות התורה שייכת יותר לעבודת התשובה. ולכן גם הגילוי דנגלה דתורה ה' בחודש סיון — חודש השלישי לחודש ניסן, חדשי הקיץ — עבודת הצדיקים³⁹; והגילוי דפנימיות התורה למטה (לכא"א) ה' בחודש כסלו — חודש השלישי לחודש תשרי, חדשי החורף — עבודת התשובה⁴⁰.

[וזהו ג"כ א' הביאורים בשייכותה של התיסדות ישיבת תומכי תמימים לביאת המשיח

— וכפתגם כ"ק אדמו"ר נ"ע⁴⁰ בעת התיסדות הישיבה: ,בהתחלה זו בישיבה .. הנני מדליק את המאורות שמורנו הבעש"ט והרביים הנחילונו למען תקוים ההבטחה של יפוצו מעינותיך חוצה, להחיש את ביאת המשיח" —

שכן ,מטרת הישיבה להיות תורת ה' תורת הנגלית ותורת החסידות תמימה"⁴¹, איחוד נגלה ופנימיות התורה — ואיחוד זה ה"ה הכנה והקדמה ,לאתא לאתבא צדיקיא בתיובתא"⁴² (יחוד ב' המעלות ד, צדיקיא ,ותיובתא") שיתחדש ע"י משיח צדקנו].

וע"ד הנת"ל (סעיף ח') בענין ,אימרי" ו,גדיא" — דאף ,ששניהו שקולין כאחד, מ"מ, ,כבשים קודמים לעזים בכל מקום", והתמיד הוא מאימרי דוקא — כן הוא בענין בחי' ,אימרי" ו,גדיא" שבתורה:

עם היות שלימוד החסידות הוא דבר הכרחי, ואדרבה, בזה הוא חידושה של ישיבת תומכי תמימים כנ"ל⁴³, מ"מ לימוד זה הוא בחי' ,מלח" להפת (ולחם) דתורה" — תורת הנגלה, שלימודה הוא בבחי' ,תמידים כסדרם"; ובל' כ"ק אדמו"ר נ"ע⁴⁴: ,בזמן ביום צריכים לעסוק יותר בתורה הנגלית וכו"; ,יותר זמן יתנו על עסק התורה הנגלית, אשר כן צ"ל .. וע"ז אנו משגיחים שילמדו הרבה בגפ"ת ובלמוד הנרצה .. בחול צריכים ללמוד שליש חסידות ושני שלישים נגלה".

(38) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 75.

(39) סדי"ה להבין ענין שמחית תש"ו.

(40) בשיחת ח"י אלול תרנ"ז — נדפסה בס' השיחות תש"ב ע' 133. וראה בארוכה שיחת כ"ק אדמו"ר נ"ע (דלעיל הערה 28) — נדפסה בס' השיחות שם ע' 141 ואילך.

(41) שיחת כ"ק אדמו"ר נ"ע שמחית תרנ"ט (בשעת הקפות) — בקשר לקריאת שם הישיבה ,תומכי תמימים" — נדפסה בה, תמים" ח"א ע' כה. בהקדמה לקונטרס החלצו תרנ"ט. ספר המאמרים-תרנ"ט ע' רכג-רכה.

(42) לקו"ת שמע"צ צב, ב. שה"ש נ, סע"ב. וראה זח"ג קנ"ג, ב.

(43) ולכן החידוש בעת הסעודה דאחש"פ תרס"ו (ראה לעיל הערה 36) ה' בענין הכוסות דאחש"פ, ,משיח"ס כוסות" — פנימיות התורה. [וראה לקו"ש ח"ז שם, דהחידוש של כ"ק אדמו"ר נ"ע ה' בענין הכוסות דוקא, ולא בעצם סעודת אחש"פ — ראה לעיל הערה הנ"ל].

(44) לקו"ת ויקרא ביאור לדי"ה ולא תשבית פיה ואילך. קונט" עה"ח ספ"ג.

(45) קונט" עה"ח רפכ"א. ספכ"ב.

לקוטי

הוספות / ט"ז-ח"י אלול

שיחות

[וע"ד הא דמשיח, אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא": היינו, דגם לאחרי שתתוסף בהם מעלת התשובה קראן בשם "צדיקיא" (ולא בע"ת), כי גם אז זהו עיקר ענינם — אלא שבנוסף לזה יגיעו גם למעלת התשובה, ועי"ז גם מעלת הצדיקים תהי' באופן נעלה יותר].

י. מכהנ"ל — הוראה ברורה בדבר הנהגת תלמידי ישיבת תומכי תמימים:

עיקר ענינו של התלמיד הוא לימוד התורה; וא"א לו להצליח בלימוד התורה כ"א ע"י היגיעה, וכמאמר רז"ל, "יגעתי ומצאתי תאמין": באם אינו מתייגע בתורה (יגיעה אמיתית — לימוד יותר מרגילותו, היפך טבעו) — גם אם מדייק בשמירת זמני הלימוד — אא"פ לו להצליח בלימודו.

ואף שברור הדבר שעליו להתייגע גם בעבודת התפלה, וכדרישת רבותינו נשיאינו — תפלה באריכות וכו' [דלא כדעת הטועים שעבודת התפלה הו"ע של "למפרע" — שהי' שייך בדורות הקודמים ולא בזמננו עתה]; וכן להתעסק בהפצת המעינות חוצה (בזמן דחוק לסדרי הישיבה כו');:

ותירה מזו: ההתעסקות בזה צ"ל, כנ"ל, לא באופן של הכשר ללימוד התורה שלו (כי בלא זה, אפילו תורה אין לו), כ"א באופן שניכר בה (בהמסירה ונתינה כו') שהוא ענין ועבודה לעצמו, כנ"ל;

עכ"ז, עליו לדעת שענינים הנ"ל הם בכח"י עבודה שאינה תמה, ומוכרחת להיות עבודה המה, הגורמת ומתממת כל זה שלפני' — והיא להתייגע בלימוד התורה.

ואעפ"י שגם עבודה שאינה תמה — עבודה היא, שבעת עסקו בה אין לו להסיח דעתו ממנה; ובפרט עפ"י שיחת כ"ק אדמו"ר נ"ע הידועה"י בנידון התואר, פנימי', שהוא זה שכשהוא עוסק בדבר מסויים ה"ה תפוס ו"מונח" בזה ("ער ליגט אין דעם") לגמרי — מ"מ, מכיון שעיקר עבודתו הוא תורה, הרי גם אז צ"ל, דעתו" על לימוד התורה, וע"ד המסופר בגמרא"י על רב שמואל בר שילת, דגם בשעה, דהוה קאי בגינתא, דעתאי עלויהו" (על תלמידיו).

יא. מכל הנ"ל תשובה ברורה לאלה הטועים וטוענים: היות שגם התלמידים נתבעים בקשר לעניני הרבצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, ומזמן לזמן מתגדלת התביעה (ובפרט בשנים האחרונות מאז התיישב

46 עיין תריח ס"פ וישלח.

47 מגילה ו, ב.

48 ראה תניא פט"ז, ובכ"מ.

49 ראה תורת הבעש"ט — הוספות לכתר שם טוב סע"ח.

50 תורת שלום ע' 39 ואילך.

51 ביב ה, ב.

שיחות

הוספות / ס"ח"י אלול

לקוטי

כ"ק מ"ח אדמ"ר בארצה"ב) — הרי מכאן, לכאורה, שעיקר ההתעסקות כעת צ"ל דוקא בענינים אלו ובשביל זה יש לגרוע ח"ו מזמני לימוד התורה עבודת התפלה ובכלל שמירת סדרי הישיבה, וכאילו שבוה נשתנו ח"ו העתים —

הנה עליהם לדעת, שתכניתה של הישיבה המבוארת בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמ"ר נ"ע — מייסד הישיבה ונשיאה הנצחי — היא נצחית, לכל הזמנים ולכל המקומות; והרי זו היתה כוונתו של כ"ק מ"ח אדמ"ר בהדפיסו את קונטרס הנ"ל בארצות הברית, שהתלמידים דישיבת תומכי תמימים בארץ זו יתנהגו כפי הסדרים שניתנו בו: „בחול צריכים ללמוד שליש חסידות ושני שלישים נגלה“, להתעסק בעבודת התפלה וכו',

ובפרט דיוק הכי גדול בשמירת זמני סדרי הישיבה, שידוע שהם בבחי' „הגבלה עצמית“ מכ"ק רבותינו נשיאינו מייסדי הישיבה (ע"ד המבואר בהמשך תרס"ו⁵² לענין המדידה דתומ"צ, שענינה (לא מדידה בהאור עצמו, כ"א) שעצמויה ית' צמצם א"ע להיות נמשך במדידות ועשויות אלו דוקא, וממילא אנו מוכרחים לעשות כך דוקא ולא באופן אחר ח"ו).

אשר מזה מובן, שאף שצ"ל ההתעסקות בהרצת התורה וכו', ובפרט לאחרונה שחובת הזמן היא להשתדל בענין המבצעים ככל האפשרי — ואדרבה, המתעסק בזה תבא עליו ברכה⁵³ — מ"מ, צ"ל ההתעסקות רק בהזמנים שמחוץ לסדרי הישיבה.

ויתירה מזו: תלמיד ישיבת תומכי תמימים אינו מציאות לעצמו (כנ"ל ס"ז), ולכן גם הזמנים הפנויים אינם שלו, אלא עומדים הם ברשותם של כ"ק רבותינו נשיאינו מייסדי הישיבה; ז.א. זה שבידו זמנים פנויים להתעסק בהפצת המעינות וכו' הר"ז (לא מפני שזמנים אלו הם בבעלות שלו, כ"א) מפני שניתנו לרשותו (מאת רבותינו נשיאינו) להשתמש בהם לעבודתו ית' כפי רצונו ובחירתו (אם להמשיך בשקידה והתמדה בלימוד התורה, או להתעסק בהפצת המעינות וכו' וכו'). ומזה מובן, שגם ההתעסקות בהנ"ל בזמנים אלו — צ"ל ע"פ הוראות הנהלת הישיבה.

יב. עפ"י הכלל⁵⁴ דקדושה לא זוה ממקומה מובן, שגם אלו שכבר יצאו מכותלי ישיבת תומכי תמימים, קדושתה זו של הישיבה לא זוה ממקומה בהם; ובפרט עפ"י הידוע⁵⁵ אודות ריבוי הכחות, היגיעה וההשתדלות שהשקיעו רבותינו נשיאינו בהישיבה — והרי כשם שמעשי ידיו של הקב"ה הם נצחיים, כן הוא בצדיקים שדומים לבוראם⁵⁶ — שכחות אלו

(52) ד"ה אלה תולדות נח.

(53) להעיר מהתחלת פעולות הבעש"ט בגמ"ח בשנת, תבוא עליו ברכה.

(54) ראה ע"ח שער ד' פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה פ"א. אגה"ק ביאור לסי' זד.

(55) ראה שיחת אחשי"פ שבתחילת השיחה (ע' 106). ועוד.

(56) ר"ת רבה פ"ד, ג.

שיחות

הוספות / ט"ו-ח"י אלול

לקוטי

טמונים בכל תלמיד ותלמיד בנפשו פנימה לעד ולעולמי עולמים. במהותו — ה"ה כל ימי חייו תלמיד של רבותינו נשיאינו.

ומזה מוכן, שכל מה שנתבאר לעיל במהותו של תלמיד ישיבת תומכי תמימים

— (א) מצד הביטול שלו ביכולתו להיות מסור ונתון בכל כחות נפשו לכל סוגי העבודה שתובעים ממנו — לימוד התורה נגלה וחסידות, עבודת התפלה, הפצת המעיונות חוצה; (ב) מאידך, ה"עבודה תמה" שלו היא — לימוד התורה, וזהו עיקר מהותו ותכליתו —

צ"ל דוגמתו, עכ"פ מעין זה, גם אצל כל אלה שכבר יצאו (מאיזה סיבה שתהי"י) מכותלי הישיבה, גם אם במצבם כעת הם נמצאים (עפ"י תורה) בהסוג ד, זבולון ומארי עובדין טבין [ויתירה מזן י"ל: אפילו אלה שבעבר לא זכו להיות מתלמידי ישיבת תומכי תמימים, אבל למדו תורת רבותינו נשיאינו, אפילו "פסוק אחד או דבור אחד או אפי" אות אחת" — הרי הם תלמידי רבותינו נשיאינו וכאילו למדו בהישיבה שלהם],

שמחוייבים להתעסק הן ב"אימרי" והן ב"גדיא" ובאופן דשניהם, יעמדו יחדיו; ומ"מ עליהם לדעת שעיקר מהותם ופנימיותם הוא — לימוד התורה, ולכן, אין להם להסתפק בזה שיוצאים י"ח בקביעות עתים לתורה כפי שנקבע בשו"ע, אלא שעליהם, לגזול" גם משעות העסק שלו וכו' ולנצלם ללימוד התורה".

וההתעסקות בלימוד התורה, נגלה וחסידות — ותלמודו בידו" — ה"ה הכלי וההכנה לגילוי תורתו של משיח, שילמד תורה את כל העם כולו" למקטנם ועד גדולם, כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

(משיחת אחש"פ תשל"ו)

(56) אבות פ"ו מ"ג.

(57) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 312. ועוד.

(58) פסחים נ, א. וש"נ. ראה לקו"ת בהר מ, ב. ועוד. וי"ל שעד"ז הוא גם בנוגע לתורתו של

משיח (ראה תניא רפלי"ז).

(59) ראה לקו"ת צו יז, א. שער האמונה פנ"ו ואילך.

(60) ירמ"י לא, לג.

(61) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם בסופו (סוף הל' מלכים).

משיח וגאולה

- שיחת ש"פ פנחס תנש"א (מוגה)

משיחות ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם־אב, כ"ד תמוז ה'תנש"א

באשטייט די עבודה פון „מאך דאָ ארץ ישראל“ – דלכאורה: ע"פ דין איז „דאָ“ (חוץ לארץ) ניט „ארץ ישראל!“ די שלימות העבודה בתומ"צ פון אַ אידן איז דוקא אין ארץ ישראל (כמבואר בכמה מדחז"ל⁴). און אויך זייענדיק „דאָ“, אין מקום וזמן הגלות, איז אַ איד מתפלל (ופניו כנגד ארץ ישראל⁵) ג' פעמים בכל יום (חול), „וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו“, וכי"ב,

ובפרט כדורות האחרונים ובזמנים האחרונים, ובזמן הכי אחרון – וואָס לויט אַלע סימני הגאולה איז „הנה זה (משיח) בא“⁶ (כדלקמן סי"א).

אין וואָס באַשטייט די הוראה „מאך דאָ ארץ ישראל“?!

ובפרט אַז ברגע שלאחרי זה גייט מען שוין אַרויס פון גלות און מ'גייט אין ארץ ישראל כפשוטה.

ב. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים אַז ענין כפרשתנו:

בנוגע צו חלוקת ארץ ישראל וואָס איז געווען „על פי הגורל“ – ווי געזאָגט כפרשתנו⁷ – ברענגט רש"י⁸ (פון מדרשי חז"ל⁹) אַז „הגורל הי' מדבר“, „הגורל

א. איינער פון די חידושים אין אונזער פרשה איז – דער ענין פון נחלת וחלוקת ארץ ישראל צו יעדער שבט און צו יעדער איד.

שטייענדיק באַ דעם שוועל פון דער גאולה האמיתית והשלימה, כמובן פון די אַלע סימני הגאולה (ווי גערעדט לאחרונה כמ"פ) – איז פאַרשטאַנדיק אַז לכל לראש האָט מען דערפון דעם לימוד בנוגע צו נחלת וחלוקת ארץ ישראל בפשטות אין דער גאולה. אָבער וויבאַלד אַז מ'שטייט נאָך אַ רגע פאַר דער גאולה, איז מובן אַז מ'דאַרף דערפון האָבן אַ לימוד אויך איצטער – וואָרום התורה היא נצחית; אַ הוראה נצחית לכל הזמנים ולכל ה־מקומות.

ויש לומר לויט דער הוראה פון דעם צמח־צדק צו אַ איד וואָס האָט געוואַלט עולה זיין אין ארץ ישראל צו דאַרט שוקד זיין בתורה ועבודה – „מאך דאָ ארץ ישראל“. היות אַז דאָס איז דערציילט ונתפרסם געוואָרן (דורך כ"ק מו"ח אדמו"רי) צו יעדער איד, איז פאַר־שטאַנדיק אַז דערפון ווערט אַ הוראה פאַר יעדערן – אַז אויך ווען מ'געפינט זיך „דאָ“, אין חוץ לארץ, און אין זמן הגלות (אפילו רגע האחרון שבה) – דאַרף מען „דאָ“ – אין דעם מקום וזמן – מאַכן „ארץ ישראל“.

דאַרף מען האָבן ביאור אין וואָס

(4) ראה כתובות קי, ב ואילך. וראה בארוכה אנציקלופדי תלמודית ערך ארץ ישראל ע' ריח ואילך. ע' רגב ואילך. וש"נ.

(5) ברכות ל, א. טושי"ע או"ח רסצ"ד.

(6) ברכת חקע בשופר ב, שמונה עשרה.

(7) שה"ש ב, ה. ובשהש"ר עה"פ.

(8) כו, נו.

(9) כו, נו. שם, נד.

(10) תנחומא פרשתנו ו. במדב"ר פרשתנו

פכ"א, ט.

(1) כ"ב קכב, א.

(2) תניא רפ"ז (כב, ב). ובכ"מ.

(3) במכתבו מכ' מניא תרפ"ה – אגרות קודש

שלו ח"א ע' תפה ואילך. וראה לקו"ש ח"ב ס"ע 621.

ספר השיחות – ה'תנש"א

וואָס האָט מען געדאַרפט אַנקומען צו אַ נסִי אַז „הגורל הי' מדבר“?

ג. ויש לומר הביאור כזה:

וויבאלד אַז דער אייבערשטער האָט אַנגעזאָגט אַז „אך בגורל יחלק את ה' ארץ“ (על פי הגורל תחלק נחלתו), „והתנחלתם את הארץ בגורל“¹¹, און דוקא ע"י הגורל (אך בגורל) און ניט באופן אחר – דערפאַר האָט די חלוקה און דער בירור פון כל חלק בארץ גע- דאַרפט זיין דורך דעם גורל עצמו (און ניט דורך אַן אַנדער זאַך)¹².

ויש לומר אַז דעריבער איז אויך דער בירור באמיתית ענין הגורל געווען דורך דעם גורל עצמו (הגורל עצמו הי' צווח כו"ל), וואָרום אויב ס'איז שייך אַ ספק צי דער גורל איז באקראַי, און מ'דאַרף אַנ- קומען צו אַן אַנדער זאַך (רוח הקודש וכיו"ב) צו באַווייזן אַז דאָס איז אמת ומכוון – באַווייזט דאָס אַז דער גורל אַליין טוט ניט אויף די חלוקת הארץ בשלימות, און דערפאַר איז „הגורל עצמו הי' צווח כו"ל“, דורך דעם האָט דער גורל עצמו אויפגעטאַן בשלימות די חלוקה, אַליין „געזאָגט“ באופן ברור וגלוי אַז „גבול פלוני לשבט פלוני“¹³.

(15) ראה תנחומא ובמדב"ר שם: „ויוו היתה יתרה“.
 (16) ולהעיר מתוד"ה אך – סנהדרין מג, ב. וראה ד"ה אך בגורל באוה"ת פרשתנו (ע' אסד ואילך), תרכ"ז (ע' קעא. קעט"פ).
 (17) פרשתנו כו, נה.
 (18) מסעי לג, נד.
 (19) ראה רשכ"ם כ"ב שם בניאור הטעם שלהגורל היו צריכים לשני קלפי, אחד לשבטים ואחד לתחומין ולא סגי כחז דתחומין ולימא עכשיו אני נוטל מה שיעלה בידי לצורך ראובן דאיכ אין כל החלוקה עשויו בגורל וקרא קאמר אך בגורל וגו' בלא הוצאת דיבור מפיו.
 (20) והטעם (בפנימית הענינים) שהיו צריכים

עצמו הי' צווח ואומר אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשבט פלוני“.

דאַרף מען פאַרשטיין דער טעם און די תועלת פון דעם נס: דער אייבערשטער מאַכט דאָך ניט אַ נס „למגנא“¹⁴. איז צוליב וואָס האָט ער געמאַכט דעם נס אַז „הגורל הי' מדבר“. מען וואָלט אויך געהאַט דעם בירור בנוגע צו חלוקת הארץ (גבול פלוני לשבט פלוני) ע"פ הגורל (ווי דאָס איז באַ יעדער גורל בלי נס אַז הגורל מדבר)?!

ואע"פ אַז דער אייבערשטער האָט גע- וואָלט באַווייזן אידן אַז דער גורל איז אַן אמת'ער ענין על פי ה' (און ניט באקראַי) – איז דער צו שוין געווען אַ פריערדיקע נס וואָס האָט באַווייזן אַז „הגורל הי' על פי רוח הקודש“, „אלעזר הכהן הי' מלוכש באורים ותומים ואומר ברוח הקודש אם שבט פלוני עולה תחום פלוני עולה עמרי“, וואָס דאָס האָט באַווייזן אידן אַז דער גורל איז אמת און ישרי. איז צוליב

(11) דרשות הר"ן דרשה ח. ועוד.
 (12) ועפ"ז צ"ל"ב גס: מהו ההכרח ש"על פי הגורל" פירוש ש.הגורל הי' מדבר". דאף שלמדים זה מיתור הכתוב, שהרי לעיל מינ' נאמר „אך בגורל יחלק את הארץ“ (ראה מפרשי המדרש שם. משכיל לדוד כאן) – הרי יש לפרש היתור כדרשת הגמרא (כ"ב קכב, א) עה"פ, ש"על פי הגורל" בא להוסיף שנתחלקה באורים ותומים (ראה רשכ"ם כ"ב שם: על פי – משמע על פי אורים ותומים. וראה גם פרשי עה"פ (בהמשך לדבריו ש.הגורל הי' מדבר): מגיד שנתחלקה ברוח הקודש לכך נאמר על פי ה'. ואכ"מ), שאלעזר הכהן הי' מלוכש באורים ותומים והי' מכוין ברוח הקודש לעליית הגורלות.
 (13) פרשי פרשתנו שם, נד. מכ"ב שם. וכ"ה בתנחומא ובמדב"ר שם.
 (14) רשכ"ם כ"ב שם: ועי"ז מתקררה דעתו של ישראל שרואין שהגורל הי' עולה כמו שנתנבא תחלה ויודעים שחלוקה ישרה היא.

ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז

– קען קומען באופן אחר: פארוואס דארף דער אמת שבזה נתברר ווערן דוקא דורך דעם גורל עצמו, און מ'דארף דערצו מאַכן אַ נס מיוחד, און ס'איז ניט גענוג אַז מ'זאָל דאָס וויסן דורך דעם נס אַז „הגורל הי' ע"פ רוח הקודש" פון די אורים ותומים על ידי אלעזר הכהן?

ויש לומר בזה ע"פ דעם ביאור פון דעם ראַגאַנטשאַווער²¹, אַז אין תורה און אין קדושה איז „כל דבר אף שהוא הכרחי לכאורה הכל בכונה מכוון ומצוה ע"פ ה'". ווי דאָס איז בנוגע צו די מסעות פון אידן אין מדבר, אַז אע"פ וואָס דאָס איז אַ געווען אַ הכנה ואמצעי אויף אַנקומען אין ארץ ישראל – „הוה המצוה גם עצם ההליכה וכן המקומות שבאמצע הדרך הוה ג"כ מצוה" (כמ"ש²² „ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'").²³ ועד"ז בכמה עניני קדושה (בעבודת המקדש) איז אַ זאָך וואָס איז נאָר אַ הכנה והקדמה (מוכרחת) צו אַן אַנדער זאָך, באַקומט זי אויך אַ חשיבות וגדר פון קדושה²⁴. ווי דאָס איז בנוגע צו הולכת הדם למזבח, אַז הגם די הולכה איז נאָר צוליב דער עבודה פון זריקת דם על המזבח (וואָס ע"פ טבע דארף דערצו זיין אַ הולכה), איז דער דין²⁵ אַז די הולכה גופא האָט די חשיבות און דעם גדר פון עבודה, ביז אַז „מחשבה פוסלת" בה.

ד. דאָס דארף נאָך אַבער האָבן ביאור:

דער ענין הגורל איז ניט קיין ענין לעצמו, נאָר אַ מיטל – אַן אמצעי – אויף חלוקת הארץ וישוב הארץ. ועד"ז דער „דיבור" פון דעם גורל איז ניט נוגע צו עצם חלוקת הארץ ע"פ הגורל, נאָר דאָס איז אַ דבר צדדי לכאורה – אַ הוכחה אויף אמיתית הגורל, אַדער לפרסם ה' דבר. איז למאי נפקא מינה בחלוקת הארץ אויב דער בירור באמיתית ענין הגורל (ופרסום הדבר) קומט דורך דעם גורל עצמו אַדער באופן אחר (דורך רוח ה' קודש פון די אורים ותומים, אַדער על פי ה' וכיו"ב). אפילו אויב דאָס קומט ניט דורך דעם גורל אַליין – איז מען אויך מקיים בשלימות דעם ציווי „בגורל יחלק את הארץ".

בסגנון אחר: אויב דער גורל וואָלט געווען אַ מצוה און אַ תכלית לעצמה (און ניט צוליב אַ צווייטע זאָך – חלוקת הארץ), און „הגורל הי' מדבר" וואָלט געווען אַ חלק פון עצם ענין הגורל וחלוקת הארץ על ידו, וואָלט מען געקענט פאַרשטיין פאַרוואָס אַלע פרטים פון דער חלוקה – כולל דעם בירור אַז דער גורל איז אַן ענין אמיתי – דאַרפן אויפגעטאָן ווערן דוקא דורך דעם גורל עצמו: אַבער היות אַז דער גורל איז נאָר די וועג ווי דער אויבערשטער האָט געוואָלט אַז מ'זאָל צוטיילן ארץ ישראל, ד.ה. אַז אין דעם איז נוגע די תוצאה פון דעם גורל (און ניט דער גורל עצמו) – איז בכדי מקיים זיין דעם ציווי „אַך בגורל יחלק את הארץ" איז לכאורה גענוג אַז מ'זאָל מחלק זיין את הארץ ע"פ הגורל, און דער בירור באמיתית הדבר – וואָס איז אַ פרט צדדי

(21) ראה צפע"נ עה"ת ר"פ מסעי. מהדו"ת נא.
ג. מפענה צפונות פ"ו. ובכ"מ.
(22) מסעי לג, ב.
(23) ראה עירובין נה. ב: כיון דכתיב בהו על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כמאן דקביע להו דמי (הובא בצפע"נ שם).
(24) ויש לומר דוגמא לזה מחצר המשכן והקלעים, שאף שהם טפלים והקדמה לקדושת המשכן עצמה, נקבעת הקדושה גם בהם.
(25) זבחים יג, א במשנה. רמב"ם הל' פסוה"מ פ"ג ה"ד.

גם לרוה"ק (ע"י אורים ותומים) – ראה ד"ה אך בגורל תשליח ס"ט (ס"ה) מלוקט ח"א ע' קמו).

ספר השיחות – ה'תנש"א

וואָס דאָס איז די כוונה ותכלית פון דער גאַנצער בריאה – צו כובש זיין די גשמיות'דיקע וועלט (כ"ש"י, "פרו רבו ומלאו את הארץ וכבשוה") און מאַכן דערפון אַ דירה לו יתברך בתחתונים, אַן אָרט וואו דער אייבערשטער געפינט זיך בגילוי (כביכול ווי אַ מענטש אין זיין אייגענע דירה).

בכדי אַז די עבודת הכיבוש זאָל זיין בשלימות דאַרף עס זיין אין אַלע פרטים – סיי פון דעם נכבש און סיי פון דעם כובש: (א) כיבוש הארץ בשלימות הייסט ווען מענטש איין די גאַנצע לאַנד (ווי דאָס איז געווען בכיבוש ארץ ישראל). אויב עס בלייבט אַ חלק פון לאַנד וואָס מ'האַט ניט כובש געווען – איז דער גאַנצער כיבוש ניט בשלימות²⁸ (אויך פון די חלקים פון לאַנד וועלכע מ'האַט יע כובש געווען). כפשוט הענין, אַז דעמולט בלייבט אַ סכנה פון די מענטשן וואָס געפינען זיך אין דעם חלק הארץ שלא נכבשה. ועד"ו (ב) מצד דעם כובש: ווען איז דער כיבוש בשלימות – ובאופן אַז ס'איז ניכר בגלוי אין דעם נבבש אַז ער איז אינגאַנצן איינגענומען געוואָרן דורך דעם כובש – ווען דער כובש לייגט זיך אַריין אין פעולת הכיבוש מיט אַלע זיינע כחות, בכל פרטי המציאות שלו, וואָס כללות פעולת האדם (הכובש) בעולם איז דורך זיינע דריי לבושים – מחשבה דיבור ומעשה²⁹. אויב ער איז כובש די לאַנד ניט מיט אַלע

ויש לומר אַז עד"ו – און נאָכמער – איז בנוגע צו דעם גורל דורך וועלכן „יחלק את הארץ": אע"פ וואָס דער גורל איז אַ הקדמה צו חלוקת הארץ, וויבאַלד אָבער אַז דאָס איז דער וועג אויף מחלק זיין את הארץ, און נאָכמער: חלוקת הארץ על פי הגורל איז אַ ציווי ה' (וכמה פעמים) – באַקומט עס (דער גורל) אַ חשיבות וגדר לעצמו (נוסף אויף דעם וואָס דאָס איז אַן אמצעי אויף חלוקת הארץ), און אויך די פרטים צדדיים שבזה – דער בירור אַז דער גורל איז ע"פ ה' און פרסום הגורל – זייענדיק פרטים פון אַ דבר שבקדושה, זיינען נוגע צו דעם עצם ענין:

און דעריבער איז געווען נוגע צו שלימות ענין הגורל – בקיום ציווי ה' אַז חלוקת הארץ זאָל זיין „על פי גורל" – אַז „הגורל עצמו ה' צווה ואומר אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשבט פלוני", וואָס דאָס באַווייזט אַז דער גורל עצמו (וואָס האָט אַ חשיבות לעצמו) האָט בכח צו אויפטאָן חלוקת הארץ (בלי ספק, כנ"ל).

ה. דער ביאור אין דעם בפנימיות העינים:

כיבוש, חלוקת וישוב הארץ באַדייט די עבודה פון אידן צו כובש זיין „ארץ כנען", „ארצות שבעה גוים"³⁰, און דערפון מאַכן אַן ארץ ישראל, אַן ארץ הקודש, ד.ה. אַ אידישע און הייליקע לאַנד, אַ לאַנד אין וועלכן ס'איז ניכר בגלוי איר שייכות צו אידישקייט, ג-טלעכקייט און הייליקייט, דורך דעם וואָס אידן נוצן אויס די לאַנד אויף דאָרט (און דורך איר) מקיים זיין די מצוות התלויות בארץ, און דאָרט אויפ-בויען דעם בית המקדש, אויף וועלכן דער אויבערשטער זאָגט³¹, „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

26 לשון רש"י ר"פ בראשית.

27 תרומה כה, ח.

28 בראשית א, כח.

29 תנחומא נשא טו, ועוד. תניא פל"ו.

30 ולהעיר שכיבוש ארץ ישראל צ"ל כיבוש רבים, אבל יחיד מישאל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמם מקום אפילו מן הארץ שנתנה לאברהם אינו נקרא ארץ ישראל כו" (רמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ב).

31 תניא פ"ד, וראה בארוכה סה"ש תשי"ג ח"ב

ע' 463 ואל"ך.

ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז

פון זיך אליין א „דירה“ צו דעם אוי-
בערשט, דורך דעם וואָס ער דינט דעם
אויבערשטן מיט זיין מחשבה דיבור
ומעשה – דאָרף אויך זיין עבודה בעולם
(בקיום המצוות ועד“ו דברי רשות לשם
שמים) זיין מיט זיין גאַנצע מציאות,
מחשבה דיבור ומעשה שלו.

כידוע אַז שלימות קיום המצוות איז
דורך זיי מקיים זיין במחשבה דיבור
ומעשה – סיי בכללות המצוות וועלכע
טיילן זיך אויף מצוות התלויות במחשבה,
התלויות בדיבור והתלויות במעשה (וב-
כללות: תורה וואָס איז בעיקר בדיבור,
עבודה (תפלה) וואָס איז בעיקר בלב
(מחשבה), און גמילות חסדים (מצוות) וואָס
איז בעיקר במעשה³³]. און סיי יעדע מצוה
עצמה דאָרף אַ איד מקיים זיין במחשבה
דיבור ומעשה³⁴: כוונת המצוה³⁵ (מח-
שבה)³⁶, ברכת המצוה³⁷ (דיבור) און מעשה
המצוה (מעשה)³⁸.

דהגם אַז מן הדין זיינען פאַראַן

33 לקרית אחרי כה, סע"ד ואילך.

34 לקרית ריש פרשתנו. אוה"ת יתרו ע'
תתקלו.

35 דקיי"ל מצוות צריכות כוונה (ברכות יג, א.
וש"נ) – אוה"ת שם.

36 וגם להמ"ד שמצוות אין צריכות כוונה –
צ"ל הקדמת המחשבה קודם המעשה.

37 ובמצוות אלו שאין מברכים עליהם –
התפלה עולה במקום הברכה למצוות אלו (אוה"ת
שם ע' תתקלח).

38 וגם במצות תלמוד תורה וק"ש ותפלה
וכיוצא בהן אף שאינן בעש"ו גשמית ממש כו', מ"מ
הא קיי"ל דהרהור לאו כדיבור דמי (ברכות כ, ב)
ואינו יוצא ידי חובתו עד שיוציא בשפתיו וקיימא לן
דעיקמת שפתיו הוי מעשה (סנהדרין סה, א), כי אי
אפשר לנפש האלקית לבטא בשפתיים ופה ולשון
ושיניים הגשמיים כי אם ע"י נפש החיונית הבהמית
המלובשת באברי הגוף ממש כו' (תניא פל"ז – מז,

א).

דריי לבושים) נאָר מיט מעשה אליין אַן אַ
פלאַן (במחשבה), און אַן די הוראות
(בדיבור) לפקיד החיל און להנכבשים,
אָדער נאָר מיט מחשבה און מעשה, וכי"ב)
– פעלט אין שלימות הכיבוש (און בדרך
ממילא – אויך אין כיבוש פון אַלע פרטים
פון מציאות הנכבש).

ועד"ז איז אויך בנוגע צו כיבוש העולם
בעבודה רוחנית צו מאַכן אַ דירה לו
יתברך בתחתונים – וואָס שלימות הדירה
איז דוקא בשעת (א) דאָס נעמט דורך אַלע
פרטים פון דער דירה עצמה (ע"ד הנכבש),
אַז איז יעדער פרט פון דער דירה איז
ניכר אַז דאָס באַלאַנגט צו דעם בעל
הדירה, און (ב) פון דעם אדם הדר
בהדירה, אַז ער שטייט אינגאַנצן בגילוי
ובהתפשטות – בכל פרטי מציאותו
(במחשבה דיבור ומעשה) אין זיין דירה,
וויבאַלד אַז דאָס איז מקום קביעותו
(דירתו). און אזוי איז אויך כביכול בנוגע
צו דער דירה לו יתברך בתחתונים:
שלימות הדירה באַשטייט אין דעם אַז כל
פרטי התחתונים (לשון רבים) זיינען אַ
דירה בגלוי פון דעם אויבערשטן, און אַז
עצמותו ומהותו ית' שטייט דאָרט בגלוי,
צוזאַמען מיט אַלע זיינע „כחות“ און
„לבושים“, די גילויים בסדר השתלשלות
(עשר ספירות), וועלכע שטעלן זיך אויס
בכללות אין מחשבה דיבור ומעשה
(בריאה יצירה ועשי'³²).

ו. און וויבאַלד אַז די דירה לו יתברך
בתחתונים ווערט אויפגעמאַכט דורך דער
עבודה פון אַ אידן, איז פאַרשטאַנדיק אַז
אויך באַ דעם אידן (הכובש את הארץ)
דאָרף זיין די שלימות העבודה בכל פרטי
הכחות ולבושים שלו, במחשבה דיבור
ומעשה: נוסף אויף דעם וואָס ער מאַכט

32 בהבא להלן ראה סה"ש תשי"ג שם.

ספר השיחות – ה'תנש"א

בעולם טוט א זאך מיט אלע זיינע לבושים (מחשבה דיבור ומעשה) איז דאָס ניכר אויך אין דער שלימות פון דער זאך וואָס ער טוט אויף בעולם.

ז. עפ"ז וועט מען פאַרשטיין דאָס וואָס „הגורל ה' מדבר“:

כשם ווי די עצם עבודה פון כיבוש וישוב הארץ דארף זיין בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה, אזוי איז אויך בנוגע צו אלע פרטים אין דער עבודה, און אויך די ענינים וואָס זיינען בלויז אַ הכנה והקדמה צו דער עבודה – אַז הגם זיי זיינען ניט קיין תכלית פאַר זיך, אָדער נאָר אַ פּרט אין דער עבודה, דאַרפן זיי אויך געטאָן ווערן בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

וכידוע דער פתגם פון דעם רבי'ן (מהורש"ב) נ"ע (איבערגעגעבן דורך בנו יחידו ממלא מקומו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – אַז אַ פּנימיי, אַלץ וואָס ער טוט, ליגט ער אין דעם אינגאַנצן:

אַמאָל ביי אַ פאַרברענגען האָט דער רבי נ"ע מרגיש געווען אַז די בחורים זינגען אַ ניגון היילנדיקערהייט, אַלס הקדמה צו דאָס וואָס וועט קומען לאַחרי הַניגון (אמירת חסידות וכיו"ב). האָט ער אויף דעם אָפּגעגעבן אַ גאַנצע שיחה, וואָס תּוּכנה איז, אַז אין דער עבודה פּון אַ אידן דאַרף ער יעדער זאָך טאָן בשלימות. אפילו ווען עס רעדט זיך וועגן אַן ענין וואָס איז אַ הקדמה צו נאָך אַ זאָך – איז

חילוקים במצוות, מצוות התלויות בעיקר במעשה, אָדער בדיבור אָדער במחשבה (אָדער בשנים מהם אָדער בכל שלשה) – איז אָבער שלימות קיום המצוות, ובפרט ווען עס רעדט זיך ביחס צו מילוי שליחות האדם למטה (ניט נאָר וועגן שכר ועונש און עבודתו בדיעבד) – איז דאָס דוקא בשעת דער אדם איז מקיים די מצוה בתכלית השלימות, בכל מהותו ומציאותו, ווי דאָס איז בנוגע צו מצות אהבת ה' בקריאת שמע – וואָס איז כללות העבודה (וכלל אלע מצוות) – לית פולחנא כפולחנא דמהימנותא"י – אַז דאָס דאַרף זיין „בכל לבבך בכל נפשך ובכל מאדך“: און דערפון לערנט מען אָפּ און עס ווערט נמשך בנוגע צו כל עניני העבודה („פולחנא") אַז דאָס דאַרף זיין בשלימות בכל כחו – במחשבה דיבור ומעשה.

[אפילו ביי אַ צדיק (וביננו) וואָס איז מבחין אין דעם חילוק צווישן מצוות שבמחשבה שבדיבור ושבמעשה, ועאכר"כ ביי אנשים פשוטים, וואָס זיינען ניט אזוי מבחין דעם חילוק, במילא זיינען זיי מקיים יעדע מצוה בפשטות מיט זייער מחשבה דיבור ומעשה].

און דורך דעם וואָס אַ איד טוט זיין עבודה בשלימות בכל הפרטים, דורך זיין מחשבה דיבור ומעשה – מאַכט ער אויף פּון כל העולם – וואָס טיילט זיך אויך אויף דריי דרגות פון מחשבה דיבור ומעשה – אַ דירה לו יתברך. ווי דאָס איז אויך בפשטות, אַז ברוב הענינים איז ניכר אין דעם נפעל בעולם די פעולה פון דער מחשבה דיבור ומעשה פון דעם (כח ה)פועל, ובמילא, ווען דער אדם הפועל

(41) להעיר מהיום יום" דשבת זה פ' פינחס (כ"ד תמוז) בנוגע לעבודתו של פנימי.

(42) שיחת י"ט כסלו תרס"ד (הנחת כ"ק מו"ח אדמו"ר) – ספר השיחות תורת שלום ע' 39 ואילך. וראה גם לקויד ח"א ט. א. ס' השיחות היש"ת ע' 113 ואילך. שיחת כ' שבט תשל"ו. ש"פ תצוה (לעיל ח"א ע' 352 ואילך). ועוד.

(39) ראה זחי"ב נה. ב. ח"ג רסז. א. לקו"ת שלח מב. ג. ובכ"מ.

(40) ואתחנן ו. ה.

ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז

דריי ענינים פון מחשבה דיבור ומעשה: נוסף אויף מעשה השלכת הגורל ונטילת הפתקין (ולפני זה – כתיבת הי"ב פתקין פון שמות שבטים און כתיבת שמות גבולות הארץ), און די מחשבה וכוונה וואָס מ'דאַרף דערצו האָבן (נוסף אויף דעם וואָס דאָס איז געווען „על פי רוח הקודש“, ענין המחשבה) – איז „הגורל הי' מדבר“. חלוקת הארץ על פי הגורל – האָט זיך אויפגעטאָן בשלימות ע"י הגורל עצמו („אך בגורל“, אָן קיין אַנדער זאַך), ווייל נוסף צו דעם עצם הגורל (מעשה ומחשבה שבו) וואָס האָט אָנגעוויזן ווי די חלוקה דאַרף זיין, „הגורל עצמו הי' צווח ואומר – באופן גורל וגלוי (אזוי אַז עס בלייבט ניט קיין שום ספק בדבר) – אני הגורל עליתי לגבול פלוני לשבט פלוני“.

ויש לומר דעם טעם פאַרוואָס די שלימות האָט זיך אויסגעדריקט דוקא אין דעם נס וואָס „הגורל הי' מדבר“ (על פי הגורל), און ניט אין מחשבה ומעשה – ווייל בכדי עס זאָל זיין אַ גורל איז מוכרח אַז עס זאָל זיין מעשה און מחשבה (מעשה הגורל ע"פ המחשבה וכוונה שבזה). דער אבן הבוחן אַז דאָס ווערט געטאָן בתכלית השלימות – איז דורך דעם ענין הדיבור, וועלכער ברענגט אַרויס די תוצאות פון דעם גורל בשלימות הברירה והגילוי, און דאָס באַווייזט אַז דער גורל עצמו איז בתכלית השלימות (במחשבה דיבור ו-מעשה). ווי דאָס איז אין עבודת האדם, אַז דיבור איז דער עיקר אבן הבוחן ווי דאָס נעמט דורך דעם אדם העובד (הכובש) און אויך ווי ער פועל'ט אין דעם זולת (הנכבש).

ט. ובטעם הדבר [פאַרוואָס אַ „פנימי“

בשעת מ'געפינט זיך נאָך אין דעם מצב, דאַרף מען אין דעם ליגן אינגאַנצן⁴³. „בכלל איז דאָס אַ עיקר גדול, אַז וואו מי איז זאָל מען זיין מיט אַ אמת“, וואו מי איז דאַרף מען דאַרטן זיין כו', כל זמן איך טוא דאָס דאַרף איך דאָ זיין, און דערנאָך וועט מען קומען צו דעם צווייטן ענין (צו וועלכן דאָס איז אַ הקדמה), און טאָן יענע זאָך בשלימות.

– ויש לומר אַז דער יסוד לזה אין נגלה תורה (כידוע אַז אַלע ענינים אין פנימיות התורה שפיגלען זיך אַפּ אין נגלה) איז פון דעם ביאור הנ"ל (ס"ד) פון דעם ראַגאַטשאַווער בנוגע צו עניני קדושה, אַז אויך אַ הקדמה האָט אין זיך אַ חשיבות לעצמה.

ח. ועפ"י יש לומר דער טעם אויף דעם נס וואָס „הגורל הי' מדבר“:

כשם ווי די עצם עבודה פון כיבוש הארץ דאַרף געטאָן ווערן בשלימות, במחשבה דיבור ומעשה, אזוי איז אויך בנוגע צו דער הכנה והקדמה לזה ע"י חלוקת הארץ על פי הגורל – אַז הגם דער גורל איז אַ הקדמה ואמצעי צו חלוקת, כיבוש וישוב הארץ, האָט דאָס אָבער אויך אַ חשיבות לעצמו (כנ"ל ס"ב), און דערי-בער איז אויך דער גורל עצמו געווען בתכלית השלימות, דער גורל עצמו האָט אויפגעטאָן די גאַנצע חלוקה און אויך דער ברירה האמת ופרסום הדבר („הגורל עצמו הי' צווח כו'“).

און די שלימות דריקט זיך אויס אין דעם, אַז אין דעם גורל איז געווען אַלע

43) וראה תורת שלום (ע' 52) שם שמביא דוגמא לזה מזהר ס"פ פקודי גבי מעשה המשכן, שהווא סבא פתח בענין מעשה המשכן והתחיל לדבר בענין אחר, ואמרו לו למה זה מהרת, וויבאלד דו האַלטסט דאָ דאַרפסטו דאָ מפרש זיין.

44) גם „בלא הוצאת דיבור מפיו“ (רשב"ם דלעיל הערה 19), כ"א הדיבור של הגורל עצמו.

ספר השיחות – ה'תנש"א

ובעומק יותר: וויבאלד אָז די כוונה פון דירה בתחתונים איז אַ כוונה אחת פון ה' אחד [נוסף לזה וואָס יעדער זאָך בעולם ווערט באַשאַפֿן בכח העצמות, וואָס „הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין כוונתו“⁴⁶ און מילוי כוונה זו בשלימותה ווערט דורכגעפירט דורך אַלע פרטים פון תחתונים – כולל אויך די ענינים וואָס זיינען נאָר אַ הכנה והקדמה צו אַ צווייטע זאָך – איז מצד די כוונה בעצמותו ית', איז דאָ איז יעדער זאָך בעולם (אויך די פרטים הטפלים, והכנות וכיו') דער כח הא"ס, דער כח העצמות אין דער זאָך, וואָס מאַכט די זאָך אליין פאַר אַן ענין אמיתי, מיט אַ תכלית וכוונה, און דעריבער דאַרף אין דעם זיין די עבודה בשלימותה, במחשבה דיבור ומעשה (און דוקא דורך דעם פירט זי דורך איר תכלית אַלס הכנה וואָס פירט צו צו דעם עצם הענין).

ובפרטיות יותר איז דאָס אַזוי אויך אין מחשבה דיבור ומעשה עצמם: מחשבה ודיבור זיינען אַ הכנה והקדמה צו מעשה – וואָס המעשה הוא העיקר⁴⁷. אָבער דורך דעם וואָס זיי ברענגען לידי מעשה, און די מעשה איז מיוסד אויף דער מחשבה ודיבור – ווערט אויך אין זיי אויפגעטאָן אַ חשיבות לעצמם. ע"ד ווי דאָס איז בנוגע צו כללות סדר השתלשלות, אַז דורך דער עבודה אין מאַכן אַ דירה בתחתונים (ע"ד ענין המעשה בערך מחשבה ודיבור), וואָס דאָס קומט בכח ועל יסוד פון די גילויים בעולמות העליונים – ווערט אויפגעטאָן אַז עלי' און גילוי כח הא"ס אויך אין די עולמות העליונים (אע"פ וואָס מצד עצמן זיינען זיי אַ „ירידה מאור פניו ית'“⁴⁸).

ליגט אינגאַנצן אין יעדער עבודה וואָס ער טוט, אפילו די וועלכע איז אַ הקדמה צו אַ צווייטע זאָך] איז דער רבי נ"ע מסביר (אין דער שיחה הנ"ל) צוויי טעמים: (א) דאָס באַווייזט אויף אמת און פנימיות – אַז וואו מ'איז איז מען מיט אַן אמת און אַ פנימיות. (ב) דוקא דורך טאָן די הקדמה בשלימות – וועט מען דערנאָך נעמען אויך דעם עצם בשלימות. היות אַז דאָס איז אַן אמת'ע הקדמה (ע"פ תורה), במילא וואָס מערער ער וועט ליגן אין דער הקדמה (און ניט איילן), וועט ער אַלץ מער קענען דערנאָך ווייטער און טיפער פאַרשטיין דעם עצם הענין.

ויש להוסיף, אַז וויבאלד אַז דער אויבערשטער האָט אויסגעשטעלט טבע הדברים אַז איידער מ'קומט צו דעם עצם זאָך גייט מען פריער דורך אַ הכנה והקדמה (אַדער כמה הכנות), בכדי אַז דער מענטש און די וועלט זאָל דערצו איינגע-וואוינט ווערן (בלשון החסידות: ווערן אַ כלי צו דעם אור המשפיע) – דעריבער איז אויך די הכנה והקדמה עצמה נוגע צו קולט זיין בפנימיות דעם עצם הענין, און דערפאַר באַקומט עס אַ חשיבות לעצמה, מעין פון דער חשיבות פון דעם עצם ענין (די תכלית המכוון), און מ'דאַרף עס טאָן בתכלית השלימות, איידער מ'קומט אַן צו דעם עצם הדבר.

ווי דאָס איז בנוגע צו כללות ענין החינוך, אַז וויבאלד אַז דאָס איז אַ הכנה מוכרחת צו קיום המצוות, דעריבער באַקומט עס אַ חשיבות וענין לעצמו [ואדרבה: במדה מסויימת איז דאָס „העכער“ פאַר גדר מצוה, ווי גערעדט אַמאָל⁴⁹], און מ'דאַרף זיך מיט דעם אינגאַנצן אָפגעבן בכל ההשתדלות והכחות.

46) אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

47) אבות פ"א מ"ז.

48) תניא פל"ו.

49) ס' השיחות השמי"ח ח"ב ע' 615. ועוד.

ש"פ מינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז

אין „ישראל“ בכל מקום שהוא – האט ער בכח צו מאכן פון דעם אָרט וואו ער געפינט זיך (דוגמת), „ארץ ישראל“⁵¹, ובפרט אין די בתי כנסיות ובתי מדרשות בחוץ לארץ (בבל) שעתידין שיקבעו בארץ ישראל.⁵²

און נאָכמער: דוקא דורך דעם וואָס מ'טוט די עבודה בשלימות, „דאָ“ (במקום וזמן הגלות), מ'ליגט אין דער עבודה אינגאָנצן במחשבה דיבור ומעשה שלו – אין דאָס גופא געוויינט אין דעם מענטשן און ברענגט אים צו די תכלית (צוליב וועלכע ער טוט די עבודה, „דאָ“) – די עבודה אין ארץ ישראל כפשוטה בגאולה האמיתית והשלימה. ע"ד מאחז"ל⁵³ אָז די מצוות בזמן הזה זיינען „ציונים“, אָ „כשאתם חוזרים לא יהיו לכם חדשים“.

ובפרט אָז עס רעדט זיך וועגן אַ הכנה צו דער גאולה האמיתית והשלימה, וואָס ענינה אין כשמה: אמת ושלימות בכל הענינים, בכל פרטי מציאות האדם והעולם. וואָס דערפון אין מובן, אָז שלימות הגאולה (וואָס ענינה אין דער גילוי השלימות בכל פרט, אויך אין די ענינים וואָס זיינען נאָר אַ הכנה צו אַ צווייטע זאָך) אין תלוי אין דעם גופא וואָס זייענדיק, „דאָ“ אין עבודת האדם בשלימות מחשבה דיבור ומעשה שלו, „מאָך דאָ ארץ ישראל“ (און ניט באופן אָז ס'איז ניכר ווי

י. עפ"ז וועט מען פארשטיין דעם לימוד דערפון אין עבודת האדם במקום וזמן זה, בהתאם צו דער הוראה פון דעם צ"צ (כנ"ל ס"א, צו דעם אידן וואָס האָט געוואָלט עולה זיין לארץ ישראל און דאָרטן שוקד זיין בתורה ועבודה) – „מאָך דאָ ארץ ישראל“:

אע"פ וואָס „דאָ“ (חוץ לארץ) אין ניט ארץ ישראל, און די עבודה אין חוץ לארץ און אין זמן הגלות אין אַ הכנה צו שלימות העבודה בגאולה האמיתית והשלימה בארץ ישראל (ווי אידן זיינען מתפלל בכל יום) – אין אָבער, וויבאלד אָז אונזער זיין אין גלות אין חוץ לארץ אין זיכער ניט מקרה נקריט ח"ו, נאָר בהשגחה פרטית⁵⁴, ו„איני מבקש כו' אלא לפי כח“⁵⁵ – אין דאָ אַ כוונה ותכלית אין דעם מקום ומצב עצמו, וואָס אין פאָרבונדן און מעין פון כללות הכוונה והענין (ארץ ישראל) צו וועלכע די עבודה אין גלות אין אַ הכנה,

און דעריבער דאָרף אַ איד עובד זיין עבודתו „דאָ“ – במקום ובזמן זה – בתכלית השלימות (לויט די אַלע כחות ואפשריות במעמדו ומצבו) במחשבה ודיבור ומעשה, ווי אַ „פנימי“ וואָס ליגט אינגאָנצן אין דער עבודה מיט וועלכן ער אין פאָרנומען איצטער (און טראַכט ניט כשעת מעשה וועגן אָן אַנדער עבודה שפעטער):

און אין וואָס באַשטייט די כוונה פון זיין עבודה „דאָ“ – צו מאַכן אַ דירה לו יתברך בתחתונים, ובלשון הצ"צ: „מאָך דאָ ארץ ישראל“, צו מאַכן דעם מקום (וזמן) אַ לאַנד אין וועלכן ס'איז ניכר בגלוי אידישקייט (ישראל). היות אָז אַ איד

51) ראה מאירי כתובות קי. ב: כל מקום שחכמה ויראת חטא מצויין שם דינו כארץ ישראל. ועד שאסור לצאת מבבל לשאר הארצות (מפני התורה והחכמה אשר שם). ראה בארוכה לקו"ש ח"יח ע' 399 ואל"ך.

ולהעיר מהדין שב"ד שנסמכו בא"י ויצאו לחו"ל ה"ה דנים (אפילו) דיני קנסות בחו"ל (רמב"ם הל' סנהדרין פ"ד ה"ב).

52) מגילה כט. א.

53) ספרי ופרש"י עקב יא, יז. וראה רמב"ן אחרי ית, כה.

49) כמבואר בארוכה במכתב שבהערה 3. וראה

גם לקו"ש ח"ח ע' 91.

50) במדבר פ"ב, ג.

ספר השיחות – ה'תנש"א

חודש אנגערופן בשם „אב“, איז מנהג ישראל צו אים אנרופן „מנחם אב“, מ'איז מוסיף דעם וואָרט „מנחם“, און נאָכמער: מ'הויבט גאָר אָן מיט „מנחם“⁵⁶. ויש לומר איינער פון די טעמים אויף דעם – ווייל „מנחם“, וואָס באַדייט נחמת הגאולה – איז די כוונה ותכלית פון (די ירידה בחודש) אב. און נאָכמער: „מנחם“ (גאולה) איז די התחלה וואָס קומט פאַר אַלע ענינים של ירידה, כמאחז"ל⁵⁷ (עה"פ"ם⁵⁸, ורוח אלקים מרחפת על פני המים) אַז גלייך בתחלת הבריאה איז געווען „רוחו של משיח“⁵⁹, וואָרום גאולה איז דער יסוד וכוונה פני-מית פון אַלע ענינים, אויך פון „אב“ מלשון שרש ומקור (בלשון הש"ס – „אבוהו דכולהו“), דער מקור אויף אַלע ענינים (אויך עניני קדושה). ויש לומר, אַז דאָס גיט דערנאָך דעם כח, אַז ווען עס קומט אַ ירידה (בחיצוניות ולפי שעה) זאָל מען אין דעם קענען מגלה זיין ווי כל ענינה איז (ניט נאָר אַ הקדמה צו אַ צווייטע זאָך, נאָר דאָס גופא איז ענינה) – די עלי' „מנחם“ שבזה. כידוע⁶⁰ אַז דער ענין פון „גאולה“ באַשטייט פון „גולה“ בתוספת אל"ף, ווייל דורך דעם גילוי פון אלופו של עולם אין גלות עצמה – ווערט דאָס גופא „גאולה“.

און שטייענדיק בשבת מברכים מנחם אב – דער שבת ווען מ'בענטשט „מנחם אב“ – שטייט נאָכמער בגלוי די כוונה פנימית אין דעם מצב הגלות „דאָ“

ער גרייט זיך צו אַ צווייטע זאָך): און דוקא די עבודה בשלימות „דאָ“ (וויפל נאָר מ'קען דאָרט טאָן די עבודה בשלי-מות), געוויינט איין דעם מענטשן (און ברענגט אים) צו דער שלימות העבודה אין ארץ ישראל בגאולה האמיתית וה-שלימה.

ועפ"ז איז מובן די הוראה „מאָך דאָ ארץ ישראל“: הגם מ'געפינט זיך אין גלות און ברגע לאחרי זה קומט די גאולה און מ'גיט ארץ ישראל – (א) דאָרף די עבודה ברגע זה במקום זה – „דאָ“ – זיין בשלימות לויט דעם איצטיקן מצב און דאָזיקן מקום, (ב) די עבודה דאָרף באַשטיין פון „מאָך דאָ ארץ ישראל“, אַריינברענגען אין דעם „דאָ“ (מקום וזמן זה) „ארץ ישראל“, די שלימות פון מצב הגאולה – אַזוי ווי אַ „פנימי“ וואָס ברענגט אַריין שלימות אין יעדער פרט פון זיין עבודה (אויך אין די ענינים וואָס זיינען נאָר אַ הכנה צו אַנדערע זאָכן), און (ג) דאָס גופא געוויינט איין אידן צו דער גאולה, ביז אַז דאָס ברענגט די גאולה השלימה ווען אַלע אידן קערן זיך אום אין ארץ ישראל כפשוטה, ועתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות⁶¹ (דורך דער עבודה איצטער פון „מאָך דאָ ארץ ישראל“).

יא. דער ענין שטייט נאָכמער בהד-גשה אין דעם וואָס בשנה זו איז דער שבת פ' פינחס (ווען מ'לייענט וועגן נחלת וחלוקת הארץ) אויך שבת מברכים ראש חודש מנחם אב, וועלכער קומט אויס בשנה זו ביום הששי בשבוע:

אעפ"פ וואָס אין תורה⁶² ווערט דער

56 ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1080 ואילך. חכ"ג ע' 214 ואילך. ועוד.

57 ב"ר פ"ב, ד. בעה"ט עה"פ.

58 בראשית א, ב.

59 וזהו גם א' מהביאורים במאחז"ל (רלב"ג

מ"א י, א. וראה תיב"ע ואראו ה. יח. זח"ב קצ, סע"א.

ועוד) „פינחס זה אליהו“ (אף שאליהו הנביא הי'

לאחרי פינחס) – כי ענינו של אליהו, מבשר

הגאולה, שייך תיכף לתחלת הבריאה.

60 ויק"ר ספ"ב. לקו"ת בהעלותך לה, ג.

ובכ"מ. וראה לעיל ע' 504 ואילך. ע' 520 ואילך.

54 ראה פסיקתא רבתי פ' שבת ור"ח. יל"ש ישע"י רמז תקג. ועוד.

55 משנה תענית פ"ד מ"ה.ו. תרגום שני למג"א ז, ג. תיב"ע שלח יג, כה. ועוד.

ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז

ובנוגע לפועל:

היות אז „מאך דאָ ארץ ישראל“ איז אַ הוראה וואָס כ״ק מ״ח אדמ״ר נשיא דורנו האָט מפרסם געווען (ולפני זה איז דאָס ניט געווען בגלוי, מער ניט ווי פאַר יחידי סגולה) – איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס איז אַ הוראה צו כל אנשי הדור, וואָס זיינען אַלע פאַרבונדן מיט דעם נשיא הדור („הנשיא הוא הכל“⁶¹).

ובמיוחד ווען מ'שטייט אין די וואָכן ווען מ'לייענט אין תורה וועגן נחלת וחלוקת הארץ, און אין אַ צייט ווען ס'איז שוין „הכל מוכן לסעודה“ און מ'שטייט באַ דעם שוועל פון דער גאולה און חלוקת ארץ ישראל בפשטות – דאָרף יעדערער נאָכמער צוגעבן אין זיין עבודה פון „מאך דאָ ארץ ישראל“, כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, במקומו ומצבו הוא, און טאָן דאָס בתכלית השלימות במחשבה דיבור ומעשה שלו – און דורך דעם זיך איינגע-וואוינען צו דער שלימות פון מצב הגאולה (כנ"ל).

יג. יעדער איד האָט זיין חלק ושלי-חות בעולם וואָס דער אויבערשטער האָט אים געבען. איינער איז אַ בעל עסק (פון „זבולון“), אַ צווייטער איז ענינו לימוד התורה („ישכר“), וכיו"ב, און אין יעדער סוג גופא – האָט יעדערער אַ באַזונדער חלק ושליחות בעולם. און יעדערער געפינט זיך אין אַ חלק מסויים בעולם – וואו דער אויבערשטער האָט אים געפירט („מה' מצעדי גבר כוננו“⁶²), וואָרום זיין שליחות איז דוקא אין דעם מקום.

ועד"ז בנוגע צו זמן – האָט יעדער רגע, יעדע שעה, יעדער טאָג, יעדער

[כידוע] אַז אין שבת בכלל, ובפרט אין די שבתות פון „בין המצרים“, שטייט בגלוי די עלי' וואָס איז דאָ אין דעם זמן בשנה, וואָס גיט נאָכמער כח צו אויפּטאָן דעם „מאך דאָ ארץ ישראל“, און ברענגען די גאולה בפועל אין „גולה“.

אין דעם קומט צו נאָכמער בדורנו זה ובזמננו זה – ובהדגשה אין דער קביעות פון ר"ח מנחם אב בשנה זו, ביום הששי, וואָס דעמולט איז „הכל מוכן לסעודה“⁶³ פאַר אדם הראשון⁶⁴: מ'געפינט זיך איצטער אין דעם אַלף הששי (וואָס איז כנגד יום הששי), און דעמולט גופא – „ערב שבת נאָך חצות“⁶⁵, און לויט אַלע סימני הגאולה האַלט מען שוין ממש באַ דער גאולה, ווי כ״ק מ״ח אדמ״ר האָט מודיע, מפרסם און מכריז געווען, אַז מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך „צופּצן די קנעפּ“⁶⁶, און אויך פאַרענדיקט דעם „עמדו הכן כולכם“⁶⁷, דאָס הייסט אַז ס'איז שוין „הכל מוכן לסעודה“, און מ'איז שוין גרייט צוגיין צום טיש, און עסן סעודת לוייתן ושור הבר, וואָרום „הנה זה (משיח) בא'“, תיכף ומיד ממשיך.

יכ. וויבאַלד אַז די גאולה איז נאָך ניט געקומען ברגע זה, און בהשגחה פרטית געפינט מען זיך נאָך „דאָ“, במקום זמן זה – דאָרף מען זיכער דאָס אויסנוצן אויף מקיים זיין די הוראה „מאך דאָ ארץ ישראל“, כנ"ל.

61 ראה לקו"ש ח"ד ע' 1090 ואילך. חכ"ח ע' 280.

62 ל' המשנה – אבות פ"ג מט"ו.

63 סנהדרין לח, א.

64 סה"מ תשי" ע' 245. וראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ ח"א ע' תקלא. ספר השיחות תש"נ ח"א ע' 256.

65 ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

66 ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ ח"ד

ע' רעט. וראה „היום יום" טו טבת.

67 פרשיי חוקת כא, כא.

68 תהלים לו, כג.

ספר השיחות – ה'תנש"א

יעדער שבת (און יעדער משפחה בכל שבת) האָט באַקומען אַ חלק מסויים באַרץ ישראל⁶⁶, האָט יעדער חלק אין זיך געהאַט אַלע מעלות פון (כל חלקי) אַרץ ישראל (אויף וועלכע עס שטייט⁷⁰ „אַרץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“, ואמרו חז"ל⁷¹ „אין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר⁷² לא תחסר כל בה“) – כמאחז"ל⁷³ „אין לך מישראל⁷⁴ שאין לו בהר ובשפלה ובנגב ובעמק“⁷⁵].

כמובן פון דעם וואָס „כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם“⁷⁶, וואָס וויבאַלד אַז כל העולם נברא בשבילו, איז פאַרשטאַנדיק אַז ער האָט בכח צו אויפֿ-טאָן בכל העולם, דורך דעם וואָס ער – בחלקו הפרטי – איז אין זיך כולל כל

חודש, יעדער יאָר, און יעדע תקופה – זיין עבודה ושליחות מסוימת.

וואָס הגם אַז יעדע נקודה אין מקום און יעדער רגע אין זמן, און יעדער'ס שליחות בעולם – איז נאָר אַ חלק קטן פון כל העולם, כל המקומות וכל הזמנים, און אַמאָל קען איינער טראַכטן: ווי וואָלט געווען ווען ער וואָלט זיך געפונען במקום אחר בזמן אחר, אפשר וואָלט זיין עבודה געווען באַפון אחר, און אפשר גאָר בע-סער ווי דאָס איז יעצט, וכיו"ב:

ועד"ז קען ווערן די שאלה: וויבאַלד אַז מיינ עבודה איז נאָר אין אַ קליינעם ווינקל בעולם, און אין אַ פרט שבפרט – איז למאי נפק"מ כ"כ ווי כו"ל זיך אין דעם אויפפירן, ועאכ"כ אַז דאָס האָט לכאורה ניט – לדעתו – קיין ווירקונג אויף די גאַנצע וועלט?

נאָכמער – פרעגט ער: ווי מאַגט מען פון אים אַז ער זאל ברענגען די גאולה – אַ גאולה כללית פאַר דער גאַנצער וועלט – ווען זיין עבודה איז נאָר אין אַ חלק קטן בעולם (במקום ובזמן)?!

זאָגט מען יעדן אידן, אַז דו האָסט די הוראה פון נשיא דורנו – „מאָך דאָ אַרץ ישראל“: זיין עבודה דאַרף באַשטיין – ניט אין טראַכטן וועגן וואָס עס טוט זיך אין אַן אַנדער עק וועלט און אין אַן אַנדער זמן בפני עצמם ולתועלת נפרדה – נאָר זיך אינגאַנצן אַריינלייגן (במחשבה דיבור ומעשה) אין מאַכן „דאָ אַרץ ישראל“ – אין זיין מקום פרטי און אין יעדער רגע פון זיין זמן פרטי.

און דוקא דורך דעם וועסטו אויך אויפֿטאָן בכל העולם (בכל מקום ובכל זמן) – וואָרונט אין זיין חלק בעולם איז נכללו אַלע חלקים בעולם,

[ועד"ד ווי דאָס איז געווען בנוגע צו חלוקת אַרץ ישראל – אַז אַע"פ וואָס

69) לדעת רש"י – „לשבת שהי' מרובה באוכלוסין נתנו חלק רב . . . לא היו החלקים שווים הרי הכל לפי ריבוי השבת חלקו החלקים“ (פרש"י פרשתנו כו, נד), ולדעת הרמב"ן (שם), שחלקו הארץ לחלקים שווים לכל שבת (בין שאנשוי מרובים ובין שאנשוי מועטים), והכתוב „לרב תרבה נחלתו למעט תמעט נחלתו“ לא על השבטים נאמר אלא על המשפחות שבתוך השבת עצמו (ראה בכל זה – אנציקלופדי' תלמודית ערך ארץ ישראל ע' רג. ערך גורל ע' תטז. וש"נ). ובכל אופן – „לא נת-חלקה הארץ במדה לפי שיש גבול משובח מחבירו אלא בשומא בית כור רע כנגד בית סאה טוב הכל לפי הדמים“ (ספרי ופרש"י פינחס שם), היינו חלקים שווים באיכות.

70) עקב יא, יב.

71) יזמא פא, ב.

72) עקב ת, ט.

73) ב"ק פא, ב.

74) ואית דגריס „אין לך שבת ושבת מישראל“

(תנוד"ה העולם – כ"ב קכב, א).

75) אלא „בעולם הזה אין להם בשוה מזה כמו מזה, אלא מזה מעט ומזה הרבה, אבל לעולם הבא יש לו מן הכל שיעור שוה“ (תוס' שם).

76) משנה סנהדרין לו, א.

ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז

זיך כולל כל עניני העבודה און כל חלקי „ארץ ישראל“.

ועפ"ז איז אויך פֿאַרשטאַנדיק, ווי יעדער איד האָט די אחריות צו ברענגען די גאולה פֿאַר כל העולם כולו – וואָרום דורך דעם וואָס ער טוט זיין עבודה פרטית בשלימות (במחשבה דיבור ומעשה) אפילו אין אַ פרט שנפרט – אין איין רגע און איין מקום (דאָ), האָט ער בכח צו מאַכן דערפון „ארץ ישראל“, און דורך דעם אויפטאָן און ברענגען די גאולה שלימה בכל העולם!

ובאותיות פשוטות: שטייענדיק קרוב גלייך פֿאַר דער גאולה – דאָרף יעדער איד זיך איינגעוואוינען צו דער גאולה און זיך אַריינשטעלן אין אַ מצב ורגש של גאולה, דורך מאַכן זיין פרטיות'דיקן טאָג אַ „גאולה (פרטית) טאָג“, און מאַכן זיין מקום פרטי – „ארץ ישראל“, דורך דעם וואָס ער טוט די עבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

יד. און אַלס אַ תוצאה פון די אייגענע שלימות העבודה (במחשבה דיבור ומעשה) – דאָרף זיך דאָס אויך אַרויס-זאָגען אין זיין דיבור, ע"ד ווי „הגורל הי' מדבר“, אַז וויבאַלד ער איז דורכגענומען בפנימיות מיט דער הוראה ועבודה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל“, מיט אַז אינער-לעכע לעבעדיקייט – רעדט ער וועגן דעם מיט חיות אויך צו אַנדערע, און איז מפרסם די הוראה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל“ באַ בני ביתו, באַ די קרובים אליו, ועאכו"כ באַ זיינע תלמידים, ביז אַז ער רעדט וועגן דעם מיט די אַלע צו וועמען ער קען דערגרייכן, און וויבאַלד אַז דאָס קומט פון זיין פנימיות, רעדט ער דברים היוצאים מן הלב וואָס נכנסים אל הלב"י

העולם כולו (כמ"ש) „ואת העולם נתן בלבם“.

והגם אַז זיין עבודה איז נאָר אין איין קו וכיו"ב (כדמוכח אויך פון די אידן וצדיקים וואָס האָבן שוין מסיים געווען שליחותם בעלמא דין, און וויבאַלד אַז כל ישראל בחזקת כשרות"י דאָרף מען זאָגן אַז זיי (חלקם עכ"פ) האָבן מקיים געווען בשלימות שליחותם בעולם, אע"פ וואָס דאָס איז געווען ניט אין אַלע קוי העבודה] – איז באמת איז יעדער איד כולל אין זיך אַלע קוי העבודה – כמוכן פון דעם וואָס מ'זאָגט בקריאת שמע על המטה „בין בגלגול זה בין בגלגול אחר“, וואָס היות אַז דאָס איז אַ חשבון צדק, איז מוכן אַז ער האָט בכח צו פועל'ן אויך בנוגע צו אַ גלגול אחר (וואָס דערפֿאַר קען ער אויף דעם מאַכן אַ חשבון הנפש). ועפ"ז איז פֿאַרשטאַנדיק אַז די עבודה פון אַלע גלגולים שלו איז זיך מצטרף אין זיין עבודה.

וואָס דערפון איז מוכן, אַז יעדער איד – וואָס זיין שליחות בעולם זאָל נאָר זיין – האָט בכח צו מאַכן „דאָ (גאַנץ) ארץ ישראל“, און דורך דעם – פועל'ן אַזוי בכל העולם כולו. אפילו אויב איינער איז אַ בעל עסק בעניני העולם, ניט קיין גבאי אין אַ בית הכנסת וכיו"ב, ובמילא קען ער לכאורה מיינען וואָס האָט ער פֿאַר אַ שייכות מיט קדושת „ארץ ישראל“ (דאָס איז לכאורה שייך דוקא אין אַ ביהכנ"ס וביהמ"ד וכיו"ב) – איז נוסף לזה וואָס ער קען אין דעם האָבן אַ שותפות דורך זיך משתתף זיין בבנין ביהכנ"ס וביהמ"ד ב-ממונו וכיו"ב, איז אויך זיין עבודה פרטית (ווען ער טוט עס בשלימות לפי כחו) אין

(77) קהלת ג, יא. וראה לקו"ת במדבר ה, ריש

ע"ב.

(78) רמב"ם הל' קידוש החודש פ"ב ה"ב.

(79) ספר הישר לר"ת ס"ג. הובא בשל"ה טו, א.

ספר השיחות – ה'תנש"א

זוכט מען אלע אופנים המותרים ווי מקען מוסיף זיין אין ענינים טובים ושמיים, און דורך דעם מגלה זיין דעם טוב פנימי אין דער ירידה פארבונדן מיט ימים אלו, אנהויבנדיק פון „פקודי ה' ישרים משמחי לב"י" – עושים שמחה לגמרה של תורה"י [ומפני טעם זה איז כדאי אויך מאכן אַ סיום ביום השבת פון די „ניין טעג", ובשנה זו – סיי שבת ב' אב, און סיי שבת תשעה באב (נדחה)].

ויהי רצון, אַז נאך פאַר די התחלה פון די טעג זאָל שוין קומען די גאולה און מקוים ווערן דער יעוד יהפכו"י ימים אלו „לששון ולשמחה ולמועדים טובים"י,

און דורך דעם וואָס אידן טוען די עבודה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל" בשלי-מות, צו איינגעוואוינען זיך צו דער גאולה – וועט מען תיכף ומיד ממש אריינטאָנצן אין דער גאולה, און מ'וועט אַלע גיין טאַנצענדיג אין ארץ ישראל, און איינטייל נעמען אין חלוקת ארץ ישראל לע"ל „לשלושה עשר שבטים", דורך דעם אוי-בערשטן אליין, „הקדוש ברוך הוא מחלק להם בעצמו"י, (וכנ"ל) עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות.

ופועלים פעולתם, ועאכו"כ דורך דעם וואָס ער באַווייזט אַ דוגמא ח"י פון זיין אייגענע עבודה. ביז אַז ער מאַכט אַז אויך די שומעים ווערן מדברים – „הגורל הי' מדבר".

ובנוגע לפועל: גלייך מוצאי שבת (אויב משיח וועט ח"י ניט קומען פאַר דעם) – זאָל מען זען מפרסם זיין בכל מקום שהוא (באופן המותר לאחרי שבת) די הוראה „מאָך דאָ ארץ ישראל". און ממשיך זיין אין פרסום ההוראה בימים שלאחרי זה, ביז עס וועט קומען משיח צדקנו און דעמולט ממשיך זיין אין ארץ ישראל כפשוטה, נוסף על עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות.

טו. צווישן די ענינים מיוחדים אין דער עבודה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל" וואָס זיינען שייך במיוחד צו די „ניין טעג" (וועלכע הויבן זיך אָן ביום הששי) – איז דער מנהגי"י צו מאַכן „סיומים" במסכתות הש"ס יעדער טאָג פון די „ניין טעג" (אפילו אויב מ'עסט דערנאָך ניט קיין סעודת בשר), פון ראש חודש ביז תשעה באב (אויך בערב תשעה באב ובתשעה (עשירי) באב – באופן המותר ע"פ שו"ע).

ומהטעמים בדבר – ווייל אין די טעג

(81) תהלים יט, ט.

(82) רמ"א יו"ד סו"ס רמו. או"ח סתקנ"א ס"י.

(83) ירמ"י לא, יג.

(84) זכרי' ח, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.

(80) ספר המנהגים חב"ד ע' 46. וראה גם ספר

השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 564. ועוד.

אור וחום ההתקשרות

הבאת רגש ההתקשרות לידי מעשה בפועל
בחיי היום-יום / חשיבות ההליכה לאהל
הקדוש / מנהגי יום הילולא

רגש ההתקשרות צריך לבוא לידי מעשה

ליקוט מתורת כ"ק אדמו"ר אודות
ההתקשרות לנשיא הדור, והצורך שתבוא
לידי ביטוי בחיי היום-יום

"האמונה .. לא תשאר בבחי' מקיף כי אם תמשול בכל הכחות"

אין איש החיל עושה את הקנה רובה וגם אין זה ביכלתו, אינו משיג בשכלו איך יורה הקנה רובה בפרט וטכסיסי המלחמה בכלל, אבל מוסר הוא את נפשו ורצונו למפקד המלחמה ועושה את זה בשמחה ואז הוא דוקא המנצח.

ובמוחש רואין שהיסוד לכל זה היא האמונה שמאמין בראש כל מפקדי המלחמה הוא המלך והנשיא, במלחמה הרוחנית היינו הנשיא מנהיג הדור. ובדורנו בפרט - הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, שהורה והעמיד את כל אחד ואחת מאתנו במקום מיוחד בשדה המלחמה נגד צד הלעומת זה.

והנה האמונה צריכה גם היא התחזקות בכלל מזמן לזמן, והתעוררות מיוחדת שלא תשאר בבחי' מקיף כי אם תמשול בכל הכחות ובמחשבה דיבור ומעשה בפועל בחיים היום יומיים.

(ממכתב יו"ד ניסן ה'שי"ת - אג"ק ח"ג עמ' רסה)

"זיך איבערגעבן גאר אינגאנצן, לרצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ולמילוי דבריו והוראותיו"

ומה שכתוב שלבנו . . . אין חשק כל כך בלימודו, יסביר לו באותיות המתאימות לפניו, אז איצטער איז גאר אנדערש, וצריך הוא לדעת אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הוא הוא הנשיא והראש של כל חסידיו ומקושריו, וכיון שהראש הרי, בפשיטות הגמורה, הוא בריא וחזק, הרי

נמצאים בו כל הכוחות והחיות השייכים לכל אחד ואחת מהמקושרים שלו בשלמות ואין הדבר תלוי אלא בהם. ואם ח"ו אינם מתאימים לפי רצון הראש, הרי אין זה נוגע להמקושר בלבד.

וכאשר יתבונן בזה אפילו לשעה קלה, בטח יראה גודל האחריות המוטלת עליו, ובמידה המתאמת למצב בריאותו, ימסור ויתן את עצמו, זיך איבערגעבן גאר אינגאנצן, לרצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ולמילוי דבריו והוראותיו הנמצאים בשיחותיו מכתביו הכלליים או הפרטיים, אשר בהם ימצא כל אחד ואחת מבני ישראל הוראות בדרכו בחיים. און מ'דארף ניט נתפעל ווערן, וואס האט א קליינער אינגל פאר א שייכות מיט אזא גרויסן רבי'ן, כמבואר הדבר בכמה מקומות [ב]דא"ח וגם במאמר ח"י אלול דשנה זו, פרק ז'.

(ממכתב י"ז אלול ה'ש"ת – אג"ק ח"ג עמ' תסא)

"בחב"ד תובעים פנימיות"

השיטה בפולין הוא – "וצדיק באמונתו יחי", שאין צריכים השגה אלא רק אמונה, וכן ענין ההתקשרות להצדיק אינו ע"י השגה אלא בחג"ת, התרגשות והתפעלות;

משא"כ בחב"ד תובעים פנימיות, וגם ענין ההתקשרות הוא ע"י לימוד תורת הנשיא בהשגה דוקא, שע"י נעשה ההתקשרות בפנימיות.

וזהו גם טעם החילוק בין חסידות חב"ד וחסידות פולין בענין נתינת שלום לרבו:

באמונה – יש יותר אור, ובמילא גם הביטול שמצד אמונה הוא ביטול במציאות ואין צריכים זהירות כ"כ, ולכן בפולין – השיטה ד"צדיק באמונתו יחי" – נותנין שלום לרבו;

משא"כ השגה – חב"ד – היא ישות ומציאות, ובזה זקוקים זהירות יתירה, ולפיכך נוהגים בחב"ד שאין נותנין שלום לרב.

אבל מ"מ, דוקא הביטול שמצד ההשגה הוא יותר פנימי ויותר אמיתי.

דכאשר ההתקשרות היא רק ע"י אמונה וחג"ת שבנפש, הרי נמצא שההתקשרות אינה "מגיעה" ("עס טשעפעט ניט") להמוחין שלו, ולכן אין זו התקשרות פנימית, כי בפנימיותו (היינו בהשגתו) נשאר מציאות לעצמו;

ודוקא ע"י הביטול שמצד השגה, עם היותו ביטול היש לבד, הרי זה ביטול פנימי ואמיתי, עד שבמשך הזמן מתבטל לגמרי, עד שאינו שום מציאות לעצמו, וכל מה שאומר – אומר הרבי ("אלץ וואס ער זאגט – זאגט דער רבי"). כי מצד ההתקשרות שע"י השגה, הרי גם השגתו מסורה לרבו, ומונח אצלו כפי כוונת הרבי.

(משיחת ש"פ ראה מבה"ח אלול ה'תשי"ג – תו"מ ח"ט עמ' 741)

"גם בעניני רשות שלו"

בפרט נשיאי חב"ד שהשפעתם היא באופן דיתפרנסון מיני, וכמו כן ניכרת השפעה זו על

החסידיים עד לאכילה ושתי' שלהם, שניכר שזה חסיד אמיתי דנשיאי חב"ד המתנהג באופן דהולך בדרכיו, לא רק בנוגע להעבודה בג' קוין דתורה עבודה וגמ"ח אלא גם בעניני רשות שלו.

(תוכן קצר משיחות תשמ"ט, עמ' 58)

"איז דער רבי צופרידן מיט מיר וואס איך טו אזוי?"

. . . מ'דארף אלעמאל געדיינקען, אז מען איז דעם רבי'נס מענטשען, און שטעלן זיך אליין די פראגע: איז דער רבי צופרידן מיט מיר וואס איך טו אזוי? האב איך גענוג אתכפיא און אתהפכא ווי עס פאסט פאר דעם רבי'נס א מענטש?

(ממכתב ז' תמוז ה'שי"ת – אג"ק ח"ג עמ' שלו)

"יתיר מבחיוהי אלא שצריך ללכת בדרכיו"

ומה שכותב שהוא בודד וכו' הנה אדמו"ר הזקן מבאר באריכות באר היטב דצדיקא אשתכח בזה העולם המעשה יתיר מבחיוהי אלא שצריך ללכת בדרכיו אשר הורה וכו' כדי לחזק ההתקשרות, ובמילא לא יהי' בודד וגם תסור מרירות לכו שכותב, כי יהי' כלי לברכות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ אשר ברכו אשר השי"ת ימלא אותן במילואן.

(ממכתב ב' מנ"א ה'שי"ת – אג"ק ח"ג עמ' שנב)

"דער געדאנק אליין, דארף פועלן חיזוק בכל כוחות הנפש"

. . . וואס איז שייך אריינטראכטן זיך אין זיין מעמד ומצב, אויף דערויף זיינען פאראן זמנים מיוחדים ווען מ'דארף עס טאן, אבער די איבעריקע צייט איז גלייכער צו טראכטן וועגן רבי'ן, ווי אזוי ער איז תמיד מיט זיינע מקושרים און ווי ער פירט זיי על כל צעד ושעל.

און דער געדאנק אליין, אפילו אן התבוננות מיוחדת, דארף פועלן חיזוק בכל כוחות הנפש אויף אויסצוניצן זיי מתאים לפי רצון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

און טאמער פאלן אריין עפעס זייטיקע מחשבות היפך מהנ"ל, דארף מען וויסן אז ס'איז עצת היצר, וואס זוכט פארשידענע וועגן מבלבל צו זיין פון תורה ועבודה.

(ממכתב י"א אלול ה'שי"ת – אג"ק ח"ג עמ' תיט)

"כאו"א מכם צריך לדעת שנתחייב לפרוע לכ"ק מו"ח אדמו"ר עם הכוחות העצמיים שלו, בחי' חי' יחידה"

קבלת ההשפעות מנשיא הדור קשורה גם עם חיוב הפרעון, כמו לוח שמתחייב לפרוע ההלוואה להמלוכה. וחיוב הפרעון אינו באופן שמשלם החוב ונפטר ("אפגעצאלט און פטור געווארן"), אלא, שע"י פרעון החוב נותנים לו עוד בהקפה, ועד"ז בהנמשל, שנותנים לו עוד כוחות, ומתחייב לפרוע אותם, וכן הלאה.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה אל תלמידי התמימים, ואמר: כאו"א מכם צריך לידע שנתחייב לפרוע לכ"ק מו"ח אדמו"ר עם הכוחות העצמיים שלו, בחי' חי' יחידה.

. . ובענין זה יש מעלה מיוחדת אצל התלמידים - שהם מקבלים את החי' יחידה של הרבי, ולכן, נתחייבו גם לפרוע בהחי' יחידה שלהם.

ואף שא"א לדמות הפרעון בהחי' יחידה שלהם להחי' יחידה של הרבי, הרי זה ע"ד המבואר בדא"ח בענין "בכל מאודך", שעם היותו "מאד שלך", ממשיכים עי"ז מאד האמיתי, בלי גבול בעצם.

(משיחת ליל ב' אייר ה'ש"ת - תו"מ ח"א עמ' 04)

"לקבל ע"ע איזה ענין שעל ידו תתחזק ההתקשרות . . לפעול לכל הפחות על יהודי אחד"

ובנוגע לפועל - שהרי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' העיקר העבודה בפועל - הצעתי שכאו"א יקבל על עצמו ב' דברים:

ענין הא' - בנוגע לעצמו, לקבל על עצמו איזה ענין שעל ידו תתחזק התקשרותו לכ"ק מו"ח אדמו"ר.

וענין הב' - בנוגע להזולת, לקבל על עצמו לפעול לכל הפחות על יהודי אחד, יהי מי שיהי, בחור או אברך, לקרבו לכ"ק מו"ח אדמו"ר ולדרכי החסידות, להיות מעמיק בדא"ח ועוסק בעבודת התפילה.

ולהעיר, שענין זה הוא לא רק בנוגע לזולת שנמצא במקום רחוק (גם ובעיקר ברוחניות), אלא גם בקירוב מקום, בין כתלי הישיבה גופא, שייך וצ"ל ההתעסקות עם הזולת, לעזור ולסייע איש לרעהו.

(משיחת ליל ב' אייר ה'ש"ת - תו"מ ח"א עמ' 24)

"אחריות מוטלת עלינו לפעול שיהי' "זרעו", וש"זרעו" יהיו בחיים, שדוקא עי"ז "אף הוא בחיים"

ע"פ כל הנ"ל מובן גודל האחריות המוטלת עלינו - דכיון שהענין ד"הוא בחיים" תלוי בכך ש"זרעו בחיים", מוטלת אחריות גדולה על "זרעו" - שיהי' "זרעו", וש"זרעו" יהיו בחיים, שדוקא עי"ז "אף הוא בחיים".

ואחריות זו מוטלת על החסידים שלו, על המקושרים אליו, ועל כל השייכים אליו, ואפילו על אלה שרק שמעו שישנו הרבי מליובאוויטש, שאמר והדפיס מאמרים ושיחות, ופירסם את מאמר אדמו"ר הזקן ש"ואהבת לרעך כמוך" הוא כלי ל"ואהבת את ה' אלקיך", ותבע מכולם להשתדל באהבת ישראל, לעשות טובה ליהודי בגשמיות וברוחניות - גם הם בכלל "זרעו", ועל כולם מוטלת האחריות לפעול שיהי' "הוא בחיים", עי"ז "שזרעו בחיים", היינו, שיפעלו בעצמם (ומצד אהבת ישראל - גם בזולתם) את כל הענינים שדרש ותבע כו'.

וזהו ענינה של "אגודת חב"ד" - כמדובר בקיצור בהתוועדות דיו"ד שבת - שבזה נכללים כל הסוגים הנ"ל, ומהם תובעים להפיץ את תורת החסידות ודרכי החסידות, ולקרב את כל בני"ל לחסידות.

גם כאשר בעיר שלימה נמצא חסיד אחד בלבד - תובעים ממנו לפעול שתהי' זו עיר חסידית ("א חסידישע שטאט").

. . אמנם יכול משהו לטעון: כיצד יש בכוחו ללכוד ולכבוש עיר שלימה, ובפרט מקום הפכי כו'!?

והמענה לזה - שצריכים לידע ש"צדיקים דומים לבוראם", וכשם שבנוגע להקב"ה אמרו חז"ל שאינו מבקש לפי כחו אלא לפי כחן של כאו"א, כך גם צדיקים אינם מבקשים אלא לפי כחו של כאו"א. וכיון שהרבי תובע זאת ממנו - הרי זה הוראה ברורה שהדבר הוא בכחו, דאם לא כן, לא הי' הרבי תובע זאת.

ועוד זאת - שהתביעה של הרבי כשלעצמה מהוה נתינת כח:

. . ונקודת הענין - שכיון שהרבי תובע זאת ממנו, אזי אינו הולך בכחו הוא אלא בכחו של הרבי, ובמילא, גם אם אינו אלא יחידי בכל העיר, אינו מתבטל לגבי העיר - כדין "בריי", שברי' שלימה, אפי' באלף (ולאו דוקא אלף, אלא גם ריבוי היותר גדול) לא בטיל, והיינו, שאף שידע איניש בנפש' שאינו שלם, מ"מ, כיון שכאשר הרבי תובע ממנו הולך הוא בכחו של הרבי, והרבי הוא בודאי שלם, נמצא, שעם היותו ברי' קטנה, יש לו את השלימות של המשלח (הרבי), וברי' שלימה אינה בטילה.

. . אמנם, התנאי לזה הוא - שיהי' "זרעו".

ומשום זה משתדלים תמיד למצוא משלוחים שודר"ים מלמדים כו' - מ"אנשי שלומינו" ("אייגענע מענטשען") דוקא . . היינו, שאין להם דיעות והנחות משלהם, שהם במצב כזה שעכ"פ אין בעלות אחרת עליהם - כפי שהי' כ"ק מו"ח אדמו"ר אומר: "א נאוואדנע בהמה",

כלומר, בהמה שאין עלי' בעלים - ובמילא, נקל יותר להכניסם לרשותו של הרבי; ועאכו"כ - אלה שנמצאים כבר ברשותו של הרבי.

(משיחת ש"פ בשלח ה'תשי"ד - תר"מ ח"א)

"ווען מ'טוט אן ענין אין וועלכן דער בעל ההילולא האט געלבעט און האט זיך געקאכט במיוחד . . די עשרת המבצעים"

אין דעם ענין פון "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", קומט נאך צו אן ענין מיוחד - ווען מ'טוט אן ענין אין וועלכן דער בעל ההילולא האט געלכט און האט זיך געקאכט במיוחד - ווי מ'זעט בפועל אז ווען א מענטש קאכט זיך במיוחד אין א געוויסע זאך, פאדערט דאס ארויס ביי אים אן ענין של חיים ביתר שאת וביתר עז.

בא דעם בעל ההילולא איז געווען דער ענין פון חיים (ער האט זיך געקאכט און געלבעט) אין אלע ענינים דורך וועלכע עס ווערט דעם "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום" - אבער אין דערויף גופא איז דא דער ענין פון "מחי' חיים", און חיי החיים וכו', מיט אלע פרטים שבדבר.

וכמדובר אין דעם פריערדיקען התוועדות וועגען די ענינים וועלכע דער בעל ההילולא האט זיך געקאכט במיוחד -

וואס בכללות זיינען דאס די עשרה מבצעים הכלליים, וואס אין זיי האט ער זיך געקאכט במיוחד, ובפרט אין די ערשטע פון זיי - "מבצע אהבת ישראל", און "מבצע חינוך".

(מוצאי ש"פ בשלח תשל"ט)

"שינוי הרגילות"

עומדים אנו בסמיכות ליום היארצייט, שבו נעשית עלי' גדולה ביותר אצל הרבי, ובמילא, גם אצל המקושרים אליו, כהבטחתו שנשיאי ישראל לא יפרדו מעל צאן מרעיתם.

אלא שלזה צריך הכנה וכלי - עבודת התשובה - שינוי הרגילות, שעיי"ז מתעלים עם הרבי בכל עליותיו, ועוד ועיקר, שזוהי ההכנה לעלי' הכי עיקרית - ביאת המשיח.

(משיחת ש"פ וארא ה'תש"א - תר"מ ח"ב עמ' 381)

"דארפן מיר אלע מאכן בא זיך א הסכמה, אז פון איצטער אן זאלן מיר ווערן בעסער"

מיר דארפן אלע וויסן, אז מיר האבן געהאט א גרויסן רבי'ן און מיר האבן איצט אויך א גרויסן

רבי'ן הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, וואס האט געבעטן און אויסגעבעטן און בעט אויך איצט אויס ברכה והצלחה פאר אידן בכלל און פאר די וועלכע זיינען מיט עם פארבונדן, בפרט.

דער רבי האט געוואסט און ווייס איצט אויך די שוואכקייטן אין די מענער אדער פרויען אין קהל עדת החסידים, אבער ניט קוקנדיק אויף דרויף האט ער פאר זיי מתפלל געווען און איז אויף זיי מתפלל, אז זיי זאלן האבן דאס וואס זיי דארפן, בני חיי ומזונא רויחא, און אז דער אויבערשטער זאל זיי מוחל זיין זייערע עבירות, נעמענדיק אין אכט דעם צושטאנד אין וועלכן זיי געפינען זיך און די נסיונות פון יצר הרע.

במילא דארפן מיר אלע מאכן בא זיך א הסכמה, אז פון איצטער אן זאלן מיר ווערן בעסער, און די הסכמה וועט ממשיך זיין ברכה והצלחה אז מיר אלע - און אין דעם כלל זייט איר אויך און אייערע בני בית שיחיו - זאלן האבן א שנה טובה ומתוקה, בא יעדערן זאלן דערפילט ווערן משאלות לבו לטובה, מ'זאל זיין פרום וועט במילא זיין גוט, בגשמיות וברוחניות.

(ממכתב ט"ז אלול ה'שי"ת - אג"ק ח"ג עמ' תמד)

"מקדש עצמו למטה - מקדשין אותו הרבה מלמעלה"

ישנם השואלים: מי הוא זה שיש בכוחו להתלוות ו"לרוץ" אחר הרבי בעליותיו בעילוי אחר עילוי?!

וכפי שרואים בגשמיות - שאדם ההולך לאט יכולים להתלוות אליו ולילך עמו, אבל כשמתחיל לילך במהירות צריכים להתייגע כדי להמשיך בהליכה עמו, וכשמתחיל לרוץ צריכים ליגיעה גדולה יותר, וכשמוסיף במרוצה גדולה אזי צריכים כוחות גדולים ביותר כדי לרוץ אחריו.

ודוגמתו בנמשל - בנוגע להליכה באורחותיו של הרבי: אם בחיים חיותו בעלמא דין לא היו יכולים להתלוות ו"לרוץ" אחריו - לאחרי הסתלקותו, שאינו מוגבל בהגבלות הגוף, על אחת כמה וכמה שאי אפשר להתלוות ו"לרוץ" אחריו.

והמענה לזה - ע"פ מאמר רז"ל "אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה":

כאן למטה מספיק מעט בשביל לקבל הרבה מלמעלה, וכמבואר באגה"ת המשל מ"הילוך והעתקת הצל בארץ טפח לפי הילוך השמש ברקיע אלפים מילין".

ומזה מובן גם בנוגע להליכה באורחותיו של הרבי - שכאשר הולך מעט בעבודתו למטה ("מקדש עצמו מעט למטה", כולל גם "למטה" של האדם) אזי נותנים לו מלמעלה כוחות נעלים ("מקדשין אותו הרבה מלמעלה") להתלוות אל הרבי בעליותיו למעלה, ולקבל כל ההמשכות שנמשכים מלמעלה.

"ההתקשרות לנשיאינו... צ"ל בכל כוחות הנפש"

ההתקשרות לנשיאינו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל השמחה, צריכה להיות בכל כחות הנפש, שלא ישאר בנפשו כח או ענין שאינו מקושר.

התקשרות כח המחשבה הוא ע"י מחשבה בדברי הרב. כח הדיבור - ע"י הלימוד בדבור את תורת הרב. כח המעשה - ע"י עשיית הענינים שרצה והנהיג כ"ק מו"ח אדמו"ר.

נוסף על זה, הנה כל הנ"ל צריכים לעשות בהרגש הלב (מדות) ובהבנה והשגה (מוחין) וברצון ותענוג. שע"ז הוא מקשר את כל כחות נפשו.

(משיחת י"ב תמוז ה'תשי"ז - לקו"ש ח"ד עמ' 5231)

"אני הנני "משפך" ומזה מובן גודל האחריות שמוטלת עלינו"

ועד"ז אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר - כידוע מה שאמר בזמן החתונה בשנת תרפ"ט: אני הנני "משפך", שעל ידו שופכים ומשפיעים כו', וכאשר נשפכת טיפה אחת החוצה, מאשימים את ה"משפך". אלא שעל עצמי לא איכפת לי. אפי' אם יזמינו את כולם לחתונה, ואותי לא - גם לא איכפת לי. אבל מקוה הנני שחסידים וועלן מיר ניט פארלאזן...

ומזה מובן גודל האחריות שמוטלת עלינו - שהרי כאשר חסידים מתנהגים שלא כדבעי ח"ו, הרי זה נוגע גם ל"המשפך", שנחשב כמו שנשפך החוצה.

ואכן בגלל שלא ציינתו אל הרבי כדבעי ולא היינו מקושרים אליו כדבעי, הנה באשמתנו אירע מה שאירע בשנת תש"י...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א בכה מאוד. ואח"כ סיים:)

ואעפ"כ "מפיו אנו חיים גם עתה" - מההשפעות שהרבי משפיע לנו,

וכיון שבכל הקשור להשפעת הגשמיות רוצים אנו ומקבלים ולוקחים את ההשפעות, צריכים לדעת שההשפעה היא על תנאי - בשביל רוחניות, שהו"ע ההתקשרות, ובמילא, כשלוקחים את ההשפעה אזי מתחייבים בקיום התנאי להתקשרות, והרי ענין ההתקשרות הוא לא רק ע"י שמירת התקנות, כמו אמירת שיעור תהלים וכו', אלא גם לימוד תורת החסידות שלו, שע"ז נמשכים גם ההשפעות בגשמיות באופן ש"מלאכתן מתברכת".

(משיחת ש"פ וישב ה'תשי"ד - תר"מ ח"י עמ' 372)

"בטח יפעלו זכרונות אלה פעולתם...
שהמעשה הוא העיקר"

נהנתי שמכתבי הזכירו על הקשר האמיץ שיש לו עם ליובאוויטש, ועורר בו זכרונות ימי קדם וגם זכרון אביו ז"ל והתקשרותו הפנימית עם ליובאוויטש. וכיון שאמרו חכמינו זכרונם לברכה לא ברא הקב"ה דבר אחד לבטלה, הרי בטח יפעלו זכרונות אלה פעולתם ועל פי סיסמא של עמנו בני ישראל שהמעשה הוא העיקר.

(ממכתב ז"ך תשרי ה'תש"כ - אג"ק חי"ט עמ' כז)

"חסיד הוא - מי שמסור ונתון לפעולותיו של הרבי"

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר, שבי"ט כסלו תרס"ז סיפר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שפעם ישב והתוועד עם הרב מפאלטאווא, ואמר הרב מפאלטאווא שחסיד הוא מי שמקושר לרבי. והשיב על כך כ"ק אדמו"ר נ"ע, שהתבונן בענין זה, והונח בדעתו, שמי שמקושר לרבי עדיין אינו חסיד כ"כ ("ער איז נאך א שוואכער חסיד"); חסיד הוא - מי שמסור ונתון לפעולותיו של הרבי, וביאר זאת ע"פ משל מגוף ונפש, שהתקשרות הגוף להנפש אינה רק להנפש עצמה, אלא גם לפעולות הנפש.

ובהקדמה: מובן שאין כוונת אדנ"ע להבהיר ("באווארענען") שחסיד צריך לציית לציווי של הרבי, שהרי קיום דברי רבו הוא מצות עשה מן התורה, ו"בשופטני לא עסקינן".

וכן מובן שאין כוונתו לפעולותיו של הרבי בענינים שאי אפשר לעשותם ע"י אחרים - שהרי גם זה דין מפורש, שמצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים דוחה אפילו ת"ת, שאף שבת"ת כתיב "וכל חפצים לא ישו בה", "אפי' חפצי שמים", וכיון שכל פעולותיו של הרבי ענינם החזקת והפצת היהדות, הרי מובן, שכאשר פעולות אלו אינן יכולות להיעשות בלעדיו, הרי זה נכלל בסוג של "מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים".

ועכצ"ל, שכוונת אדנ"ע שחסיד צ"ל מסור ונתון לפעולותיו של הרבי היא - בנוגע לענינים שיכולים להיעשות גם בלעדיו, ופשיטא שהרבי מעולם לא אמר לו ולא כתב לו לעשותם; ואעפ"כ, כיון שמדובר בענינים שהרבי התמסר להם, ה"ה מקושר ומסור אליהם, ומניח את כל עניניו האישיים - וכיון שמדובר אודות חסיד ומקושר לרבי, ולא עוד אלא שאדמו"ר נ"ע קוראו בשם חסיד ומקושר לרבי, הרי מובן שכל עניניו האישיים הם תורה, עבודה או גמ"ח - ואעפ"כ, להיותם ענינים שלו, ה"ה מניח אותם ומתמסר לפעולותיו של הרבי.

ויש לבאר גם דיוק לשון כ"ק אדנ"ע אודות התמסרות לפעולותיו של הרבי - לא לתורתו של הרבי, למחשבתו או לדיבורו של הרבי, אלא לפעולותיו דוקא:

. . שמדובר אודות ענינים שאינם שייכים כלל במחיצתו של הרבי, וכדי לעשותם צריכים לצאת מד' אמותיו של הרבי, ואעפ"כ כיון שענינים אלו הם פעולותיו של הרבי, ה"ה מסור ונתון אליהם.

. . וענין זה מתאים עם המבואר באגה"ק הנ"ל (ס"ד) "ולגרש מאתנו כל מדה רעה ומגונה" - שזוהי פעולה שמחוץ לד' אמותיו של הרבי, שהרי בד' אמותיו של הרבי "לא יגורך רע", ואעפ"כ אומרים שעבודת החסידות היא - להתמסר גם לענינים של "פעולות" שהם בדברים

נפרדים.

וכמו"כ בנוגע להשליחויות של הרבי - שחסיד הוא דוקא מי שהוא מסור ונתון לפעולותיו של הרבי.

ודוקא עי"ז "לוקחים" את העצמות של הרבי - ע"ד המבואר לעיל (ס"ד ואילך) בנוגע לעבודה "לגרש מאתנו כל מדה רעה ומגונה", שדוקא עי"ז "לוקחים" את פנימיות אוא"ס.

וכיון שעניני הנשיאים אינם באקראי בעלמא, הרי מזה שאדנ"ע דיבר אודות ענין הנ"ל בהתוועדות י"ט כסלו, ר"ה לחסידות, מובן, שענין זה הוא א' מעיקרי תורת החסידות, כי כאשר חסר ענין זה, הרי גם אם הוא מקושר אל הרבי, ה"ה "א שוואכער חסיד", אלא חסיד הוא דוקא מי שמסור ונתון לפעולותיו של הרבי.

(משיחת ש"פ וישב כ"א כסלו ה'תשכ"א - תו"מ חכ"ט עמ' 572 ואילך)

"צריכה להיות התקשרות בפועל . . ולאח"ז יכול להיות גם הדיבור"

ועפ"ז יובן הטעם שהאריז"ל נשאר לקבל את השבת בצפת - דלכאורה, כיון שבהליכה לירושלים היתה תלוי' הגאולה, מדוע נשאר בצפת, הרי הי' יכול להוליך את תלמידיו לירושלים ב"עינים סגורות"?

אך הביאור בזה - שכאשר האריז"ל ראה שיש תלמידים שמתיישבים בדעתם, והיינו, שישנו חסרון בהתקשרותם - הרי מעתה גם ההליכה לירושלים לא תוכל לפעול מה שהי' עלי' לפעול.

כדי להיות מ"חיילי בית דוד" - צריכים להיות שלמים בענין ההתקשרות. ולא די בהתקשרות בדבור לבד - בבחינת "ויפתוהו בפיהם ובלשונום יכזבו לו, ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו" ("ברית" מלשון התקשרות) - אלא צריכה להיות התקשרות בפועל. לכל לראש צריך להיות הבפועל, ולאח"ז יכול להיות גם הדיבור, אבל בדבור לבד - לא יוצאים ידי חובה.

וכאשר חסר אצלו בענין ההתקשרות - הרי מלבד זאת שהוא מפסיד את הטוב האמיתי שהי' ביכולתו להגיע אליו, אלא עוד זאת, שהדבר נוגע גם לכלל ישראל - כהוראת הסיפור הנ"ל, שהרי מזמן האריז"ל ועד עתה עברו כארבע מאות שנה, וכל עניני הגזירות וכו' שעברו על ישראל במשך זמן זה, הם מצד העדר ההתקשרות להאריז"ל, שהרי אילו היתה ההתקשרות - היתה באה הגאולה כבר לפני זמן רב!

(משיחת ש"פ שמיני מבה"ח אייר ה'תשח"י - תו"מ חכ"ב עמ' 692)

"וואס איז דער געוואלד" אם לא מצייתים בפרט אחד?"

יש כאלו שמתהלכים ומסבירים לעצמם ולאחרים, וגם ברבים: מה הרעש ("וואס איז דער

געוואלד") אם לא מצייתים בפרט אחד? - הרי בכלל הוא חסיד ו"מקושר", וא"כ, מפני שאינו מציית בפרט אחד חדל להיות "מקושר" ("אויס מקושר")!...!

ובכן, ידוע הפס"ד בנגלה בנוגע למומר לדבר אחד...

כלומר: אף שבכל התורה כולה הולכים אחר הרוב, וא"כ גם בענין זה אפשר לעשות "חשבון", שעובר רק על מצוה אחת בלבד, ומקיים רובא דרובא של המצוות, תרי"ב מצוות, שאין לך רוב גדול מזה. ואעפ"כ נקרא מומר לדבר אחד וכו'.

וא"כ הוא הפס"ד בנגלה דתורה - בפנימיות התורה עאכ"ו.

ונקודת הדברים - שענין הרצון אינו מתחלק, כך, שישנה רק אפשרות אחת: או שיש אצלו הענין ד"תהא אימתו עליך", או להיפך.

. . . ובפרט עתה, שזכינו - ולאמיתו של דבר אין זו זכות כלל... - שבניגוד לזמנים עברו, שכשהיו נוסעים בשליחות הרבי היו סובלים ומתייגעים כו' ("מען איז אויסגעריסן געווארן"), הרי עתה יש בעבודת השליחות גם פרנסה וכבוד, וכאשר השליח מגיע לכאן - משתעשעים עמו ("מען צאצקעט זיך מיט אים"), והעיקר - שהוא משתעשע מעצמו... ובבואו לביתו מספר הוא לבני הבית איך שקבלוהו בתור שליח, כך, שעתה יכולים לקבל הן כבוד האמיתי והן כבוד המדומה, וכל מה שעליו לעשות הוא - להניח הצדה את הישות שלו, ולדעת שלא הוא הפועל את פעולותיו, אלא הרבי פועל על ידו.

(משיחת ש"פ בראשית ה'תשכ"א - תר"מ חכ"ט עמ' 531)

"סמוך" ו"נראה"

. . . ויש להוסיף ולבאר הענין ד"סמוך" או "נראה" [כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו, סמוך אע"פ שאינו נראה, נראה אע"פ שאינו סמוך, נדון ככרך שקורין בט"ו"] ביחס לרבותינו נשיאינו, שהם כמרדכי ("איש יהודי הי' בשושן הבירה") בדורו:

"סמוך" - הוא ע"ד האחיזה בה"קליאמקע" [כידוע מאמר רבינו הזקן: "דער וואס וועט זיך אנהאלטן אין מיין קליאמקע כו'"], שכן, האחיזה בה"קליאמקע" אינה ענין של לימוד, כי אם, ענין של סמיכות בלבד, וכיון שה"קליאמקע" היא על הדלת (ידית הדלת), יכול הוא לעמוד גם מבחוץ, כך שלכאורה אין לו שייכות להענין, אבל אעפ"כ, הרי הוא 'סמוך לו'.

ולכל הפחות "נראה" (אע"פ שאינו סמוך) - שכאשר מסתכלים על העיר המוקפת חומה רואים גם אותה, בגלל שהוא עזר וסייע בפעולותיו של ה"איש יהודי" שבעיר המוקפת חומה, ובמילא, כשמסתכלים על העיר המוקפת חומה, נראית גם הפעולה שלו בתור עוזר ומסייע.

ובכל אופן, גם אלה שהם במעמד ומצב ד"סמוך" או "נראה", נדונין כמוקפין חומה, וחוגגים ימי הפורים יחד עם מרדכי ואסתר בשושן הבירה במעמד ומצב ד"קיימא סיהרא באשלמותא".

(משיחת פורים תשי"ב - תר"מ ח"ה עמ' 82)

"צריכים להיות מסורים כמו צאן לרועה"

ענינו של רועה ישראל הוא, שהוא דואג ומספק לבני ישראל כל המצטרך להם הן בגשמיות והן ברוחניות.

אבל בכדי לקבל את ההשפעה ממשה רבינו, רועה ישראל, ואתפשוטותי' שבכל דרא ודרא - צריכים לעמוד בביטול והתקשרות אליו. צריכים להיות מסורים כמו צאן לרועה, צאן שאין להם רצונות משלהם, והולכים היכן שהרועה מוליך אותם. ובשעה שאין רצונות אישיים, לא בענינים ארציים, ולא בענינים שמיימים, אלא מסורים לגמרי למשה, אזי נעשים כלי לקבל את הברכה: "וזאת הברכה אשר ברך משה גו'" "ממגד שמים" - ענינים רוחניים, "ומתהום רובצת תחת" - ענינים גשמיים.

(משיחת ליל שמחת תשח"י - תו"מ חכ"א עמ' 19)

"יעוררו רחמים רבים שיתנו להם גם את ה"כלים", "והוא יכלכלך"

בקריאת היום קראו הפסוק "וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו" - שאמרו כ"ק מו"ח אדמו"ר פעם בהתוועדות בנוגע לעצמו... ויש צורך להבהיר שענין זה ישנו בתקיפות גם כיום, למרות שעברו כמה שנים מאז ההסתלקות.

ובהקדמה - שישנם כאלה שאצלם משתמשים בלשון "אותנו עזב לאנחות"... ביטוי כזה - לא אומר ("דאס וועל איך ניט זאגן"), שכן, כ"ק מו"ח אדמו"ר... לא הי' גורס "אנחות", ומה גם שזהו היפך דרך החסידות... ובמילא לומר ש"אותנו עזב... לאנחות" - הי' בודאי שקר... "לאנחות" בודאי לא;

ואפילו "עזב"... - הרי זה רק "אם תעזבני"... אזי "אעזבך"... אבל כאשר אין זה מצב של "תעזבני", הרי במילא אין זה מצב של "אעזבך", כך שאין כאן ענין של "עזב" כלל.

. . כל מי שמסתכל על המצב לאשורו, ללא שוחד מכמה פניות וטענות - רואה, אשר מאז... ההסתלקות... ניתוסף... הצלחה... בכל הענינים שהרבי רצה שיעסקו בהם - שלא בערך!

אלא שכואב הלב ("ס'איז א הארץ-ווייטאג") על כך שלא הכינו "כלים" לקבל ולקלוט את ההצלחה במילואה, ובמילא לא ניצלו אותה כדבעי, והרי סדר הדברים למעלה הוא - כמסופר בתנ"ך - שכאשר יש מצב ש"אין עוד כלי" אזי כו'... - אינני רוצה לומר את המשך הלשון... כיון שיש לקוות שכיון ש"מבורכת ה' ארצו"... לא יהי' מצב של "ויעמוד השמן"...

עד שנזכה שלא יסתפקו למעלה בנתינת הצלחה מופלגה... כפי שראו אפילו בעיני בשר, אלא סוף כל סוף - כשרואים עם מי יש עסק - יתחילו ליתן מלמעלה גם את הכלים.

. . אבל, לכל הפחות, יחליט כל אחד בפשיטות גמורה שכאשר יתנו מלמעלה את האורות והכלים - יקבלם בלבב שלם, ללא "פוליטיקה" (כפי שאומרים במדינה זו), ומה טוב ("ווי ס'איז

געזונטער פאר זיך") אפילו ללא פניות,

ואז תנוצל ההצלחה באופן המתאים לכוונת נשיא הדור, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, ובמילא, תומשך ההצלחה גם בהענינים הפרטיים - ע"ד מ"ש הרמב"ם בהל' תשובה ובהל' מלכים בסופן בענין הייעודים הגשמיים שנותן הקב"ה לבני ישראל כדי שיוכלו לקיים את רצונו.

ואז יראו ש"מבורכת ה' ארצו" - עוד יותר מכמו שהי' קודם ההסתלקות: כמבואר בארוכה באגה"ק הידועה ובעיקר בביאורה, שבהיות הצדיק חי על פני האדמה, בחיים חיותו בעלמא דין, ישנם הגבלות הגוף.

. . ובמילא, כל זמן שנשמתו של הרבי היתה מוגבלת בגוף, היו אמנם הצלחות וכו', אבל, כל זה הגיע ע"י יגיעה... ועד להמצב ש"הוא מחולל מפשעינו"... עם כל הענינים שעברו עליו, ובמילא, הרי זה הגביל, במדה גדולה, את ההמשכות וההשפעות שהמשיכו מלמעלה, ובמיוחד - את האופן שבו ניצלו אותם כאן למטה;

אבל לאחר ההסתלקות - שאז "אשתכח ככולהו עלמין (וגם עוה"ז הגשמי בכלל זה, ולא רק בכלל זה, אלא עוד יותר מאשר בעולמות העליונים) יתיר מבחיוהי", כיון שלא עזב הרועה את צאן מרעיתו - אזי התחילה ההצלחה להיות באופן אחר לגמרי, ללא הגבלות,

אלא, שלא ניצלו אותה במילואה, ובמילא לא נראתה במילואה; אבל באותם המקומות שרצו לנצלה, ורצו באמת - ראו הצלחה למעלה מדרך הטבע, ועד כדי כך, שגם אלה שחשבו למנגדים, לא זו בלבד שבטלה התנגדותם, אלא עוד זאת שנעשו למסייעים.

. . ובפשטות: עבור כל ענין שנותנים - נותן הרבי "ארבע הידות יהי' לכם" בהענינים הפרטיים הרוחניים, ועל ידם - גם בהענינים הפרטיים הגשמיים.

. . יש לזכור ולידע שסוף כל סוף "וועט דער רבי אויספירן"; אלא שרצונו שכל הענינים יהיו בחסד וברחמים, ובהקדם הכי אפשרי. ובודאי "וועט ער אויספירן" גם בנוגע לזה - שאכן יהיו כל הענינים בחסד וברחמים, ובהקדם הכי אפשרי.

ובפשטות - שיראו בגלוי את קיום הענין ד"ליוסף אמר מבורכת ה' ארצו", ויראו זאת בארץ הלזו הגשמיות, למטה מעשרה טפחים, והעיקר - שמכאן ולהבא ינצלו את הברכה וההצלחה במילואה, ולכל הפחות כמה פעמים ככה לגבי מה שהי' ע"ע.

ואם יתברר שיש עסק עם כאלה שצריך להוסיף אצלם בחכמה... - יעוררו רחמים רבים שיתנו להם גם את ה"כלים", "והוא יכלכלך".

(משיחת יום שמח"ת תשט"ז - תו"מ חט"ו עמ' 251 ואילך)

"ער זאל ניט בלייבן שטיין בא די דרגה (פון עמידה וביטול), נאר ער זאל אויפטאן בכח עצמו"

. . לכל לראש דארף זיין דער ביטול צו זיין נשיא, לערנען זיין תורה און אננעמען זיינע

הוראות, ובתכלית הביטול,

ביז ווי ס'איז ידוע דער פתגם פון חסידים, אז זייער יום הולדת איז ווען זיי זיינען געקומען דעם ערשטן מאל צו זייער רבי'ן (צו דעם רבי'ן אין זיין דור), ווייל דעמאלט איז (בטל געווארן זיין פריערדיקע מציאות און ער איז) געווארן א מציאות חדשה, קטן שנולד דמי,

[הערה 84:] "קטן" בכ"ף הדמיון - כי י"ל שיש בו מעלה לגבי קטן שנולד: (א) בקטן שנולד יש גם ירידה לכאורה מהמצב במעי אמו ששם היו מלמדין אותו כל התורה כולה (נדה ל, ב). (ב) קטן שנולד לא שייך ללימוד התורה, וגם כשהגיע לגיל הבנה, הרי הלימוד הוא בסדר והדרגה, משא"כ בחסיד ורבו - הנה אף שגם בפנימיות התורה ישנם דרגות (מקרא שבו, משנה שבו וכו'), הרי החסיד מקבל תיכף כל הענינים שבפנימיות התורה, לא רק ה"אל"ף ב"ת", אלא גם הענינים הכי עמוקים כו' . .

. . וי"ל אז מעין זה איז בשעת א חסיד קומט צו זיין רבי'ן - בנוגע צו לימוד פנימיות התורה, באופן פון "יתפרנסון" מיני' - אז ביי אים איז דא דער תכלית הביטול פון זיין מציאות הקודמת, און ער ווערט אין דעם א מציאות חדשה.

דערנאך מאנט מען אבער פון אים, אז ער זאל ניט בלייבן שטיין בא די דרגה (פון עמידה וביטול), נאר ער זאל אויפטאן בכח עצמו און ווערן א מהלך אין זיין עבודה, ועוד ועיקר - דורך ארויסגיין אין חוצה און דארטן מפיץ זיין די מעינות החסידות וועלכע ער האט מקבל געווען באם רבי'ן, און "והעמידו תלמידים הרבה", ביז אז זיי ווערן אויך מהלכים.

(משיחת ש"פ נשא י"ב סיון ה'תשמ"ח - 90ה"ש ח"ב עמ' 374)

"להשתתפותו דמשה שבכל דרא ודרא ולברכתו זוכה האדם רק כאשר עבודתו היא ככל אפשריותו ויכולתו"

ועד"ז בעבודת כאו"א: גם לאחרי גמר והשלמת עבודתו שנועדה לו, עליו לידע שעדיין אין בכוחותיו הוא להגיע לתכליתה - הקמת המשכן לו ית' - כ"א צריך "להביא" "מלאכת" עבודתו למשה רבינו [ה"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא" - עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנן] כי רק הוא בכחו ויכלתו להקים ממלאכת בני' משכן לו יתברך, היות והוא ה"עומד בין ה' וביניכם" - ממוצע המחבר נש"י לאביהם שבשמים;

וגם לאחרי השתתפות משה רבינו, עדיין לא תשרה שכונה במעשה ידי בני' עד שמשה רבינו בירך אותם כו'.

ובאותיות פשוטות: כאו"א מישראל, עם כל מעלותיו ועבודתו עליו להיות דבוק וקשור ל"אתפשטותא דמשה" - "רבי" - שעל ידו דוקא הוא מתקשר עם ה' אלקיו; וכמפורש בנגלה דתורה, במכילתא עה"פ "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", שכל מי שמאמין במשה עבדו, הרי"ז כאילו מאמין בה'. ויתירה מזו: כל עניניו של כאו"א מישראל הן בגשמיות והן ברוחניות תלויים הן בהנשיא. וג"ז אינו ענין הנאמר רק בקבלה וחסידות, אלא מפורש הוא בגמ': "מי שיש לו

חולה בביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים" - היינו שה"חולה" - הן בגופו והן בנשמתו, שעדיין חסרה השלימות בעבודתו לקונו - אין די לו בזה שהוא עצמו (או זולתו מב"ב) יבקש רחמים לתרופה (למחלתו בגו"ר), אלא צריך הוא לתפילתו של "חכם" והיא היא הפועלת להיות "ושב ורפא לו".

. . אך קודם שבאים בני" אל משה נאמר "ויעשו בני" ככל אשר צוה ה'", היינו שקודם השתתפותו של משה וברכתו כבר נגמרה כל עבודת המשכן המוטל עליהם ומצדם הרי היא בתכלית השלימות, ורק אז השתתף משה עמהם בעשיית המשכן ובירך אותם.

וכן הוא בעבודת כאו"א: להשתתפותו דמשה שבכל דרא ודרא ולברכתו זוכה האדם רק כאשר עבודתו היא ככל אפשריותו ויכולתו, ע"ד "וברכך ה"א בכל אשר תעשה" דוקא;

(לקוטי שיחות ח"א עמוד 271)

"כמה נפשות נתוספו, על ידי השתדלותם ויגיעת נפשם"

. . מש"כ ע"ד אי האפשריות העבודה במקצוע נפנה בין אנשי העיר (לבד אנ"ש והתמימים) ומסביר זה בכמה טעמים ונימוקים - הנה שתי שורות וחצי לפני זה כותב, אשר "אנ"ש מקושרים בכל לבם ובכל נפשם עד מס"ג בפועל ממש, און אז מען זאל זיי הייסען קריכען אין לאך - וועלען זיי קריכען" - והנני ממליץ עליו מרז"ל כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעי, כי כנראה שאין אצלו אף צל דקס"ד אפשר יש מעין סתירה בין ההקדמה והמסקנא!

כי ע"פ הנסיון אשר ראינו בכל מקום אשר התעסקו בנפנה בשנים האחרונות (ארצה"ב, קאנאדא, דרום אמעריקא, דרום אפריקא וכו') עשו פעולה - אף שלא בכ"מ בשוה, כמובן, והמתעסקים בזה לא הוזקקו להוציא מתרמילם את המס"ג בפועל, ואפילו לא קריכען אין לאך. ולא עוד אלא שמצבם עצמם בגו"ר הוטב, וכבודם בעיני אלו שהתעסקו והשתדלו עמהם הולך וגדל, וסו"ס רואים שהם המקבלים ולא הנותנים ואפילו בגשמיות ובממון.

. . במחנו יש מסלחה ומשמנה של אנ"ש, שראו את אדנ"ע, ולהבדיל בין חיים לחיי החיים את כ"ק מו"ח אדמו"ר (שליט"א), נבחנו בכור העוני ונסיונות מכל המינים, עוסקים בהשכלה בעבודה וכו' וכו'. נמצאו בתחלה בקעמפ בין אלפיים מאחבי" שהיו צמאים לדבור חם וחי, למלה של התעוררות וקירוב, והצעירים שבהם שאפו בעיקר להוראה: אי' הוא משה זה האיש אשר יעלנו מהמצרים והגבולים ויורנו דרך החיים.

והשאלה: כמה נפשות נתוספו, על ידי השתדלותם ויגיעת נפשם, על תורת הבעש"ט ואדה"ז - במשך כל זמן השהי' בקעמפס?

כתבתי אז לקעמפ דאנ"ש היותר גדול שיעשו בכל הנמצאים בקעמפ ובפרט בהנוער מעמד רוחני (כי שערתי שאין נחיצות באחיזה בגשמיות בתחלת הכבוש). וענוני שבודאי טוב הדבר, אבל מתחלה צריך להבטיח תקציב להוצאות, ובכלל נכון להתחיל בזה כשיבואו כל אנ"ש אל המנוחה ואז יסעו מהם ככל הנצרך חזרה להקעמפ ויעבדו שם במסנ"פ! וכשזרתי עוה"פ ע"ע אחד שנסע לשם - בחרו, כמדומה לי, בועד. ובה נסתיים הדבר. וה"תוצאות" ידועות.

האבן זיך אנ"ש אפגעמאטערט, וכנראה אשר גם מיט זיי האט מען זיך געמאטערט, און געזעהן, אז עס איז א רחמנות אויף אידען: מען מאטערט זיך און אן א טאלק. והביאום לעיר נושבת - וכולי האי ואולי. והנה - עס חזר'ט זיך איבער דער גאנצער סדר (יותר נכון - היפך הסדר). זה יותר משנה שנמצאים במחנם עתה, ומה הוא הסך הכל מהפעולות קיימות ב... וסביבות?"

בהיותי ב... זה שנה וחצי דיברתי כמה פעמים, עד שסו"ס החליטו (כנראה מפני הכבוד) שועד נפנה יתעסק גם באנשי העיר. כמובן יתעסקו בזה המתאימים לדבר עם הרחוקים לע"ע וכו' וכו'. מזמן לזמן חקו"ד מהנעשה בזה ונודעתי. . שאין עושים מאומה, לא בענין מעמד רוחני ולא בענין מעמד גשמי - שני החצאים, שמלבד בהוראת שעה, צ"ל ביחד והולכים ומתקיימים רק ביחד.

. . ולאידך גיסא פשיטא אשר איש המאמין באמונה שלימה, היינו המנהגת את כל הכחות שלו, שדעת וברכת פכ"פ בכל משלה ויודע בחברו שצריך להחליט בענין עיקרי דבני חיי ומזוני וכו' או גם בענין של סכנה ר"ל. הרי מצד אנושיות אהבת ישראל פקו"נ וכו' אם רק יש תקוה וספק ספקא אולי ישמע לדבריו, עליו לרדוף אחרי חברו ולומר לו: רחם על עצמך ועל ב"ב ועל כל אשר לך ואל בינתך אל תשען, למוד דא"ח התקשר בפכ"פ עשה ע"פ דבריו ואז תצליח.

וידוע הבטחת אדה"ז, אז וואס חסידים וועלען טאן וועלען זיי מצליח זיין.

(ממכתב ט"ו בשבט ה'תש"ט - אג"ק ח"ג עמ' נב)

"צריכה להיות ההתקשרות בפועל"

כדי להיות מ"חיילי בית דוד" - צריכים להיות שלמים בענין ההתקשרות. ולא די בהתקשרות בדיבור בלבד - בבחינת "ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו, ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו ("ברית" מלשון התקשרות) - אלא צריכה להיות התקשרות בפועל. לכל לראש צריך להיות הפועל, ולאח"ז יכול להיות גם הדיבור, אבל בדיבור בלבד - לא יוצאים ידי חובה.

וכאשר חסר אצלו בענין ההתקשרות - הרי מלבד זאת שהוא מפסיד את הטוב האמיתי שהי' ביכלתו להגיע אליו, אלא עוד זאת, שהדבר נוגע גם לכלל ישראל - כהוראת הסיפור הנ"ל, שהרי מזמן האריז"ל ועד עתה עברו כארבע-מאות שנה, וכל עניני הגזירות וכו' שעברו על ישראל במשך זמן זה, הם מצד העדר ההתקשרות להאריז"ל, שהרי אילו היתה ההתקשרות - היתה באה הגאולה כבר לפני זמן רב!

(משיחת ש"פ שמיני ה'תשח"י - תו"מ חכ"ב עמ' 692)

ההתקשרות ע"י ההליכה לאהל

ליקוט מתורת כ"ק אדמו"ר אודות חשיבות
ההליכה לאהל ומעלת ההשתטחות

"דארף מען . . גיין אויפן ציון, מיט שאלות ובקשות, שרייבן פדיונות, און בעטען רחמים און ברכות"

וואס דערפאר איז אע"פ וואס ס'איז שוין שלושים שנה זינט די הסתלקות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, און מ'קען מיינען אז וויבאלד מ'איז שוין דרייסיק יאר אלט, א "בן שלושים לכח", און מ'איז אויסגעוואקסן - קען מען שוין שטיין אויף די אייגענע פיס -

זאגט מען אז "רועי ישראל לא יפרדו מעל צאן מרעיתם", און מ'איז פארבונדן מיט אים איצט פונקט אזוי ווי דאס איז געווען אין דער ערשטער רגע און אין דעם ערשטען טאג נאך די הסתלקות!

און דערפאר דארף מען זיך אנהאלטן אן דער "קלאמקע", ביז אנהאלטן זיך אין אן אפענער טיר, און גיין אויפן ציון, מיט שאלות ובקשות, שרייבן פדיונות, און בעטען רחמים און ברכות, ביז אז מ'בעט אויך עס זאל זיין "והוא יכלכלך" - אז ער זאל אויך מאכן די כלים מיט וואס אויפצונעמען די ברכות.

(משיחת ש"פ יתרו ה'תש"מ)

"העצה היא לחזק את ההתקשרות ע"י ההשתטחות"

ידוע ש"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא", ויתירה מזה, "אין דור שאין בו כמשה". ובדורנו זה הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

ומזה מובן ששליחותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ששלח או שולח או ישלח את פלוני למקום מסויים לברר חלקו בעולם, היא בדוגמת השליחות של משה בנוגע לכיבוש הארץ, כי, תוכן השליחות דמשה בכיבוש הארץ הוא לעשותה ארץ ישראל המקודשת מכל הארצות, וזהו גם תוכן השליחות דמשה שבדורנו בבירור חלקו בעולם - המקום שאליו שלחו כ"ק מו"ח אדמו"ר ונתן לו את הכחות לבררו - לעשותו ארץ ישראל, חולין על טהרת הקודש.

ומהוראות שעלינו ללמוד מפרשת המרגלים - שלא לערב את השכל ולעשות איזה שינוי, אפילו שינוי הסדר בלבד, בדברי הרב, כ"ק מו"ח אדמו"ר, גם כשנדמה לו שע"י שינוי זה יצליח יותר בשליחותו, כי, בשינוי קצת מדברי הרב אפשר לטעות עד בדומה לטעות המרגלים, ובמכ"ש וק"ו: ומה המרגלים שנאמר עליהם "כולם אנשים ראשי בני ישראל המה", כששינוי מדברי משה, באו לטעות עד שאמרו "לא נוכל לעלות וגו'" - אנשים כערכנו עאכו"כ.

. . ולכן התנאי העיקרי במילוי השליחות הוא - שמירת דברי הרב, ללא שינוי, וללא עירוב השכל, מתוך קבלת עול דוקא.

והנתינת כח על זה, בפרט עכשיו לאחרי ההסתלקות, היא, ע"י ענין ההשתתחות - "נשתתח על קברי אבות".

. . ענין ההשתתחות הוא ההליכה על קברו מתוך ידיעה "אז דא איז ער"... ומציירים את צורת דמות פניו... ועי"ז ניתוסף כח ועוז בהתקשרות, ובקיום שליחותו ללא שינויים וחשבונות כלל.

- כששומעים ממשה, משה שבדורנו, ציווי והוראה פעם אחת, הרי, במשך הזמן יכול להיות בזה חלישות וקרירות, עירוב חשבון שכלי, וכיו"ב (כבחסא המרגלים), ולכן, העצה היא לחזק את ההתקשרות ע"י ההשתתחות.

ובזה נכלל גם ענין ההשתתחות ברוחניות - כדאיתא בספר מאור עינים בשם הבעש"ט שענין ההשתתחות ברוחניות הוא ע"י לימוד תורתו של הצדיק, שבה הכניס את כל עצמותו ("אויף דעם האט ער זיך אפגעגעבן און אין דעם האט ער זיך אוועקגעגעבן"), וע"ד שמצינו בזהו בנוגע למשה ש"קבורתא דילי' משנה".

ומזה מובן שגם ע"י לימוד תורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר - ענין ההשתתחות ברוחניות - ניתוסף כח ועוז בהתקשרות ובקיום שליחותו כדבעי.

(משיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוח ה'ש"ת - תו"מ ח"א עמ' 501-8)

"העזר של נשיא הדור נעשה עי"ז שהולכים על הציון ומבקשים"

. . . ועד"ז בנוגע לכל מנהיג ונשיא ישראל בדורו:

נשיא ישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו מצד עצמו, מניח הוא... את הכל על הצד, ומביט על צאן מרעיתו, וכאשר צאן מרעיתו נשאר בגלות, נשאר גם הוא ("בלייבט ער ליגן")... בגלות, כדי... שיוכל להמשיך ולשמש... "צינור" ו"ממוצע המחבר" שעל ידו יוכל יהודי... לקשר את

עצם הנשמה... עם עצמות ומהות א"ס ב"ה.

וזהו גם הביאור על זה שמנוחתם כבוד של נשיאי חב"ד במקומות שונים בחוץ לארץ - נוסף לכך שממתינים להכנס לארץ בגאולה העתידה יחד עם צאן מרעיתם ("דער גוף זאל מיטגיין מיט אט דעם גוף") - כדי לעזור ולסייע בכל המצטרך לצאן מרעיתם, להיותם נשמות כלליות שהם שרשים לכל הנשמות הפרטיות שבדורם, שלכן בכחם וביכלתם לסייע לנשמות הפרטיות (שכל אחד מהם הוא "פרט" שלהם) שלא בערך מאשר סיוע של מי שנשמתו אינה נשמה כללית.

ובפרטיות יותר:

העזר והסיוע של נשיא הדור לצאן מרעיתו (שבשביל זה מנוחתו כבוד בגלות) נעשה עי"ז שהולכים על הציון ומבקשים ("מ'קומט אויפן ציון און מ'בעט") על כל המצטרך להם,

ועוד ועיקר - שבעת ההשתטחות מתקשרת ה"יחידה" עם ה"יחיד" ... וענין זה מהוה נתינת כח על כללות העבודה, עי"ז שממשיכים ההתעוררות שנעשית בעת ההשתטחות על כל הימים שלאחרי זה, שתפעל פעולתה בנוגע למחשבה דיבור ומעשה שיהיו כדבעי למהוי - שזהו תכלית כל האדם, ועל זה נאמר "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפין ובלבבך לעשותו".

ויש להוסיף, שעצם העובדה שמנוחתו כבוד של נשיא הדור הוא בקירוב מקום מהוה עזר וסיוע בעבודה שבכל יום ויום:

בשעה שהולכים על הציון, אזי העזר והסיוע הם בתוקף יותר, אבל, גם בשעה שאין הולכים על הציון אלא נמצאים בקירוב מקום, ישנו עזר וסיוע מצד זה שיכולים לילך על הציון שנמצא בקירוב מקום, ע"ד מארז"ל "אינו דומה מי שיש לו פת בסלוי למי שאין לו פת בסלוי".

כלומר: כשם ש"מי שיש לו פת בסלוי", "אין מתאוה כמי שאין לו", היינו, ש"פת בסלוי" מהוה סיוע בעבודתו להחליש התאוה - כן הוא גם בנדוד, שהידיעה ע"ד "דרך העבודה" דהליכה והשתטחות על ציונו של צדיק ונשיא הדור, מחלישה את תוקף ההתנגדות, ההעלמות והסתרים דהלעו"ז, כי, גם הלעו"ז יודע שאם יתחזק בתוקף יותר מדי ("טאמער וועט ער שטארק אנקוועטשן"), אזי יתחזקו לעמוד נגדו גם ע"י ההשתטחות על הציון - דבר שיבטל את מציאותו לגמרי! ...

(משיחת יר"ד שבט ה'תשי"ד - תר"מ ח"א עמ' 92)

"וזהו בכללות ענין ההתקשרות של חסיד לרבי"

. . ובקצרה לבאר קושייתו, הנה גם כשהיו באים להרבי לבקש ברכה, לא היו באים אליו מפני מעלת הגוף שלו אלא מפני מעלת נשמתו. כל ענין המיתה אינו שייך כי אם בגוף, כי הנשמה היא נצחית, ובפרט נשמת צדיק שאינה שייכה כלל וכלל לגיהנום, כף הקלע וכו', הרי ענין המיתה בה היינו הסתלקות, [פ]ירושה עלי' למדריגה נעלית יותר ואינו קרוי ח"ו מת. וכמה שכתוב בזהוהר (ח"ג דף ע"א),

ומה שכותב שמכוין מחשבתו לזולתו, הנה, בקצרה, אין הדבר כן, כי (א) הבקשה היא שהצדיק ברוב צדקתו ימליץ טוב על המבקש לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, (ב) כוונה שני' בזה, אשר

כל חסיד ומקושר הנה נשמתו היא פרט מנשמת הצדיק שהיא כלל גדול, ונמשלה לראש ביחס להנשמות פרטיות שלה, כמבואר בתניא פ' ב'. וכמו שכל אבר ואבר אף שהוא מקבל חיותו מהנשמה, הנה תחילה הנשמה מתלבשת בראש ומח, ומהראש ומח מתחלק אח"כ החיות לכל אבר ואבר לפי ענינו, כך הוא ג"כ בחסיד ורבי, אשר הראש כיון שהוא בריא וחזק יש בו כל החיות השונות של כל אבר ואבר, וכדי שיהי' ג"כ האבר בריא, צריך שתהי' ההתקשרות שלו עם הראש שלימה, היינו הגידים והנערוון המקשרים הראש עם האברים יהיו פתוחים, אשר אז יומשך אל האבר החיות השייך אליו.

וזהו בכללות ענין ההתקשרות של חסיד לרבי, אשר על ידי זה מקבל החסיד כל המצטרך לו הן בגשמיות והן ברוחניות.

(י"ז אלול ה'שי"ת – אג"ק ח"ג עמ' תנח)

"כשבאה הטבה ע"י שמזכירים אותם על הציון הק' פשוט שזה צריך להביאם להתעוררות"

בעת רצון אזכיר את כל אלו שכותב אודותם על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וכנראה שאין מסבירים להנ"ל אשר כשבאה הטבה ע"י שמזכירים אותם על הציון הק' פשוט שזה צריך להביאם להתעוררות יתירה וביחוד בלימוד תורתו של בעל הציון וללכת בדרכיו, ואם המתברך בעל השפעה הוא בחוג וסביבה, מחובתו הכי מוחלטה לפרסם בכל הסביבה תורתו והדרכתו של בעל הציון, וק"ל. ויהי רצון שעכ"פ עתה יתעסק בזה.

(י"ד סיון ה'תשי"ז – אג"ק חט"ו עמ' קפט)

"ווען עס פארט אפי' נאר איינער . . אויף דעם ציון הק' . . איז דאס פאר דער גאנצער משפחה"

ווען עס פארט אפי' נאר איינער פון די משפחה, איז דער זיין אפילו נאר פון איינעם אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע און אויסבעטען דאס וואס מ'נויטיגט זיך, איז דאס פאר דער גאנצער משפחה, און בפרט פאר דער פרוי און קינדער, אין אנדערע ווערטער, אז דאס איז טובתם זייער טובה אויך, בגשמיות וברוחניות.

(י"ב מנ"א ה'תש"כ – אג"ק ח"ט עמ' שצו)

"ההוראות בנוגע לקיום השליחות דכ"ק מו"ח"

אדמו"ר נשיא דורנו באים (גם) ע"י ההשתטחות וקריאת הפדיונות כו' על הציון הקדוש"

. . ענין זה מהוה גם נתינת כח יתירה בנוגע למילוי התפקיד והשליחות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - שמכיון שמתעלה בעילוי אחר עילוי ("אדרין בתר אדרין") בבחי' ד"אתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין", ומשם מעורר רחמים וממשיך כח כו' לתלמידיו ותלמידי תלמידיו בעבודתם בעלמא דין, אין לפחד מפני קשיים וסכנות (אפילו קשיים וסכנות אמיתיים, ע"פ תורה) בכל הקשור למילוי השליחות של נשיא הדור, מכיון שהולכים בכוחו של נשיא הדור, שאצלו נעשה הענין ד"בא אל פרעה" (כמו אצל משה רבינו, ועד"ז באתפשטותא דמשה שבכל דור, שעל ידו נמשך גם בניצוץ משה שבכאו"א מישראל), "דעיילי לי' קב"ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא כו'", שיוכל לבטל לגמרי כל הענינים הבלתי רצויים (ועד - להפכם לטוב).

[הערה 62:] ואין לטעון שמ"עלמא דקשוט", אי אפשר לידע הקשיים והסכנות שבעלמא דין (וע"ד שאמרו רז"ל (אבות פ"ב מ"ד) "אל תדין את חבריך עד שתגיע למקומו", במקומו דוקא, ופשיטא בעלמא דין דוקא ולא מעלמא דקשוט) - כי, ההוראות בנוגע לקיום השליחות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו באים (גם) ע"י ההשתטחות וקריאת הפדיונות כו' על הציון הקדוש, בעלמא דין, שלכן, יש בזה גם המעלה של הוראה ופס"ד ע"י מורה הוראה שנמצא בעלמא דין.

(משיחת ש"פ וארא ה'תשמ"ט - ספה"ש ח"א עמ' 691)

ובפרטיות יותר: ההשתטחות על הציון וקריאת הפדיונות מוכיחה - מחד גיסא - שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו נמצא בעלמא דקשוט, ולא בעלמא דין.

אבל, לאידך גיסא - מכיון שבעת ההשתטחות על הציון שומעים הוראות מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, או שנדמה ששומעים הוראות, ובכל אופן מוסרים לו הוראות אלו - הרי בודאי שצריכים לקיימם מבלי להתחשב בסכנה שבדבר (אע"פ שלולי הוראה זו לא הי' מקום להנהגה זו מפני ש"אין סומכין על הנס"), ועד - שכאשר ישאל אצל רב מורה הוראה, יורה לו לעשות כן.

(משיחת ש"פ וארא ה'תשמ"ט - תו"מ התוועדות ח"ב עמ' 512)

"להיות על הציון און אפפרישען מה שזכה להיות כמה זמן בימים הבהירים"

הנה בכלל תמה אני על שאלתו, ועל שאינו מחפש סיבות להיות על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וכיון שהבר מצוה של בנו הוא בימים הקרובים ליום ההילולא יו"ד שבט, הרי לכאורה זהו הוראה שצריך להאחז (אנחאפען זיך) בהזדמנות זו ולהיות על הציון, און אפפרישען מה שזכה להיות כמה זמן בימים הבהירים בהיותו בשיבה ובסביבת אנ"ש, ואם לא בהזדמנות זו, אימתי?

(כ"ו כסלו ה'תשי"ב - אג"ק ח"ה עמ' 37)

"אהן דעם קען ניט זיין!"

בליל שישי של פרשת ויקרא ה'תשכ"ז נכנסו זקני הרבנים והמשפיעים ל"יחידות" לבקש מהרבי שישמור על בריאותו וקבלו ע"כ כי כ"ק הרבי זי"ע הולך תכופות מידי על האוהל ושם קר מאוד וכו', והשיב הרבי: "אהן דעם קען ניט זיין! איך מוז אליין נעמען דעם פעקיל! איהר זאגט דאך אליין אז מ'דארף האבן א רבי'ן, ומה שאתם אומרים שבהאוהל קר - הרי יכולים אתם לשאול את ר' זלמן דוכמאן שהולך להאוהל לעיתים תכופות והוא גם יאמר לכם כי חם שם"

(כפ"ח מס' 036 עמ' 04)

הוספה:

הנהגות ליום ההילולא

המנהגים שעורר כ"ק אדמו"ר בכמה
הזדמנויות בקשר ליום ההילולא

פירוט ההכנות ליום ההילולא

בהמשך להמדובר לעיל ע"ד ההכנות ליום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר ביום העשירי ("העשירי יהי קודש") לחודש שבט, החל מ"שלושים יום לפני החג" ההילולא, עשירי בטבת . . יש להוסיף ולזרז ("אין מזרזין אלא למזרזין") ובפרט בהנוגע לענינים דמעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר".

. . ומובן, שמצד גודל חשיבות הענין צריכה להיות "הכנה", עד להכנה רבה כאמור, שלושים יום לפני החג.

. . ולכן הצעתי ובקשתי, אשר, במשך כל יום ויום משלושים ימי ההכנה לעשירי בשבט -

יוסיף כאו"א, כולל גם קטנים וקטנות, (א) בלימוד התורה, (ב) ובנתינת הצדקה (בהוספה על לימוד התורה ונתינת הצדקה לפנ"ז).

ובפרטיות יותר . . בימים אלה יוסיף כאו"א בלימוד התורה - הן בעלי עסק (רוב ישראל) שיוסיפו עוד יותר בקביעות עתים לתורה, הן בכמות הזמן והן באיכות הלימוד, והן (עאכו"כ) יושבי אוהל, שכל ענינם הוא לימוד התורה, הרי בודאי שצריכים להוסיף ביתר שאת וביתר עוז (הן בכמות והן באיכות) בלימוד התורה.

. . וכדאי ונכון, שבמשך שלושים ימי ההכנה אלה, יעבור כאו"א "בחינות" אצל ה"רב" שלו, . . וזאת למודעי: כל אלו ששמותיהם לא יגיעו לקראת סיום עשרה ימים, וכן לקראת סיום עשרים ימים, ולסיום כל השלושים יום, בעשירי בשבט - הרי, פירוש הדבר הוא, שלא קיימו הנ"ל שלא נבחנו אצל ה"רב" ג"פ במשך שלושים ימי ההכנה.

ויש להוסיף בזה: הצעה הנ"ל היא - לכאו"א, הגדולים עם הקטנים, מאנשי שלומינו, דנשיאנו ממשיכי אדה"ז. כולל - אלו שיצטרפו מחר להיות מאנ"ש. כלומר, ענין השייך לכאו"א מישראל.

(אור ליי"ב טבת ה'תשמ"ז - ספה"ש ח"א עמ' 342 ואילך)

לימוד חמשה פרקי משניות

וכמו"כ בנדוד"ד - שהענין הכי נעלה שיכולים "אריינכאפן" עד היארציית, הוא, ההתקשרות אל הרבי, שנעשית ע"י לימוד תורתו והליכה באורחותיו.

ובהתאם לכך - הנני להציע כמה דברים שיעשה כל אחד עד היארציית:

בנוגע ללימוד משניות - יקבל כל אחד על עצמו ללמוד ולסיים עד היארציית חמשה פרקי משניות, שכן, משנה אותיות נשמה, וחמשה פרקים במשנה הם כנגד חמשה השמות שנקראו להנשמה, נפש רוח נשמה חי' יחידה.

. . וע"י לימוד חמשה פרקי המשניות יתוסף בחיזוק ההתקשרות עם הרבי - לא רק נפש עם נפש (שזה נעשה ע"י לימוד פרק אחד), ולא רק רוח עם רוח (ע"י שני פרקים), ולא רק נשמה עם נשמה (ע"י שלשה פרקים), ולא רק חי' עם חי' (ע"י ארבעה פרקים), אלא גם יחידה ... (כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק בבכי, ואח"כ סיים): עם יחידה (ע"י חמשה פרקים),

ויתירה מזה - שע"י יחידה, עם היותה רק שם לעצם הנשמה, מ"מ, כיון שנקראת "יחידה" על שם שמיוחדת עם בחי' יחיד, נעשה על ידה גם ההתקשרות והדביקות דהעצם בהעצם!.

. . והעיקר - שילמדו המשניות, בע"פ או בפנים, עם ריבוי מפרשים או מעט מפרשים וכו', ויסיימו עד היארציית, ושלא יצטרכו לעורר ולהזכיר על זה, שהרי בודאי כולם קיבלו זאת על עצמם מתוך חביבות..

(משיחת י"ט כסלו ה'תשי"א - תו"מ ח"ב עמ' 521)

לימוד המאמר שנתן הרבי ליום הסתלקותו

והצעה נוספת - בנוגע ללימוד תורתו:

א' שאל במכתב אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר כיצד תהי' ההתקשרות שלו אליו מאחר שאינו מכירו פנים,

- השואל לא ראה את הרבי, והי' נדמה לו שגם הרבי לא ראה אותו... -

והשיב לו כ"ק מו"ח אדמו"ר שההתקשרות היא ע"י לימוד תורתו ושמירת התקנות וכו'. - הרבי לא אמר לו שיתקשר אליו ע"י עניני מופתים, או ע"י נסיעה אליו, אלא ע"י לימוד תורתו כו'.

ובהתאם לכך הנני להציע שלקראת היארצייט ישנן כל אחד המאמר (כולו או חלקו) שנתן כ"ק מו"ח אדמו"ר ליום הסתלקותו, ומזמן לזמן, כשנמצא במבוכה, או שישנם אצלו ספקות, או במצב ש"פגע בכך מנוול זה" - יחזור במחשבתו מאמר זה.

- בהשיחה די"ט כסלו סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבשנת תר"ף, שנת הפרידה, שבה נפרד מאביו כ"ק אדמו"ר נ"ע, הרבה כ"ק אדנ"ע לדבר עמו אודות המאמר ד"ה והדרת פני זקן שבלקוטי תורה (סוף פרשת קדושים). במאמר זה מבאר גודל המעלה שדברי תורה חקוקים במוחו, שאז, גם בשעה שאינו עוסק בתורה, הקב"ה שוכן עד בקרבו (ולכן צריך לעמוד מפני ת"ח גם בשעה שאינו עוסק בתורה, מפני שדברי תורה חקוקים במוחו).

ועד"ז בעניננו: השינון והבקיאות בהמאמר - מלבד התועלת להתקשרות בעת חזרת המאמר, הרי, גם בשאר הזמנים יהי' מוחו ממולא בתורתו של הרבי, שבתורה זו מסר הרבי את עצמו ("דער רבי האט זיך אפגעגעבן") לחסידים, ובמילא, נמצא הוא בהתקשרות תמידית עם הרבי, וכלשון הלקו"ת: "בלי שום הפסק ופירוד לעולם אפילו רגע אחד".

ובענין זה לא נוגע כ"כ הכמות, שינון כל המאמר, או (אם מצד איזה סיבה שהיא אינו יכול לשנן כולו) מחצית המאמר; בעיקר נוגע האיכות - שיהיו חקוקים במוחו, אותיות החקיקה, מים חיים, וזחלין, מי מעיין, שמחברים עם המקור, עצם הנפש...

(משיחת י"ט כסלו ה'תשי"א - תר"מ ח"ב עמ' 621)

להוסיף בנתינת הצדקה

והצעה שלישית שבכל יום ויום עד להיארצייט יוסיף כל אחד בנתינת הצדקה.

- כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם בשם אביו כ"ק אדמו"ר נ"ע, שכללות הענין דאמירת קדיש אחרי הרביים הוא לא (כ"כ) בתור סגולה עבורם, אלא (בעיקר) עבור אלה שאומרים הקדיש. ועד"ז בנדו"ד, שנתנת הצדקה היא לא בתור סגולה עבור הרבי, אלא עבור נותני הצדקה, שע"ז יתוסף בההתקשרות שלהם.

נתינת הצדקה צריכה להיות מתוך כוונה לקיים מצוה של הקב"ה, אבל, ביחד עם זה, בודאי שפעולה זו תועיל גם לחיזוק ההתקשרות.

(משיחת י"ט כסלו ה'תשי"א – תר"מ ח"ב עמ' 721)

בימים שלפני יום ההילולא נוגע לחזק ההתקשרות

ופשיטא - להזהר שלא תהי' חלישות ח"ו בענין ההתקשרות אל הרבי, היינו, לא רק שלילת הפסק ההתקשרות ח"ו, אלא גם שלילת איזו חלישות עכ"פ בקיום תקנותיו של הרבי וכיו"ב.

. . וענין זה - חיזוק ההתקשרות - נוגע במיוחד בעמדנו בימי ההכנה ליום ההילולא:

הכח והיכולת להצטרף ולהתלוות אל הרבי בעליותיו ביום ההילולא, אינו מצד הכוחות שלנו ("די אייגענע כוחות"), אלא מצד ההתקשרות עם הרבי ("דער פארבונד מיט'ן רבי'ן").

. . ולפיכך, בעמדנו עתה קודם יום ההילולא נוגע ביותר ענין ההתקשרות, ופשיטא, התנועה דשלילת היפך ההתקשרות ח"ו, לא להיות מנותק ונפרד ("אפגעריסן") ח"ו מהרבי, כמדובר לעיל, שהבן אינו רוצה שאביו לא יהי' אביו ח"ו, וע"י ההתקשרות עם הרבי יכולים להצטרף אל העליות שביום ההילולא.

(משיחת ש"פ וארא ה'תשי"ב – תר"מ ח"ד עמ' 872)

להשפיע על "מנין" יהודים במחשבה דיבור ומעשה

... היתה ההצעה שלקראת י"ט כסלו ישתדל כל אחד לפעול על מנין יהודים במחשבה דיבור ומעשה: במחשבה - ענין מסוים בנוגע לעבודת התפילה, בדיבור - בנוגע לתלמוד תורה, ובמעשה - בנוגע לקיום המצוות.

. . ובענין זה ניתנה "הנחה" - שבהמנין יכולים לכלול גם קטנים, ע"פ דברי הרא"ש שבהשראת השכינה על עשרה מישראל נכללים גם קטנים.

ובנוגע לפועל:

רבים השלימו - ב"ה - עד י"ט כסלו את הפעולה על מנין יהודים, אבל, יש כאלה שלא השלימו המנין, ויש גם כאלה שאפילו לא התחילו הפעולה בזה.

והעצה לזה - ע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בביאור הלימוד והוראה מענינו של פסח שני, שאף פעם לא אבוד ("עס איז ניטא קיין פארפאלן"), יכולים תמיד לתקן, אפי' מי שהי' טמא, מי שהי' בדרך רחוקה, ואפילו "לכם" שהי' זה ברצונו, מ"מ, יכולים לתקן, ולא עוד אלא שעושים מזה יו"ט ("א גאנצער יו"ט מיט א גאנצן שטורעם") כמו פסח ראשון, וכל זה בשביל מיעוט מישראל (שהרי רובו של ציבור אינו נדחה לפסח שני), ועד ליחיד מישראל, כיון שאצל הקב"ה חשוב ויקר אפילו יהודי אחד.

וזהו המוסר השכל בנוגע לענינו - שכל מי שעדיין לא השלים המנין שלו, יכול וצריך

להשלים את המנין עד להיארצייט ביו"ד שבט (וכל המקדים הרי זה משובח), ולידע שזהו ענין שנוגע להתקשרות עם הרבי (ע"י ההליכה באורחותיו) בנפש רוח נשמה חי' ויחידה.

(משיחת י"ט כסלו ה'תש"א – תר"מ ח"ב עמ' 031)

בהמשך להאמור אודות חיזוק ההתקשרות - יש להזכיר עוד הפעם ההצעה שכאו"א "יגיש" לרבי מנין של יהודים שפעל עליהם במחשבה דיבור ומעשה.

הצעה זו באה על יסוד הידיעה שבודאי יהי' לרבי קורת רוח מזה שכאו"א יפעל על עשר יהודים.

(ש"פ ויגש ה'תש"א – תר"מ ח"ב עמ' 461)

לפרסם על ההכנות המתאימות ליום ההילולא

יש לעורר ולפרסם בכל מקום ומקום (נוסף על הפעולות בד' אמותיו של בעל ההילולא) על דבר ההכנות המתאימות ליום ההילולא, ועל אחת כמה וכמה על דבר ההנהגה המתאימה ביום ההילולא.

(ש"פ בא ה'תנש"א – תר"מ ח"ב עמ' 461)

לעורר ולפרסם בכל מקום ומקום שיעשו בעוד מועד את ההכנות המתאימות לכל הענינים ומנהגים הקשורים עם יום ההילולא (שכבר נדפסו בפרטיות) - בנוגע לתפלות היום; הוספה בלימוד התורה, כולל לימוד תורתו של בעל ההילולא; הוספה מיוחדת בנתינת הצדקה, וכו';

ועוד וגם זה עיקר: לארגן שביום ההילולא תהיינה התוועדויות בכל מקום ומקום, באופן ד"ברוב עם הדרת מלך" - בכל מקום מתאים לפי תנאי המקום והזמן בכדי שיהי' "ברוב עם" עד כמה שאפשר.

וההכנות לזה בעוד מועד צריכים להיות במיוחד בשנה זו, כאשר יום ההילולא חל בערב שבת, שבו ביום קשה לערוך התוועדות "ברוב עם", כיון שעסוקים בהכנות לשבת. ועד"ז בליל שבת, כיון שצריך לסעוד סעודת שבת ביחד עם בני ביתו וכו', ואפילו ביום השבת - גם זה מוגבל רק לאלו הנמצאים בסמיכות מקום.

(משיחות ש"פ בא, ד' שבט ה'תשמ"ח – תר"מ התוועדויות תשמ"ח ח"ב עמוד 862)

בשבוע שלפני ההילולא יש לערוך חשבון צדק

דארף דאך זיין דעם חשבון, צי מ'האט געטאן אלץ וואס דער בעל ההילולא פון דעם חודש האט געוואלט, און אלץ וואס ער האט פארלאנגט, וואס וויבאלד אז ער האט דאס געמאנט, איז א סימן אז מ'האט געהאט כוחות אויף דערויף, דארף זיין דער חשבון צי מ'האט אלץ אויסגעפירט (אפילו ניט בעטנדיק קיין כח נוסף),

און דער חשבון דארף זיין א חשבון צדק, ווי עס איז דא דער ווארט פון רבי'ן מהר"ש אז דער אויבערשטער נארט מען דאך זיכער ניט אפ ח"ו, און די וועלט נארט מען אויך ניט אפ, נאר ער נארט זיך אליין אפ, איז דען א קונץ אז א נאר זאל אפנארן א נאר? וואס וויבאלד אז מ'האט דאס אונז דערציילט, איז א סימן אז דאס איז אויך א נתינת כח אז דאס קען אזוי זיין.

. . . איז אזוי ווי עס זיינען געבליבן זיבן טעג, איז ע"ד ווי עס שטייט בנוגע די שבעה ימים שבין ר"ה ליוה"כ, איז פארוואס איז עס דוקא זיבן טעג, ניט מער און ניט ווייניקער, ווייל מ'דארף האבן אלע ימי השבוע, אז זיי זאלן מכפר זיין אויף אלע טעג פון א גאנץ יאר,

עד"ז בנדר"ד - זיינען געבליבן זיבן טעג ביז דעם יום ההילולא, איז אזוי ווי דאס איז דער שנת העשרים להסתלקות, איז מהיושר ונכון וראוי וענין גדול מאד מאד, אז במשך פון די זיבן טעג זאל מען מאכן א חשבון, זונטאג אויף אלע זונטאג'ס פון די צוואנציק יאר, צי מ'האט זיך געפירט ווי עס דארף צו זיין, און מאנטאג אויף אלע מאנטאג'ס, ועד"ז כל ימי השבוע, מאכן א חשבון אויף די אלע צוואנציק יאר.

ועי"ז וועט מען ארויסגיין פון מצרים, און אין אן אופן פון "וניצלתם את מצרים", אז מ'גייט ארויס בשלימות, וואס דאס וועט זיין בביאת משיח צדקנו.

(ש"פ וראא ה'תש"ל)

ההחלטות שבשבת שלפני ההילולא, וענין העלי' לתורה

וואס מכל האמור לעיל איז מובן, אז די פעולות וואס מען טוט אין דעם שבת שלפני יו"ד שבט דארפן זיין אין אן אופן ווי אן אבר וואס איז ממשיך אור, ד. ה. אז זיי זאלן זיין אין אן אופן אז זיי זיינען ממשיך ברכה אויף די פעולות פון יו"ד שבט

. . וואס די פעולות פון יו"ד שבט זיינען זיי א כלי אויף מקבל זיין אלע ברכות והמשכות וואס קומען ביום זה.

ובפשטות מיינט דאס, אז אין דעם שבת דארפן זיין די החלטות בענין הפעולות פון יו"ד שבט [נוסף אויף די החלטות וואס מ'האט שוין אנגענומען אנהויבענדיק פון ר"ח אן].

און ניט נאר החלטות במחשבה אדער אפילו בדבור, נאר עס דארף זיין עשי', מעשה בפועל, כפי האפשרי אום שבת.

דער ענין העשי' בנוגע לפועל: ס'איז דא דער ענין התפלה וואס איז דא בשבת, ואדרבה, עיקרו איז בשבת, ווארום די תפילות פון כל ימי החול זיינען נכלל אין שבת, און אין זיי איז דא מעין שבת.

און אויך דער ענין פון "ויקהל משה", ווי עס שטייט אין מדרש: "אמר הקב"ה למשה (דער "רעיא מהימנא"). . עשה לי קהילות גדולות בשבת כדי שילמדו הדורות הבאים אחריו להקהיל קהילות בכל שבת. . . ללמוד בהם תורה לרבים", נוסף צו די שיעורים הקבועים וואס זיינען דא אויך בשבת.

וואס דאס איז אויך פארבונדן מיט דעם מנהג וואס איז נתפשט און נתקיים געווארן, אז בשבת שלפני יו"ד שבט איז מען עולה לתורה בתור הכנה צו יו"ד שבט, וואס דאס איז מנהג נכון וטוב, און אויך אט די וואס קענען דאס ניט טאן בפועל (מפני סיבות) - זיינען זיי עולה במחשבה, און "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", וואס דער ענין העלי" לתורה איז כשמו - אז מען איז עולה צו דער בחי' פון תורה.

און די עלי" לתורה גיט א התעוררות און א תוספת כח ביתר שאת וביתר עז אין דעם לימוד התורה בימים שלאח"ז, סיי אין לימוד הנגלה, און סיי אין לימוד החסידות, וואס עס איז דאך "תורה אחת לכולנה", ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האט זיך געקאכט אין דעם,

און אויך אין דער גדלות פון לימוד ("גדול לימוד"), וואס דאס איז - ווען עס ברענגט צו קיום המצוות - אז דער קיום המצוות זאל זיין בהידור איז אן ענין פון "עלי" ("גדול") אין קיום המצוות עצמם.

וואס דורך די ענינים במעשה אין יום השבת - איז מען ממשיך א ברכה אין די פעולות פון יו"ד שבט.

(ש"פ בא ה'תשמ"א)

שבת זה הוא השבת שלפני - ומיני' מתברך - עשירי בשבט, יום ההסתלקות-הילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר

ושייכות מיוחדת לשבת זה עם יום ההילולא, שהרי, כבר בשבת מתחילים לעסוק בעניני ההילולא - כידוע פרטי ההנהגות ע"פ מנהג ישראל בשבת שלפני ההילולא, עלי" לתורה, וכיו"ב ("נהרא נהרא ופשטי").

ועאכו"כ ביום הילולא של צדיק, שביום הסתלקותו (ועד"ז ביום ההילולא שלו מידי שנה), "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו" עולים ונכללים למעלה, ו"מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה . . . ופועל ישועות בקרב הארץ".

ובפרט ביום ההילולא של נשיא הדור, ש"הנשיא הוא הכל", ובלשון הרמב"ם "לב כל קהל ישראל" - מובן, שיום ההילולא שלו וההכנות לכך בשבת שלפניו שייכים לכל אחד ואחד שבדור.

וזהו גם היסוד להצעה שבשבת שלפני עשירי בשבט יעלה כל אחד לתורה, שהרי יום ההילולא של הנשיא שייך לכל יהודי, "הוא הכל".

ובפרט בשנה זו שהשבת שלפני יום ההילולא הוא ש"פ בא, והרי ההסתלקות (בשנת תש"י) היתה בשבת פרשת בא.

ומזה מובן שהשבת שלפני עשירי בשבט (ובודאי ביום עשירי בשבט) הוא זמן זכאי ועת רצון וצריכים לנצלם כדי להתחזק ב"כל מעשיו ותורתו ועבודתו" של בעל ההילולא, ללכת "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו".

(משיחות ש"פ בא, ד' שבט ה'תשמ"ח - תו"מ התוועדות ח"ב עמוד 862)

לימוד המאמר וההשפעה שישפיע הרבי ביום ההילולא

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א.

ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים וכל הקרובים לחסידות וחסידים די בכל אתר ואתר, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת בא יום הגדול והקדוש הוא יום עשירי בשבט, יום הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ - הנני לעורר אודות מאמרו שנתן להדפיס ליום ההסתלקות, הוא ד"ה באתי לגני - יו"ד שבט תשי"א,

אשר בטח תלמדו אותו בליל ויום ההילולא.

ובלשון נשיאנו במכתביו (קונטרס ג, קונט' לו):

מסוגל הוא היום הזה להתקשר בעץ החיים, אשר כאו"א מאנ"ש יזכה שיאיר עליו ועל כל ב"ב שיחיו זכות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר מסר ונתן נפשו הק' עלינו להדריכנו במעגלי צדיקי יסוד עולם הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להושע בבני חייה ומזונא רויחא.

אנ"ש ותלמידי התמימים יחיו, התעוררו ובאו לחצרות ה', בבתי כנסיות ובתי מדרשות אל התפלה ואל למודי השיעורים ברבים, והתועדו באהבת רעים לחזק את הלימודים בתמיכת לומדי תורה ועוסקים בעבודת השי"ת.

אנ"ש ותלמידי התמימים, וכל הנוטלים חלק בדרכי החסידים והחסידות עמדו הכן כולכם, אתם נשיכם בניכם ובנותיכם, לקבל ברכת הוי' בשפעת חיים ופרנסה טובה ונחת מיוצאי חלציכם, אשר ישפיע השי"ת לכם ולנו על ידי התעוררות רחמים רבים ממקור הרחמים והחסדים האמתים, ע"ד מכניסי רחמים, אשר יעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בעל ההילולא, וברוכים תהיו בבני חייה ומזונא רויחא.

מנחם מענדל שניאורסאהן

(אג"ק ח"ד עמ' קמא)

הנהגות ליום ההילולא

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א.

ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים, אל המקושרים או השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה

נבג"מ זי"ע הכ"מ, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלת רבים אודות סדר מפורט ביום העשירי בשבט הבע"ל, הוא יום היארצייט של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הנני בזה להציע:

בשבת קדש שלפני היארצייט ישתדלו לעלות לתורה.

אם אין מספר העליות מספיק - יקראו בתורה בחדרים שונים, אבל לא להוסיף על מספר הקרואים.

ישתדלו שהמפטיר יהי הגדול שבחבורה - בריצוי רוב המנין - או על פי הגורל.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום היארצייט, ונכון לחלק שיתפלל אחד ערבית, שני - שחרית, שלישי - מנחה כדי לזכות בזה מספר יותר גדול של אנ"ש.

להדליק נר שידלק כל המעת לעת. אם אפשר בקל - נר של שעה.

בשעת התפלות ידלקו חמשה נרות.

אחר התפלה (בבקר - אחר אמירת תהלים) ילמוד (יסיים) המתפלל לפני התיבה פכ"ד דכלים ופ"ז דמקוואות. אח"כ יאמר המשנה ר' חנניא בן עקשיא כו' ויאדיר. בלחש - איזה שורות בתניא, קדיש דרבנן.

אחר תפילת ערבית - יחזרו חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס בקונטרס עד) בע"פ. ואם אין מי שיחזור בע"פ ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפילת הבוקר. ולסיימו אחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה - פרק תניא. וכן לאחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה ירים כל אחד תרומה להענינים השייכים לנשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפלת מנחה.

לאחר תפלת הבוקר וחזרת הדא"ח - יקרא כל אחד פ"ג (כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להכנס ליחידות, או עכ"פ לראות את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ - יצייר לעצמו, בעת קריאת הפ"ג, כאלו עומד לפניו. להניח הפ"ג אח"כ בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ולשלחו (אם באפשרי - בו ביום) על מנת לקראתו על ציון שלו.

במשך המעת לעת - ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם.

במשך המעת לעת לעשות התועדות.

לקבוע שעה במשך המעת לעת - לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו.

במשך המעת לעת - לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי כנסיות ובבהמ"ד אשר בעיר לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר תקנתו ע"ד אמירת תהלים, לימוד חומש עם פירש"י - ובמקומות המתאימים - גם ע"ד לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה. - אם באפשרי לעשות כל הנ"ל מתוך

התועדות.

במשך המעט לעת - לבקר (המוכשרים לזה) במקום כנוסי הנוער החרדי - ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער שלעת עתה עדיין אינו חרדי - ולבאר להם איך שחבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר להם את אשר תבע מהם והתקוה והבטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולת הנוער.

* * *

מובן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום, ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי היארצייט ובפרט ביום הש"ק שלאחריו.

* * *

והוי' יחיש ביאת גואלנו והקיצו ורננו שוכני עפר, ונשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעל ההילולא, בתוכם ישמיענו נפלאות וינהלנו בדרך העולה בית א-ל.

מנחם מענדל שניאורסאהן

הנני בזה: ראה ג"כ מכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ע"ד יארצייט הראשון של אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (חכמי ישראל בעש"ט, ע' לג).

יקראו . . אבל לא [להוסיף]: הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בשם אביו. ועיין שו"ת צ"צ חאו"ח סל"ה.

של שעוה: ר"ת ה'קיצו ו'רננו ש'וכני ע'פר.

חמשה נרות . . (יסיים): ראה קונטרס ב' ניסן ה'תש"ח, וה'תש"ט.

בלחש . . בתניא: כך נהג כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

(אג"ק ח"ד עמ' קמב)

להסתכל עוה"פ במכתב של מנהגי יום ההילולא, ולא להסתמך על הזכרון

. . ע"ד"ז איז אויך בנוגע צו יו"ד שבט: אז די אלע ענינים וואס דארף געטאן ווערן נאך פאר יו"ד שבט אלס הכנות ליום זה, ועאכו"כ די ענינים וואס דארפן געטאן ווערן ביו"ד שבט עצמו, וועגן וואס ס'איז גערעדט געווארן בשנים שלפנ"ז - דארף מען טאן אויך בשנה זו.

און מ'דארף ניט נאכאמאל איבער'חזרן וואס די ענינים זיינען, ווארום מ'האט שוין אויך געדרוקט. וואס די כוונה אין דעם ריידן איז ניט בכדי מ'זאל האבן נאך עטלעכע שורות צו פארשרייבן אין דער רשימה, נאר בכדי מ'זאל אין דעם אריינקוקן און טאן בפועל ווי דארטן שטייט.

און מ'זאל טאקע דארטן אריינקוקן אינעווייניק, און נישט פארלאזן זיך אז מ'געדענקט וואס

עס שטייט דארטן. ווארום זכרון קען ניט זיין אין יעדער פרט, ובפרט נאך אז דער קולגינקער מישט זיך אריין און העלפט אים פארגעסן וואס ער האט געליינט, וויבאלד אז אים איז דאס מער נוגע ווי אנדערע.

און טאן די אלע ענינים אין אן אופן פון להעלות בקודש - נאכמער וויפל מ'האט געטאן בשנים שלפנ"ז, און אין אן אופן פון "יגעת" וואס דעמאלט וועט זיכער זיין "ומצאת", אז דערפון וועט ארויסקומען באין ערוך מערער ווי לויט דער יגיעה וואס ער האט אין דעם אריינגלייגט, ווי א מציאה, וואס איז ניט לפי ערך העבודה.

(ש"פ וואר א'תשמ"א)

להיות על הציון

תמי' קצת שלא הי' כאן לא בי"ט כסלו ולא ביום ההילולא להשתטח על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואף אם אמת נכון הדבר שיש אצלו טעם ותירוץ ע"ז, הנה אין זה נוגע אלא בענין שכר ועונש שלא להענישו ח"ו מה שלא הי' נוכח כאן, אבל ידוע בענין דאונס רחמנא פטרי' - [כ] מאן [ד]עביד לא אמרינן, ובטח האריכות בזה אך למותר.

(ט"ו שבט ה'תשי"ב - אג"ק ח"ה עמ' ריב)

גם כשמשיח יבוא יש להתנהג בהנהגות ההילולא

וכיון שנשאר חמשה עשר יום עד להיארצייט, יום ההילולא של נשיאינו, ובמענה על שאלת כו"כ אודות הסדר ביום זה - הצעתי, שסדר ההנהגה ביום ההילולא בשנה זו יהי' - במידה האפשרית - כפי ההצעה שנכתבה אשתקד, ובודאי יוכלו למלאותה גם בשנה זו.

. . ובפרטיות יותר - הן בנוגע לעלי' לתורה בשבת קודש שלפני יום ההילולא, ועד"ז בנוגע לסדר ההנהגה ביום ההילולא עצמו.

וגם כשיעזור הקב"ה שעד אז כבר תהי' ביאת משיח צדקנו, ומה גם ש"הקיצו ורננו שוכני עפר", והוא בתוכם, יכול להיות עוד לפני זה, ויש כמה ראיות בש"ס ומדרשים שיכול להיות הענין ד"הקיצו ורננו" אצל יחידי סגולה לפנ"ז, וגם הי' לפנ"ז; ובפרט כאשר המדובר בנוגע לנשיא שצריך להוציא את צאן מרעיתו מחושך כפול ומכופל כזה -

אין זה מבלבל לסדר האמור ביום ההילולא, כיון שגם אז יהי' זה יום ההילולא, ומה איכפת ("וואס הארט") אם זה באופן למטה מעשרה טפחים או למעלה מעשרה טפחים?! - וכיון שאין סתירה בדבר, יכול להיות הסדר כדאשתקד.

(כ"ד טבת ה'תשי"ב - תו"מ ח"ד עמ' 262)

הנהגות של יום ההילולא הם לכל הדור

וואס כאן איז אויכעט המקום דערמאנען - און ווי געזאגט פריער מ'דארף ניט איבער'חזר'ן נאכאמאל די פרטים. בנוגע צו די הנהגות פון יום ההילולא, די הנהגות אין דעם שבת שלפני יום ההילולא, און אין די הנהגה שבכל יום שלפני יום ההילולא איז שייך לכל דורו, וואס ער איז דאך נשיא דורנו, עאכו"כ אין ר"ח פון דעם חודש וואס העשירי בו יהי' קודש, בעשתי עשר חודש באחד לחודש, והולך ומוסיף ואור,

ובקרוב ממש, ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם.

(ר"ח שבט ה'תשמ"א)

שינוי הרגילות

האמור לעיל אודות שינוי הרגילות שייך גם בנוגע להתקשרות אל הרבי:

עומדים אנו בסמיכות ליום היארצייט, שבו נעשית עלי' גדולה ביותר אצל הרבי, ובמילא, גם אצל המקושרים אליו, כהבטחתו שנשיאי ישראל לא יפרדו מעל צאן מרעיתם.

אלא שלזה צריך הכנה וכלי - עבודת התשובה - שינוי הרגילות, שעיי"ז מתעלים עם הרבי בכל עליותיו, ועוד ועיקר, שזוהי ההכנה לעלי' הכי עיקרית - ביאת המשיח.

ועד"ז בנוגע לקיום ברכותיו והבטחותיו של הרבי, שהכלי לזה הוא שינוי הרגילות...

. . והעצה לזה - לשנות את הרגילות, וכאמור, אפילו דבר קטן, משהו (כמו הקוץ שלמטה שאינו אלא משהו) בלבד, אלא שעשייתו אינה ע"פ הרגילות אלא יותר מרגילותו, מצד קבלת עול, ועיי"ז מתקשרים עם הקוץ שלמעלה, בחינת היחידה של הרבי.

ובלשון הפיוט: "חבוקה ודבוקה בך, טוענת עולך, יחידה לייחדך" - שכדי להיות "חבוקה ודבוקה בך", צ"ל "טוענת עולך", ענין הקבלת עול, ועיי"ז נעשה "יחידה לייחדך".

(ש"פ וראא ה'תשי"א - תו"מ ח"ב עמ' 381-191)

כדי לעלות עם הרבי בעליותיו שביום ההילולא ה"ז ע"י העבודה ד"בכל מאודך"

ומזה מובן גם בנוגע לעניננו - יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעשירי בחודש שבט:

כיון שהעליות ביום ההילולא הן שלא בערך - לכן צריכים להשתדל שתהי' אצלנו היכולת והאפשריות ללכת ולהתעלות ("מען זאל קענען מיטגיין") ביחד עם הרבי.

- הרבי סיפר, שפעם אחת כשישב החסיד ר' יעקב מרדכי מפאלטאווא עם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע - לאחרי שכבר היו חברים במשך שלושים שנה, פרץ בבכי, באומרו אל כ"ק אדמו"ר נ"ע: במשך שלושים שנה האחרונות - אתם עליתם למעלה מעלה, ואנכי ירדתי למטה

מטה!...

ומשמעות הסיפור היתה, שכ"ק אדמו"ר נ"ע קיבל את הדברים בניחותא, היינו, שהסכים אל דברי הרי"מ, כיון שזאת היתה המציאות...

והגע עצמך:

ר' יעקב מרדכי הי' בעל דרגא, בעל צורה, עובד, ועבודתו היתה בקו המרירות (מצד מרה שחורה), ועם כל זאת, הרי לגבי עליותיו של כ"ק אדמו"ר נ"ע, לא זו בלבד שכל עניניו של הרי"מ לא היו בגדר מעלה ("זיינע ענינים האבן ניט געהייסן קיין מעלה"), אלא אדרבה, הם היו ענין של מטה!...

. . ומכל שכן בהנוגע אלינו - שלא זו בלבד שהעבודה שלנו אינה בערך לעליותיו של הרבי, שלכן הרי זה ענין ד"אוכס" אלא גם למטה מזה...

וכיון שכן, צריכים אנו להשתדל ביותר שלא לפגר ("ניט אפצושטיין")... אלא להצטרף ולהתלוות ("מיטהאלטן") אל הרבי בעליותיו - עיי"ז שהעבודה שלנו תהי' באופן ד"בכל מאודך", "מאוד שלך" עכ"פ, "אונדזער בלי גבול" (עם היותו באין ערוך אל העליות הבל"ג של הרבי).

(ש"פ וארא ה'תשי"ב - תר"מ ח"ד עמ' 772)

התוועדות לרבים ביום ההילולא

. . (ב) בקשר יום ההילולא השני - יו"ד שבט - הממשמש ובא, הנה בטח ישתדלו בזה בהתוועדות לרבים באופן המתאים, וכן גם כן אשר במענה על שאלת רבים, הנה דעתי הוא, שהסדר יהי' בפרטיות כמו שכתבתי במכתב דאשתקד.

(מכתב מיום א' שבט ה'תשי"ב - אג"ק ח"ה עמ' קעז)

שמירת מנהגי יום ההילולא מהוה נתינת פ"נ לבעל ההילולא

בא' ממכתביו מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר גודל הענין דשמירת יום ההילולא של צדיק בלימוד והתוועדות, ובו מספר אודות יום ההילולא ט' כסלו שנת תרנ"ז, שחל בשבת פרשת ויצא (כקביעות שנה זו), ואז אמר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע מאמר ד"ה והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהי' בית אלקים, ובהתוועדות שהתקיימה אז אמר כ"ק אדמו"ר נ"ע: שמירת יום ההילולא בלימוד תורתו של בעל ההילולא ובעריכת התוועדות, היא, פדיון נפש שנותנים לבעל ההילולא.

נקל לשער שאילו היתה אפשרות להכנס עתה אל אדמו"ר האמצעי וליתן לו פדיון, הי' בודאי כל אחד ממנהר להכנס ("ער וואלט גארניט געקלערט און וואלט באלד אריין") וליתן פדיון.

וע"פ האמור ישנה האפשרות עתה ליתן פדיון לאדמו"ר האמצעי - בהתוועדות שמתקיימת עתה, ובלימוד תורתו (לאחרי ההתוועדות, כשכל אחד יחזור לביתו), ללמוד ענין בא' מספריו

של אדמו"ר האמצעי, בעל ההילולא.

(ט' כסלו ה'תש"א – תר"מ ח"ב עמ' 501)

האופן של ההילולא של הרבי – שמחה

ההילולא של הרבי, כ"ק מו"ח אדמו"ר, נקבעה בהשגחה פרטית כפי המתאים לאופן עבודתו: עצבות - אינו שייך כלל, אלא המדובר אפילו אודות שלילת המרירות. האופן שבו נקבע ההילולא של הרבי הוא - בשמחה.

. . וטעם הדבר - לפי שעבודתו שעבד בה כל ימי חייו היתה ג"כ באופן כזה, לקרב ולהעלות את כל בני ישראל, אפילו ה"בריות", בדרך של קירוב ונועם, מתוך כוונה לפעול את ה"מקרבן לתורה", לפעול אצלם "לחזות בנועם השם", ולגלות את חלקם בתורה וחלקם במצוות.

(י"ד שבט ה'תשט"ז – תר"מ חט"ז עמ' 24)

ההילולא צריכה להמשיך תוספת חיים בכל העניינים ומתוך שמחה

וכן הוא אצל הצדיקים המגלים פנימיות התורה:

כיון שענינם הי' להמשיך ולגלות פנימיות התורה בנגלה דתורה, ומנגלה דתורה יומשך בחיי היום יומיים, כך שבאופן ההנהגה במחשבה דבור ומעשה יהי' ניכר שמדובר אודות יהודי הקשור עם פנימיות התורה, "אילנא דחיי" -

הנה גם בנוגע אליהם נקבע המנהג בכ"מ שיום הסתלקותם יהי' ענין של "חיים עד העולם", היינו, להמשיך תוספת חיים בכל העניינים, אפילו בעניני העולם,

ובאופן שההמשכה תהי' לא מתוך תנועה של "מיעוט חלבי ודמי", אלא כתורת הבעש"ט על הפסוק "כי תראה חמור שונאך וגו'", שאע"פ שה"חומר" הוא ה"שונא" של הנשמה, מ"מ, צריך להיות "עזוב תעזוב עמו", היינו, לעבוד את ה' לא ע"י סיגופים ותעניות, אלא דוקא ע"י הגוף וכחותיו, ובשמחה.

וזהו אחד הטעמים להמנהג לערוך "יום הילולא" - שמחה - ביום ההסתלקות של הנשיאים הקשורים עם פנימיות התורה.

והכוונה אחת היא - להמשיך תוספת חיות ותוספת אומץ בכל העניינים דתורה ומצוות, ואח"כ יומשך גם בעניני הרשות, הן בהתנועה ד"קדש עצמך במותר לך", ועוד יותר בהתנועה ד"בכל דרכיך דעהו", שבאכילתו ובשתיתו ובכל עניניו תהי' עבודת ה' מתוך שמחה.

(י"ד שבט ה'תשט"ו – תר"מ ח"ג עמ' 022)

ההתבוננות של יום ההילולא צריכה להביא תוספת בענין "באר את התורה" בשבעים לשון

כמדובר לעיל אז די התבוננות בנוגע צו דעם יום ההילולא דארף פועל'ן אין ענינים פון מעשה בפועל, ווארום המעשה הוא העיקר - איז בנוגע צו די הוראות וועלכע מ'דארף ארויסנעמען פון דעם יום ההילולא, דארף מען ניט זוכן וואס זיינען געווען די ענינים וואס ער האט געמאנט פון יעדערן און האט געהאפט אז יעדערער וועט זיך עוסק זיין אין זיי.

און וויבאלד אז ער האט געמאנט די ענינים איז זיכער אז ער האט געגעבן די כוחות אז מ'זאל דאס קענען טאן, און האט געגעבן זיינע ברכות צו די אלע וואס וועלן זיך עוסק זיין אין די ענינים, ביז ברכות אין עניני עולם הזה, וואס "מה להלן עומד ומשמש אף עתה עומד ומשמש" - דארף מען ניט זוכן וואס זיינען געווען די ענינים וואס ער האט געמאנט, ווארום ער האט דאך אליין אנגעוויזן אין זיינע בריוו, און אין זיינע מאמרים ושיחות.

וואס ער האט דאך געמאנט אז אלע ענינים זאלן זיין פארבונדן מיט מעשה בפועל בעוה"ז, אפי' די ענינים פון תומ"צ וואס זיינען העכער פון העלם והסתר פון עוה"ז, זאלן זיי אויך זיין פארבונדן מיט א מעשה בפועל בעוה"ז כפשוטו.

. . ע"פ האמור לעיל איז פארשטאנדיק, אז די התעוררות בנוגע צו עבודת ה' [אין מחשבה דיבור ומעשה, "והמעשה הוא העיקר"], וועלכע מ'דארף נעמען פון היינטיקן שבת.

[אלס הכנה צו עשירי בשבת, "העשירי יהי' קודש".] איז פארבונדן (לכל לראש) מיט דעם ענין פון "באר את התורה הזאת":

געבן צו פארשטיין די תורה אין אן אופן אז ס'זאל זיין פארשטאנדיק "בשבעים לשון" (במדינה זו אין ענגליש, ועד"ז אין יעדער מדינה כלשונה).

. . און די הוספה ביתר שאת וביתר עז אין דעם ענין פון "באר את התורה הזאת לאמר" - איז די עבודה המיוחדת וואס דארף זיין אלס הכנה צו "עמדו הכן כולכם" אויף מקבל זיין אלע השפעות וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו גיט בכלל, ובפרט ביום ההילולא שלו - ווארום דער ענין פון "באר את התורה הזאת לאמר" איז געווען דער אויפטו פון כ"ק מו"ח אדמו"ר.

(מוצאי ש"פ וארא ה'תשל"ח)

הטעם לאמירת תחנון ביום ההילולא - להעלות גם את הגוף

שאלתי פעם אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר מהו הטעם שאצל חסידי חב"ד נוהגים לומר תחנון ביארציט של צדיקים (דלא ככפולין), והשיב, שזהו הזמן היותר טוב לבקש ולפעול כו' ("וואו איז דא א בעסערע צייט אויף אויסבעטן"). ויש לומר הביאור בזה - שאצל פולין אין אומרים תחנון, מפני שהעלי' שביום היארציט אצל הצדיק ש"באמונתו יחי'" פועלת עלי' אצל כל מקושריו, שנמצאים במעמד ומצב שלמעלה מהענינים שצריכים לומר עליהם תחנון (אף שאין

זה בדרך פנימיות); אבל חסידי חב"ד, שתובעים מהם פנימיות ועבודה דוקא, רוצים להעלות ("מיטנעמען") גם את הגוף, גוף רחוץ ("א אפגעוואשענעם גוף"), ולכן גם אז אומרים תחנון.

(כ"ף מנחם אב הישי"ת – תו"מ ח"א עמ' 271)

התעוררות רחמים מיוחדת ע"י לימוד תורתו של בעל ההילולא וחסידישע פארבריינגען

דער רבי דער נשיא שרייבט, אז ביום ההילולא איז דער בעל ההילולא מעורר רחמים רבים פאר די חסידים מיט זייערע ווייבער מיט די קינדער, נאר דאס איז א התעוררות רחמים רבים כללית, די חסידים וואס מאכן דעמאלט א קביעות עתים אויף לימוד התורה, מתורתו של בעל ההילולא, מיט א חסידישע פארבריינגען, איז דאס א התעוררות רחמים רבים מיוחדת, ווארום דאס איז דער פ"נ וואס חסידים דערלאנגען דעם בעל ההילולא.

(אור לכ"ד טבת ה'תשכ"ג)

שבת שלאחרי ההילולא

בשעת עס קומט דער שבת שלאחרי יום ההילולא - ווערט דעמאלט דער "ויכולו" מלשון שלימות אין דעם שלימות גופא פון דעם יום ההילולא - תכלית השלימות שבתכלית השלימות.

דער לימוד דערפון צו כל אנשי דורנו:

פון דעם שבת שלאחרי יום ההילולא . . באקומט יעדער איד פון דעם דור אנשים נשים וטף, כוחות צו מוסיף זיין באופן חדש ושלא בערך אין זיין עבודה, בלימוד התורה, קיום המצוות בהידור, ועבודת התפלה. ובכללות - די שלושה עמודים שעליהם העולם עומד, תורה, עבודה (תפלה) וגמילות חסדים (וועלכע זיינען כולל כל המצוות וכל עניני עבודה).

ובמיוחד אין דער עבודה המיוחדת פון דעם בעל ההילולא - הפצת התורה והיהדות בכלל, און הפצת המעיינות חוצה במיוחד, ביז אין חוצה שאין חוצה ממנו, כולל דורך מתרגם זיין חסידות בלשון עם ועם..

(ש"פ בשלח ה'תשמ"ז – ספ"ה תשמ"ז ח"א עמ' 613)

ימים שלאחרי ההילולא

ענין נוסף שצריכים להדגיש בבואנו מיום ההילולא, ובפרט בקשר לאורחים שהגיעו לכאן לקראת יום ההילולא, ומתכוננים לחזור למקומותיהם. ובהקדים:

מכיון שנשיא הדור (בעל ההילולא) - אחד הוא, "דבר אחד לדור", וביחד עם זה "הנשיא הוא הכל", "לב כל קהל ישראל" - הרי מובן, שענינו - לכל לראש - שבו ועל ידו מתאחדים כל בני דורו [ובפרט ההולכים בדרכיו ואורחותיו] ונעשים למציאות אחת - "הכל הוא הנשיא".

וענין זה מתערר ומתגלה ביותר - כאשר כו"כ מישראל מתאספים ובאים ממקומות שונים, כדי להיות בצוותא ביום ההילולא של נשיא הדור, היחיד ומיוחד שבדור.

ולכן, כאשר כאו"א מתכונן לחזור למקומו, למדינתו, לעירו ולשכונתו - זקוקים להשתדלות מיוחדת שהתאחדות שהיתה ביום ההילולא תהי' באופן ש"פעולה נמשכת", גם כאשר נפרדים - בגשמיות - איש איש למקומו.

וענין זה נפעל ע"י התכוננות ומחשבה במהותה של פרידה זו - שאינה אלא ענין חיזוני בלבד, מצד הגוף הגשמי, אבל מצד הנשמה [עיקר מציאותו של יהודי] - נמצאים תמיד במצב של התאחדות, ומכיון שכן, הרי "במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא", היינו, שגם כאשר כאו"א חוזר למקומו - הרי לאמיתתו של דבר נמצאים כולם במצב של התאחדות.

ובפרט כאשר התאחדות זו (שמצד הנשמה כו') באה לידי ביטוי במעשה בפועל - עי"ז שכולם מוסיפים בלימוד תורתו של בעל ההילולא [בהוספה על השיעורים הקבועים בתורה] ובקיום מעשים טובים בהתאם לציוויים והוראות של בעל ההילולא [בהוספה על כללות הענין דקיום המצוות], היינו, שלמרות שכאו"א נמצא במקומו הוא, מתאחדים כולם באותו ענין של מעשה בפועל.

וכדי להוסיף עוד יותר בענין האחדות - הנה מזמן לזמן צריכים להתכנס ולהתאסף יחדיו, כדי ללמוד יחד ענין בתורתו של בעל ההילולא, ולהחליט ביחד החלטות טובות בנוגע למילוי שליחותו של בעל ההילולא בהפצת התורה והיהדות בכל מקום שידו מגעת, ובאופן ד"איש את רעהו יעזורו" - בכל ענינים אלו.

ובהתאם לכך - יש להשתדל בעריכת "כנסים" בהקדם האפשרי למועד חזרת כאו"א למקומו, כדי לקצר את משך זמן הפרידה הגשמית (עד מועד ה"כנס") כל האפשרי, ומה טוב - ש"כנסים" אלו ייערכו במשך השבוע שמתברך מיום השבת דיום ההילולא, ש"מיני' מתברכין כולהו יומין".

(אור ל"ג שבט תשד"מ - תו"מ התוועדות ח"ב עמוד 098)

"חדש ההילולא"

ובהנוגע לאנ"ש והתמימים ביחוד ה"ז חדש ההילולא של נשיא דורנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע העומד ומערר ר"ר על כל השייכים ומקושרים אליו, וכנודע דבריו אשר רועי ישראל לא יפרדו מאת צאן מרעיתם.

(כ"ט טבת ה'תשי"ז - אג"ק ח"ד עמ' שכא)

הזמנה

-
- מאמר ד"ה ואתה תצוה תשמ"א
  - מכתב, א' שבט ה'תשי"א
  - משניות ללימוד ביום ההילולא

בס"ד. ש"פ תצוה, יו"ד אדר-ראשון ה'תשמ"א*

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד¹, וידועים הדיוקים בזה² דבכל הציוויים שבתורה נאמר צו את בני ישראל וכיו"ב, וכאן נאמר ואתה תצוה את בני ישראל. ולהוסיף, דהדיוק מ"ש ואתה תצוה הוא לא רק בהלשון אלא גם בהתוכן, דלשון ואתה תצוה משמע שמה הוא המצוה, וצריך להבין, הרי משה הוא השליח למסור לישראל את ציווי הקב"ה, ולמה נאמר ואתה תצוה. גם צריך להבין מ"ש ויקחו אליך, שיביאו השמן למשה³ (אליך), דלכאורה, כיון שהעלאת הנרות היתה ע"י אהרן, למה הוצרך להביא את השמן למשה. גם צריך להבין מ"ש שמן גו' כתית למאור, דלכאורה הול"ל שמן גו' להאיר. גם צריך להבין, דבפסוק שלאח"ז⁴ נאמר מערב עד בוקר וכאן נאמר להעלות נר תמיד.

(ב) **ומבאר** כ"ק מו"ח אדמו"ר (במאמרו הידוע ד"ה וקבל היהודים⁵ שנאמר בפורים קטן תרפ"ז⁶), דציווי (תצוה) הוא צוותא וחיבור⁷. וזהו ואתה תצוה את בני ישראל, שמה הוא מקשר ומחבר את בני ישראל עם אוא"ס⁸. וע"י שמה משפיע לישראל (שמקשר אותם עם אוא"ס), ע"ז נעשה יתרון והוספה במשה. [דמשה וישראל הם דוגמת ראש ורגל, כמ"ש שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב, דכל ישראל הם הרגלים דמשה, ומשה הוא הראש שלהם. וכמו שבאדם הרגלים מוליכים את הראש למקום שהראש מצד עצמו אינו יכול להגיע לשם, כמו"כ הוא במשה וישראל, שע"י ישראל (הרגלים דמשה) מיתוסף עילוי במשה. דזהו מ"ש

* יצא לאור בקונטרס* פורים-קטן — תשנ"ב**, "לקראת יום ג' שהוכפל בו כי טוב, פורים קטן . . יום א' פ' כי תשא, ה'תשנ"ב".

(1) ריש פרשתנו (תצוה).

(2) אוה"ת פרשתנו (תצוה) ע' איתקמא. ד"ה וקבל היהודים תרפ"ז ס"ג (סה"מ תרפ"ז ע' קיג. ה'תשי"א ע' 182).

(3) רמב"ן עה"פ.

(4) פרשתנו כז, כא.

(5) השייכות דהביאור בואתה תצוה גו' לוקבל היהודים גו' — ראה לקמן ס"ט ואילך.

(6) נדפס ב"התמים" חוברת ז לה, ג [שלו, ג] ואילך. סה"מ תרפ"ז ע' קי ואילך. ה'תשי"א ע' 180 ואילך. — ראה שם ס"ד.

(7) כ"ה גם בתו"א פרשתנו פב, א (עה"פ ואתה תצוה). ובכ"מ. וראה בהנסמן לקמן ע' נט הערה 55.

(8) כ"ה בסד"ה ואתה תצוה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רנו). ובכ"מ. ובד"ה זה תרפ"ז ס"ד בתחלתו (ועד"ז רסט"ו) "תקשר את בני ישראל" ואינו מוסיף "עם אוא"ס". ויש לומר, דבהמאמר מפרש שמה מקשר את בני ישראל עצמם, כדלקמן סי"א.

(9) בהעלותך יא, כא.

* קונטרס זה חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכא"ו מאנשים נשים וטף.

** על הדו"ח אודות הדפסת והפצת המאמר ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זיה"ר שיפעל הפעולה הרצויה והזמ"ג וברי מזלי' כו'. אזכיר עה"צ".

שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו, שע"י רגלי העם נמשך הגילוי דאנכי בקרבו של משה¹⁰]. וזהו ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית גו', דע"י שמשה יצוה ויקשר את בני ישראל עם או"ס, ע"י יביאו בני ישראל שמן זית למשה (ויקחו אליך), שיוסיפו תוספות אור במשה.

ג) **ולבאר** זה, מקדים בהמאמר¹¹ שמשה רבינו נקרא רעיא מהימנא, דשני פירושים בזה. שהוא רועה נאמן של ישראל ושהוא זן ומפרנס את ישראל בענין האמונה. דהאמונה שישנה בישראל מצד עצמם, שישראל הם מאמינים בני מאמינים¹², אפשר שתהי' בבחינת מקיף, וזה שמשה רועה ומפרנס את ישראל בענין האמונה הוא שהאמונה תהי' בפנימיות. וזהו מ"ש בזהר¹³ ההיא אמונה דלעילא יתזן ויתפרנס מני' על ירך (ע"י משה), דזה שמשה זן ומפרנס את האמונה הוא שממשיך אותה בפנימיות. וממשיך בהמאמר, דזה שמשה הוא רעיא מהימנא, הכוונה בזה היא גם לאתפשטותא דמשה שבכל דור¹⁴, דראשי אלפי ישראל שבכל דור הם מחזקים את האמונה דישראל (שבדורם), שהאמונה שלהם תהי' בפנימיות. וכמו מרדכי¹⁵, שהי' האתפשטותא דמשה שבדורו, כמארז"ל¹⁶ שמרדכי בדורו כמשה בדורו, שגם בזמן גזירת המן, שלימוד התורה וקיום המצוות אז הי' קשור עם מס"נ, הקהיל קהילות ברבים לחזק את אמונתם של ישראל בהוי' ולעמוד חזק בלימוד התורה וקיום המצוות. ולאחרי שמבאר בארוכה שמשה ואתפשטותא דילי' שבכל דרא מחזקים את האמונה דישראל, מבאר¹⁷ דיוק לשון הכתוב שמן גו' כתית למאור (למאור ולא להאיר), שבזמן הגלות, שכאו"א הוא נשבר ונדכא, כתית, ע"י מגיעים למאור (העצם) שממנו נמצא האור. וצריך להבין השייכות דהפירוש בכתית למאור להמבואר (בהמאמר) לפנ"ז שמשה [ואתפשטותא דילי' שבכל דרא] זן ומפרנס את האמונה שתהי' בפנימיות.

ד) **והנה** הביאור בפסוק ואתה תצוה בא (בהמאמר) בהמשך להמבואר בתחלת המאמר, דפירוש וקבל היהודים את אשר החלו לעשות¹⁸ הוא שקבלו מה שהחלו בהזמן דמתן תורה¹⁹. דבמתן תורה היתה ההתחלה (החלו לעשות), ובימי אחשוורוש (בזמן גזירת המן) היתה הקבלה, וקבל היהודים. [וע"ד מארז"ל²⁰ עה"פ²¹

10) ראה בכ"ז בר"ה הנ"ל תרפ"ז ס"ה.

11) סעיף ד.

12) שבת צו, א.

13) ח"ג רכה, ב.

14) תקו"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א).

15) ראה בר"ה הנ"ל תרפ"ז ס"ג וסט"ו.

16) אסת"ר פ"ו, ב.

17) בר"ה הנ"ל תרפ"ז סט"ו.

18) אסת"ר ט, כג.

19) כ"ה גם ברד"ה וקבל היהודים בתו"א מג"א צו, ג. ובכ"מ — נסמנו ברד"ה וקבל היהודים ה'תשי"א

(לקמן ע' נד הערה 4).

20) שבת פח, א.

21) אסת"ר ט, כז.

קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקבלו כבר, דזה שהקדימו נעשה לנשמע במ"ת היתה רק הקבלה, ובימי אחשורוש²² קיימו מה שקבלו²³]. ומדייק בהמאמר, שלכאורה הוא דבר פלא²⁴, דבמתן תורה היו ישראל בתכלית העילוי, והי' אז אצלם גילוי אלקות בדרגה הכי נעלית [דנוסף לזה שגם קודם מ"ת היו גילויים נעלים ביותר, הגילוי שהי' ביציאת מצרים ובפרט בקריעת ים סוף, הנה הגילוי שהי' בשעת מ"ת הי' גילוי נעלה עוד יותר], ובימי אחשורוש היו ישראל בתכלית הירידה, דנוסף להעלם וההסתר שבכל גלות [דכל גלות הוא בדוגמת גלות מצרים²⁵, וכמו שבגלות מצרים כתיב²⁶ ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, עד"ז הוא בכל גלות, שישנם כמה נסיונות בקיום התורה והמצוות], הנה אז (בזמן גזירת המן) הי' ההעלם וההסתר עוד יותר, ואעפ"כ, בזמן מתן תורה, כשהיו ישראל בתכלית העילוי, היתה רק ההתחלה (החלו לעשות), ובזמן גזירת המן, כשהיו בתכלית השפלות, אז דוקא קבלו מה שהחלו במתן תורה. ומבאר בזה, דבזמן הגזירה, הי' קיום התומ"צ שלהם במס"נ. [דנוסף לזה שהי' להם מס"נ שלא לכפור ח"ו [כמבואר בתו"א²⁷, שבאם היו ממירים דתם לא היו עושים להם כלום, כי הגזירה היתה רק על היהודים, ואעפ"כ לא עלתה על דעתם מחשבת חוץ ח"ו], הי' להם מס"נ גם על קיום התומ"צ²⁸, ועד שהקהילו קהילות ברבים ללמוד תורה במס"נ²⁹]. והתעוררות המס"נ שלהם היתה ע"י מרדכי היהודי, משה שבדורו. וזהו וקבל היהודים את אשר החלו לעשות, דבמתן תורה היתה רק ההתחלה ובזמן גזירת המן היתה הקבלה, כי ע"י שהי' להם אז מס"נ בפועל על תומ"צ נתעלו (בענין זה) למדריגה נעלית יותר מכמו שהיו בזמן מתן תורה, ולכן אז דוקא היתה הקבלה, וקבל היהודים.

ולכאורה יש לומר, שהפירוש בכתית למאור, שע"י כתית (נשבר ונדכא) מגיעים להמאור, הוא ביאור על זה שבזמן הגזירה דוקא באו למס"נ באופן נעלה ביותר³⁰. כי מס"נ היא מצד עצם הנשמה שלמעלה מגילוי, מאור (שממנו נמצא האור), וע"י שהיו אז במצב דכתית (נשבר ונדכא), נתגלה עצם הנשמה, מאור. אבל מהמשך וסדר הענינים בהמאמר שהפירוש בכתית למאור בא לאחרי הענין דרעיא מהימנא, משמע, דענין כתית למאור שייך גם לזה שמשה זן ומפרנס את האמונה שתהי' בפנימיות.

(22) מהמשך הענינים בהמאמר ובתו"א שבהערה הבאה (וראה גם תו"א שם צט, רע"א. ובכ"מ) משמע, דזה שקבלוה בימי אחשורוש הוא בזמן הגזירה. ובפרש"י ד"ה בימי אחשורוש "מאהבת הנס שנעשה להם". ואולי יש לומר דשני ענינים בזה — ראה לקמן ס"ט.

(23) כ"ה גם בתו"א מג"א צח, א דוקבל היהודים את אשר החלו לעשות הוא ע"ד "קיימו מה שקבלו" — אף שלכאורה הם שני ענינים שונים, ראה לקמן ע' נד הערה 4.

(24) הביאור בדיוק לשון זה — ראה ד"ה וקבל היהודים דפורים קטן ה'תשל"ח ס"א (לקמן ע' מד).

(25) ראה ב"ר פט"ו, ה "כל המלכיות נקראו על שם מצרים על שם שהם מצירות לישראל".

(26) וארא ו, ט.

(27) מג"א צא, ב. צז, א. צט, ב. וראה גם במקומות שנשמנו לקמן ריש ע' נה הערה 12.

(28) שזהו חידוש גדול יותר, כי בנוגע לאמונה, גם קל שבקלים מוסר נפשו (תניא פי"ח. ובכ"מ).

(29) שזהו חידוש גדול עוד יותר, כמובן בפשטות.

(30) ראה הערות הקודמות.

ה) **יש** לבאר זה ע"פ הידוע³¹ דזה שישראל מאמינים באלקות באמונה פשוטה ואין צריכים ראיות על זה הוא מצד שני טעמים. לפי שמזלייהו חזי³².
 והנשמה שלמעלה רואה אלקות (ראי' שלמעלה משכל), וזה פועל בהנשמה שבגוף האמונה באלקות. ועוד ביאור, דשורש האמונה הוא מעצם הנשמה (שלמעלה ממזלי' חזי). דזה שעצם הנשמה מקושרת באלקות היא התקשרות עצמית (שאינה תלוי' בסיבה, גם לא בענין הראי' שלמעלה משכל). ויש לומר, דמהחילוקים שבין שני הביאורים (הענינים) הוא, דהאמונה בהנשמה המלוכשת בגוף הבאה מראיית הנשמה שלמעלה היא בבחינת מקיף. דכיון שהנשמה שלמעלה היא למעלה מהתלבשות לכן פעולתה בהנשמה המלוכשת בגוף היא בבחינת מקיף. ובכדי שהאמונה (בהנשמה המלוכשת בגוף) תהי' בפנימיות, הוא ע"י גילוי ההתקשרות עצמית דעצם הנשמה. כי עצם הנשמה היא העצם של הנשמה המלוכשת בהגוף, ולכן, האמונה דהנשמה המלוכשת בהגוף שמצד עצם הנשמה היא בפנימיותה.

ועפ"ז יש לבאר קשר הענינים שבהמאמר, שהענין ד(כתית) למאור בא בהמשך לביאור הענין דרעיא מהימנא, כי זה שמשוה זן ומפרנס את האמונה שתהי' בפנימיות הוא ע"י שהוא מגלה את עצם הנשמה (שלמעלה ממזלי' חזי), קאור שלמעלה מאור. ומ"ש כתית למאור, ומבאר בהמאמר שבכדי להגיע להמאור הוא ע"י הענין דכתית שבזמן הגלות, הוא, כי עיקר הגילוי דעצם הנשמה (מאור) הוא בענין המס"נ (שעיקרו הוא בזמן הגלות), כדלקמן.

ו) **והענין** הוא, דזה שהאמונה דישראל היא באופן שהוא מוסר נפשו על זה, הוא (בעיקר) בהאמונה שמצד עצם הנשמה. דהאמונה מצד זה שהוא רואה (מזלי' חזי), הגם שהיא בתוקף גדול [כידוע דההתאמתות שמצד הראי' היא התאמתות גדולה ביותר³³], מ"מ, כיון שהאמונה שלו היא מצד סיבה (מצד זה שרואה) ואינה קשורה עם עצם מציאותו, אינו מוכרח שימסור נפשו על זה, וזה שהאמונה דישראל היא באופן שהוא מוסר נפשו על זה הוא מפני שהאמונה באלקות היא העצם שלו, ולכן אי אפשר כלל שיכפור ח"ו.

ועפ"ז יש לבאר מ"ש בהמאמר דזה שמשוה הוא רעיא מהימנא (שהוא זן ומפרנס את האמונה) הוא גם בנוגע לרועי ישראל שבכל דור (אתפשטותא דמשה שבכל דרא) שהם מחזקים את האמונה דישראל שיעמדו במס"נ בקיום התומ"צ. דלכאורה, זה שמשוה זן ומפרנס את האמונה הוא (כמבואר בכ"מ³⁴) וגם במאמר זה עצמו³⁵) ע"י שמשפיע לישראל דעת באלקות שע"ז באה האמונה בפנימיות, וזה

31 ראה המשך תער"ב ח"א פס"א (ע' קיד). וראה גם המשך הנ"ל ח"ב ע' א'קפב "האמונה כו' משום דמזלי' חזי, דהנשמה כמו שהיא למעלה היא רואה כו', וכן ענין האמונה שמצד עצם הנשמה".

32 לשון הגמרא — מגילה ג, א.

33 שלכן "אין עד נעשה דיין" (ר"ה כו, א). וראה לקו"ש ח"ו ע' 121. וש"נ.

34 תו"א משפטים עה, ב. ובכ"מ. וראה גם תניא רפמ"ב.

35 סעף יא.

שרועי ישראל שבכל דור מחזקים האמונה (המבואר במאמר זה³⁶) הוא שהאמונה דישראל תהי' באופן דמס"נ. וע"פ הנ"ל יש לומר, שעיקר הענין דרעיא מהימנא הוא זה שהוא זן ומפרנס את האמונה עצמה, שהאמונה תהי' לא רק כמו שהיא מצד הגילויים (מצד זה שהנשמה שלמעלה רואה אלקות) אלא מצד עצם הנשמה. וזה שמשא ממשיך את האמונה בפנימיות (בדעת והשגה) הוא תוצאה מזה שהוא זן ומפרנס את האמונה עצמה (המשכת וגילוי האמונה כמו שהיא מצד עצם הנשמה). וכנ"ל (סעיף ה), דהמשכת האמונה בפנימיות (בדעת) הוא ע"י גילוי ההתקשרות עצמית דעצם הנשמה. ועפ"ז יש לומר, דבזה שבהדורות שהוצרכו למס"נ בפועל חיזקו רועי ישראל (אתפשטותא דמשה) את האמונה דישראל שתהי' במס"נ, נתגלה הענין דרעיא מהימנא (בענין זה³⁷) עוד יותר מבמשה עצמו. כי המשכת וגילוי האמונה כמו שהיא מצד עצם הנשמה [שע"י משה ואתפשטותא דילי' שבכל דרא], עיקר התגלותה הוא מס"נ בפועל.

ז) והנה ידוע שהמס"נ בפועל על תומ"צ של כל ישראל היתה בפורים (בזמן גזירת המן). שהמס"נ דחנוכה (בזמן גזירת יון) היתה (בעיקר) במתתיהו ובניו, והמס"נ בזמן גזירת המן היתה בכל ישראל. ועפ"ז יש לבאר מה שמובא בהמאמר³⁸ ממדרש³⁶ שמרדכי הי' שקול בדורו כמשה בדורו, דהגם שאתפשטותא דמשה הוא בכל דור מ"מ איתא במדרש שמרדכי (דוקא) הי' שקול בדורו כמשה בדורו. ויש לומר, שמהמעלות דמרדכי היהודי הוא שהוא הי' הרעיא מהימנא (בגילוי) של כל ישראל שבדורו. בדוגמת משה רעיא מהימנא שהמשיך דעת לכל ישראל שבדורו, כמובן גם מזה שדורו של משה (כל אנשי דורו) נק' דור דעה³⁹. [אלא שבמשה הי' גילוי ענין זה (שהוא רעיא מהימנא דכל ישראל) ע"י שהמשיך דעת לכל אנשי דורו, ובמרדכי הי' גילוי ענין זה ע"י שגילה כח המס"נ שבכל אנשי דורו]. ויש לומר, דע"י שמביא בהמאמר מ"ש במדרש שמרדכי בדורו הי' שקול כמשה בדורו, ע"י פסק בעל המאמר את הדין על עצמו⁴⁰, שהוא הרעיא מהימנא (בגילוי) של כל אנשי הדור.

ח) ועפ"ז יש לבאר קשר (וסדר) הענינים (בהמאמר) בביאור הפסוק ואתה תצוה גו', שבתחלה מבאר את הפירוש דואתה תצוה את בני ישראל, שמשא הוא מקשר ומחבר את בני ישראל (עם אוא"ס) ע"י שהוא זן ומפרנס את האמונה, ולאח"ז מבאר שגם רועי ישראל שבכל דור (אתפשטותא דמשה) מחזקים את האמונה דישראל וכמו מרדכי (משה שבדורו) שחיזק את אמונתם של ישראל לעמוד חזק בלימוד התורה וקיום המצוות, ולאח"ז מבאר הפירוש בכתית למאור (שבפסוק ואתה

36) משא"כ בתניא שם "יורדין ניצוצין מנשמת מרע"ה כו' ללמד דעת את העם".

37) ראה לקמן הערה 56.

38) סעיף ג.

39) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג. וש"נ.

40) ע"ד הפירוש בלשון המשנה (אבות רפ"ג) "דין וחשבון" (דין ואח"כ חשבון) — ע"פ דברי המשנה (שם מט"ז) ש"נפרעין ממנו מדעתו ושלא מדעתו", שלאחרי שהאדם פוסק מדעתו דינו של חבירו, פוסק דין לעצמו שלא מדעתו, כיון שע"פ "דין" זה עושים "חשבון" בנוגע למצבו הוא (ראה לקו"ש ח"ו ע' 283. וש"נ).

תצוה שמדבר לכאורה במשה עצמו), כי זה שמשה מגלה בחינת המאור דישראל (עצם הנשמה), הוא בעיקר ע"י אתפשטותא דילי' שבזמן הגלות (כתית) שעוררו בישראל כח המס"נ שלהם, שע"ז הוא עיקר גילוי עצם הנשמה, מאור.

יצרין להבין, דלפי ביאור הנ"ל, הענין דכתית למאור שייך לואתה תצוה את בני ישראל, לזה שמשה ואתפשטותא דילי' שבכל דור מקשרים ומחברים את ישראל עם אוא"ס, ובהכתוב נאמר כתית למאור בהמשך לויקחו אליך שמן זית זך, דענין ויקחו אליך גו' (שישראל מביאים שמן למשה) הוא שישראל מוסיפים תוספות אור במשה (כמובא לעיל ס"ב מהמאמר).

ט) והנה הכתוב וקבל היהודים את אשר החלו לעשות מדבר (בפשטות) בהזמן שלאחרי הנס דפורים. ויש לומר, דמ"ש בהמאמר דפירוש וקבל היהודים את אשר החלו לעשות הוא שבימי אחשורוש קיבלו מה שהחלו במתן תורה, הוא גם לפי פשטות הכתוב שוקבל גו' הי' לאחרי הנס. ועפ"ז, בזה שבימי אחשורוש קיבלו מה שהחלו במתן תורה, שני ענינים. הקבלה שהיתה בזמן הגזירה ע"י המס"נ שלהם (כמפורש בהמאמר), והקבלה שהיתה לאחרי הנס דפורים, שהיא נעלית יותר גם מהקבלה בזמן הגזירה (כדלקמן). ויש לומר, שעד"ז הוא בנוגע כתית למאור, שע"י הענין דכתית שבזמן הגלות מגיעים להמאור, דשני ענינים בזה. כשישראל נמצאים במצב של כתית מצד זה שישנם גזירות על קיום התומ"צ (כמו שהי' בזמן אמירת המאמר), ועי"ז מגיעים להמאור ע"י המס"נ שלהם. ועוד ענין בכתית למאור, שגם כשישראל נמצאים במצב של הרחבה, הרחבה בגשמיות וגם הרחבה ברוחניות, אלא שהם נמצאים בגלות⁴¹ [וע"ד המצב שהי' לאחרי הנס דפורים, שליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר⁴², בפשטות וגם ברוחניות⁴³ [ויתירה מזה שגם בית המן ניתן לאסתור⁴⁴, שהי' אז גם המעלה דאתהפכא], אלא שאכתי עבדי אחשורוש אנן⁴⁵], הם שבורים ונדכאים (כתית) מזה שהם בגלות. וע"י הכתית דישראל מזה שנמצאים בגלות, מגיעים להמאור.

והענין הוא, דזה שישראל הם שבורים מזה שהם בגלות (גם כשיש להם הרחבה בגשמיות וברוחניות), הוא, כי רצונו האמיתי של כל אחד מישראל הוא שיהי' גילוי אלקות, ועד שזה (גילוי אלקות) נוגע לעצם מציאותו, ולכן, זה שבזמן הגלות אין מאיר גילוי אלקות כמו שהי' בזמן הבית [ובפרט כשמתבונן בזה שארז"ל⁴⁶ כל מי שלא נבנה ביהמ"ק בימיו ה"ז כאילו נחרב בימיו], הנה מזה עצמו איז ער אינגאנצן צוטרייסלט, כתית. וגם כשהוא בדרגא נעלית ביותר שמאיר אצלו גילוי

41) להעיר, דכפנים המאמר (סט"ו) מובא (רק) "זמן הגלות", ובה"קיצור" — "זמן הגלות והגזירה".

42) אסתור ח, טז.

43) ראה מגילה טז, ב.

44) אסתור ח, א.

45) מגילה יד, א.

46) ראה ירושלמי יומא פ"א ה"א (ד, ב). מדרש תהלים עה"פ קלז, ז.

אלקות בדוגמת הגילוי שהי' בזמן הבית⁴⁷, מ"מ, מזה שבכללות העולם אין מאיר הגילוי, מוכח, שגם הגילוי שמאיר אצלו הוא גילוי מוגבל. דכשמאיר גילוי אוא"ס הבל"ג הגילוי הוא בכל מקום, וכשישנו מקום אחד (אפילו פינה נדחת) שאין מאיר שם גילוי אלקות, הוא מפני שהגילוי (גם בהמקום שהוא מאיר) הוא גילוי מוגבל. [וזהו מה שמובא במאמר אדמו"ר הזקן⁴⁸ דאיתא בתיקונים⁴⁹ שאפילו אם הי' צדיק אחד חוזר בתשובה שלימה בדורו הי' בא משיח, כי ע"י תשובה שלימה ממשיכים גילוי אוא"ס הבל"ג, וגילוי זה הוא בכל מקום]. ומזה שאין מאיר אצלו גילוי עצמות אוא"ס, הוא נשבר ונדכא, כתיב. [וע"ד הידוע שחולה בגימטריא מ"ט, שגם כשמשיג מ"ט שערי בינה אלא שחסר לו שער הנו"ן, הוא חולה⁵⁰]. וידוע מ"ש הצ"צ⁵¹ שהי' נשמע ממורינו ורבינו נ"ע (אדמו"ר הזקן) איך וויל זע גאָר ניסט איך וויל ניט דאין ג"ע איך וויל ניט דאין עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אַז דין אַליין. וע"י שהי' נשמע לשון זה מאדמו"ר הזקן [דפירוש הי' נשמע הוא שזה הי' לא רק בזמנים מיוחדים אלא שזה הי' דבר הרגיל], ובפרט לאחרי שנתפרסם זה ע"י הצ"צ, ניתן הכח לכאו"א מישראל שעיקר רצונו יהי' גילוי העצמות, ועד כדי כך, שכשאין מאיר גילוי זה, ומכש"כ בזמן הגלות שאין מאיר אפילו הגילוי (גילוי אור) שהי' בזמן הבית, הוא במצב דכתיב, ומבקש ג' פעמים בכל יום (או יותר) ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים, שאז יהי' גילוי אלקות ועד לגילוי העצמות. וזהו כתיב למאור, שע"י הענין דכתיב מזה שנמצאים בגלות מגיעים להמאור, כי זה שהרצון דכל אחד מישראל הוא גילוי אלקות ועד שזה נוגע לעצם מציאותו [שלכן הוא נשבר ונדכא (כתיב) מזה שבזמן הגלות לא יש גילוי אלקות] הוא מצד עצם הנשמה, מאור שבנשמה, שהתקשרותה באלקות היא התקשרות עצמית.

י"ד) **ויש** לומר, שבחינת המאור דהנשמה המתגלית ע"י הענין דכתיב מזה שנמצאים בגלות, היא נעלית יותר מבחינת המאור דהנשמה שמתגלית ע"י מס"נ. והענין הוא, דמהטעמים על זה שבמתן תורה היתה רק ההתחלה (החלו לעשות) ובימי אחשוורוש היתה הקבלה (וקבל היהודים) הוא, כי זה שהקדימו נעשה לנשמע במתן תורה הי' מפני שכפה עליהם הר כגיגית⁵², גילוי מלמעלה⁵³, ובימי אחשוורוש היתה הקבלה מצד עצמם. ויש לומר, שהאמונה דישאל מצד זה שהנשמה שלמעלה רואה אלקות (אמונה שמצד סיבה) הוא ע"ד שהקדימו נעשה לנשמע (במ"ת) מצד הגילוי דלמעלה⁵⁴, וזה שבימי אחשוורוש היתה הקבלה מצד עצמם, הוא,

(47) להעיר מהידוע ש"לפני .. רשב"י לא נחרב הבית כלל" (פלא הרמון שמות ע' ז בשם אדה"ז).

(48) מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תג.

(49) כ"ה במאמרי אדה"ז הקצרים שם. וראה זהר חדש ס"פ נח (כג, ד): דאי יחזרון בתשובה רישי כנישתא

או חדא כנישתא יתכנש כל גלותא.

(50) טעהמ"צ להאריז"ל פ' וירא. לקו"ת ברכה צו, ב. המשך וככה תרל"ז פס"ג (ע' צט).

(51) הובא בפרש מצות התפלה להצ"צ פ"מ (קלח, סע"א).

(52) שבת פח, א.

(53) תו"א מג"א צח, ד ואילך. ובכ"מ. וראה גם בד"ה הנ"ל תרפ"ז סוס"ב.

(54) להעיר גם מהמשך תער"ב ח"ב ע' התקצו.

כי אז נתגלה ההתקשרות באלקות שמצד עצם הנשמה, התקשרות עצמית שמצד עצם מציאותם. ובפרטיות יותר יש לומר, שגם בגילוי עצם הנשמה, ישנם (דוגמת) שני ענינים הנ"ל. דגילוי עצם הנשמה בענין המס"נ, יש לומר, שבנוגע לכחות הגלויים הוא כמו דבר נוסף. וכמו שרואים בפועל בכמה אנשים, שבהיותם במקום שהיו שם גזירות על תומ"צ, ה' להם מס"נ בפועל משך כו"כ שנים, וכשבאו אח"כ למדינות שאפשר לעסוק בתומ"צ מתוך הרחבה, אין ניכר בהם (כ"כ) המס"נ שהי' להם מקודם. כי זה שעמדו במס"נ משך כו"כ שנים הוא לפי שהאיר בהם גילוי עצם הנשמה שלמעלה מכחות הגלויים ולא נעשה עי"ז שינוי בכחות הגלויים עצמם.⁵⁵ [דזה שעצם הנשמה היא העצם (גם) דכחות הגלויים (כנ"ל סעיף ה), הוא, שעצם הנשמה הוא העצם שלהם ואין זה שייך לענינם של כחות הגלויים עצמם, להציוור שלהם]. והגילוי דעצם הנשמה בזה שהוא נשבר ונדכא מזה שהוא נמצא בגלות הוא שגם כחות הגלויים שלו (הציוור דכחות הגלויים) הם כמו חד עם העצם.⁵⁶ ויש לומר, דזה שעצם הנשמה והציוור דהכחות הם (דוגמת) שני ענינים, הוא לפי שגם עצם הנשמה היא מוגדרת בגדר, והגדר שלה היא למעלה מהציוור דהכחות. אבל מצד עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בהעצמות, הפשיטות דהנשמה והציוור דהכחות שלה הם כולא חד.⁵⁷ ועפ"ז יש לומר, דבחנית המאור דהנשמה שמתגלית ע"י מס"נ היא עצם הנשמה כמו שהיא מוגדרת בענין הפשיטות שלמעלה מציוור דכחות, ובחנית המאור דהנשמה שמתגלית ע"י הענין דכחית מזה שנמצאים בגלות, הוא גילוי עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בהעצמות.

(א) **ויש** לקשר זה עם המבואר בהמאמר⁵⁸ בפי' הכתוב ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית גו', דלאחרי שמשה יצוה ויקשר את בני ישראל אזי יביאו ישראל למשה שמן זית גו', שישראל ע"י עבודתם יוסיפו גילוי אור במדריגת משה. ויש לומר מהביאורים בזה בעבודת האדם, דזה שמשה מצוה ומקשר את בני ישראל, הוא, שהוא זן ומפרנס את האמונה, שהאמונה תהי' נוסף על כמו שהיא מצד הגילויים דהנשמה (מצד זה שהנשמה שלמעלה רואה אלקות) גם מצד עצם הנשמה. [ויש לומר, דזהו מ"ש ואתה תצוה את בני ישראל, דלשון ואתה תצוה את בני ישראל

(55) וראה ד"ה כלילה ההוא ה'תשכ"ה ס"ח, ובהערה 49 שם (לקמן ע' עח).

(56) ועד"ז הוא בנוגע להמשכת האמונה בפנימיות (בדעת), דזה שהאמונה פועלת על הדעת הוא יתרון ועילוי לגבי ענין המס"נ.

ויש לומר, דבהמשכת האמונה בדעת, זה שנמשך בגילוי היא האמונה שמצד מזלי' חזי (מקיף דחי'), אלא שהחיבור דהאמונה שלמעלה מדעת עם הדעת הוא ע"י המשכת עצם הנשמה [היינו שהגילוי דעצם הנשמה הוא רק נתינת כח לבחי' האמונה שמצד המקיף דחי' שתתחבר עם הדעת, ולא שמתגלית עצם הנשמה עצמה]. משא"כ זה שגילוי אלקות נוגע לעצם מציאותו, שלכן הוא נשבר ונדכא מזה שבזמן הגלות לא יש גילוי אלקות (ראה לעיל ס"ט) — הרי הגילוי דהתקשרות העצמית שמצד עצם הנשמה שמתגלית בזה שגילוי אלקות נוגע לעצם מציאותו הוא [נוסף על אופן דנתינת כח, גם] שהתקשרות העצמית עצמה מאירה בגילוי (בדוגמת הגילוי שלה בענין המס"נ), וגם גילוי זה (דעצם הנשמה עצמה) מתחבר עם הציוור דכחות הגלויים.

(57) ראה גם לקמן ח"ד ע' רנד.

(58) סעיף ד — הובא לעיל ס"ב.

משמע שמשם מצוה (מקשר ומחבר) את בני ישראל עצמם, כי מצד עצם הנשמה, כל ישראל הם חד⁵⁹]. וע"י העבודה דישראל (לאחרי שנמשך בישראל גילוי עצם הנשמה ע"י משה), שגם כחות הגלויים שלהם (הציור דהכחות) יהיו מתאימים לעצם הנשמה, ע"ז נעשה יתרון והוספה בבחינת עצם הנשמה שנמשכה ונתגלתה בהם ע"י משה (ויקחו אליך), כי ע"ז מתגלה בה שרשה האמיתי כמו שהיא מושרשת בהעצמות.

ו]ולהעיר, שע"ז ניתוסף גם בהאחדות דישראל. שהאחדות דישראל ע"י עצם הנשמה שמתגלית בהם היא כמו דבר נוסף על מציאותם. ולכן, אחדות זו היא ע"י שעושים נפשם עיקר וגופם טפל⁶⁰. וע"י גילוי עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בהעצמות, שע"ז גם הציור דכחות הגלויים הוא חד עם העצם, האחדות דישראל היא בכל הענינים שלהם, גם בענינים השייכים להגוף].

ועפ"ז יובן מ"ש בהמאמר⁶¹, דע"י שישראל מוסיפים (ע"י עבודתם) במדריגת משה, ע"ז יהי' נר תמיד, דלכאורה, זה שהנר דהנשמה (נר⁶² הוי' נשמת אדם⁶³) הוא תמיד (בשוה, בלי שינוי), הוא ע"י גילוי עצם הנשמה שנמשך ע"י משה (ואתה תצוה), דבעצם הנשמה אין שייך שינוי, ובהמאמר אומר שהענין דנר תמיד הוא ע"י שישראל מוסיפים במדריגת משה, ויקחו אליך. ויש לומר, שבהגילוי דעצם הנשמה בדרך מלמעלה למטה ע"י ואתה תצוה, יש חילוק בין ערב ובוקר. שעיקר הגילוי שלה הוא כשישנם העלמות והסתרים (ערב) שע"ז מתעורר ומתגלה כח המס"נ, וכמו שנתבאר לעיל (סעיף יו"ד), שגם אלה שבזמן הגזירה (ערב) עמדו במס"נ, כשבאו למקום שאפשר לעסוק בתומ"צ מתוך הרחבה (בוקר), אין ניכר בהם המס"נ שהי' להם מקודם. ואמיתית הענין דנר תמיד (שאינן שייך בו שינוי) הוא ע"י עבודתם של ישראל שגם כחות הגלויים יהיו חד עם עצם הנשמה, ויקחו אליך.

ועפ"ז יש לבאר זה שכתית למאור נאמר בכתוב בהמשך לויקחו אליך גו', כי בכתית למאור נכלל גם זה שישראל הם שבורים ונדכאים (כתית) מזה שהם בגלות, דענין זה הוא ע"י עבודתם של ישראל שגם כחות הגלויים שלהם יהיו מתאימים לעצם הנשמה, ובחי' המאור דהנשמה שמתגלית ע"ז היא עצם הנשמה כמו שהיא מושרשת בהעצמות, ולכן נאמר כתית למאור בהמשך לויקחו אליך גו'.

יב) והנה הפירוש (בפשטות) בואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך גו' הוא שמשם יצוה את בני ישראל שיקחו אליך גו'. ומזה מובן גם בפנימיות הענינים, דזה שמשם מצוה ומקשר את בני ישראל הוא באופן שממשך להם נתינת כח גם על ויקחו אליך גו'. וכמו"כ הוא בנוגע למשה שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר

59) וראה המשך תער"ב ח"א פס"א, שבראי' ישנם חילוקי דרגות, וזה שהאמונה היא בכל ישראל בשוה הוא לפי ששרשה הוא התקשרות העצמית שמצד עצם הנשמה (שלמעלה ממזלי' חזי).

60) ראה תניא פרק לב.

61) סעיף ד.

62) משלי כ, כז.

63) ראה בהמאמר סט"ו.

נשיא דורנו, שעבודתו לעורר ולגלות את האמונה שבכל אחד מישראל שמצד עצם הנשמה היא באופן שאח"כ יעבדו עבודתם בכח עצמם, ועד שיהיו נר תמיד שאין שייך בו שינוי גם מצד כחות הגלויים.

יְעִי"ץ זוכים בקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי' גילוי אלקות גם מצד המטה. ויהי' אז הבאת השמן והדלקת הנרות (ויקחו אליך שמן גו' להעלות נר תמיד) גם בגשמיות, בבית המקדש השלישי, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

מכתב

הודאות הרבי להנהגה ביום ההילולא

ב"ה, ראש חדש שבט, ה'תשי"א ברוקלין, נ. י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים, אל המקושרים
או השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלת רבים אודות סדר מפורט ביום העשירי בשבט הבע"ל, הוא יום היארצייט של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הנני בזה להציע:

בשבת קדש שלפני היארצייט ישתדלו לעלות לתורה.

אם אין מספר העליות מספיק - יקראו בתורה בחדרים שונים, אבל לא להוסיף על מספר הקרואים.

ישתדלו שמפטיר יהי הגדול שבחבורה - בריצוי רוב המניין - או על פי הגורל.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום היארצייט, ונכון לחלק שיתפלל אחד ערבית, שני - שחרית, שלישי - מנחה כדי לזכות בזה מספר יותר גדול של אנ"ש.

להדליק נר שידלק כל המעת לעת. אם אפשר בקל - נר של שעה. בשעת התפלות ידלקו חמשה נרות.

אחר התפלה (בבקר - אחר אמירת תהלים) ילמוד (יסיים) המתפלל לפני התיבה פכ"ד דכלים ופ"ז דמקואות. אח"כ יאמר המשנה ר' חנניא בן עקשיא כו' ויאדיר. בלחש - איזה שורות בתניא, קדיש דרבנן.

אחר תפלת ערבית - יחזרו חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס בקונטרס ע"ד) בע"פ. ואם אין מי שיחזור בע"פ ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפלת הבוקר. ולסיימו אחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה - פרק תניא. וכן לאחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה ירים כל אחד תרומה להענינים השייכים לנשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפלת מנחה.

לאחר תפלת הבוקר וחזרת הדא"ח - יקרא כל אחד פ"נ (כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להכנס ליחידות, או עכ"פ לראות את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ - יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"נ, כאלו עומד לפניו. להניח הפ"נ אח"כ בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ולשלחו (אם באפשרי בו ביום) על מנת לקראותו על ציון שלו.

במשך המעת לעת - ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם.

במשך המעת לעת - לעשות התועדות.

לקבוע שעה במשך המעת לעת - לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו.

במשך המעת לעת - לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי הכנסיות ובבהמ"ד אשר בעיר לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר תקנתו ע"ד אמירת תהלים, לימוד חומש עם פירש"י - ובמקומות המתאימים - גם ע"ד לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה. - אם באפשרי לעשות כל הנ"ל מתוך התועדות.

במשך המעת לעת - לבקר (המוכשרים לזה) במקום כנוסי הנוער החרדי - ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער שלעת עתה עדיין אינו חרדי - ולבאר להם איך שחבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר להם את אשר תבע מהם והתקוה והבטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולת הנוער.

•

מובן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום, ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי היארצייט ובפרט ביום הש"ק שלאחריו.

•

והוי' יחיש ביאת גואלנו והקיצו ורננו שוכני עפר, ונשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעל ההילולא, בתוכם ישמיענו נפלאות וינהלנו בדרך העולה בית א-ל.

מנחם מענדל שניאורסאהן

פרקי משניות

לאותיות השם של כ"ק אדמו"ר

אות מ'

מסכת מגילה פרק א'

מאחריו, מתרין בהספד ובתעניות ומתנות
לאביונים. אמר רבי יהודה, אימתי, מקום
שנכנסין בשני ובחמישי. אבל מקום שאין
נכנסין לא בשני ולא בחמישי, אין קורין אותה,
אלא בזמנה:

(ד) קראו את המגלה באדר הראשון ונתעברה
השנה, קורין אותה באדר השני, אין בין אדר
הראשון לאדר השני אלא קריאת המגלה
ומתנות לאביונים:

(ה) אין בין יום טוב לשבת, אלא אכל נפש
בלבד. אין בין שבת ליום הכפורים, אלא שזה
זדונו בידי אדם וזה זדונו בכרת:

(ו) אין בין המדר הנאה מחברו למדר ממנו
מאכל, אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין
בהן אכל נפש. אין בין נדרים לנדבות, אלא
שהנדרים חייב באחריותו, ונדבות אינו חייב
באחריותו:

(ז) אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש,
אלא קרבן. אין בין מצרע מסגר למצרע מחלט,
אלא פריעה ופרימה. אין בין טהור מתוך הסגר
לטהור מתוך החלט, אלא תגלחת וצפורים:

(ח) אין בין ספרים לתפלין ומזוזות, אלא
שהספרים נכתבין בכל לשון, ותפלין ומזוזות
אינן נכתבות אלא אשורית. רבן שמעון בן
גמליאל אומר, אף בספרים לא התירו שיכתבו

(א) מגלה נקראת באחד עשר, בשנים עשר,
בשלושה עשר, בארבעה עשר, בחמשה עשר, לא
פחות ולא יותר. כרפין המקפין חומה מימות
יהושע בן נון, קורין בחמשה עשר. כפרים
ועירות גדולות, קורין בארבעה עשר, אלא
שהכפרים מקדימין ליום הכניסה:

(ב) כיצד, חל להיות יום ארבעה עשר בשני,
כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות
חומה למחר. חל להיות בשלישי או ברביעי,
כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות
קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות
בחמישי, כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום,
ומקפות חומה למחר. חל להיות ערב שבת,
כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות
ומקפות חומה קורין בו ביום. חל להיות בשבת,
כפרים ועירות גדולות מקדימין וקורין ליום
הכניסה, ומקפות חומה למחר. חל להיות אחר
השבת, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות
גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר:

(ג) איזו היא עיר גדולה, כל שיש בה עשרה
בטלנים. פחות מכאן, הרי זה כפר. באלו
אמרו, מקדימין ולא מאחריו. אבל זמן עצי
כהנים ותשעה באב וחגיגה והקהל, מאחרין
ולא מקדימין. אף על פי שאמרו מקדימין (ולא

אֵלָא יִנְיִית:

פְּרוּרִין פְּחוֹת מִכְּזִית וְשַׁעַר שֶׁל אֶפּוֹנִין וְשַׁעַר שֶׁל עֲדָשִׁים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֵאֵכֵל בְּהֵמָה. סְפוּג, אִם יֵשׁ לוֹ עוֹר בֵּית אֲחִיזָה, מְקַנְחִין בּוֹ, וְאִם לֹא, אֵין מְקַנְחִין בּוֹ. (וְחֻכְמִים אוֹמְרִים) בֵּין קָדָּ וּבֵין קָדָּ, נִטֵּל בַּשַּׁבָּת, וְאִינוּ מְקַבֵּל טְמֵאָה:

(ט) אֵין בֵּין כְּהֵן מְשִׁוּחַ בְּשֵׁמוֹן הַמְּשַׁחָה לְמַרְבֵּה בְּגָדִים, אֵלָא פֶּר הַבָּא עַל כָּל הַמְּצוֹת. אֵין בֵּין כְּהֵן מְשַׁמֵּשׁ לְכֵהֵן שֶׁעֵבֵר, אֵלָא פֶּר יוֹם הַכַּפּוּרִים וְעִשְׂרֵית הָאֵיפָה:

אות ח'

מסכת חגיגה פרק ג'

(א) חֲמֹר בִּקְדָשׁ מִבְּתְרוּמָה, שֶׁמִּטְבִּילִין כָּלִים בְּתוֹךְ כָּלִים לְתְרוּמָה אֲבָל לֹא לְקֹדֶשׁ. אַחֲרוּרִים וְתוֹךְ וּבֵית הַצְּבִיטָה בְּתְרוּמָה, אֲבָל לֹא בִּקְדָשׁ. הַנוֹשֵׂא אֶת הַמִּדְרָס נוֹשֵׂא אֶת הַתְּרוּמָה, אֲבָל לֹא אֶת הַקֹּדֶשׁ. בְּגָדֵי אוֹכְלֵי תְרוּמָה, מִדְרָס לְקֹדֶשׁ. לֹא כְּמִדַּת הַקֹּדֶשׁ מִדַּת הַתְּרוּמָה, שֶׁבִּקְדָשׁ מִתִּיר וּמִנְגֵב וּמִטְבִּיל וְאַחַר כֵּן קוֹשֵׁר, וּבְתְרוּמָה קוֹשֵׁר וְאַחַר כֵּן מִטְבִּיל:

(ב) כָּלִים הַנִּגְמָרִין בְּטְהָרָה, צְרִיכִין טְבִילָה לְקֹדֶשׁ, אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה. הַכֶּלִי מְצַרֵף מֵה שֶׁבְּתוֹכוֹ לְקֹדֶשׁ, אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה. הַרְבִּיעִי בִּקְדָשׁ פְּסוּל, וְהַשְּׁלִישִׁי בְּתְרוּמָה. וּבְתְרוּמָה, אִם נִטְמָאת אַחַת מִיָּדָיו, חִבְרָתָהּ טְהוּרָה. וּבִקְדָשׁ, מִטְבִּיל שְׂתִיָּהוּ, שֶׁהֵיךְ מִטְמֵא אֶת חִבְרָתָהּ בִּקְדָשׁ, אֲבָל לֹא בְּתְרוּמָה:

(ג) אוֹכְלֵין אֲכָלִים נִגְנָבִין בְּיָדִים מְסוּאָבוֹת בְּתְרוּמָה, אֲבָל לֹא בִּקְדָשׁ. הָאוֹנֵן וּמְחַסֵּר כְּפוּרִים צְרִיכִין טְבִילָה לְקֹדֶשׁ, אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה:

(ד) חֲמֹר בְּתְרוּמָה, שֶׁבִּיהוּדָה נֶאֱמָנִים עַל טְהָרַת יָיִן וְשִׁמּוֹן כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וּבִשְׁעַת הַגָּתוֹת וְהַבְּדִים אֵף עַל הַתְּרוּמָה. עֲבָרוּ הַגָּתוֹת וְהַבְּדִים וְהִבִּיאוּ לוֹ חֲבִית שֶׁל יָיִן שֶׁל תְּרוּמָה, לֹא יִקְבְּלָנָה מִפְּנֵי, אֲבָל מִנִּיחָה לְגַת הַבָּאָה. וְאִם אָמַר לוֹ, הַפְּרָשְׁתִּי לְתוֹכָהּ רְבִיעִית קֹדֶשׁ, נֶאֱמַן. כִּדִּי יָיִן

(י) אֵין בֵּין כְּמָה גְדוּלָה לְכְמָה קִטְנָה, אֵלָא פְּסָחִים. זֶה הַכֶּלֵל, כָּל שֶׁהוּא נִדָּר וְנִדְּב, קָרַב בְּכְמָה. וְכָל שֶׁאֵינוֹ לֹא נִדָּר וְלֹא נִדְּב, אֵינוֹ קָרַב בְּכְמָה:

(יא) אֵין בֵּין שִׁילָה לִירוּשָׁלַיִם, אֵלָא שֶׁבְּשִׁילָה אוֹכְלִים קֹדָשִׁים קָלִים וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּכָל הָרוּאָה, וּבִירוּשָׁלַיִם לְפָנִים מִן הַחוּמָה. וְכֵאֵן וְכֵאֵן קֹדָשִׁי קֹדָשִׁים נֶאֱכָלִים לְפָנִים מִן הַקְּלָעִים. קֹדֶשֶׁת שִׁילָה יֵשׁ אַחֲרֶיהָ הַתֵּר, וְקֹדֶשֶׁת יְרוּשָׁלַיִם אֵין אַחֲרֶיהָ הַתֵּר:

אות נ'

מסכת שבת פרק כ"א

(א) נוֹטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ וְהֶאָבֵן בְּיָדוֹ, וְכִלְכְּלָה וְהֶאָבֵן בְּתוֹכָהּ. וּמִטְלָטְלִין תְּרוּמָה טְמֵאָה עִם הַטְּהוּרָה וְעִם הַחֲלִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵף מֵעֲלִין אֶת הַמִּדְמַעַע בְּאַחַד וּמֵאָה:

(ב) הֶאָבֵן שֶׁעַל פִּי הַחֲבִית, מִטָּה עַל צְדָה וְהִיא נוֹפֶלֶת. הֵיטָהּ בֵּין הַחֲבִיטוֹת, מִגְּבִיחָהּ וּמִטָּה עַל צְדָה וְהִיא נוֹפֶלֶת. מַעוֹת שֶׁעַל הַפֶּר, נוֹעַר אֶת הַפֶּר וְהֵן נוֹפְלוֹת. הֵיטָהּ עֲלָיו לְשִׁלְשֵׁת, מִקְּנָחָה בְּסִמְרָטוּט. הֵיטָהּ שֶׁל עוֹר, נוֹתֵנִין עֲלֶיהָ מֵיִם עַד שֶׁתִּכְלָה:

(ג) בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, מִגְּבִיחֵין מִן הַשְּׁלִחָן עֲצָמוֹת וְקִלְפִין. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, נוֹטֵל אֶת הַטְּבִילָה כְּלָה וּמִנְעָרָה. מַעֲבִירִין מִלְּפָנֵי הַשְּׁלִחָן

האשמוּרה הראשונה, דברי רבי אליעזר. וְחַכְמִים אומרים, עד חצות. רבן גמליאל אומר, עד שיעלה עמוד השחר. מעשה שבאו בניו מבית המִשְׁתֶּה, אָמְרוּ לוֹ, לא קרינו את שמע. אָמַר לָהֶם, אם לא עלה עמוד השחר, חִיבִין אַתֶּם לְקָרוֹת. ולא זו בלבד, אֲלָא כָּל מָה שְׁאָמְרוּ חַכְמִים עד חצות, מְצוֹתֵן עד שיעלה עמוד השחר. הַקָּטָר חֲלָבִים וְאֶבְרִים, מְצוֹתֵן עד שיעלה עמוד השחר. וְכָל הַנְּאֻכְלִין לְיוֹם אֶחָד, מְצוֹתֵן עד שיעלה עמוד השחר. אם כן, לָמָּה אָמְרוּ חַכְמִים עד חצות, כְּדִי לְהִרְחִיק אֶת הָאָדָם מִן הָעֵבֶרָה:

(ב) מאימתי קורין את שמע בשחרית. משיפיר בין תכלת ללבן. רבי אליעזר אומר, בין תכלת לכרתית. (וגמרה) עד הגז החמה. רבי יהושע אומר, עד שלש שעות, שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות. הקורא מפאן ואילך לא הפסיד, כאדם הקורא בתורה:

(ג) בית שמאי אומרים, בערב כל אדם יטו ויקראו, ובבקר יעמדו, שנאמר (דברים ו) ובשכבך ובקומך. ובית הלל אומרים, כל אדם קורא פדרפו, שנאמר (שם) ובלכתך בדרך. אם כן, למה נאמר ובשכבך ובקומך, בשעה שבני אדם שוכבים, ובשעה שבני אדם עומדים. אמר רבי טרפון, אני הייתי בא בדרך, והטתי לקרות, כדברי בית שמאי, וספנתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו, פדי היית לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל:

(ד) בשחר מברך שמים לפניך ואחת לאחריה, ובערב שמים לפניך ושמים לאחריה. אחת ארפה ואחת קצרה. מקום שאמרו להאריה, אינו רשאי לקצר. לקצר, אינו רשאי להאריה.

וכדי שמו המדמעות, נאמנין עליהם בשעת הגתות והבדים, וקדם לגתות שבעים יום:

(ה) מן המודיעית ולפנים, נאמנין על כלי חרס. מן המודיעית ולחוץ, אין נאמנים. כיצד, הקדר שהוא מוכר הקדרות, נכנס לפנים מן המודיעית, הוא הקדר והן הקדרות והן הלוקחים, נאמן. יצא, אינו נאמן:

(ו) הגבאיין שנכנסו לתוך הבית, וכן הגנבים שהחזירו את הכלים, נאמנין לומר, לא נגענו. ובירושלים נאמנין על הקדש, ובשעת הרגל אף על התרומה:

(ז) הפותח את חביתו, והמתחיל בעסתו על גב הרגל, רבי יהודה אומר, יגמור. וְחַכְמִים אומרים, לא יגמור. משעבר הרגל, היו מעבירין על טהרת עזרה. עבר הרגל ביום ששי, לא היו מעביריו, מפני כבוד השבת. רבי יהודה אומר, אף לא ביום חמישי, שאין הכהנים פנויין:

(ח) כיצד מעבירים על טהרת עזרה, מטבילין את הכלים שהיו במקדש, ואומרין להם, הנהרו שלא תגעו בשלחן (ובמנורה) ותטמאוהו. כל הכלים שהיו במקדש, יש להם שניים ושלישים, שאם נטמאו הראשונים, יביאו שניים תחתיהן. כל הכלים שהיו במקדש, טעונין טבילה, חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחשת, מפני שהן פקרקע, דברי רבי אליעזר. וְחַכְמִים אומרים, מפני שהן מצפין:

אות מ'

מסכת ברכות פרק א'

(א) מאימתי קורין את שמע בערבית. משעה שהכהנים נכנסים לאכל בתרומתן, עד סוף

(ג) איזו היא עיר גדולה, כל שיש בה עשרה בטלנים. פחות מכאן, הרי זה כפר. באלו אמרו, מקדימין ולא מאחרין. אבל זמן עצי כהנים ותשעה באב וחגיגה והקהל, מאחרין ולא מקדימין. אף על פי שאמרו מקדימין (ולא מאחרין), מתרין בהספד ובתעניות ומתנות לאביונים. אמר רבי יהודה, אימתי, מקום שנכנסין בשני ובחמישי. אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי, אין קורין אותה, אלא בזמנה:

(ד) קראו את המגלה באדר הראשון ונתעברה השנה, קורין אותה באדר השני, אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגלה ומתנות לאביונים:

(ה) אין בין יום טוב לשבת, אלא אכל נפש בלבד. אין בין שבת ליום הכפורים, אלא שנה ודונו בידי אדם וזה ודונו בכרת:

(ו) אין בין המדר הנאה מחברו למדר ממנו מאכל, אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אכל נפש. אין בין נדרים לנדבות, אלא שהנדרים חייב באחריותו, ונדבות אינו חייב באחריותו:

(ז) אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש, אלא קרבו. אין בין מצרע מסגר למצרע מחלט, אלא פריעה ופרימה. אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט, אלא תגלחת וצפרים:

(ח) אין בין ספרים לתפלין ומזוזות, אלא שהספרים נכתבין בכל לשון, ותפלין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית:

לחתם, אינו רשאי שלא לחתם. ושלא לחתם, אינו רשאי לחתם:

(ה) מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה, הרי אני כבן שבועים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא, שנאמר (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך, הימים. כל ימי חייך, הלילות. ונחמם אומרים, ימי חייך, העולם הזה. כל (ימי חייך), להביא לימות המשיח:

אות מ'

מסכת מגילה פרק א'

(א) מגלה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלשה עשר, בארבעה עשר, בחמשה עשר, לא פחות ולא יותר. כרפינו המקפין חומה מימות יהושע בן נון, קורין בחמשה עשר. כפרים ועירות גדולות, קורין בארבעה עשר, אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה:

(ב) כיצד, חל להיות יום ארבעה עשר בשני, כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות בשלישי או ברביעי, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות בחמישי, כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר. חל להיות ערב שבת, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות ומקפות חומה קורין בו ביום. חל להיות בשבת, כפרים ועירות גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה, ומקפות חומה למחר. חל להיות אחר השבת, כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר:

האילן, רשאי אני בפסולו:

(ד) מזהמין את הנטיעות, וכורכזאותן, וקוטמין אותן, ועושין להן בתים, ומשקיז אותן, עד ראש השנה. רבי אלעזר בר צדוק אומר, אף משקה הוא את הנוף בשביעית, אבל לא את העקר:

(ה) סכין את הפגים ומנקבים אותם, עד ראש השנה. פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית, ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית, לא סכין ולא מנקבין אותן. רבי יהודה אומר, מקום שנהגו לסוף, אינן סכין, מפני שהיא עבודה. מקום שנהגו שלא לסוף, סכין. רבי שמעון מתיר באילן, מפני שהוא רשאי בעבודת האילן:

(ו) אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הבריך או הרכיב, יעקור. רבי יהודה אומר, כל הרקבה שאינה קולטת לשלשה ימים, שוב אינה קולטת. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים, לשתי שבתות:

(ז) הארץ והדחן והפרגין והשממין שהשרישו לפני ראש השנה, מתעשרין לשעבר, ומתירין בשביעית. ואם לאו, אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה:

(ח) רבי שמעון שזורי אומר, פול המצרי שזרעו לזרע בתחלה, פיוצא בהן. רבי שמעון אומר, אפונין הגמלונין, פיוצא בהן. רבי אלעזר אומר, אפונין הגמלונין, משתמלו לפני ראש השנה:

(ט) הבצלים הסריסים, ופול המצרי, שמנע מהם מים שלשים יום לפני ראש השנה, מתעשרין לשעבר, ומתירין בשביעית, ואם לאו, אסורים בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה. ושל בעל שמנע מהם מים שתי עונות, דברי רבי מאיר.

(ט) אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרבה בגדים, אלא פר הבא על כל המצות. אין בין כהן משמש לכהן שעבר, אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה:

(י) אין בין במה גדולה לבמה קטנה, אלא פסחים. זה הכלל, כל שהוא נדר ונדב, קרב בבמה. וכל שאינו לא נדר ולא נדב, אינו קרב בבמה:

(יא) אין בין שילה לירושלים, אלא שבשילה אוכלים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, ובירושלים לפנים מן החומה. וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלים לפנים מן הקלעים. קדשת שילה יש אחריה התר, וקדשת ירושלים אין אחריה התר:

אות ע'

מסכת שביעית פרק ב'

(א) עד אימתי חורשין בשדה הלכן ערב שביעית. עד שתכלה הלחה, כל זמן שבני אדם חורשים לטע במקשאות ובמדלעות. אמר רבי שמעון, נתת תורת כל אהד ואהד בידו, אלא בשדה הלכן עד הפסח, ובשדה האילן עד צצרת:

(ב) מזבלין ומעדרין במקשאות ובמדלעות עד ראש השנה. וכן בבית השלחין. מזבלין, מפרקין, מאבקין, מעשנין, עד ראש השנה. רבי שמעון אומר, אף נוטל הוא את העלה מן האשכול בשביעית:

(ג) מסקליו עד ראש השנה. מקרסמין מזרדיו, מפסליו, עד ראש השנה. רבי יהושע אומר, כזרודה וכפסולה של חמישית, כה של ששית. רבי שמעון אומר, כל זמן שאני רשאי בעבודת

וחכמים אומרים, שלש:

עכור ואי אתה עכור לעולם הבא. ואם אינו יודע להתנדות, אומרים לו אמור תהא מיתתי כפירה על כל עונותי. רבי יהודה אומר, אם היה יודע שהוא מזמם, אומר תהא מיתתי כפירה על כל עונותי חוץ מעון זה. אמרו לו, אם כן, יהי כל אדם אומרים כך כדי לנקות את עצמן:

(ג) היה רחוק מבית הסקילה ארבע אמות, מפשיטין אותו את בגדיו. האיש, מכסין אותו מלפניו. והאשה, מלפניה ומאחריה, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים, האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה:

(ד) בית הסקילה היה גבוה שתי קומות. אחד מן העדים דוחפו על מתניו. נהפך על לבו, הופכו על מתניו. אם מת בה, יצא. ואם לאו, השני נוטל את האבן ונותנה על לבו. אם מת בה, יצא. ואם לאו, רגימתו בכל ישראל, שנאמר (דברים יז) יד העדים תהיה בו בראשנה להמיתו ויד כל העם באחרנה. כל הנסקליו נתליו, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים, אינו נתלה אלא המגדף והעובד עבודה זרה. האיש תולין אותו פניו כלפי העם והאשה פניה כלפי העץ, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים, האיש נתלה ואין האשה נתלית. אמר להן רבי אליעזר, והלא שמעון בן שטח תלה נשים באשקלון. אמרו לו, שמונים נשים תלה ואין דנין שנים ביום אחד. כיצד תולין אותו, משקעין את הקורה בארץ והעץ יוצא ממנה, ומקיף שתי ידיו זו על גבי זו ותולה אותו. רבי יוסי אומר, הקורה מטה על הכתל ותולה אותו כדרך שהשבחים עושין. ומתירין אותו מיד. ואם לך, עובר עליו בלא תעשה, שנאמר (דברים כא) לא תליו נבלתו על העץ פי קבור תקברנו (ביום ההוא) פי קללת אלהים תלוי וגו'. כלומר, מפני מה זה

(ו) הדלועין שקימן לזרע, אם הקשו לפני ראש השנה ונפסלו מאכל אדם, מתר לקימן בשביעית. ואם לאו, אסור לקימן בשביעית. התמרות שלהם, אסורות בשביעית. ומרביצין בעפר לבו, דברי רבי שמעון. רבי אליעזר בן יעקב, אוסר. ממרסין בארז בשביעית. רבי שמעון אומר, אבל אין מכסחין:

אות נ'

מסכת סנהדרין פרק ו'

(א) נגמר הדין, מוציאין אותו לסקלו. בית הסקילה היה חוץ לבית דין, שנאמר (ויקרא כד) הוצא את המקלל. אחד עומד על פתח בית דין והסודרין בידו (ואדם אחד רוכב), הסוס רחוק ממנו כדי שיהא רואהו. אומר אחד יש לי ללמד עליו זכות, הלה מניח בסודרין והסוס רץ ומעמידו. ואפלו הוא אומר יש לי ללמד על עצמי זכות, מחזירין אותו אפלו ארבעה וחמשה פעמים, ובלבד שיש ממש בדבריו. מצאו לו זכות, פטרוהו, ואם לאו, יוצא לסקל. וכרוז יוצא לפניו, איש פלוני בן פלוני יוצא לסקל על שעבר עברה פלונית ופלוני ופלוני עדי, כל מי שיודע לו זכות יבוא וילמד עליו:

(ב) היה רחוק מבית הסקילה כעשר אמות, אומרים לו התנדה, שכן דרך המומתין מתנדין, שכל המתנדה יש לו חלק לעולם הבא. שכן מצינו בעכן שאמר לו יהושע (יהושע ז) בני שים נא כבוד לה' אלהי ישראל ותן לו תודה וגו', ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי [לה' אלהי ישראל] וכזאת וגו'. ומנין שפטר לו ודויו, שנאמר (שם) ויאמר יהושע מה עברתנו יעפרך ה' ביום הזה, היום הזה אתה

(ג) סמיכת זקנים וערפית עגלה, בשלשה, דברי רבי שמעון. ורבי יהודה אומר, בחמשה. החליצה והמאונין, בשלשה. נטע רבעי ומעשר שני שאין דמיו ידועין, בשלשה. ההקדשות, בשלשה. הערכין המטלטלין, בשלשה. רבי יהודה אומר, אחד מהן כהן. והקרקעות, תשעה וכהן. ואדם, פיוצא כהן:

(ד) דיני נפשות, בעשרים ושלשה. הרובע והנרבע, בעשרים ושלשה, שנאמר (ויקרא כ) והרגת את האשה ואת הבהמה, ואומר (שם) ואת הבהמה תהרגו. שור הנסקל, בעשרים ושלשה, שנאמר (שמות כא) השור יסקל וגם בעליו יומת, כמיתת הבעלים כן מיתת השור. הזאב והארי, הדב והנמר והברדלס והנחש, מיתתו בעשרים ושלשה. רבי אליעזר אומר, כל הקודם להרגו, זכה. רבי עקיבא אומר, מיתתו בעשרים ושלשה:

(ה) אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. ואין מוציאין למלחמת הרשות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין מוסיפין על העיר ועל העזרות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין סנהדריות לשבטים, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין עיר הנדחת, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. ואין עושין עיר הנדחת בספר, ולא שלש, אכל עושין אחת או שתים:

(ו) סנהדרי גדולה היתה של שבעים ואחד, וקטנה של עשרים ושלשה. ומנין לגדולה שהיא של שבעים ואחד, שנאמר (במדבר יא) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, ומשה על גביהן, הרי שבעים ואחד. רבי יהודה אומר, שבעים.

תלוי, מפני שברך את השם, ונמצא שם שמים מתחלה:

(ה) אומר רבי מאיר, בזמן שאדם מצטער, (שכינה) מה הלשון אומרת (כפככול) קלני מראשי, קלני מזרועי. אם בן המקום מצטער על דמם של רשעים שנשפה, קל וחמר על דמם של צדיקים. ולא זו בלבד (אמרו), אלא כל המלין את מתו, עובר בלא תעשה. הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכים, אינו עובר עליו. ולא היו קוברין אותו בקברות אבותיו, אלא שני בתי קברות היו מתקנין לבית דין, אחד לנהרגין ולנחמין ואחד לנסקלין ולנשרפין:

(ו) נתעפל הבשר, מלקטין את העצמות וקוברין אותן במקומן. והקרובים באים ושואלין בשלום הדיגין ובשלום העדים, כלומר שאין בלבנו עליכם פלוג, שדין אמת דנתם. ולא היו מתאבלין, אכל אונגין, שאין אגינות אלא בלב:

אות ד'

מסכת סנהדרין פרק א'

(א) דיני ממונות, בשלשה. גזלות וחבלות, בשלשה. נזק וחצי נזק, תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה, בשלשה. האונס והמפתה והמוציא שם רע, בשלשה, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים, מוציא שם רע, בעשרים ושלשה, מפני שיש בו דיני נפשות:

(ב) מכות, בשלשה. משום רבי ישמעאל אמרו, בעשרים ושלשה. עבור החדש, בשלשה. עבור השנה, בשלשה, דברי רבי מאיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר, בשלשה מתחילין, ובחמשה נושאים ונותנים, וגומרין בשבעה. ואם גמרו בשלשה, מעברת:

ערכות לולב אחד ואֶתְרוּג אחד, אֶפְלו שְׁנַיִם קְטוּמִים ואֶחָד אֵינוֹ קְטוּם. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, אֶפְלו שְׁלֹשָׁתָן קְטוּמִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, כִּשֵׁם שְׁלוֹלֵב אֶחָד ואֶתְרוּג אֶחָד, כִּךְ הֵדָס אֶחָד ועֵרְבָה אֶחָת:

(ה) אֶתְרוּג הַגָּזוּל וְהִיבֵשׁ, פְּסוּל. שֶׁל אֲשֶׁרָה וְשֶׁל עֵיר הַנִּדְחָת, פְּסוּל. שֶׁל עֵרְלָה, פְּסוּל. שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה, פְּסוּל. שֶׁל תְּרוּמָה טְהוֹרָה, לֹא יְטוּל. וְאִם נָטַל, כִּשֵׁר. שֶׁל דְּמַאי, בֵּית שְׁמַאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הַלֵּל מְכַשִּׁירִין. שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם, לֹא יְטוּל. וְאִם נָטַל, כִּשֵׁר:

(ו) עֲלֵתָה חֲזוּזִית עַל רֶבּוֹ, נְטִלָה פְּטָמְתוֹ, נִקְלָף, נִסְדָּק, נִקָּב וְחָסַר כֹּל שֶׁהוּא, פְּסוּל. עֲלֵתָה חֲזוּזִית עַל מַעוּטוֹ, נְטִל עֲקָצוֹ, נִקָּב וְלֹא חָסַר כֹּל שֶׁהוּא, כִּשֵׁר. אֶתְרוּג הַכּוּשִׁי, פְּסוּל. וְהִירוּק כִּכְרָתִי, רַבִּי מֵאִיר מְכַשֵּׁר, וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל:

(ז) שְׁעוֹר אֶתְרוּג הַקָּטָן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כְּאֶגוֹז. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כְּפִיצָה. וּבְגָדוּל, כְּדִי שִׂיאֲחִז שְׁנַיִם בִּידוֹ אַחַת, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אֶפְלו אֶחָד בְּשֵׁתֵי יָדָיו:

(ח) אֵין אוֹגְדִין אֶת הַלּוּלָב אֶלָּא כְּמִינוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אֶפְלו כְּמִשִּׁיחָה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, מַעֲשֵׂה בְּאֲנָשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהֵיוּ אוֹגְדִין אֶת לּוּלְבֵיהֶן בְּגִימוֹנוּיֹת שֶׁל זֶהָב. אָמְרוּ לוֹ, כְּמִינוֹ הֵיוּ אוֹגְדִין אוֹתוֹ מִלְמָטָה:

(ט) וְהֵיכָן הָיוּ מְנַעֲנְעִין, בְּהוֹדוֹ לֵה' תְּחִילָה וְסוֹף, וּבְאֲנָה ה' הוֹשִׁיעָה נָא, דְּבָרֵי בֵּית הַלֵּל. וּבֵית שְׁמַאי אוֹמְרִים, אֵף בְּאֲנָה ה' הִצְלִיחָה נָא. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, צוּפָה הָיִיתִי בְּרַבֵּן גְּמְלִיאֵל וּבְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁכָּל הָעָם הָיוּ מְנַעֲנְעִים אֶת לּוּלְבֵיהֶן, וְהָיוּ לֹא נִעְנְעוּ אֶלָּא בְּאֲנָה ה' הוֹשִׁיעָה נָא. מִי

וּמִנֵּין לְקַטְנָה שֶׁהִיא שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם לה) וְשָׁפְטוּ הַעֲדָה וְהַצִּילוּ הַעֲדָה, עֲדָה שׁוֹפְטָת וְעֲדָה מְצַלָּת, הֲרִי כֹאן עֲשָׂרִים. וּמִנֵּין לַעֲדָה שֶׁהִיא עֲשָׂרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יד) עַד מְתֵי לַעֲדָה הֲרַעָה הַזֹּאת, יִצְאוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב. וּמִנֵּין לְהִבְיָא עוֹד שְׁלֹשָׁה, מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) לֹא תִהְיֶה אַחֲרַי רַבִּים לְרַעוֹת, שׁוֹמֵעַ אֲנִי שְׁאֵהִיָּה עִמָּהֶם לְטוֹבָה, אִם כֵּן לְמָה נֶאֱמַר (שם) אַחֲרַי רַבִּים לְהַטּוֹת, לֹא כִּהֲטִיטָדָה לְטוֹבָה הֲטִיטָדָה לְרַעָה. הֲטִיטָדָה לְטוֹבָה עַל פִּי אֶחָד, הֲטִיטָדָה לְרַעָה עַל פִּי שְׁנַיִם, וְאֵין בֵּית דִּין שְׁקוּל, מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן עוֹד אֶחָד, הֲרִי כֹאן עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. וְכַמָּה יֵהָא כְּעֵיר וְתֵהָא רְאוּיָה לְסַנְהֶדְרִין, מֵאַה וְעֲשָׂרִים. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר, מְאֵתִים וּשְׁלֹשִׁים, כְּנֶגֶד שְׂרֵי עֲשָׂרוֹת:

אות ל'

מסכת סוכה פרק ג'

(א) לּוּלָב הַגָּזוּל וְהִיבֵשׁ, פְּסוּל. שֶׁל אֲשֶׁרָה וְשֶׁל עֵיר הַנִּדְחָת, פְּסוּל. נִקְטָם רֵאשׁוֹ, נִפְרָצוּ עֲלָיו, פְּסוּל. נִפְרָדוּ עֲלָיו, כִּשֵׁר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, יֵאָגְדָנוּ מִלְמַעְלָה. צַנִּי הַר הַבְּרֻזָּל, כְּשָׂרוֹת. לּוּלָב שֵׁישׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים כְּדִי לְנַעֲנֵעַ בּוֹ, כִּשֵׁר:

(ב) הֵדָס הַגָּזוּל וְהִיבֵשׁ, פְּסוּל. שֶׁל אֲשֶׁרָה וְשֶׁל עֵיר הַנִּדְחָת, פְּסוּל. נִקְטָם רֵאשׁוֹ, נִפְרָצוּ עֲלָיו אוֹ שֶׁהֵיוּ עֲנָבָיו מְרֻבּוֹת מִעֲלָיו, פְּסוּל. וְאִם מַעֲטָן, כִּשֵׁר. וְאֵין מִמַּעֲטָן בְּיוֹם טוֹב:

(ג) עֵרְבָה גְזוּלָה. וִיבֵשָׁה, פְּסוּלָה. שֶׁל אֲשֶׁרָה וְשֶׁל עֵיר הַנִּדְחָת, פְּסוּלָה. נִקְטָם רֵאשׁוֹ, נִפְרָצוּ עֲלֵיהָ, וְהִצְפִּצְפָה, פְּסוּלָה. כְּמוֹשָׁה, וְשִׁנְשָׁרוּ מִקְצַת עֲלֵיהָ, וְשֶׁל בַּעַל, כִּשְׂרָה:

(ד) רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה הֵדָסִים וְשִׁתֵּי

כָּל הָעַם מוֹלִיכִין אֶת לְוִלְבִּיהֶן לְבֵית הַכְּנָסֶת. לְמַחֲרַת מִשְׁפִּימִין וּבְאִין, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ, וְנוֹטְלוֹ. מִפְּנֵי שְׁאֲמָרוּ חֲכָמִים, אִין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּיוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג בְּלוּלְבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ. וּשְׁאָר יְמוֹת הַחַג, אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלוּלְבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ:

(יד) רַבֵּי יוֹסֵי אוֹמֵר, יוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת, וְשָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלוּלָב לְרֵשׁוֹת הָרַבִּים, פְּטוֹר, מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ בְּרֵשׁוֹת:

(טו) מִקְבֵּלֶת אֲשֶׁה מִיד בְּנֵה וּמִיד בַּעֲלָה וּמְחִזִּירָתוֹ לְמִים בַּשַּׁבָּת. רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בַּשַּׁבָּת מְחִזִּירִין, בְּיוֹם טוֹב מוֹסִיפִין, וּבְמוֹעֵד מְחִלִּיפִין. חָטָן הַיּוֹדֵעַ לְנַעֲנֵעַ, חָיֵב בְּלוּלָב:

שָׂבָא בְּדֶרֶךְ וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ לְוִלָּב לְטוֹל, לְכַשְׁיִכְנָס לְבֵיתוֹ יְטוֹל עַל שְׁלֻחָנוֹ. לֹא נָטַל שְׁחָרִית, יְטוֹל בֵּין הָעֶרְבִים, שֶׁכָּל הַיּוֹם כָּשֵׁר לְלוּלָב:

(י) מִי, שֶׁהָיָה עֹבֵד אוֹ אֲשֶׁה אוֹ קָטָן מִקְרִין אוֹתוֹ, עוֹנָה אַחֲרֵיהֶן מֵה שֶׁהֵן אוֹמְרִין, וְתָהִי לוֹ מְאָרָה. אִם הָיָה גְדוֹל מִקְרָא אוֹתוֹ, עוֹנָה אַחֲרָיו הַלְלוּיָהּ:

(יא) מְקוֹם שֶׁנֶּהְגוּ לְכַפּוֹל, יְכַפּוֹל. לְפִשׁוּט, יְפִשׁוּט. לְכַרְךָ (אַחֲרָיו), יְכַרְךָ (אַחֲרָיו). הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. הַלּוֹקֵחַ לְוִלָּב מִחֲבֵרוֹ בַּשַּׁבִּיעִית, נוֹתֵן לוֹ אֶתְרוּג בְּמִתְנָה, לְפִי שְׁאִין רְשָׁאֵי לְלַקְחוֹ בַּשַּׁבִּיעִית:

(יג) יוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת,

מוקדש

לעילוי נשמת

איש תם וישר הצנע לכת

הרה"ח הרה"ת ר' בצלאל ז"ל

בהרה"ח הרה"ת ר' סימון ז"ל יעקבסאהן

נלב"ע ז' אדר ה'תשע"ג

•

נדפס ע"י ולזכות בנו

הרה"ת ר' ירחמיאל וזוגתו מרת רבקה לאה

ויוצאי חלציהם מנחם מענדל, חנה העניא, אסתר ברכה, מושקא,

פריידא מרים, אלישבע ושלמה שמואל אריה שיחיו

יעקבסאהן

מוקדש לזכות

שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה

וילדיהם

יהושע וזוגתו דינה ובנם מנחם איתן גוטמן

שירה, אוריאל מנחם הכהן, הילה ואילה שיחיו

אייזנברג

מוקדש

לעילוי נשמת

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

בעל צדקה וחסד הרופא

ר' מאיר אלעזר ב"ר ישראל חיים ע"ה

קולסקי

מקושר לכ"ק אדמו"ר

קידש שם שמים בהיותו דוגמא חי' לרופא חסיד שומר תורה

ומצוות

נואם בחסד עליון בכינוסי הפצת התורה והיהדות

קירב רבים לתורה ומצוות

•

נלב"ע ר"ח כסלו ה'תשע"ז